

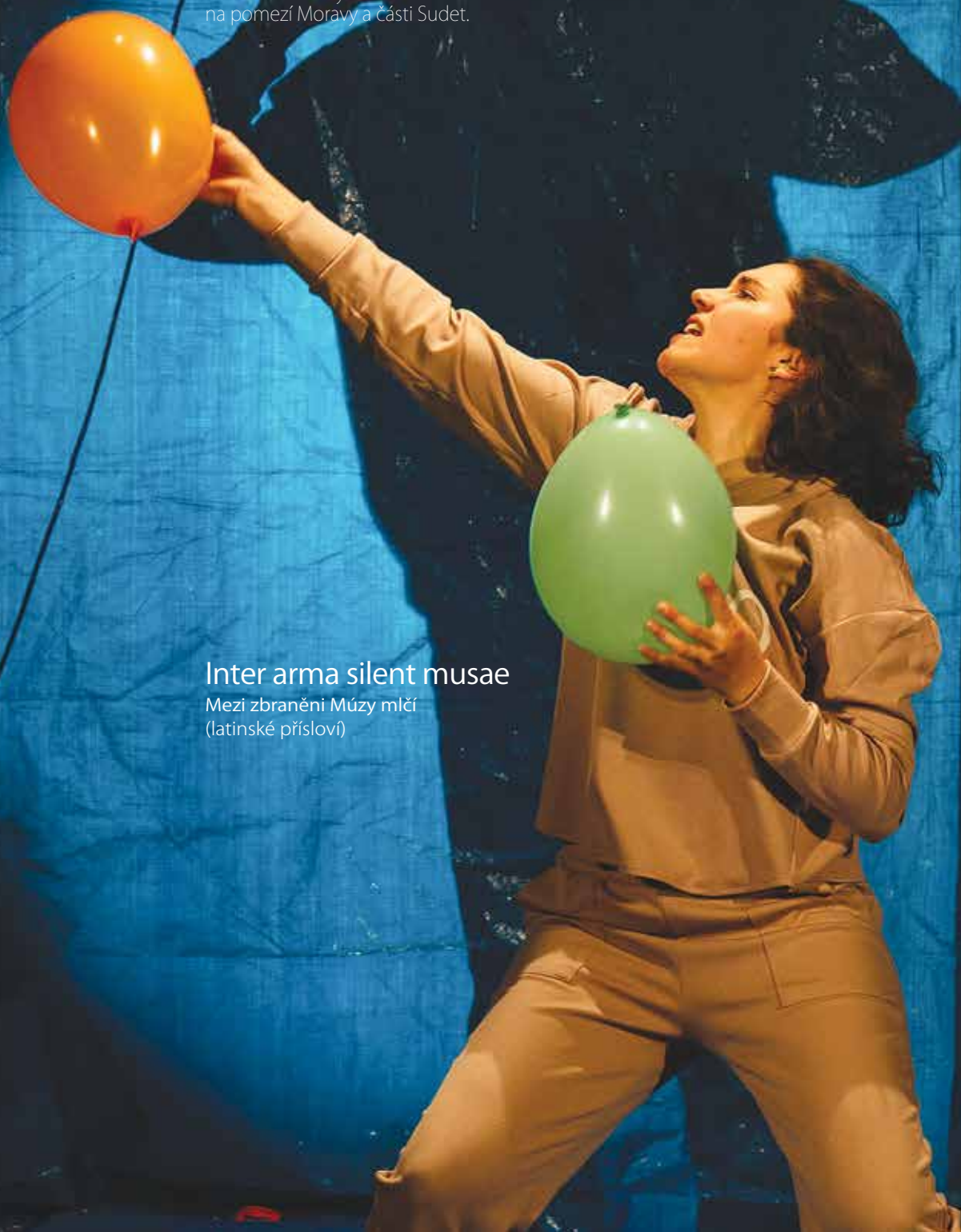
Divadelní hromada

jaro
léto
2022
č. LXXXV

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů
a recitátorů ve východních Čechách
na pomezí Moravy a části Sudet.

Inter arma silent musae

Mezi zbraněmi Múzy mlčí
(latinské přísloví)

DIVADELNÍ HROMADA

ČÍSLO LXXXV JARO - LÉTO 2022

ZPRAVODAJ
AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍKŮ,
LOUTKÁŘŮ A RECITÁTORŮ
VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH
NA POMEZÍ
MORAVY A V ČÁSTI
SUDET

DIVADELNÍ HROMADA ČÍSLO LXXXV
JARO - LÉTO 2022

Vydává: Centrum uměleckých aktivit, příspěvková organizace,
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové ve spolupráci s Volným sdružením
východočeských divadelníků. Vychází 2x ročně. Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,
Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová, Alexandr Gregar. Grafická úprava: Michal Horák.
Tisk: FRONTE S.R.O. - TISKÁRNY. Registrováno na MK ČR E 11424.
Vychází za finančního příspěví MK ČR. Náklad 500 ks.
Neprošlo jazykovou úpravou.

Uzávěrka příštího čísla: 30. října 2022. Příspěvky a fotografie v co
největším rozlišení prosíme zasílat: info@vsvd.cz, www.vsvd.cz

OBSAH

VE VOLNÉM STYLU

01 / Úvodník	str.	2 - 3
02 / Výroční zpráva předsedy VSVD za rok 2021	str.	3 - 7
03 / Usnesení valné hromady Volného sdružení východočeských divadelníků 16. dubna 2022 (Exil, Pardubicích)	str.	7 - 8

V CENTRU DĚNÍ

04 / Vyhlášení přehlídky ČERVENÝ KOSTELEEC 2023	str.	8
05 / ČERVENÝ KOSTELEEC 2022, program a výsledky	str.	9 - 10
06 / Petra Richter Kohutová: V Červeném Kostelci se hrálo o duši	str.	11 - 16
07 / Dobrá pověst Červeného Kostelce	str.	16 - 17
08 / Červený Kostelec 2022 oslava divadla i života	str.	17 - 21
09 / AUDIMAFOR 2022, program a výsledky	str.	22 - 23
10 / VLADIMÍR HULEC: Hrdý buď a vytrvej aneb Postcovidové začátky	str.	23 - 27
11 / Audimafor: trochu jiná přehlídka	str.	27 - 29
12 / Audimafor 2022 na kus řeči s lektorským sborem	str.	29 - 31
13 / DIVadelní SĚtkání 2022	str.	31 - 32
14 / NINA MALÍKOVÁ: DIVSE opět v Jesličkách	str.	33 - 36
15 / JAROSLAV DEJL: Loutkářská a dětská divadelní přehlídka v Hradci Králové	str.	37 - 38
16 / Divadelní setkání	str.	39 - 43
17 / 20. MILETÍNSKÉ DIVADELNÍ JARO	str.	43 - 44
18 / Dvacáté Miletínské divadelní jaro	str.	45 - 48
19 / Hradecká divadelní konzervatoř. Zprávy z bojiště – aneb první ročník míří do finále	str.	48 - 52
20 / V Lovčicích se vrhli po hlavě do učení	str.	52 - 53

PRKNA PRAŠTĚLA

21 / Fandův dýchánek 2022 aneb Divadlo ve Svitavách stále žije!	str.	53
22 / Orlická maska 2022, program a výsledky přehlídky	str.	54 - 55
23 / Orlická maska 2022 očima lektorky Evy Spoustové	str.	55 - 59
24 / XXXII. TURNOVSKÝ DRAHOKAM 2022	str.	59 - 60
25 / Haló, tady Divadlo Úpice!	str.	60
26 / DS Vícena zkouší hned tři kusy najednou	str.	61
27 / Zprávy ze Smiřic	str.	62
28 / V Hlinsku se mění názvy souborů, divadelníci však zůstávají	str.	63
29 / Náchodská divadelní scéna uvedla novou hru Strýček Harry	str.	63
30 / Letos slavíme 200 let divadla v Hronově	str.	63 - 64
31 / Slatiňanský divadelní spolek Acord má před sebou bohaté léto	str.	65
32 / Divadlo V Roztocké – Jilemnice, oslavená třicítka, historie i současnost	str.	65 - 67
33 / Kdo ukradl v Maďarsku lančmít?	str.	68
34 / Krev, pot a slzy amatérského divadla v novince obědovického souboru	str.	68 - 69
35 / Divadlo Exil má za sebou 101 nastudovaných inscenací	str.	69 - 71
36 / TRS 2.0	str.	72 - 73
37 / Regionální kolo dětské recitace nakonec bylo v Sobotce	str.	73 - 74
38 / NODIVSE na konci páté sezóny a s elánem do další	str.	74 - 75
39 / Regiony 2022 – stage VSVD ve Dvoraně Nového Adalbertina	str.	75
40 / Sedmý ročník festivalu Pernštejnlove bez kompromisů a zdražování	str.	76
41 / Šrámkova Sobotka má Genius loci	str.	77

ANTRÉ

42 / ANTRÉ, Ladislav Had Svoboda	str.	78
43 / ANTRÉ, Martin Zbořil	str.	78
44 / ANTRÉ, Adam Pávek	str.	79
45 / ANTRÉ, Petr Kruliš	str.	80
46 / ANTRÉ, Michal Moravec	str.	80
47 / ANTRÉ, Jaroslav Pokorný	str.	81
48 / ANTRÉ, Josef Horáček	str.	82
49 / ANTRÉ, Lucie Hašková	str.	83
50 / ANTRÉ, Lucie Peterková	str.	83
51 / ANTRÉ, Ivana Richterová	str.	84
52 / ANTRÉ, Libor Stolín	str.	84
53 / ANTRÉ, Marek Zákostelecký	str.	85
54 / ANTRÉ, Aleš Dvořák	str.	86
55 / ANTRÉ, Karel Syrový	str.	87
56 / ANTRÉ, Petr Mareček	str.	88
57 / ANTRÉ, Dominik Linka	str.	89
58 / ANTRÉ, Boris Prýgl	str.	89
59 / ANTRÉ, Jiří Polehňa	str.	90
60 / ANTRÉ Jan Marek	str.	91
61 / ANTRÉ, Helena Kozáková	str.	91
62 / ANTRÉ, Jiří Pošepný	str.	92
63 / ANTRÉ, Olga Vetešníková	str.	93
64 / ANTRÉ Karel Pešek	str.	93
65 / ANTRÉ, Alena Kubínová.....	str.	94
66 / ANTRÉ, Petr Kult	str.	95
67 / ANTRÉ, Radim Vizváry.....	str.	95
68 / ANTRÉ, Vladimír Morávek a Ladislav Zeman	str.	96 - 98

RAČTE VSTOUPIT

69 / Východočeské divadlo Pardubice v nadcházející sezóně představí sedm titulů	str.	98
70 / Klicperovo divadlo chystá čtyři světové premiéry	str.	99

VE SLUŽBÁCH THÁLIE

71 / Honza Štěpánský (*7. 5. 1942)	str.	101
72 / Věra Pojmanová (*22. 8. 1957)	str.	101
73 / Luboš Červený (*15. 1. 1943)	str.	102
74 / A rekvizity zůstanou	str.	102
75 / Zpráva o 61. Šrámkově Písku	str.	102 - 105

PO UZÁVĚRCE

76 / DOSPĚLÍ (pro radost) DĚTEM V HAVLÍČKOVĚ BRODĚ 2022	str.	105
77 / Divadlo HAD je na hradecké loutkářské scéně už více než 45 let	str.	105

01 / ÚVODNÍK

Předseda VSVD Josef Jan Kopecký.

Milí divadelní přátelé,

moje babička vždycky říkala, že bychom se měli radovat i z malých věcí. Narodila se v roce 1916 a život prožila v turbulentních dobách 20. století. Vznik republiky si samozřejmě nemohla pamatovat, krizi 30. let ale již ano. Stejně jako protektorát a II. světovou válku. To už byla vdaná, v našem domě se nejprve usadilo velitelství německých – a potom sovětských vojsk. Dědu málem zastřelili jedni, potom ale i druzí – když se vracel z práce domů za svou ženou. V 50. letech v rámci kolektivizace babičce zabavili dům, dobytek, pole i lesy. Bratr jejího manžela byl navíc letcem RAF, neupadl na východní, ale na západní frontě. Sestra dědy byla pro změnu politickou Národních socialistů, léta strávila v bolševických kriminálech jako politický vězeň. Rodina to neměla snadné. Nicméně žít se musí – a tak nějak fungovali. Maminka si vzpomíná na příjezd bratrských vojsk do Třebové v srpnu 1968. Myslela, že začíná válka. Nezačala – začala „normalizace“. Ani maminka, ani její bratr nesměli studovat. Děti buržoazie, která vykořisťovala dělnickou třídu, nezachránil ani jejich otec – zámečník. Dělník. Doklepali jsme to, ale až do revoluce. Babička zemřela v polovině 90. let, kdy v Jugoslávii zuřila občanská válka.

Já, Husákovu dítě, které sice prožilo mateřskou školu a 1. stupeň základky v socialistickém Československu, jsem si myslel, že podobné hrůzy, jako zažila babička a její generace, nikdy nezažiju. Moc dobře si pamatuju, jak byla babička rozzlobená, když jsem chtěl, jako

všichni moji kamarádi, vstoupit do Pionýra. Vůbec jsem nechápal, proč bych nemohl nosit rudý šátek. Vždyť přece strýc byl taky skaut... Přišla 90. léta – a svět se, zdálo se, konečně probudil. Poučil. My v Čechách se učili – a zvykli si být svobodní, nároční, nepokorní. A ejhle. Když babička sledovala probíhající konflikt v Zálivu a potom v Jugoslávii, znovu se jí vybavovaly obrazy z jejích vzpomínek. A znovu říkala: „Raduj se z maličkostí, nemusí být samozřejmé nastálo. Podívej se, co se děje ve světě.“

Pandemie Covidu, ať už si o ní kdo z vás myslí cokoli, je snad definitivně za námi – nebo jsme ji prostě přestali jako hrozbu vnímat díky tomu, co nás obklopuje dnes. Válka zuří ve státě vzdáleném 600 km od nás. Ta energetická a inflační přímo u nás. Inter arma silent Musae, napsal Cicero před dvěma tisíci a sto lety. Během Covidu nás stát od umění, jeho tvoření a zažívání, skutečně odstavil. „Pro naše dobro.“ A co bude dál?

Byl jsem před časem na koncertě pěveckého sboru Alou Vivat z Ústí nad Orlicí, který dirigovala pro mě neznámá, nová žena. Byla to Oksana Ryabokon z Kyjeva, která uprchla před válkou – ale nechtěla se ani v cizině vzdát umění, přihlásila se jako nová členka sboru. A sbor teprve potom zjistil, že je to uznávána a respektovaná ukrajinská dirigentka.

Touha člověka tvořit a rozdávat krásu je silná. Jsme schopni nevzdávat se jí i v těch nejmutnějších, nejvyhrocenějších, nejtragičtějších, nejhrůznějších situacích.

Je to vnitřní puzení – i snaha na chvíli zapomenout na to, co se děje kolem nás. Je to víra, magie, touha, snění.

Chci nám všem popřát, abychom mohli dělat divadlo svobodně a ve svobodě. Abychom se radovali i z maličkostí. Abychom byli pokorní. Abychom mohli žít a tvořit v míru. A byli za to vděční. Abychom tvořili ne proto, že na chvíli zapomeneme, ale abychom rozdávali radost. Abychom i svou troškou do mlýna přispěli k šíření dobré nálady, nastavovali zrcadlo špatnostem a bezpráví, abychom měli sílu postavit se za správnou věc.

Válka na Ukrajině trvá již více než sto dnů. Ta v Jugoslávii trvala deset let. Prvotní vzednutí sounáležitosti už

z Čechů opadlo. Jsou před námi prázdniny, dovolené. Vnímáme, že si potřebujeme oddechnout, že máme nárok na odpočinek. A my si ho u nás můžeme dopřát. Ale samozřejmě to není. Ta válka kousek od nás bude pokračovat dál. Snad ne deset let. Už teď je ale dlouhá. Až budete na dovolené relaxovat, myslíte na to, že radovat se máme i z maličkostí. Až si odpočinete, pojdte, prosím, znovu vnímat svět kolem nás. Ne pouze na našem dvorku, ale i ten vzdálenější. (Navíc 600 km není vzdálenost...) Pojdte, prosím, dělat svět lepším. S přáním všeho dobrého Vám, vašim rodinám i souborům.

-jjk-

Valná hromada je hlavně o setkání, foto Ivo Mičkal.

02 / Výroční zpráva předsedy VSVD za rok 2021, přednesená na Valné hromadě VSVD v Divadle Exil v Pardubicích 16. dubna 2022

Milí divadelní přátelé, dovolte, abych přednesl zprávu o činnosti VSVD od konání minulé Valné hromady (4. září 2021) k datu té dnešní.

VSVD V CELOSTÁTNÍCH ORGANIZACÍCH

První letošní schůze Festivalového výboru Jiráskova Hro-

nova (FV) je teprve před námi, mezi tím jsme se setkali pouze jednou – online, řešili jsme, samozřejmě, přípravu nadcházejícího ročníku Jiráskova Hronova (JH), do které vstoupila spousta věcí, například volby do Poslanecké sněmovny. I během této online schůzky jsme na výměnu na Ministerstvu kultury ČR (MK) narazili, novým ministrem kultury, jak víte, se stal Martin Baxa z ODS.

Řešili jsme rozpočet. Osobně si stále myslím, že navýšení rozpočtu JH minimálně o inflaci by mělo být automatické. Což jsem na jednání i přednesl – a nabídl jsem, že domluví schůzku mezi pořadateli (Město Hronov a NIPOS) a panem ministrem, na které mu JH, jeho důležitost i ekonomický rozměr jeho zajištění vysvětlíme, představíme – a případně požádáme o navýšení ministerského příspěvku na jeho pořádání. Logickým důvodem je, že všechno zdražuje – a to jsme byli ještě v době před zdra-

Předseda VSVD Josef Jan Kopecký, foto Ivo Mičkal.

žením energií. Dalším důvodem je pro mě fakt, že bychom se měli v nabídce JH vrátit do předcovidové doby: opět nabídnout čtyři hrací prostory, ale zároveň neubrat nic z nabídky venkovních jevišť, která se velmi osvědčila. To s sebou nese další finanční prostředky, které před covidem nebyly třeba.

Chápu, že situace je velmi komplikovaná, v době konání této online schůzky by nikoho nenapadlo, že v rozpočtu bude třeba najít peníze pro ministerstvo obrany ve výši, kterou si mezinárodní situace žádá. A i na schůzce samotné zaznělo, že nová vláda bude chtít výrazně šetřit, snížit schodek státního rozpočtu o stovky miliard, omezit zbytečné výdaje. Že se nedá počítat s tím, že by se rozpočet JH v této době navyšoval. A pokud ano, tak na úkor jiných přehlídek.

Od té doby se ke mně dostala také informace o nedobré finanční situaci sponzorů. Hlavní sponzor přehlídky, firma Wikov, totiž měla hlavní odbytiště v Rusku a s vypuknutím války na Ukrajině a odmítnutím tohoto trhu, je otázkou, jak si bude moci JH dovolit sponzorovat. I s touto obavou pojedou na nyní svolané jednání FV.

Návrat do normálu nebude snadný také proto, že covid se odrazil i na tom, jak probíhají krajské postupové přehlídky. Letošním faktem je, že ne každá přehlídka nominuje, z mnoha jsou programové radě Divadelního pikniku Volyně (Odborné radě NIPOS ARTAMA pro činohru) předkládány pouze doporučení, což můžeme číst jako zprávu o stavu a kvalitě letošní divadelní produkce. Piknik jistě na JH bude chtít nominovat – ale může nastat i situace, že pevný, z nominací sestavovaný „hlavní program JH“ nebude naplněn – a bude doplněn z pří-

padných doporučení. Bude tak letos muset být variabilní. Rozpočet se potom dotkne také „inspirativních“ představení v programu JH.

RADA VSVD

Rada VSVD se pravidelně schází a pracuje tak, jak jsme byli zvyklí. Krom přípravy krajských postupových přehlídek přichystala také plán práce VSVD na rok 2022, který budeme dnes mj. schvalovat. Stihli jsme již dokonce zhodnotit ty naše krajské přehlídky, které jsou v tomto okamžiku už za námi. Intenzivní je také operativní (spolu)práce předsedy a jednatelky. Díky tomu, že se scházíme s železnou pravidelností každý týden na Antré, můžeme reagovat na všechny věci pružně. A to napříč činnostmi VSVD.

KRAJSKÉ POSTUPOVÉ PŘEHLÍDKY

Letos jsem měl možnost krom královéhradeckých přehlídek navštívit (alespoň na skok) také Modrého kocoura v Turnově, Fandův dýchánek (letos spojené přehlídky Svitavský Fanda a Svitavský Dýchánek) ve Svitavách a orlickoústeckou Orlickou masku. Všechno to jsou naše spolupracující přehlídky – a všechny se do jisté míry potýkaly s tím samým problémem: svitavská přehlídka by nebyl 3 inscenací, které sem přivezla Lenka Janyšová, možná neproběhla vůbec, Kocour sice byl naplněnější, ale i v jeho programu byla spousta „inspirativních“ představení a Maska nestrádala, ale oproti jiným ročníkům jsem měl pocit, že je též „dietnější“. Přesto jsme i na těchto přehlídkách jako Východočeši bodovali!

Výjimkou byl „náš“ Červený Kostelec, který byl naopak naddimenzovaný. Upřímně jsme s Kateřinou očekávali,

Účetní VSVD Ilona Chytráčková, foto Ivo Mičkal.

že nějaké soubory nám odpadnou. Tomu nás naučily dva roky s covidem. Ale světe div se – neodpadl ani jediný. A tak měl divák důvod k „chrochtání si“ – a porotě patří obdiv a dík za to, že tuto divadelní „nakládačku“ ustála a zvládla na výtečnou. Příjemné také bylo, že se vrátili diváci – ale také hosté, kteří přijeli na přehlídky i z dálky, aby tu byli, aby se mohli setkat, popovídat si, užít si Kostelec. Mezi těmito hosty chci na předním místě jmenovat Mirku Císařovou.

Audimafor proběhl též bez velkých programových změn, spadlo pouze jedno jediné představení. A hlavně: Obešel se bez natočených a projektovaných videopředstavení, v úžasné a inspirativní atmosféře, tak jak jsme na něho byli zvyklí v době předpandemické.

Věřím, že v podobném duchu se ponesou i ty dvě poslední zbývající přehlídky, které máme ještě před sebou – DivSe v Jeslíčkách a Miletín. Detailnější zprávu o přehlídkách ještě dnes uslyšíte z úst jednatelky VSVD Kateřiny Fikejzové Prouzové.

REGIONY

Tak, jako jsme s předstihem plánovali naše přehlídky, jsme s předstihem nachystali také naši účast na REGIO-NECH. Stage VSVD bude i letos, na stejném místě jako byla Ioni – v Novém Adalbertinu (NA). Letos byla cesta k jejímu zajištění napínavější, protože jsme na počátku příprav dostali informaci, že provozovatel restaurace NA bude končit. Kontrapunkt proto začal vyjednávat i s biskupstvím, které je majitelem objektu, zda a za jakých podmínek bychom u nich mohli hrát. Nakonec ale provozovatel zůstal, a tak se pro nás nic zásadně nemění. Původní domluva byla, že budeme hrát každý den jed-

no představení, tedy celkem 8 inscenací. S tím jsme vás i mailově oslovovali. Provozovatel si však nakonec vymínil, že první víkend bude mít v prostorách atria NA svatby – a proto budeme nakonec hrát od pondělí do pátku, ale denně dvě hry. Oněch plánovaných 8 jsme tedy doplnili dvakrát o Bleší cirkus Jirky Polehni, což znamená, že budeme hrát denně dvakrát. V prostorách NA budeme také odbavovat festivalové Antré, které oproti loňsku dostalo pevný čas a bude se denně vysílat živě v 16.00 hod.

Zásadní novinkou je, že letos již jedeme zcela přes Kontrapunkt, který si na sebe vezme i část nákladů. To se projeví i v našem rozpočtu na rok 2022, jak vám bude přednesen. Kontrapunkt se přihlásil k tomu, že připraví smlouvy a ponese část nákladů na dopravu, kterou jsme vloni platili z našeho. Z mého pohledu je to skvělá zpráva nejenom z hlediska našeho účetnictví, ale také proto, že dochází k dalšímu a pevnějšímu propojení VSVD a Kontrapunktu. (Pozn. v době vydání této DH: Vzhledem k napjatému rozpočtu OAP z této dohody nakonec sešlo, OAP byl krácen na dotacích a tak jsme se k proplácení cestovních náhrad i letos přihlásili my.) A jsem moc rád, že nabídka Petra Hakena z loňska, totiž že naši stage technicky zajistí, platí. A chci mu za to tady veřejně poděkovat!

Zároveň mám jednu novou prosbu: Na OAP sice existuje skupinka asi 4 festivalových fotografů, kteří pořizují fotodokumentaci. Ale jedná se jen o několik málo snímků. A my bychom byli rádi, kdybychom měli náš fotoarchiv přece jenom větší. Proto se chci obrátit na členy VSVD, zda by ve svém středu či blízkém okolí neměli šikovného fotografa, který by byl ochoten produkovat na našem pódiu zdokumentovat. Děkuji.

Zástupci NODIVSE z Nového Města nad Metují, foto Ivo Mičkal.

VÝSTAVA K VÝROČÍ VSVD

Díky Jardovi Součkovi a ředitelce Centra uměleckých aktivit Martině Erbsové se nám podařilo navázat spolupráci s firmou FOMEL, která vlastní samostatné stojany o rozměrech panelu 1,5 x 1 metr. Firma nám vyšla neuvěřitelně vstřícně, z časových důvodů jsme ovšem nestihli výstavu připravit na Červený Kostelec, ani na Audimax. Plánujeme, že by se poprvé měla objevit v Miletíně, potom na REGIONECH, na JH, na Klicperově Chlumci – a není problém ji zapůjčit i kamkoli jinam. Zároveň není nutné, aby byla pouze v těchto zmiňovaných rámech, panely se nechají samostatně zavěsit i v interiéru. Její vystavení v rámech má výhodu mj. v tom, že ji budou moci vidět nejenom návštěvníci divadla či přehlídky, ale je-li umístěna např. na náměstí, oslovíme tím s naší propagací i širokou veřejnost. Za texty velké díky Sašovi Gregarovi! Za grafiku Michalu Horákovi.

ANTRÉ

Antré zatím stále odbavujeme každý týden, náš plán je, že bychom zopakovali loňský model, totiž že pojedeme až do Jiráskova Hronova – a potom si dáme s Kateřinou zase měsíc pauzu do září. Když nebylo možné, abychom vysílali z Centra uměleckých aktivit, kterému znovu děkujeme za azyl, několik dílů jsme předtočili a odvysílali ze záznamu. Platí i to, že i nadále budeme dělat přehlídkové speciály, každodenní festivalové Antré z REGIONŮ a denně také Festivalové minuty z JH (letos ovšem hrazené z rozpočtu JH).

Díky Antré má VSVD nebyvalou prezentaci, která se projevila i v navázání užšího kontaktu s Divadelníkem.cz, SČDO a dalšími uskupeními amatérských divadelníků

v Čechách. Velká dík za spolupráci na Antré patří Lucii Kotěrové. S Kateřinou jsme se totiž s ústupem covidu a home-office práce dostali do presu – a Lucka se nám stará o přepisy rozhovorů, na což nám s Kateřinou v posledních měsících už skutečně nezbyval prostor. Moc děkujeme!

Je také třeba říci, že nad Antré převzali i pro letošní rok záštitu hejtmanky Královéhradeckého a Pardubického kraje Martin Červíček a Martin Netolický, za což jim děkujeme. Jejich záštity jsou spojené také se získáním dvou účelově vázaných grantů. I za finanční podporu těmto dvěma krajům moc díky! Kraj Liberecký a kraj Vysočina se na podpoře Antré nepodílejí, protože v těchto dvou krajích máme za prvé menší členskou základnu, což se za druhé odráží i v četnosti zástupců souborů z těchto krajů v Antré. Pozitivní zprávou ale je, že se nám členská základna v minulém roce rozrostla o několik jednotlivců a souborů právě z těchto krajů – do budoucna tak bude třeba lépe.

CENA MINISTRA KULTURY

Cena ministra kultury byla za loňský rok udělena podle návrhu NIPOS ARTAMA, a navrhují, abychom i letos zopakovali náš návrh na udělení této ceny Nině Malíkové, naší dlouholeté podporovatelce, lektorce, báječné ženě, předsedkyni UNIMA.

ZLATÝ ODZNAK J. K. TYLA

Naše návrhy za rok 2021 byly odeslány, ale covid nám zatím neumožnil jejich předání. V Červeném Kostelci jsme sice udělili hned dva, ale ty byly za roky 2019 a 2020. Tylové za rok 2021 tak zatím stále na předání čekají. Dů-

vodem pro tento skluz je také to, že jsme jejich nositele navrhovali na naší Valné hromadě – která se ale loni nekonala na jaře, ale až v září. Pozitivní ale je, že v tomto okamžiku jsou již předány všechny odznaky starší. Dnes budeme schvalovat návrhy na nositele tohoto ocenění na rok 2022.

VZDĚLÁVÁNÍ

Detailní zpráva zazní od garanta vzdělávání Jardy Součka, nicméně její resumé za rok 2021 jsme již otiskli v minulém čísle Divadelní hromady. Vzdělávání funguje skvěle, nabídka roste – a roste i zájem našich členů se ho účastnit. Letos poprvé se například konalo výjezdní zasedání jedné z konzervatoří na přehlídce v Červeném Kostelci. To je opět vítaným provázáním aktivit Centra uměleckých aktivit, VSVD, divadelníků i lektorů.

Jistým problémem, především do budoucna, ovšem bude ekonomika. Ve zprávě o účetnictví uslyšíte, že naše cashflow klesá. Účastnický poplatek za vzdělávání stanovuje Centrum na základě stále stoupajících cen prakticky všeho, a není proto překvapením. Naše příjmy ale nerostou přímo úměrně s ním. Navíc například příspěvek na konzervatoře zatím nehradíme – rozhodli jsme, že ho vyplatíme až po absolvování celé konzervatoře. Oba její cykly jsou naplněné a úspěšné, v září se budou vypisovat nové „běhy“, které jistě opět osloví další zájemce.

03 / Usnesení valné hromady Volného sdružení východočeských divadelníků, která se konala dne 16. dubna 2022 v divadle Exil v Pardubicích

CELKEM MANDÁTŮ: 6 X SOUBOROVÝCH, 5 X JEDNOTLIVCI

VALNÁ HROMADA: 1. SCHVALUJE

- Program valné hromady
- Mandátovou i návrhovou komisi ve složení – Ilona Chytráčková, Marcela Kollertová a Lucie Kotěrová
- Plán činnosti VSVD
- Rozpočet VSVD pro rok 2022
- Divadelní Cenění v termínu 18. 6. 2022
- Udělení Zlatého odznaku J. K. Tyla: Jaroslav Hlídek – Chlumec nad Cidlinou, Drahomíra Kašparová – Holic, Luboš Červený – Hronov

2. BERE NA VĚDOMÍ

- Výroční zprávu předsedy Josefa Jana Kopeckého o činnosti VSVD

I z těchto důvodů se na vás všechny obracím, abychom se pokusili najít sponzory, kteří by byli ochotni na činnost VSVD přispět tak, abychom benefity, které našim členům nabízíme, nemuseli krátiť. Při stávající tendenci je totiž budeme schopni udržet maximálně dva roky. Stále také nabízíme vzdělávání tzv. na klíč. I v této nabídce bychom rádi pokračovali, i zde ale narážíme na ekonomiku takové nabídky.

Závěrem již jenom douška: Divadelní hromada vychází bez větších komplikací, i pro letošní rok jsme si jisti, že dvě čísla naplníme bez problémů – přesto vás vyzývám: Pište! S Hromadou snad jedna aktualita: vzhledem k rozpočtu Centra jsme se s paní ředitelkou dohodli, že ponecháme náklady spojené s jejím rozesíláním našim členům. Řekl-li jsem, že jsme v loňském roce posílali naši členskou základnu, a je třeba říci, že nové soubory se přihlásily již také v roce 2022: novými členy jsou DS Klicpera Chlumec nad Cidlinou a Společnost bloumající veřejnosti Turnov. Nezmiňuji, že jsme v roce 2021 již také expandovali do Středočeského kraje. A poslední aktualitou, kterou ve zprávě zmíním, je nový název Impulsu. Ten se nově jmenuje již jenom Centrum uměleckých aktivit.

Milí divadelní přátelé, díky za pozornost – a těším se na setkání s vámi na divadle!

-jjk-

- Zprávu hospodárky Ilony Chytráčkové o hospodaření v roce 2021

- Zprávu člena revizní komise Jaroslava Josefa o správnosti a kvalitě hospodaření a vedení účtů v roce 2021

3. UKLÁDÁ RADĚ VSVD

- Zajistit agendu a činnost VSVD a redakční rady Divadelní Hromady
- Provozovat facebookovou stránku VSVD a webovou stránku www.vsvd.cz
- Zajistit výstavu k 30. výročí založení sdružení

4. RŮZNÉ

Magdalena Švecová – doporučení k zařazení do lektorského sboru činoherních přehlídek

Zpracovala: Kollertová Marcela

Červenokostelecká přehlídka je jedinečnou příležitostí pro setkávání, foto Ivo Mičkal.

04 / VYHLÁŠENÍ PŘEHLÍDKY ČERVENÝ KOSTELEC 2023

Krajská postupová přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla 16. – 19. února 2023, Divadlo J. K. Tyla Červený Kostelec

Datum uzavěrky přihlášek: 30. října 2022, ukončení výběru inscenací: 30. listopadu 2022

Přehlídka je otevřená souborům bez ohledu na jejich regionální příslušnost.

Přehlídka zahrnuje účast divadelních souborů v těchto třech kategoriích:

- soubory, které uplatňují principy hereckého divadla dramatické postavy, a soubory, jejichž inscenace vycházejí z textů dramatických autorů;
- soubory využívající různých principů hereckého divadla, jejichž inscenace vycházejí z nejrůznějších zdrojů tzv. otevřené dramaturgie;
- soubory hudebního divadla.

Každý soubor se může zúčastnit se stejnou inscenací pouze jedné krajské přehlídky, která je programově postupovou pro Divadelní Piknik Volyně.

POZOR!!! Z jednání programové rady bude vyloučena inscenace, která se v roce 2023 zúčastní dvou a více krajských přehlídek s postupem na jakoukoli celostátní přehlídku.

Pokud se soubor v předchozím roce účastnil např. krajské postupové přehlídky na Šrámkův Písek, může se účastnit jedné krajské přehlídky s postupem na DPV.

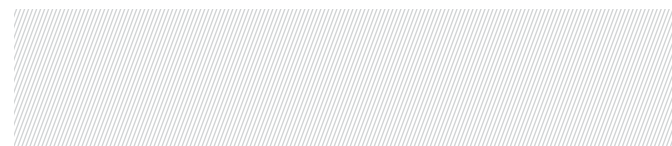
Odborná porota krajské soutěže má právo nominace a doporučení neomezeného počtu inscenací s uvedením pořadí pro program celostátní přehlídky. Postupové krajské přehlídce činoherního a hudebního divadla vrcholí celostátní přehlídkou amatérského činoherního a hudebního divadla, která je koncipována jako soutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů dospělých, které ve své inscenační praxi reflektují zákonitosti divadla jako uměleckého druhu a jejichž adresátem je dospělé publikum.

Odborná porota krajské soutěže má rovněž právo doporučení inscenací s uvedením pořadí pro program celostátní přehlídky inscenací her pro děti a mládež Popelka Rakovník.

Odborná porota má možnost udělit další kolektivní i individuální ocenění.

On-line přihlášky najdete od 1. 9. 2022 na webových stránkách: www.cuahk.cz a www.vsvd.cz.

Podrobné informace vám poskytne Kateřina Fikejzová Prouzová na tel. 605 251 596.

Letos porotu i publikum nejvíc zaujala inscenace Záblesk v provedení Společnosti bloumající veřejnosti z Turnova, foto Ivo Mičkal.

05 / ČERVENÝ KOSTELEC 2022, PROGRAM & VÝSLEDKY

25. KRAJSKÁ POSTUPOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA, Červený Kostelec 2022, Divadlo J. K. Tyla, 17. - 20. 2. 2022

Pořádá Centrum uměleckých aktivit, Volné sdružení východočeských divadelníků, Městské kulturní středisko Červený Kostelec a Divadelní soubor NA TAHU s finanční podporou Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR.

Odborná porota:

Doc. Mgr. Aleš Bergman, PhD (předseda poroty)

Mgr. Petra Richter Kohutová, doc.

MgA. Jakub Korčák

MgA. Lucie Loosová

Mgr. Regina Szymiková

čtvrtek 17. února 2022

10:00-12:15, 3 na 3, Nová Paka, Ray Cooney: **1+1=3**, režie: Jakub Trnka

14:00-16:30. Ďývadlo Neklid, Trutnov, Petr Vanžura: **Závadný obsah**, režie: Petr Vanžura

18:00-18:40, Společnost bloumající veřejnosti, Turnov, Společnost bloumající veřejnosti: **Záblesk**, režie: Jan Marek
20:00-21:10, HRRR divadelní spolek, Nemošice, Karel Kukla: **Prevít a potvora**, režie: Renáta Šťastná

pátek 18. února 2022

9:00-12:15, DS Vrchlický, Jaroměř. Carlo Goldoni:

Sluha dvou pánů, režie: Eva Urbancová

14:00-15:45, Vlastenecký divadelní soubor Vlastík, Vrchlabí, Nikolaj Vasiljevič Gogol: **Revizor**, režie: Tibor Hájek

17:00-18:15, NoDivse, Nové Město nad Metují, soubor:

Nahoru na horu, režie: Lucie Kotěrová

18:00-19:00 stream Antré festivalový život na jevišti

i v zákulisí on-line

20:00-21:00, SDO Alois Jirásek, Úpice, Ludvík Kundera:

Královna Dagmar, režie: Ladislav Peřina

sobota 19. února 2022

9:00-11:45. OCHOS Smiřice, Norman Robbins: **Hrobka s vyhlídkou**, režie: Eva Urbancová

13:30-15:45, TRIARIUS, Česká Třebová, Charles Webb; Terry Johnson; Calder, Willingham a Buck Henry:

Absolvent, režie: Josef Jan Kopecký

17:00-17:45, OCHOS Smiřice, Martin Zbořil:

Setkání, režie: Karel Syrový

19:30 - 21:15, DS J. K. Tyl, Meziměstí, Antonín Procházka: **S tvoji dcerou ne**, režie: Irena Kozáková

Doporučení do Volyně si odvezl soubor TRIAURUS z České Třebové za inscenaci Absolvent, foto Ivo Mičkal.

neděle 20. února 2022

10:00 - 11:30, Divadlo Šnůra, Konice, Roman Krejčíř: **Páni vesmíru aneb koupím duši**, režie: Roman Krejčíř. 13:00-14:00, DS Symposion, Třebechovice pod Orebem, Vladimír T. Gottwald: **Hotel Modrá hvězda**, režie: K. I. Drcha.

VÝSLEDKY PŘEHLÍDKY V ČERVENÉM KOSTELCI 2022

Letošního ročníku se zúčastnilo 14 soutěžních představení, 13 souborů (185 účastníků). Byly zastoupeny čtyři kraje: Královéhradecký, Pardubický, Liberecký a Olomoucký. Porota na celostátní přehlídce Divadelní piknik Volyně **nominovala** inscenaci **Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, Turnov. Doporučila** na celostátní přehlídce Divadelní piknik Volyně inscenaci **Absolvent souboru TRIARIUS, Česká Třebová. Doporučila** na celostátní přehlídce Dětská scéna Svitavy jako inspirativní představení inscenaci **Nahoru na horu souboru NODIVSE, Nové Město nad Metují.**

Lektorský sbor udělil **ceny: Aleně Tomášové** za roli Julie v inscenaci Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, Turnov, **Jakubu Chundelovi** za roli Pavla Berky v inscenaci Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, Turnov, **Janu Markovi** za roli Ernesta v inscenaci Záblesk souboru **Společnost bloumající veřejnosti, Turnov**, Společnosti bloumající veřejnosti Turnov za inscenaci Záblesk, **Stanislavě Glembek** za roli Beatrice v inscenaci Sluha dvou pánů souboru DS Vrchlický, Jaroměř, souboru TRIARIUS Česká Tře-

bová za herectví v inscenaci Absolvent, **Josefu Janu Kopeckému** za režii inscenace Absolvent souboru TRIARIUS, Česká Třebová, **Aleši Kučerovi** za roli Luboše v inscenaci S tvojí dcerou ne souboru DS J. K. Tyl Meziměstí, **Anežce Harušťákové** za roli Sandry v inscenaci S tvojí dcerou ne souboru DS J. K. Tyl Meziměstí, **Romanu Krejčířovi** za text hry Páni vesmíru aneb Koupím duši.

Lektorský sbor udělil **čestná uznání: Martinu Krausemu** za roli Detektiva Porterhouse v inscenaci 1+1=3 souboru 3 na 3 Nová Paka, **Petru Vanžurovi** za námět inscenace Závadný obsah Dývadla Neklid, Trutnov, **Ivě Innertové** za kostýmy k inscenaci Sluha dvou pánů souboru DS Vrchlický Jaroměř, **Vlasteneckému divadelnímu souboru Vlastík Vrchlabí** za výchozí koncepci inscenace Revizor, souboru NODIVSE, Nové Město nad Metují za kolektivní autorství inscenace Nahoru na horu, **SDO Alois Jirásek Úpice** za volbu tématu inscenace Královna Dagmar, **Kateřině Brožové** za roli Anny Franklinové v Hrobce s vyhlídkou OCHOS Smiřice, **Martinu Zbořilovi** za text hry Setkání, **souboru DS J. K. Tyl Meziměstí** za režii inscenace S tvojí dcerou ne, **Zdeňku Šimkovi** za roli Česti v inscenaci S tvojí dcerou ne souboru DS J. K. Tyl Meziměstí, **Petru Maléřovi** za roli Vladimíra Rychty v inscenaci Hotel Modrá hvězda souboru DS Symposion Třebechovice pod Orebem, **souboru TRIARIUS Česká Třebová** za inscenaci Absolvent.

-kfp-

Lektoři Aleš Bergman a Petra Richter Kohutová, foto Ivo Mičkal.

06 / Petra Richter Kohutová: V Červeném Kostelci se hrálo o duši

25. ročník krajské divadelní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla v Červeném Kostelci s postupem na Divadelní Piknik Volyně proběhl ve dnech 17. - 20. února 2022 v Divadle J. K. Tyla.

Přihlášeno bylo čtrnáct souborů – a čtrnáct představení jsme skutečně během čtyř dnů viděli. Žánrově šlo převážně o komedie, ať už ze světové klasiky (Sluha dvou pánů, Revizor), osvědčených anglických zdrojů (Cooney-

ho 1+1=3, Robbinsova Hrobka s vyhlídkou), populárních českých autorů (Antonín Procházka a jeho S tvojí dcerou ne) nebo z filmové romantiky (Absolvent, Hotel Modrá hvězda); vydělovala se Královna Dagmar Ludvíka Kundery. Šest souborů našlo ve svých řadách autora, který je mocen vlastní výpovědi a píše svým kolegům na tělo (trutnovský Petr Vanžura letos nabídl Závadný obsah, Společnost bloumající veřejnosti aktovku Záblesk, Karel Kukla taškařici Prevít a potvora, NoDivse z Nového Města nad Metují kolektivní výpověď o cestě na Mont Blanc Nahoru na horu, Martin Zbořil realistickou tragikomedii Setkání a Roman Krejčíř černou sci-fi komedii s detektivními prvky Páni vesmíru aneb Koupím duši); nutno dodat, že většina textů byla na pozoruhodné úrovni. Sešli se úplní nováčci, třeba soubor HRRR Nemošice, NoDivse

Nominaci na DPV získala inscenace Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, foto Ivo Mičkal.

z Nového Města nad Metují (který pracuje postupy dramatické výchovy pod vedením absolventky JAMU Lucie Kotěrové), 3 na 3 z Nové Paky a OCHOS Smiřice (oba soubory byly obnoveny po dlouholetém přerušení činnosti) a zejména Šňůra Konice (ta se dala dohromady a uvedla svou historicky první premiéru dokonce v roce 2021, tedy během covidu) se soubory poučenějšími (Neklid Trutnov, Společnost bloumající veřejnosti, Vlastík Vrchlabí, TRIARI-US Česká Třebová) i těmi s dlouholetou tradicí (Vrchlický Jaroměř, Jirásek Úpice, Tyl Meziměstí). Velkou cenu má spojení starší generace souboru Symposion z Třebechovic pod Orebem s mladými absolventy tamního dramatického kroužku. Tématem, které se objevilo snad ve všech uvedených kusech, byla mnohovrstevnatost lidské duše a její cena v obecném i konkrétním smyslu. Debatami s lektorským sborem po celou dobu přehlídky procházely úvahy o úskalí dramaturgie obecně a volby výchozího materiálu pro osobní sdělení (a s ohledem na sílu souboru) konkrétně i tvořivost jako nezbytný princip divadelní práce a hudba a její funkce v inscenaci.

Alespoň stručně o tom, co jsme viděli: Divadelní spolek **3 na 3** byl původně založen roku 1996, působil do roku 2005, ale posléze jeho činnost ustala a byla obnovena v roce 2012. Skupina nadšenců vedená a režírovaná Jakubem Trnkou přivezla první reprízu Cooneyho evergreenu **1+1=3**. V základu lze o komedii v pojetí novopackých pětkrát použít slovo „dobře“ – dobře si vybrali dobře napsanou hru a v základu ji dobře pochopili; dobře a přehledně

převyprávěli základní příběh a nabídli dobře obkrouhaný feeling. Jejich inscenace v této chvíli nepochybně funguje jako sousedské divadlo; bohužel v počátku práce chyběla přesnější analýza vztahů a situací. Čestné uznání za herecký výkon v roli detektiva Porterhouse získal Martin Krause.

Petr Vanžura, po řadě dřívějších vlastních kusů (Obraz na sekeru, Ulice bastardů, Prase v kufru) a loňské pozoruhodné Audienci, tentokrát nabídl hru **Záblesk** (a získal i čestné uznání za námět inscenace). Hraje se o Mezischovce duší, podivném úřadu mezi nebem a... (pojmenovat druhý prostor je nekorektní!), jímž procházejí duše mrtvých předtím, než odejdou z tohoto světa. Kus vychází z tradice absurdního divadla, nezapírá inspiraci hrami Václava Havla; nabízí dvě jak obsahově, tak formálně rozdílné poloviny. V první se představuje úřad, jemuž vládou dva úředníci a úřednice a jímž procházejí duše mrtvých – představitelů různých sociálních a názorových skupin (dvojice burana a buranky, nešikovná lyžařka, paní, která pracovala za přepážkou v prostředí sice světa živých, ale v mnohém podobném tomu, v němž se právě ocitla...), poté uklízečka, jež se pokusí do práce úřadu zavést selský rozum, čímž ho ohrozí, a tak je zlikvidována. Druhá polovina je košatější o příchod Žida, návrat již odeslaných mrtvých, několikerý pokus o jejich emancipaci, vymyšlení nových zákonů a omezení pro procházející duše atd. Kromě toho se tepe zejména současný požadavek na nepřetržitou hyperkorektnost, volá se po svobodě rozhodování, vypráví o mocenském boji mezi úředníky a jejich klienty,

Noční rozborový seminář ve velkém sále, foto Ivo Mičkal.

kterí jim v určitém okamžiku začnou přerušovat přes hlavu... Méně by bylo více. Obsahová a následně i žánrová nejasnost (způsob vedení herců se blížilo komedii, použitá píseň naopak odkazovala na drama ideji...) volala po upřesnění, o čem vlastně jde, i jakými prostředky to sdělit. A dvou a půl hodinová stopáž byla vražedná.

Společnost bloumající veřejnosti z Turnova se postarala o první velkou divadelní radost červenokostelecké přehlídky. Tvůrci si vzali námět ze hry Petera Barnese, na jehož základě stvořili zcela originální inscenaci **Záblesk** o zvláštním milostném trojúhelníku. Bližší informace o obsahu by připravila potenciální diváky o rozkoš z objevování a z několika nečekaných zvratů, proto se omezím pouze na konstatování, že inscenace, byť se tváří jako nezávazná anekdota vycházející z tradic francouzské frašky, je tragikomická, přesto velmi zábavná. Vědomě se pohy-

buje na hranici, a přitom ji nikdy nepřekročí, zároveň je věrná svému žánru. Byly uděleny herecké ceny všem třem účinkujícím, Aleně Tomášové, Jakubu Chundelovi a Janu Markovi, souboru cena za inscenaci a Záblesk byl nominován do programu Divadelního Pikniku Volyně.

Divadelní spolek HRRR (nebo také HRajeme pRo Radost) z Nemošic přivezl po loňském Ani za milion! Autorskou taškařici, která vznikla rozvedením povídky jednoho z protagonistů, filozofa Karla Kukly; jako dárek k narozeninám ji pro uzavřenou společnost přátel a kamarádů režírovala další účinkující, Renáta Šťastná. Byli jsme svědky pokusu ukázat příběhy obyvatel dvou panelákových bytů, dvojice v důchodovém věku a jejich souseda-milovníka Heideggera, jejich problémy, frustrace a sny. Bohužel inscenaci, bezpochyby nadšeně připravovanou, ublížil charakter hereckých prostředků použitých pro ženské postavy (rasantní

karikatura hluboko pod hranici vkusu), stejně jako bezradnost při převádění reálných příběhů do divadelního jazyka.

Sluha dvou pánů divadelního souboru **Vrchlický Jaroměř** v režii Evy Urbanové měl – navzdory nelidskému času pro hraní komedie (deváté hodině ranní) a dlouhé stopáži – téměř plné hlediště. Bohužel je pečlivě udělaná, z větší části kultivovaná inscenace, postavena na nápodobě inscenace Ivana Rajmonta z Národního divadla, a to jak v organizaci scény, tak v přístupu k situacím. A zejména představitel Truffaldina Milan Hrycič, nepochybně disponovaný herec, kopíroval Miroslava Donutila jak v pohybu, tak v řeči (a začasť mu nebylo rozumět). Herecky nejpřesnější a nejvěcnější v motivacích i projevu byla Stanislava Glembek, představitelka Beatrice (čestné uznání), především v té části, kdy byla přestrojená za muže. Také zaujaly kostýmy Ivy Innertové (čestné uznání).

Vlastenecký divadelní soubor Vlastík z Vrchlabí nabídl Gogolova **Revizora** v úpravě a režii Tibora Hájka. Výrazné seškrtání jako by směřovalo k původní anekdotě, podle níž Gogol svou satirickou komedii napsal; soustředil se na základní děj a téma podvodníka, jenž rozvrátí řád městské rady vedené despotickým Hejtmánem a fungování jeho rodiny. Postavy jsou zúženy na typy, žánrově jde o grotesku. Inscenace v základu mnohé nabízí: pozoruhodné obsazení – co člověk, to přesný, téměř filmový typ (a věkové rozvrstvení, že by se skoro nabízelo hrát o Chlestakovovi jako o mladém predátorovi ve světě starců); úpravu, která v některých situacích umožňuje jít na dřev (mistrovská by mohla být scéna ve druhé polovině, kdy Chlestakov obchází jakýsi panoptikální orloj a od každého úředníka si zcela veřejně a bezkrupulózně půjčuje peníze) – ale ponechává zcela zbytečně některé vysvětlující monology; práci se znaky (židle, kravaty, kabát...), jejichž význam se však bohužel v některých případech nelogicky mění. Inscenace trpí nerozhodností – až se tvůrci odváží dotáhnout to, na co již mají založeno, mohlo by jít o pozoruhodný tvar. Soubor získal čestné uznání za výchozí koncepci inscenace.

NODIVSE z Nového Města nad Metují je skutečně neobyčejný úkaz. Novoměstské divadelní (seriózní) sebran-ka pracuje pod vedením Lucie Kotěrové, s níž prozatím inscenovala Shakespearovu Půjčku za oplátku a Odsouzení Hostiny. Letos přivezla druhou reprízu třetího dílka, uváděného pod názvem **Nahoru na horu** – pokus o zdivadelnění zprávy o lidech, kteří v roce 1991 absolvovali výpravu na Mont Blanc, vycházející z autentických zážitků a výpovědí rodičů jednoho z účinkujících (čestné uznání za kolektivní autorství). Úžasná energie, která šla z jeviště, evidentní radost ze hry, touha být spolu a tvůrčím způsobem to zúročit, jsou hlavní klady inscenace. Bylo však nutno mluvit i o úskalích této fáze cesty – o nekompatibilitě tvaru a přílišného zobecňování příběhu v momentu, kdy cenné je zejména to individuální a osobní. Inscenace byla doporučena jako inspirativní představení do programu přehlídky Dětská scéna Svítavy.

Jirásek z Úpice vyzval ke spolupráci herce a režiséra Ladislava Peřinu, s nímž nazkoušel **Královnu Dagmar** Ludvíka Kundery. V předloze se jedná o historický příběh Markéty Přemyslovny/ Dagmar Dánské, pozapomenuté české postavy, která vládla severní zemi na přelomu 12. a 13. století; autor se při jeho zpracování inspiroval barokními lidovými

hrami. Úpíctí si ze své minulé inscenace, superúspěšné Prodané nevěsty, vypůjčili to, co se jim osvědčilo – nejen točnu, ale i smysl pro hru a hudební nadání. Bohužel se nepodařilo najít klíč, který by jim pomohl těžký a ne zcela vyhraněný materiál zpracovat; trojdílná otáčivá scéna spíše překážela, herectví, jež by mělo směřovat ke zkratce v projevu a k demonstrování textu spíše, než k jeho psychologizování, nebylo sjednoceno; písně a téměř nepřetržitě znějící hudba byla kultivovaná, ale plnila spíše funkci podkresu a komentáře, než by posouvala děj. Soubor získal čestné uznání za volbu tématu inscenace – a diváci odměnili úpícké v závěru dlouhotrvajícím potleskem; ten jim byl odměnou za srozumitelné převyprávění příběhu, kolektivní energii obecně a zařazené akrobatické kousky konkrétně. A volba tématu byla důvodem k udělení čestného uznání.

OCHOS Smiřice si vybral Robbinsovu Hrobku s vyhlídkou – a výběr tohoto textu jim zlomil vaz. V této fázi vývoje byl nad jejich síly a to téměř ve všech složkách. Bylo uděleno alespoň čestné uznání Kateřině Brožové za to, že se nejvíce přiblížila své postavě, ošetřovatelce Anně Franklinové. Lépe se smiřickým dařilo v inscenaci, již uvedli o pár hodin později, člen souboru Martin Zbořil napsal aktovku Setkání (čestné uznání za původní hru) a režii svěřil kolegovi Karlovi Syrovému; vzájemná spolupráce je pro pány inspirativní a pozitivně se odrazila na výsledné inscenaci. Členové souboru OCHOS hrají o tom, co znají, a způsobem, který jim vyhovuje – a je vstřícný i vůči divákovi. Čtyřicetiminutová aktovka o oslavě perlové svatby, během níž vyjde najevo nejedno tajemství, a že život jedné rodiny už nikdy nebude stejný, je spíše jakousi bakalářskou epizodou na divadle, ale otevírá odlehčeným způsobem důležitá témata.

O další velkou divadelní radost se postaral **TRIARIUS Česká Třebová**, který nabídl svou verzi **Absolventa**, známého z filmu z roku 1967 s Dustinem Hoffmanem v titulní roli. O autorství výchozího materiálu českotřebovské inscenace se dělí Terry Johnson (který adaptoval novellu Charlese Webba s přihlédnutím k filmovému scénáři Caldera Willinghama a Bucka Henryho), překladatel Pavel Dominik a režisér Josef Jan Kopecký, který předlohu přesně vyložil a upravil pro potřeby svého souboru. Příběh romantické komedie bez happyendu, o Benjaminovi, jeho takřka nedobrovolném románu s vdanou přítelkyní rodičů, pozdějším vztahu s její dcerou a veškerých (ne)následků, je notoricky známý. Přesto se inscenaci daří držet diváky v napětí; děj probíhá v současnosti, velmi aktuálně působí vypjatý individualismus všech postav napříč generacemi, nuda a absurdnost jako převažující životní pocit, neschopnost vymanit se ze statutu quo, který je značně nespokojivý, ale také bezpečný – vypadá to, že z něj není východiska... Inscenace provokuje věcností a minimalismem ve všech složkách, péčí o detaily a kompaktností tvaru. Odehrává se na prázdné scéně, veškerou dekoraci tvoří židle (stává se podle potřeby recepce atd.) a obyčejné dveře (které kromě konkrétní funkce plní i funkci metaforickou – jsou vstupem do nebezpečí, skrývají tajemství, stávají se branou do dospělosti, ale také překážkou bližšího vztahu mezi lidmi apod.). Místo chytlavé, avšak dobově zařazující hudby byl použit klavírní motiv, atmosféru dokresloval, a jen tu a tam působil stereotypně. Vynikající a sehraní jsou účinkující bez výjimky, poučeným způsobem se ve vystavěných situacích jedná, často „pouze“

slovem, přesto naplněně. Byla udělena cena za herectví, Josef Jan Kopecký získal cenu za režii, inscenace jako celek čestné uznání a zaslouženě doporučení do programu Divadelního Píkniku Volyně.

Následující kus, notoricky známá komedie **S tvou dcerou** ne Antonína Procházky v podání souboru **Tyl Meziměstí**, prošel Miletínským divadelním jarem 2021 a následně národní přehlídkou ve Vysokém nad Jizerou. Lze jen dodat, že je obdivuhodné, jak, na přesnost náročná inscenace, drží pohromadě navzdory dlouhé hrací pauze. Byly udě-

z rockového ve valčíkové, rytmus se vytratil někam do vesmírných dálek. Přesto nelze tvrdit, že se obecenstvo nebalilo; hravost souboru, jeho energie a suverenita v řešení všeho, co se nedařilo, byla odzbrojující.

V Hotelu Modrá hvězda se sešli členové již zavedeného souboru **Symposion Třebechovice pod Orebem** a absolventi tamního dramatického kroužku, kteří se poprvé účastnili práce na čisté činohře. Inscenaci, pod vedením debutujících režisérů Karly Drašnarové a Ivy Charvátové, lze vnímat jako cvičení stylu, které – pokud bude směřovat

Redaktorka Jana Kaucká (vlevo) při natáčení rozhovoru s divadelníky z Meziměstí, foto Ivo Mičkal.

leny ceny za herecký výkon Aleši Kučerovi v roli Luboše a Anežce Harušťákové v roli Sandry, čestné uznání Zdeňku Šímkovi za roli Česti a Ireně Kozákové za režii.

Nedělní **Pání vesmíru** aneb Kupte duši, sci-fi komedie s detektivními prvky autora Romana Krejčíře, který inscenaci souboru **Šňůra z Konice** také režíroval, byla rovněž v loňském roce uvedena na Miletínském divadelním jaru 2021. Text hry je výborný, řemeslně dobře vystavěný jak v logice sci-fi světa a jeho atributů, tak ve struktuře komedie. Mnohé repliky mají hláskový potenciál, navíc faustovské téma a téma vlivu příběhů na náš život je zřetelné a důležité (autorovi byla udělena cena za původní hru). Provedení však porušilo snad všechny divadelní zákony: hrálo se chaoticky, náповěda si pro sebe zabrala hlavní roli, přestavby byly nekonečné, tempo se změnilo

k vzájemné inspiraci lidí, kteří dosud pracovali odlišnými metodami – má na cestě souboru velkou cenu. Spokojeni byli zejména milovníci filmů pro pamětníky. A bylo uděleno čestné uznání Petru Maléřovi za roli Vladimíra Rychty. Lektorský sbor pracoval ve složení Aleš Bergman (předseda), Jakub Korčák, Petra Richter Kohutová a Emilie Zámečnicková, funkci tajemnice plnila neobyčejně zdatně Kateřina Fikejzová Prouzová. Hostem přehlídky z nejzdačnějších byla paní Mirka Císařová. Sobotní večer patřil udělování Zlatého odznaku J. K. Tyla paní Ludmile Šmídové, představitelce Emilie Marty či generálky Josefiny a režisérky se zálibou v hrách Alejandra Casony z Náchodské divadelní scény, a Jiřímu Pošepnému, „vyšokému Truffaldinovi“, purkrabímu z červenokostelecké Noci na Karlštejně a zakladateli Libošovického ochotnického spolku (čili LOS). Streamovalo se Antré o festivalovém životě

Čestný host přehlídky Mirka Císařová, foto Ivo Mičkal.

na jevišti i v zákulisí, poprvé na podobné přehlídce se sešli frekventanti Hradecké divadelní konzervatoře, večery zněla Milanova kytara a Evženčina fňukna (čili akordeon) a množství luxusních věnečků zkonsumovaných na baru by naplnilo štěstím nejednoho horlivého dopingového kontrolora. Přehlídka je pořádána Centrem uměleckých aktivit Hradec Králové ve spolupráci s VSVD, Městským kulturním střediskem Červený Kostelec a Divadelním souboru Na tahu za finanční podpory Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR. Na představeních se za město Červený Kostelec střídali starosta Rostislav Petrák a místostarosta Jiří Regner. Velký dík patří týmu divadelního souboru Na tahu a technikům Divadla J. K. Tyla v Červeném Kostelci.

Ti, co vsadili duši do hry o smysluplně trávený čas, ať už šlo o pořadatele, účinkující soubory či diváky červenokostelecké přehlídky, jednoznačně vyhráli. Děkuji.

*Petra Richter Kohutová
členka lektorského sboru přehlídky*

07 / Dobrá pověst Červeného Kostelce

Přiznám se, že to byla především zvědavost. O přehlídce v Červeném Kostelci jsem slyšela už dlouho samou chválu. Nejen o její úrovni (líheň dobrých ochotnických souborů je v královéhradeckém kraji proslulá), ale o celkové atmosféře, diskuzích, přátelských setkáních a konečně i o úhledném městě samotném. Chválený byl i pořadající a o blaho hostů se starající domácí soubor Na tahu. Tak jsem neodolala a jeden ještě docela studený víkend se konečně do Kostelce vypravila. Potvrdzuji, že všechno, co jsem o přehlídce slyšela, byla pravda pravdoucí.

Měla jsem šanci vidět během jednoho dne a půl čtyři představení, a to nejen z regulérního místa v hledišti, ale i z balkónu, a moc jsem se pobavila. Upřímně jsem se zasmála při komedii S tvoji dcerou ne DS J. K. Tyl Meziměstí (nejen Procházekův jevištěm prověřený text, ale i řada hereckých výkonů mě opravdu potěšila), inscenace komediální detektivky Hrobka s vyhlídkou mě sice svou délkou

Kateřina Fikejzová Prouzová popisuje, co všechno zkomplikoval letos covid, foto Ivo Mičkal.

trochu udolala, ale zato v současné době na profesionálních jevištích populární Absolvent měl v provedení souboru TRIARIUS Česká Třebová nadstandardní parametry – v režii i hereckých výkonech. A Královna Dagmar? To byla pro mne navíc i velmi osobní vzpomínka – tenhle titul jsem viděla kdysi v mezinárodním provedení v DRÁKu v Hradci Králové, dokonce tehdy se současným režisérem tohoto kusu v SDO Alois Jirásek Úpice v jedné z hlavních rolí.

Sleduji léta produkci dětských a loutkářských souborů nejen ve východních Čechách, a tak byla pro mne činoherní přehlídka z mnoha důvodů nová a zajímavá. Její atmosféru tentokrát posílil docela určitě i fakt, že jsme se v divadle po dlouhé pandemické pauze opět mohli setkat a že „doba roušková“ se pomalu začala jevit jako minulost. Dobrá pověst červenokostelecké přehlídky nelhala, moje zvědavost byla ukojena a ve skrytu duše doufám, že se sem brzy vrátím.

Nina Malíková

08 / Červený Kostelec 2022 oslava divadla i života

Čtyřdenní divadelní maraton v Červeném Kostelci byl letos jízdou na horské dráze. Odehrálo se 14 soutěžních představení. Organizátoři bojovali s covidem a únavou. Divadlo J. K. Tyla bylo po strop plné lidí, kteří přijeli nejen za divadlem, ale i jen tak, pobýt po dvouleté virové pauze. Všem nám bylo dobře. Všem komplikacím navzdory.

Přehlídka činoherního divadla v Červeném Kostelci je tradičně první velkou přehlídkou v sezóně, kterou společně otevírají Centrum uměleckých aktivit (CUA) a Volné sdružení východočeských divadelníků (VSVD). Vinou lockdownu se loni konala bez diváků a za přísného režimu. O to více jsme na začátku roku napjatě sledovali situaci okolo covidu a doufali, že všechno klapne v plné parádě. Nakonec vládní opatření dovolila festival uskutečnit bez výrazných omezení.

Ludmila Šmídová přebírá Zlatý odznak J. K. Tyla, foto Ivo Mičkal.

Virus okolo nás kosil kdekoho, a proto padlo rozhodnutí přehlídku nafouknout, co to půjde. Pravděpodobnost, že někdo odpadne, byla tak vysoká, že jsme se strachovali, aby vůbec něco z plánovaného programu zůstalo. Když porota viděla, že má během čtyř dnů vidět čtrnáct inscenací, trochu padala do mdlob. Její pracovní harmonogram – i na papíře, který často snese cokoliv – vypadal hrozivě, a bez minuty na oddych. Jako tajemnice lektorského sboru a produkční jsem před akcí všechny uklidňovala, že nakonec to určitě dopadne jinak, než stojí v excelových tabulkách, a že všechno bude volnější.

Murphyho zákon: „Jestliže jde vše podle plánu, stala se někde chyba.“

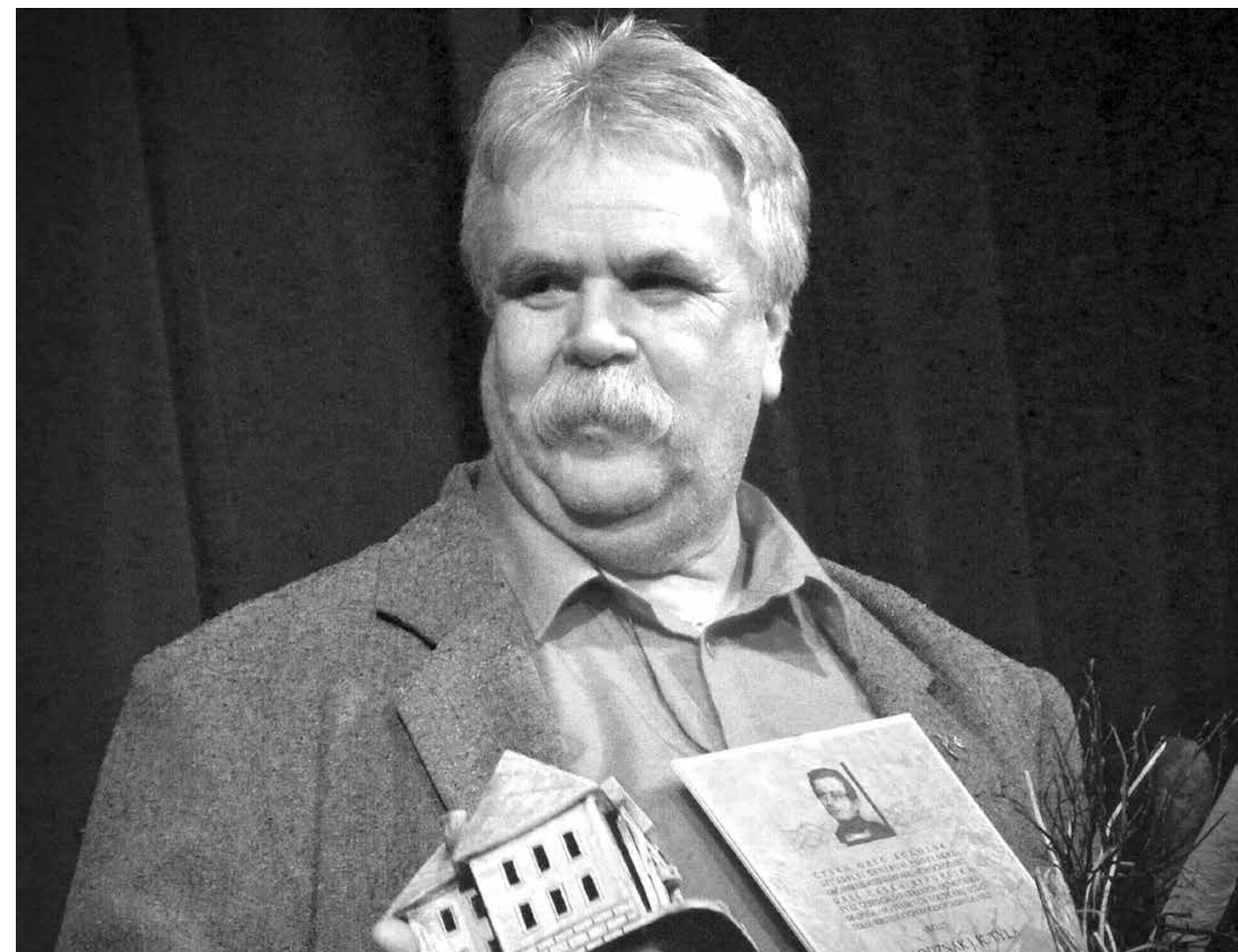
A to, že vše dopadne jinak, byla pravda pravdoucí. Ovšem druhá část výroku byla jeho pravým opakem. Tři dny před přehlídkou začala odpadat porota, covid skosil scénografku Lucii Loosovou a jiné zdravotní problémy znemožnily účast naší letité porotkyně, expertce na jevištní mluvu, Regině Szymikové, kterou s láskou přezíváme „laskavý tyran“. Na poslední chvíli do lektorského sboru naskočila Ema Zámečnicková, aby doplnila sestavu Aleš Bergman, Jakub Korčák a Petra Richter Kohutová.

Červenokostelecká přehlídka má za sebou 25 let trvání. A nebude to žádné rouhání, když napíšu, že je to dobře promazaný a seřízený stroj. Organizaci má na svém hrbu nejen CUA a VSVD, bez Městského kulturního střediska

Červený Kostelec a DS Na tahu by to nešlo. V jejich čele teď stojí Tomáš Šimek a Marcela Kollertová. A oba se den před přehlídkou dostali do karantény (den před startem odpadl také nasmlouvaný kameraman).

Poslední hodiny před zahájením jsem s obavou četla všechny esemesky a vždycky se hluboce nadechla, než jsem vzala komukoliv telefon. Na dálku to zřejmě vycítila porotkyně Petra, která svůj hovor raději zahájila rovnou slovy: „Neboj, nic se neděje.“ Nevím, čím to je, ale v krizových situacích se nehrouťm a možná si je spíš masochisticky vychutnávám. „Teď je to v háji, ale nevádi, vyřeším to“. Stejně heslo museli mít zřejmě i místní, když se dozvěděli, že Tomáš a Marcela jsou prostě jenom na telefonu. Trochu jsme v tom ve čtvrtek tápali, ale v euforii, že přehlídka tu je se vším všudy a máme plný barák nejen účastníků, ale i diváků, jsme společně dokázali cokoliv.

V pátek ráno volala režisérka souboru z Nového Města nad Metují Lucie Kotěrová, že celý soubor sice přijede, ale ona právě v horečkách objímá záchodovou místu, a není nikdo, kdo by jim technicky odbavil představení, že se tedy moc omlouvá, ale představení musí zrušit. Ano, a tak mohla pro všechny vzniknout slibovaná dvouhodinová pauza na vydechnutí – jenomže mi přišlo líto, že všichni herci sice přijedou, ale že by nemohli hrát. Špitla jsem nesměle před porotou, že to nějak vyřešíme, a technické odbavení nějak zajistíme. Nikdo mě ničím nepraštil, ani se mě nesnažil uškrtit. Lektorský sbor v di-

Hrdým držitelem Zlatého odznaku J. K. Tyla se stal také Jiří Pošepný, foto Ivo Mičkal.

vadelním rauši souhlasil a díky ochotnému osvětlovači domácího souboru a zvukaři českořebovského Triaria jsme nakonec inscenaci Nahoru na horu viděli. A byla to jízda. Troufám si tvrdit, že se novoměstskému souboru NODIVSE v krvi smíchal adrenalin s endorfiny a že jejich energie tryskala až do poslední řady.

Být spolu a sdílet

V čem byl letošní Červený Kostelec ještě výjimečný? Přijela spousta báječných hostů, Mirka Císařová, Jaromír Vosecký, Nina Malíková, Alena Crhová, Lenka Láznovská, Karel Tomas, Pavel Hurych, Gregarovi – odpustte, vždycky na někoho zapomenu... I řada divadelníků napříč žánry, soubory, které nebyly na programu, ale chtěly být u toho. Chtěli jsme se vidět, mluvit spolu, být u toho. Na víkend přijeli tzv. na čumendu také frekventanti Hradecké divadelní konzervatoře. Studenti režie a herectví pak o viděném diskutovali společně s pedagogem Lukášem Riegrem.

Všichni jsme si sáhli trochu na dno, porota nakonec viděla 14 představení, festivaloví reportéři Jana Kaucká a Jan Fikejz zvládli s vypětím práci minimálně pro tři lidi, DS Na tahu to jel v jednom tahu celé čtyři dny navzdory ka-

ranténám. A chlapi z techniky byli zase nepřekonatelní. Třetina účastníků si přivezla domů covid, ale všichni to zvládli bez problémů. A já? Tři dny po přehlídce jsem se sesypala do postele – a spala a spala a spala, ale ten pocit štěstí, z toho, jaké to bylo, přetrvává dodnes.

Bulvární glosář

A protože prý správná tajemnice přehlídky ví všechno, přecházím plynule k našim souborům. Následující řádky nejsou odbornou divadelní recenzí, ale snůškou drbů a téměř ověřených informací. Pojdme to tedy vzít podle programu.

Soubor 3 na 3 z Nové Paky byl na soutěžní přehlídce poprvé, přivezl komedii 1+1=3. Režisér Jakub Trnka tvrdí: „Humor je pro nás na zahrání jednodušší než nějaké drama. Ale komedie jsou také samozřejmě divácky úspěšnější.“

Ďvyadlo Neklid z Trutnova uvedlo absurdní komedii Závadný obsah. Autor textu a režisér souboru Petr Vanžura seděl během představení v zákulisí a napovídal. Momentálně píše knihu a v zimě by rád zase napsal nějakou divadelní hru.

Vítězové přehlídky, Společnost bloumající veřejnosti, osl-

Seminaristy Hradecké divadelní konzervatoře vedl lektor Lukáš Rieger, foto Ivo Mičkal.

nili inscenací Záblesk, kde jsou všechny postavy nevidomé. Autorský text vznikl na základě drobného námětu. „Nechtěli jsme během lockdownu vyjít jako soubor ze cviku. Začali jsme na tom pracovat bez ambice to někdy premiérovat,“ vysvětlil režisér Jan Marek. Herci si doma zkoušeli najíst se potmě, či si vyčistit zuby, umýt se, převléct do pyžama. A zjistili, že to není žádná legrace. „Sledovali jsme různé filmy o slepících a dozvěděli se, že každý nevidomý má jiný výraz,“ uvedla herečka Alena Tomášová.

Á propos Turnov! Věděli jste, že město, které má 14 tisíc obyvatel, disponuje neuvěřitelným počtem divadelních souborů a že všechny za sebou zanechávají výraznou stopu? Na našich východočeských přehlídkách jsme se letos setkali třeba ještě se souborem Notdis, pravidelně vidáváme Turnovské divadelní studio a možná jste slyšeli i o ženském souboru Nakafráno, za loutkáře jmenujme soubor Na židli nebo Čmukaře...

Poměrně nedávno v Nemošicích u Pardubic vznikl divadelní spolek HRRR, který hraje hlavně pro radost. Letos přivezl do Červeného Kostelce inscenaci Prevít a potvora. A my víme, že tento autorský text byl původně jen povídkou, jež se dočkala své dramatizace v rámci oslav 50. narozenin jejího autora Karla Kukly, který se tak poprvé dostal na jeviště jako herec. Než se z toho šoku vzpamatoval, už stál na velkém jevišti v opravdovém divadle v Červeném Kostelci – a rovnou na soutěžní přehlídce.

Eva Urbancová z Jaroměře je zamilovaná – léta miluje Carla Goldonih a proto s jaroměřským DS Vrchlický nastudovala Sluhu dvou pánů. Tibor Hájek je herec a režisér z Jilemni-

ce, jednoho dne si řekl, že by si rád zahrál nějakou pěknou roli a protože na domovské scéně zrovna neměl příležitost, zeptal se Vrchlabí, zda by ho nevzali do party. A světe div se, vzali. A jak to dopadlo? Tibor s Vlasteneckým divadelním souborem Vlastík nastudoval Revizora, v němž ale vůbec nehraje. Není to groteskní? Stejně jako Revizor? A o čem tento režisér sní? To víme! O scéně bez kulis...

Že soubor NODIVSE na přehlídce málem nehrál, jsem už psala výše. Tak si pojďme říci ještě něco dalšího zajímavého i o jejich hře Nahoru na horu. Námět této autorské hry o výstupu na Mont Blanc přinesl jeden z herců. Inspiroval se příběhem svých rodičů, kteří součástí takové výpravy byli v roce 1991. Na jejich počest si dokonce jako kostým vzal původní oblečení svého otce. A ještě jedna perlička, nemám to sice ověřené, ale proslychá se, že tento mladý muž byl počat právě v základním táboře...

SDO Jirásek nabídl divákům historické drama Královna Dagmar. Herec Petr Košťál přiznal, že postava Krále Valdemara je jeho první divadelní role, v níž mluví.

OCHOS Smiřice hledal po odchodu Lucie Kotěrové někoho, kdo by režíroval. A Eva Urbancová z Jaroměře se nabídla – přinesla souboru velice těžký titul, detektivní komedii Hrobka s vyhlídkou. Ze Smiřic si Eva hlavně odnesla srovnání fungování dvou ochotnických souborů – smiřičtí si musí na všechno vydělat, v Jaroměři mají velkou podporu města, to třeba bude i inspirací pro představitele Smiřic, protože ochotníky je třeba si hyčkat.

TRIARIUS z České Třebové je soubor známý jak svým minimalismem, aktuálními tématy, tak přímočarostí

Porota ve složení Emílie Zámečníková, Jakub Korčák, Aleš Bergman a Petra Richter Kohutová, foto Ivo Mičkal.

zvolených prostředků. V hlavní roli příběhu o bouřlivém dospívání se představil mladý student pardubické konzervatoře Jan Kučera. „Zatím jsem jenom zpíval ve školních operních představeních. A tohle je moje první mluvená role, s režisérem Josefem Janem Kopeckým se mi pracovalo dobře, protože je otevřený diskusi,“ říká herec. Měl zakázáno se podívat na filmovou verzi s Dustinem Hoffmanem, ale jak z něj nakonec vypadlo, stejně se prý na něj tajně podíval...

Martin Zbořil, herec OCHOSU Smiřice je právník. Vždycky toužil napsat divadelní hru. Během covidového bezčasí napsal a nazval Setkání. Donesl ji kolegovi, začínajícímu režisérovi Karlu Syrovému, a dostal ji zpět, s tím, že je to nepoužitelné. Martin to ale nevzdal, dal na rady zkušených, a text přepracoval. A vznikla komedie, která řeší vážná témata, navíc ve stylu filmu Hoří, má panenko.

DS J. K. Tyl Meziměstí je machr na situační komedie plné dveří a vršení omylů, tento žánr mají prostě v krvi. V Červeném Kostelci jsme viděli titul S tvou dcerou ne. A co je na této hře nejtěžší? Prý to věčné převlékání, je to fořr, není ani čas na stud. Snad každého herce nakonec uvidíme ve spodním prádle.

Moravské Divadlo Šňůra z Konice naservírovalo divákům autorskou sci-fi komedii Páni vesmíru aneb koupím duši. Napsal ji Roman Krejčíř pro zbrusu nový divadelní soubor, který byl založen v čase nejtvrdšího covidového lockdownu. Viděli jsme chytré situace, fóry, ale i fatální, roztomilé a nečekané chyby, vzniklé pauzami mezi reprízami. Všichni jsme se skvěle bavili nejen připravenými vtípkami, ale i kouzlem nechtěného. Předseda lektorského sboru Aleš Bergman otevřel rozborový seminář slovy: „Chtěl bych vám říci, že jste byli úžasní, ale nemohu, jsem tu pracovně.“

Díky poslednímu představení přehlídky Hotel Modrá hvězda v provedení DS Symposion z Třebchovic pod Orebem jsme se ocitli ve filmech pro pamětníky. Odchovance tamějšího dramataku si stáhly zkušené herečky a zároveň členky vedení souboru Symposion Karla Drašnarová a Ivana Charvátová. A co Ivana prozradila na Karlu? „Kajča je totiž milovnice tohoto filmu!“

Kateřina Fikejzová Prouzová

Inscenace Barbora - Kresby z Ještědí souboru Notdis z Turnova, foto Barbora Dedúchová.

09/ AUDIMAFOR 2022, PROGRAM & VÝSLEDKY

postupové kolo celostátní přehlídky experimentujícího divadla Šrámkův Písek, divadel poezie Wolkrův Prostějov a studentského divadla Mladá scéna.

11. – 13. března 2022, Divadlo Drak, Hradec Králové

Přehlídku pořádají: Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských divadelníků ve spolupráci s Divadlem Drak za finančního přispění města Hradec Králové, Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR.

Lektorský sbor: Vladimír Hulec: teatrolog, divadelní kritik a publicista, Vít Malota: režisér, recitátor, literární kritik a publicista, Kamil Bělohávek: scénograf, režisér, herec a hudebník.

Program

pátek 11. března 2022

17:00-17:20, Labyrint: **Convivium**, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová a soubor: **Á hrome!** **17:30-18:30**, hlavní scéna: **Notdis, Turnov**, podle Karoliny Světlé: **BARBORA: Kresby z Ještědí**. **20:30-20:45**, Labyrint: **Convivium**, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Karel Čapek: Paštika.

sobota 12. března 2022

10:00-11:15, Labyrint, **Divadlo Lúza, Hradec Králové**, podle Ivana Olbrachta: **ŠUHAI. TRIARIUS, Česká Třebová**, Juliana Jirousová – Ivan Martin Jirous; Josef Jan Kopecký: **Ahoj můj miláčku**, režie: Josef Jan Kopecký.

16:50-17:15, Labyrint: **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová, Pavlína Tichá: **Jeden**.

neděle 13. března 2022

10:00-11:00 stream Antré, Neformální povídání s účastníky přehlídky a lektorským sborem. **11:00-11:30**, Labyrint, **Studio Šrámkova domu v Sobotce**, Lada Blažejová, Jan Trč a kol.: **Komédia dell'arte**. **11:40-13:25**, hlavní scéna, **Theatestrál, Praha**, J. K. Rowling: **Spolu a daleko**.

VÝSLEDKY PŘEHLÍDKY AUDIMAFOR 2022

Letošní přehlídky se zúčastnilo 10 souborů s 10 soutěžními představeními, celkem bylo 69 účastníků. Bylo zastoupeno pět krajů: Královéhradecký, Pardubický, Liberecký, Středočeský a Praha.

WOLKRŮV PROSTĚJOV

celostátní přehlídka uměleckého přednesu a divadla poezie, doporučení získává: **Convivium**, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová a soubor: **Viktorka**, režie: Jarka Holasová a soubor. **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová, Pavlína Tichá: **Jeden**, režie: Jarka Holasová a soubor.

ŠRÁMKŮV PÍSEK

celostátní přehlídka experimentujícího divadla, doporučení získává: **TRIARIUS, Česká Třebová**, Juliana Jirousová – Ivan Martin Jirous; Josef Jan Kopecký: **Ahoj můj miláčku**, režie: Josef Jan Kopecký. **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová, Pavlína Tichá: **Jeden**, režie: Jarka Holasová a soubor. **Convivium**, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová a soubor: **Viktorka**, režie: Jarka Holasová a soubor.

MLADÁ SCÉNA

celostátní přehlídka studentského divadla, doporučení získává: Notdis, Turnov, podle Karoliny Světlé: **BARBORA: Kresby z Ještědí**, režie: soubor. **Convivium**, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, Jarka Holasová a soubor: **Viktorka**, režie: Jarka Holasová a soubor.

Lektorský sbor uděluje individuální ocenění:

Karolíně Novotné za herecký výkon v inscenaci Viktorka

souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř za autentické rozkrytí duše a života Boženy Němcové a **Pavlině Tiché** za výtvarné pojetí performance Jeden souboru Je to tajný! ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř za výtvarnou divadelní magii a ekologicky udržitelnou scénografii.

-kfp-

Karolína Novotná v inscenaci Viktorka souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, foto Michal Kňava.

10/ VLADIMÍR HULEC: Hrdý buď a vytrvej aneb Postcovidové začátky

Letošní Audimafor (AUtorské DIvadlo MAlých FORem), v pořadí 21. ročník královéhradeckého postupového kola celostátních přehlídek experimentujícího divadla Šrámkův Písek, divadel poezie Wolkrův Prostějov a studentského divadla Mladá scéna byl ve dnech 11. - 13. března 2022 ve znamení opatrných návratů k postcovidovým

„normálům“. Setkávali jsme se bez roušek, oproti loňsku se konala veřejná setkání se všemi zúčastněnými v klubu Divadla Drak. A pilo se, milovalo a diskutovalo až do hlubokých pátečních a sobotních nocí.

Ovšem stále to byla – podobně jako v předchozích dvou covidových ročnících – komornější přehlídka než v předchozích letech. A to jak zúčastněnými soubory, tak počtem návštěvníků a diskutérů. V porotě jsme letos zasedli tři, spolu se mnou – autorem tohoto textu – „loňský“ Vít Malota, režisér a kritik zaměřující se hlavně na literární a režijní stránku inscenací, a nováček Kamil Bělohávek, scénograf libereckého Naivního divadla,

a také bývalá neopomenutelná součást jedné ze zdejších legend, Divadla DNO Jiřího Jelínka, jež na začátku tisíciletí čeřilo vlny nejen hradeckého loutkářského světa. Kamil představení hodnotil a komentoval především z praktického – pochopitelně hlavně výtvarného – hlediska. Já pak doplňoval o pohled kritika a občas po vzoru – Ioni do věčného nebo Thálie odešlého profesora Jana Císaře – zabrousil i do teatrologických kontextů a dávné i nedávné historie. Chyběla nám žena, jako v minulých letech byly Alena Zemančíková, Nina Malíková, Jiřina Vacková... Anebo někdo nový. Mám rád čerstvé vzruchy, překvapení, pohledy, zkušenosti. Bývají přínosné. Ženský element v pohledu na cokoli, divadlo nevyjímaje, je vždy důležitý. Snad tedy přistě. Ale zpět k letošnímu ročníku a jeho programu.

PÁTEK 11. BŘEZNA

Začínalo se tradičně v pátek, a na scénu drakovského Labyrintu přivezla jaroměřská čarodějka Jarka Holasová (pedagožka tamní ZUŠ F. A. Šporka, jež vychovala a k profesionálnímu divadlu dovedla už řadu svých studentů) a jedno z jejích divadelních dítek soubor **Convivium** (Jan Kosejk a Tereza Prokešová) inscenaci **Á, hrome!**, vtipnou maňáskovou etudu pro dva, naplno ukazující zkušené pedagogické vedení Holasové. Jarka své studenty vede ke znalostem práce s předměty a k hledání vlastních, pokud možno osobitých výrazů a autorských postupů. Nechává jim volnost zkoumat je a projít si zkušenostmi veřejného vystupování. Dalším jejich krokem (oba vždy v délce patnácti dvaceti minut) bylo večerní zpracování méně známé povídky Karla Čapka **Paštika**, kde si oba vyzkoušeli jiné – tentokrát meotarové – techniky a postupy. Na festivalu nebyli poprvé a je patrné, že si jsou na jevišti i v práci s výtvarnými i hereckými postupy a technikami rok od roku jistější a v prezentaci suverénnější. Dokážou srozumitelně, dalo by se napsat zkušeně zpracovat vytčené téma, vytvořit dramatické situace a udržet jednotnou atmosféru. Vytvářejí navenek křehké, citlivé divadlo, ve skutečnosti však fundovaně zpracované a prezentované. Oba – svými osobnostmi, charismatem svého „teen“ věku – a vzájemným respektem, důvěrou a sehraností, ručí za jevištní tvar a dění. A právě to je pro diváka tohoto směru autorského – skoro až intimního (tedy spoléhajícího na citlivost, důvěru a blízký kontakt) – divadla příjemné a podstatné.

Pátečnímu odpoledni ale vévodila hodinová produkce turnovského souboru **Notdis** nazvaná **Barbora: Kresby z Ještědí**. Soubor tvoří studenti prvních ročníků vysokých hereckých škol DAMU a JAMU, kteří vyšli právě z turnovského dramaťáckého „hnízdíště“. Jejich práce měla rozměry propracované a promyšlené inscenace, bylasvýmzpůsobemjednímzmožnýchpředobrazůjejich budoucího směřování v profesionálních divadelních vodách. Téměř realistickými hereckými technikami a postupy – byť civilně stylizovanými, věcnými – zpracovali povídku **Nebožka Barbora Karolíny Světlé** z jejího povídkového cyklu **Kresby z Ještědí** vydaného poprvé v roce 1880. Orámovali ji korespondencí autorky s Janem Nerudou a vztahem autorky s jejím manželem, učitelem hry na klavír Petrem Mužákem, který ji – obdobně jako Josef Němec svou ženu Boženu

Němcovou – uvedl do kruhů české kulturní a politické společnosti. Právě tento „trojúhelník“, postoje a úvahy, sny, touhy a vize Karoliny Světlé, situace, do kterých se dostává, jsou pro inscenaci určující. Posouvají zpracovanou povídku, dobová témata a problematiku do nadčasové – pro diváky zajímavě literárně historické – roviny. Herci podávají suverénní výkony, scénář má rozměry uzavřeného, prokomponovaného celku, režie vědomě pracuje s prostorem, herci se soustředí na režijní aranžmá, vlastní výraz i výklad textu, a tak snad jen příliš „chudá“ výprava a temné nasvícení byly – zatím – trochu laxní, podceněné. Je patrné, že tvůrci směřují do světa profesionálního divadla a že na většinu inscenačních prvků a postupů lze použít právě tato – profesionální – kritéria. Jsem rád, že postoupili na Mladou scénu, neb tam mohou nejlépe prokázat divadelní fundament a prezentovat téma hry, jež studentům – předpokládám, že pro ně je tato přehlídka určena především – rozšíří obzory a povědomí o české literární historii a jejích osobnostech.

SOBOTA 12. BŘEZNA

Hlavním dnem přehlídky vždycky je – a letos opět byla – sobota. Hraje se od rána do noci, aktéři se celý den potkávají, navštěvují své produkce, diskutují mezi sebou i s porotou, poznávají se. Letos bylo možné navštívit pět velmi rozličných produkcí (bohužel Macurův Drejg – tradiční účastník – na poslední chvíli Poeova **Havrana** krákat veřejně nenechal).

Hned úvodní královéhradecké Divadlo Lůza nabídlo svým **Šuhajem** (podle Olbrachta) nečekané postupy. Do postav románu – tedy své dramaturgie – obsadil režisér inscenace (a také spoluautor scény) Miřek Vrbický opačná pohlaví. Nebo možná – a spíš – neřídil se při určování rolí pohlavími herců. Ti hráli – ať muži či ženy – přidělené postavy, aniž by jejich gender byl pro výklad podstatný. To je ovšem jen výchozí teze režiséra. Po představení se tak rozpoutala široká a těžko definitivně a jednoznačně rozhodnutelná diskuse, zda je gender herce pro roli a výklad postavy určující znak, či nikoli. Obdobný problém se dnes řeší po celém světě s etnickými původy herců. Pro mne – ze starší generace – je vše na jevišti znak a vše určuje výklad. Ovšem s tím nesouhlasí současná mladá generace, oponující, že hraje-li, řekněme, homosexuál bisexuála a naopak, že také nejde o výklad. Jistě, nemusí... Nicméně právě toto prohození genderů bylo na inscenaci to nejzajímavější. Přinášelo řadu pikantních situací, umožňovalo hercům s nimi různým způsobem nakládat, shazovat je či rozvíjet. Ovšem byl to jen střípek jinak až moc – jakoby nahodile – pestré inscenace (prostředky, herectvím, výkladem situací), jež ve výsledku neposunula téma předlohy nikam dál. Sledovali jsme veskrze herecké divadlo s více či méně vydařenými výstupy. Dramaturgický dohled, který by režiséra nutil více svou inscenaci cílit k jasnému postoji, vymezení a výkladu znatelně chyběl.

Celé odpoledne jsme pak mohli zajít na zhruba desetiminutovou performanci českotřebovského Triaria **Ahoj můj miláčku** sestavenou z dopisů Juliany a Ivana Magora Jirousových, které si psali v letech 1977–1989, v době Magorova věznění. Hráli se každou čtvrt hodinu

na půdě Draku, vždy jen pro dva diváky opačného pohlaví (v ideálu manželský či milenecký pár). Dva herci, Veronika Samuelová a Josef Jan Kopecký, simulovali manžele Jirousovy a my – tedy druzí dva aktéři/diváci – jsme byli jejich alter ega, stíny. Postavili nás zády k sobě, připojili se k nám tak, abychom /zády či ramenem se dotýkající/ měli kontakt vždy s druhým pohlavím – partnerem/partnerkou a Juliánou/Magorem. A interpretovali výběr dopisů z Magorovy vězeňské vazby. Láskyplné pasáže se střídaly s věcnými, racionální s dojemnými. Herci nás někdy jemně chytili za ruku či položili hlavu na naše rameno. A to bylo vše. Záleželo na nás samých, jak si se situací poradíme, jak ji budeme vnímat a (ne)prožívat. Takto vystavěná performance je vysoce citlivá na každém provedení, na každém individuálním přijetí či nepřijetí. Lze ji hrát v plném světle či ve tmě, ve veřejném prostoru či – jako zde – v malém a uzavřeném. Posouvá hranice divadla do rovin osobních prožitků, prolamuje veřejný prostor s intimním. Na konci nás pak herci propojili ve společný kruh, čímž ji víceméně ritualizovali. Jsou mi blízké takovéto postupy a uvažování, a jsem zvědav, zda a jak se bude performance vyvíjet. Možností je totiž přehršle. Především si myslím, že by se mohla/měla produkce časově a situačně protáhnout, rozvinout, aby bylo možné některé performativní i tematické motivy dotáhnout, nenechat je jen ve verbální – a velmi minimalistické fyzické – rovině. Jsem přesvědčen, že nějaké domýšlení a prohloubení, aby se nejednalo pouze o sled dopisů zachycujících myšlenky a životní peripetie Jirousových, by jí pomohlo, posunulo ji – dramaturgicky – dále. Nejvíce se nabízí motiv dcer a jejich vztah k otci (a naopak). I tak se jednalo o výrazný performativní počin překračující hranice tradičního divadla a právem tato performance postoupila do Šrámkova Písku.

Ovšem to jsme jen v předvečer sobotního programu, než se dostaneme k projektům Jarky Holasové, navštívme tanečně-výtvarnou produkci mladoboleslavské ZUŠ (soubor se jmenoval **Poslední nakonec**), inscenaci **Kdyby tu nic nebylo**. Formou pohybového divadla, scénického tance s výraznými výtvarnými prvky a hudebními vstupy zpracovala autorka konceptu, vedoucí (pedagožka) a režisérka Lada Blažejovská – spolu se svými studenty a studentkami (herci a herečkami) – povídku Astrid Lundgrenové **Jižní louka** z jejího stejnojmenného cyklu příběhů dětských hrdinů. Ty se odehrávají „za dávných časů, v dobách chudoby“ a jejich svorníkem je motiv dítěte ohroženého samotou, bídou, nemocí, vykořisťováním...

Bezbranné děti se v nich vydávají do světa fantazie a snění, které jim dodávají sílu přežít. Lindgrenová zde – podobně jako ve svém slavném románu **Mio, můj Mio** z roku 1954 (cyklus vyšel v roce 1959) – nechává strádající děti unikat do pohádkového časoprostoru, v němž je jim dopřáno okusit všechny radosti dětského věku. V tomto případě jde o setkávání dvou sirotek, Anny a Amálky (v předloze Matyáše a Anny) s maminkou, která umřela. Představení je konfrontací dětského světa se smrtí a jejími důsledky, svým způsobem vstupem do dospělosti. Sympatičtí tvůrci si vzali, myslím až příliš, velké divadelní sousto, které bylo nad jejich síly. Téma či příběh unikaly v přemíře symboličnosti a formálních prostředků, které

měly kolísavou úroveň zpracování i nápaditosti. Méně by v tomto případě bylo lépe. Nicméně práce s prostorem, herecké souznění s tématem i mnohé obrazy či postupy svědčily o tom, že jde o citlivý, přemýšlivý a pracovitý soubor, který navíc na přehlídce byl po celou dobu a jistě získal řadu podnětů, jak pro budoucí práci, tak pro vlastní osobnostní růst. V tom jsou práce a přístup paní Blažejové hodnotné.

Obdobně jako Jarka Holasová, která, jak už bylo zde či jinde mnohokrát napsáno, své zkušenosti citlivě převádí nejen do životů a životních postojů a uvažování svých svěřenců a svěřenkyň, ale i do promyšlených a divadelně rafinovaně, fundovaně a nápaditě zpracovaných – často velmi rozličných, na „tělo“ připravených – projektů. Dva z nich na hradecké přehlídce „zazářily“ jako díla potencionálních profesionálů. Pracovali s předlohou odvážně a kreativně, divadelní prostředky použili přesně v rámci tématu, svých schopností, možností a představ a do projektů vnesli i mnoho ryze autorského.

Nejprve jsme zhlédli „prašnou a zakouřenou performanci“ **Jeden** v provedení (a autorském zpracování) Pavlína Tiché (svůj „soubor“ nazvala **Je to tajný!**). Výtvarně laděná produkce pracovala se slovem, hudbou, světlem a – především – přírodními materiály (vodou, hlínou), jež se propojovaly do eko-tématu ohrožené krajiny, ohrožené planety. Výtvarnými a inscenačními postupy navazuje Tichá na poetiku Hany Voříškové, je však více občansky angažovaná, apelativní. Svou nápaditou, oku a srdci lahodící inscenaci s řadou působných detailů (z hlíny – díky pomocníkovi skrytému pod jevištním děním – přímo před očima diváků vyrůstají rostliny, teče voda apod.) propojuje na úplném konci s proslulým příběhem francouzského spisovatele Jeana Giona **Muž, který sázel stromy**. Možná zbytečně. Sama inscenace si téma pojmenovává a osobitě nahlíží sama, bez – navenek uměle – přidaných berliček.

A právě další herečka z týmu Jarky Holasové – Karolina Novotná, vystupující pod hlavičkou souboru **Convivium** – byla dokladem zdravého sebevědomí a osobnostní suverénnosti při zpracování svého, sebou vytčeného tématu. Jím byla osobnost Boženy Němcové, již se autorka – spolu s Holasovou – věnuje již několik let a první verzi své víceméně sólové inscenace **Viktorka** již na Audimaforu prezentovala v roce 2020. Tentokrát se k ní vrátila, inscenačně – a především herecky – ji domyslela a dotáhla.

Pokud si najdete mou reportáž z onoho roku 2020, píšu v ní: „Novotná ztvárnila jako v podstatě monodrama, kolorované voicebandovskými vstupy okolo sedícího chóru, příběh Viktory propojený s osudem samotné autorky. Jednoduchými scénickými (výtvarnými i hereckými/pohybovými) prostředky se ztotožnila s osudem nejen Viktory, ale především Boženy Němcové a vlastně všech žen pronásledovaných nevstřícným okolím, sužované nenaplněnými sny a touhami dívek a žen, která si svá divá, rozpínající se křídla pálí o životní realitu. Vše do sebe zapadalo – životní pocit, názorový postoj, herecké vcítění, používané symboly...”

Plně to platilo i pro aktuální podobu této práce. Ale

Pavlína Tichá v inscenaci Jeden souboru Je to tajný, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, foto Michal Kňava.

neplatila už má tehdejší výhrada: „Chyběla vášeň. Bez ní zůstala ústřední postava pouhou figurou, loutkou v jevištním dění,“ jak jsem psal tehdy. Letos již tomu bylo jinak. Právě osobní ručení, souznění a ztotožnění se s tématem až na hraně fyzického sebeničení, krvavé oběti (herečka si rozdírala nohy a paže o trny ve větvích, jež měla od začátku produkce položené kolem scény, sbírala je a na nichž v jednu chvíli téměř tančila) a z toho pramenící emoce interpretované s maximální mírou vnitřní energie, byly tím hlavním, co z představení sálalo. Novotná kroužila kolem diváků rozsazených v uzavřeném kruhu, komunikovala s nimi, rozprávěla, zpívala i vedla vnitřní monology. Téma rozvíjela nejen slovy (s řadou odkazů na nejen na Viktoru, ale především na život a myšlenkový svět Němcové), ale také pohybovými a výtvarnými prostředky, které nenápadně, ale intenzivně umocňovaly téma hrdé ženy, jež přes všechny osobní šrámy a životní protivenství zůstává

vznešenou osobností, dodnes inspirativním symbolem. Nádherná – erudovaná a angažovaná – práce, skvělý herecký výkon oceněný i porotou.

NEDĚLE 13. BŘEZNA

Následný festivalový den byl z dosti jiného divadelního soudku. Nejprve **Studio Šrámkova domu v Sobotce** nabídlo souborovou – skutečně „studiovou“ ve smyslu herecké práce a divadelních technik – variaci na všepatné příběhy a charaktery středověké italské commedie dell'arte příznačně nazvanou **Komédia dell'arte**. Zkušené vedení Lady Blažejové a Jana Trče a aktivní přístup všech zúčastněných herců, kdy každý z aktérů měl možnost se aspoň v nějaké scéně předvést, nabídl vstup do světa masek a lidských typů. Vstup, který by mohl v budoucnu dovést mladé adepty herectví k vědomému hraní, k přirozenému povědomí o symbolice výrazů a gest a jejich využití, ke kreativnímu

rozvíjení příběhů a nacházení situačních i pohybových gagů a point. A také k práci s maskou a rekvizitou. A o to v této práci šlo. Herci stáli po celý čas v pozadí a před nimi se odvíjely situace aktivních aktérů, kteří z řady vystupovali a zase se do ní – po odehrání – vraceli. Inscenace jako prezentace výstupu z herecké dílny.

Závěrečné představení souboru **Theatestrál** z Prahy nazvané **Spolu a daleko** měl a má daleko větší ambice. Tvůrci s nadhledem a s jistým – až groteskním – autorským odstupem zpracovali motivy a témata z ikonického **Harryho Pottera** J. K. Rowlingové. Ovšem celé to „splácali“ tak trochu nahodile a především chaoticky ve stylu Čapkovy pejska s kočičkou, přidali všechno, co je napadlo. Ve výsledném řešení a přístupu režisérky Adély Víchové, herců a také ve výtvarném řešení tak byly patrné nejen osobnostní „libosti“ a charaktery (a možnosti) všech zúčastněných, ale z inscenačního tvaru trčely i další ikonické popkulturní vlivy typu **Addams Family**, seriálu **Step by Step**, případně i teen-age středoškolských anglo-amerických seriálů a filmů. Anebo i sklepácký humor a herectví. I Foglarovo **Bratrstvo kočičí pracky** by se našlo.

Zkrátka šlo o neústrojný slepenec nápadů a postupů (scenáristických, výtvarných, režijních i hereckých), jež by mohlo ospravedlnit jedině výrazné osobnostní herectví. A to se zatím nekonalo. Přesto – po závěrečném setkání se souborem po jejich představení – jsem si ze souboru neodnesl až tak špatný dojem. Všichni si byli vědomi své divadelní nezkušenosti a byli lační se dále rozvíjet. Nad kritikou (a to i ze strany ostatních souborů a diváků) se neušklíbali, ani se neuráželi. O své práci přemýšleli a diskutovali, aniž by – na druhou stranu – se za ni styděli a nebránili ji a sebe. To je pro mě vždy dobré znamení zdravého souboru a lidí.

Umění neznamená se vyvyšovat či bušit jeden do druhého jak Putin do Ukrajiny. Umění není jedna estetika, jeden názor. Je to otevřený dialog, cesta k poznání a sebepoznání. A to se – co jezdím na Audimafor – na této přehlídce děje mírou vzácně vysokou. I letos.

Vladimír Hulec
předseda lektorského sboru přehlídky Audimafor

Rozborový seminář láká k diskusi všechny účastníky Audimaforu, foto Michal Kňava.

11 / Audimafor: trochu jiná přehlídka

Letošní Audimafor naskočil po covidové pauze do svých zajetých kolejí. Sice stále v komorní sestavě, nicméně se ukázalo, že studentské, experimentující a poetické soubory chytily druhý dech.

Druhý březnový víkend se v královéhradeckém Divadle

Drak konala krajská postupová přehlídka výše zmíněných žánrů. Jejimi tradičními pořadateli jsou Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských divadelníků. Zatímco loňský rok se odehrával bez publika, letos už nemuseli divadelníci hrát do prázdných řad a jen pro porotu.

ÚRODNÁ PŮDA V JAROMĚŘI

Hlavními tahouny přehlídky jsou tradičně všechny soubory, které vznikly okolo pedagožky Jarky Holasové na půdě ZUŠ, Jaroměř. Jarka je mimořádně citlivý člověk,

Tereza Prokešová a Jan Kosejk v rozhovoru pro Centrum uměleckých aktivit, foto Barbora Dedúchová.

který svým svěřencům je spíše průvodcem než režisérem. Soubory Convivium a Je to tajný! dnes tvoří plnoletí studenti, které si Jarka divadelně vychovala od dětských let. Jejich nápady a inspirace už s nimi spíše konzultuje. Díky tomu vznikají na jevišti osobité počiny, které jsou často generační výpovědí.

Inscenace Jeden souboru Je to tajný se inspirovala novelou Muž, který sázal stromy z roku 1953, která je o síle ducha od francouzského spisovatele Jeana Giona. „Ze začátku to pro mě bylo o tom, kolik toho může změnit jeden člověk, i když je sám. Postupně se z toho stalo ekologické téma,“ říká spoluautorka a herečka Pavlína Tichá. Ta se, v roli přírody, střetává s civilizací. Vzduchem lítala hlína i odpadky. Performance měla silné emotivní sdělení.

Před dvěma lety, na covidem uzavřeném Adimaforu, jsme viděli koncept inscenace Viktorka v interpretaci Convivia z Jaroměře. Letos už se nejednalo o nástřel tématu, ale o precizní inscenaci s výrazným hereckým výkonem Karolíny Novotné. Její bytí na jevišti je přirozené, rezonuje s diváky, kteří sedí v kruhu. V první části k nám promlouvá Viktorka, ve druhé části samotná Božena Němcová. Důležitým momentem je, jak Karolína pracuje se skutečným trním. Nejdřív si zarazí trn do nohy jako Viktorka bez jakéhokoli „jako“. Poté jako Božena posbírá magický kruh (trnovou korunu) vlastníma rukama – ve finále jsou celé rozpíchané... Mezi diváky v aréně sedí další herci v civilu, jsou jakýmsi chórem, kritickými i pomlouvačnými hlasy společnosti.

Třetím jaroměřským kusem v programu přehlídky byla Paštika (podle Karla Čapka). Meotarové divadlo předvedl soubor Convivium. A do čtvrtice nabídlo stejné

uskupení zahrádkářskou rukavičkárnu Á hrome! Tvůrčí podhoubí v Jaroměři nezastavil ani covid, za což jsme nesmírně rádi.

LITERATURA ČTENÁ ZA COVIDU PROSÁKLA NA JEVIŠTĚ

Další výraznou osobností, která pracuje se studenty, je Lada Blažejová, pedagožka Studia Šrámkova domu v Sobotce a ZUŠ Mladá Boleslav. Inscenace souboru Poslední nakonec uvedla pod názvem Kdyby tu nic nebylo, méně známý příběh Astrid Lindgrenové o osiřelých sestrách. Z představení byla znát pověstná severská temnota. A Studio Šrámkova domu se pustilo i do žánru Komédia dell'arte. Kvůli nemoci se hrálo v dost improvizované sestavě. Nicméně velmi nadšeně.

Poprvé jsme v Hradci Králové mohli vidět soubor Notdis z Turnova, který tvoří studenti prvního ročníku DAMU a JAMU. Nicméně – tato parta se zná už od první třídy základní školy, kde se potkala v dramaťáku. Hra Barbora: Kresby z Ještědí byla inspirována povídkou Karolíny Světlé. Zároveň byla orámovaná korespondencí autorky s Janem Nerudou. „Karolína Světlá je moje osobní úchylka,“ přiznává herec Vojtěch Franců. Své nadšení pro český realismus přenesl i na další členy souboru. „Rozhodli jsme se, že bychom na tom mohli postavit naši dramaturgii jako takovou, nabízet díla 19. století v novém zpracování,“ říká Vojtěch Jirsů. V případě Barbory musíme říct, že se jim to velmi daří.

LARP NEBO DIVADLO? PUNK NEBO LEGENDA?

Nováčky na jevišti byli také členové pražského Theatrálu, kteří, jako zapálení fanoušci Harryho Pottera, nabídli autorskou inscenaci Spolu a daleko. Inscenace otevřela

diskusi, která témata je (ne)možné převádět na divadelní jeviště a v jakém žánru.

Punkový přístup k legendární Baladě pro banditu se promítl v inscenaci Šuhaj v podání Divadla Lůza z Hradce Králové. Režisér Miřek Vrbický rozdal role bez ohledu na pohlaví. Nikolu Šuhaje hraje žena, stejně jako četníky. Vycházelo se především z knižní předlohy Ivana Olbrachta

Výběr z vězeňské korespondence Martina Jirouse Magora v netradiční performanci připravil českořebovský Triarius, dva herci hráli pro dva diváky – muže a ženu. Víc prozradit nemůžeme, protože bychom zničili celý záměr. Na vlastní kůži si inscenaci můžete prožít na letošním Šrámkově Písku.

Oproti plánovanému programu nedorazil soubor Drejk z Náchoda, který skolilo několik zdravotních problémů.

KLAPALO TO!

Na všechno se díval ryze mužský lektorský sbor: divadelní publicista Vladimír Hulec, režisér Vít Malota a scénograf Kamil Bělohávek. Byli báječně sešraní a každý nabízel svůj osobitý pohled na divadlo.

Opět jsme se pohybovali ve vlídném a přátelském prostředí Divadla Drak za skvělého servisu pracovníků techniky a opulentního rozmazlování ze strany mužů za barem.

Z Audimaforu se také vysílal stream Antré, před kamerou se vystřídali Kamil Bělohávek, scénograf, člen lektorského sboru, Adéla Víchová, režisérka, vedoucí souboru Theatrál, Praha, také Vladimír Hulec, teatrolog, divadelní kritik, publicista, člen lektorského sboru a Vít Malota, režisér, recitátor, literární kritik a publicista, člen lektorského sboru, s nimi i Lada Blažejová, pedagožka Studia Šrámkova domu, Sobotka a ZUŠ Mladá Boleslav.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Inscenace Komédia dell'arte souboru Studio Šrámkova domu v Sobotce, foto Michal Kňava.

12 / Audimafor 2022 na kus řeči s lektorským sborem

Letos jsme se na Audimaforu potkali čistě s pánskou porotou. Ne, že bychom stranili ženám, ale v daném termínu byly všechny ženy, o které jsme stály, nedostupné. Nakonec se ale při rozborech ukázalo, že Kamila Bělohávkovi, Vladimíru Hulcovi a Vítu Malotovi není diva-

delní svět ženských hrdinek cizí mají pro něj pochopení.

Kamil Bělohávek je scénograf, který působí například v Divadle Drak nebo v Naivním divadle v Liberci. Považuje se za přísného, ale snesitelného lektora, který má z amatérského divadla radost. Snaží říkat to, co si o inscenacích myslí, ale jak říká, snaží se to nedělat arogantně. „Doufám, že to těm souborům pomůže, aby trochu zkusily hledat jiné cesty, nebo aby se na to podívaly mýma očima. Ale je to můj subjektivní názor. Jsem jeden ze tří porotců a jeden z mnoha diváků,“ říká Kamil Bělohávek. Jako profesionální divadelník rozhodně mluví o tom, že amatérské divadlo

Lektorský sbor ve složení Kamil Bělohlávek, Vladimír Hulec a Vít Malota, foto Barbora Dedúchová.

může inspirovat i jeho samotného a jeho práci: „Ty nápady jsou skvělé, a mnohdy jsou na úrovni profesionálního divadla. Takže je to radost,“ dodává muž, který také začínal jako amatérský divadelník.

VZPOMÍNKY NA VELKÉ OSOBNOSTI

Když o sobě Kamil Bělohlávek mluví jako o zlém lektoruvi, jeho vzpomínky zabrousily i na pana profesora Jana Císaře. „Pana profesora jsem zažil na DAMU i na přehlídkách, tak to bylo dost intenzivní,“ říká se smíchem Kamil Bělohlávek. „Ten se s tím opravdu nemazal, ale myslím, že je to správný. Není třeba se z názorů poroty hroutit. Nikdo nemá patent na pravdu, ani my v porotě. Když to zůstane v mezích a nepláče se, nebo se nezápasí a tak.“

Další člověk, který se prý s ničím nemazal, byl dle Kamila jeho guru, pan profesor Petr Matásek. „Strašně mi chybí. Jeho připomínky byly hodně trefné a byl to člověk s největší autoritou. Je dlouho z tohoto světa, takže mi jeho názor chybí. Ale je mnoho lidí, jejichž názor mě zajímá. Pak je mnoho lidí, kteří kritiky vůbec nejsou,“ zmiňuje o pohledu na kritiku Kamil Bělohlávek. Také popisuje něco z práce v Divadle Drak, kdy vyzdvihuje zásadní důležitost upřímnosti a vzájemné, zdravé kritiky při tvůrčí práci.

DĚLEJTE SCÉNOGRAFII, A NE KULISY A DEKORACE

Jaký přístup ke scénografii má Kamil Bělohlávek? Jeho

zájem směřuje spíše k materiálům než k technicky zpracované scénografii, ale vyzdvihuje podstatnou věc, nejen pro profesionální divadlo, ale především pro nás, amatérské, ochotnické divadelníky: „Já si myslím, že je důležité dělat scénografii, a ne kulisy a dekorace. To je velký rozdíl. Nejsem esoterik, ale ty věci si řeknou o to, jak mají vypadat. Vychází z hloubky tématu, a pokud tomu sluší vyprávět 10 televizemi a projekcemi, tak proč ne? Pokud se forma neslučuje s obsahem, tak je to špatně.“

VLADIMÍR HULEC

Divadelní publicista, který objíždí přehlídky amatérského divadla po celé republice. Na jedno místo se ale vrací opravdu dlouho. A je to právě Audimafor, kam Vladimír Hulec jel před mnoha lety vůbec poprvé v roli porotce.

„Je to moje velmi oblíbená přehlídka s postupem na Šrámkův písek, což je moje srdeční krajina. Jsou tu zajímavé soubory, které jsou mladé, svěží, zajímavé. Rád se s nimi setkávám a konfrontuji i lidsky.“ Vladimír Hulec jezdí na Audimafor od 90. let, a může tak vidět a popsat nejen vývoj přehlídky, ale může také pozorovat změny a vývoj celého východočeského amatérského divadla.

„Posun v experimentu je znát, protože se mění zkušenosti a společenská situace,“ říká Vladimír Hulec. V době, kdy byl Audimafor organizován v Kostelci nad Orlicí, byla vět-

šina inscenací, které byly studentským divadlem, směřující na Mladou scénu. V současné době je to v počtu inscenací z pohledu Vladimíra Hulce vyrovnané. Další změnou oproti konci minulého století je technický vývoj a možnosti technického vybavení souborů. „Dřív to bylo hlavně herecké divadlo, dnes už to je víc o technickém zpracování a použití technologií.“

DIVADLO A JEHO PODOBU TVOŘÍ OSOBNOSTI

Většinou to tak bývá, že výrazná osobnost, která má divadelní nápady, strhne všechny lidi okolo sebe, a pak vzniká vyvedené divadlo. Ve východních Čechách máme na takové osobnosti štěstí, a i Vladimír Hulec na tuto naši chloubu poukazuje. „90. léta byla založená na osobnostech, jako je třeba Jirka Jelínek, který okolo sebe udělal plno lidí. Jarka Holasová iniciuje v Jaroměři spoustu aktivit, které tady můžeme pravidelně vidět. Jsou tu zajímavé osobnosti, které někdy vylezou méně a někdy víc. A třeba tady potkávám lidi, kteří tady na Audimaforu začínají, a pak se sem vrací jako profesionálové, jako třeba Kamil Bělohlávek,“ popisuje Vladimír Hulec bohatou divadelnickou půdu východočeských divadelníků, na kterou jsme hrdi. „Opravdu je to hodně o těch osobnostech,“ pokračuje Vladimír Hulec. „A volí se různé přístupy k divadlu a k chápání divadla. Divadelní uvažování je i širší. Jsou tu lidi, kteří objevují možnosti divadla. Když sleduji českou nezávislou scénu, tak si myslím, že amatérské divadlo se tolik neodlišuje. Zapojuje se do tohoto proudu a zapojuje své nápady.“

LETOŠNÍ AUDIMAFOR OČIMA DIVADELNÍHO PUBLICISTY

„Letošní Audimafor je opatrnější než mnohé předchozí. Jediná odvážnější forma byla věc Ahoj můj miláčku, kdy byla nabídnuta nějaká situace, a divák se s tím musel popasovat. A hodně věcí je poznamenáno tím, že se zkoušelo během covidu, tak to soubory dělaly různě, a výsledky vidíme až na festivalu,“ A třeba je právě doba covidová podnětem či startem k něčemu, o čem budeme za pár let hovořit jako o novém impulsu pro amatérské divadlo.

VÍT MATOLA

Režisér a třetí muž hovořící v lektorském sboru na letošním Audimaforu.

Jak vidí letošní ročník on? „Možná je to literárnější. I když jsme se u otázky, co poslat na Wolkrův Prostějov, museli zase vrátit zpět k definici, co je divadlo poezie? Musí vycházet z literární předlohy? Co když je ta složka poezie zpracovaná tak, že ji soubory interpretovaly už v dramatickém textu?“ odhaluje něco z debat lektorského sboru Vít Matola, který se ale vrací k původní myšlence, že se víc četlo. „Vznikla silná témata založená na literatuře.“

NAŠI KLASIČTÍ AUTOŘI NEJSOU STARÉ RELIKTY ZTRACENÉ DOBY – PROMLOUVAJÍ I DNES DÍKY MLADÝM DIVADELNÍKŮM

Vztah mladých lidí k literatuře, a ještě k tomu ke klasické literatuře, která bývá často spíše strašákem, je velice příjemným zjištěním. A je z toho mile potěšen i Vít Matola: „Je to příjemné, protože i já sám vidím, že to ještě má co

říct. Jsou to témata aktuální, které jsou převeditelné na jeviště. Dotýká se nás to. Je to materiál, skrze který chceme vyprávět naše současná svěbytná trápení. Karolína Světlá a Božena Němcová, kterou jsme viděli až jako punkerku. A souvisí to s tou poezií, že máme milnou představu o autorech. Nejsou to žádné relikty staré a ztracené doby.“

TITUL NA MOTIVY JE LEGITIMNÍ, POKUD SE NA AUTORA BERE ZŘETEL

Když je řeč o zpracování literatury na jevišti, mnoho souborů pracuje s literaturou na motivy. Někdy z původního autorova textu vidíme minimum jindy vůbec nic. Vít Matola vidí tvorbu na motivy jako naprosto legitimní, ale říká, že sám je rád, když je autor ctěn. „Jedna věc mi ale vadí, a sice když se za tím titulem soubor pouze skrývá. Ale když pracují na motivy, a dokážou si vytáhnout silné téma, které zpracují, tak je to naprosto legitimní.“

Lucie Kotěrová

13 / DIVadelní SEtkání 2022

Loutkářská a dětská divadelní přehlídka

23. – 24. dubna 2022, Divadlo Jesličky Josefa Tejkl, Hradec Králové

Postupové kolo celostátní přehlídky **Loutkářská Chrudim** a přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů **Dětská scéna**, které pořádalo Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských divadelníků ve spolupráci s Divadlem Jesličky Josefa Tejkl a finanční podporou Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR.

LEKTORSKÝ SBOR: Nina Malíková – teatroložka a pedagožka, Jaroslav Dejl – divadelník, pedagog, lektor, Peter Varga – herec a režisér (LokVar, Divadlo v Dlouhé), Dominik Linka – herec (Divadlo Drak, Damůza).

Program:

SOBOTA 23. DUBNA 2022

10:00-10:07 **Studio Šrámkova domu v Sobotce**, Maurice Sendak, Lada Blažejová: **Divočiny a jiné skopičiny**, režie: Lada Blažejová. 10:40-11:05 **Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř**, Jarka Holasová a soubor: **Á hrome!**, režie: Jarka Holasová & soubor. 11:30-11:50 **DS Korálovky Dětenice**, František Hrubín: **Pohádka o velkém řepě**, režie: Iveta Vališková & děti. 15:00-15:30 **Studio Šrámkova domu v Sobotce**, Lada Blažejová (předloha Ivan M. Jirous): **Světýlko v dálce**, režie: Lada Blažejová. 16:10-16:35 **Popcorn, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř**, Jarka Holasová a soubor: **Měla to být pohádka**, režie: Jarka Holasová & soubor. 17:00-17:10 **LS Blechy, Jaroměř**.

Inscenace Když vykoukne sluníčkou soubor Tkanička z Chlumce nad Cidlinou, foto Jan Slaviček.

Neděle 24. dubna 2022

10:00-10:15 Romana Hlubučková (předloha Jan Kahoun) **Tkanička, Když vykoukne sluníčko**, režie: Romana Hlubučková. 10:40-10:55 **DS Pod kloboukem**, K. J. Erben: **Štědrý den**, režie: Romana Hlubučková

11:15-11:30 **NN Nikdo neví**

Bajky, režie: Kateřina Šarounová & Romana Hlubučková

13:30-14:15 **stream Antré**

14:30-14:55 **Je to tajný! ZUŠ F. A. Šporka**, Jaroměř, Jarka Holasová, Pavlína Tichá: **Jeden**, režie: Jarka Holasová & soubor

Výsledky DIVadelního SETkání

Přehlídka se zúčastnilo 10 souborů (101 účastníků). Dětské herce nečekala pouze soutěž. Malí účastníci se mohli vyřadit v divadelních seminářích pod vedením lektorky Jiřiny Kritické. Porota poskytla vedoucím jednotlivých souborů především zpětnou vazbu k jejich práci, nechyběla volná diskuse o představeních. Dva dny Divadelního setkání ukázaly, že se po dvou covidových letech začínají

dramaťáky stabilizovat a vrhají se po hlavě do zkoušení. Úroveň inscenací byla velmi dobrá.

Lektorský sbor **nominoval** na celostátní přehlídku **Loutkářská Chrudim**. Inscenaci **Á hrome!** souboru **Convium** ze ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř. Lektorský sbor **doporučil** na celostátní přehlídku **Loutkářská Chrudim**. Inscenaci **Jeden** souboru **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř. Dále pak inscenaci **Když vykoukne sluníčko** souboru **Tkanička**, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou.

Lektorský sbor nominoval na celostátní přehlídku **Dětská scéna** inscenaci **Když vykoukne sluníčko** souboru **Tkanička**, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou. Lektorský sbor doporučil na celostátní přehlídku **Dětská scéna** inscenaci **Světýlko** v dále souboru Studio Šrámkova domu v Sobotce.

Lektorský sbor udělil **individuální** ceny:

Pavlině Tiché za komplexní přístup k tématu a interpretaci v inscenaci **Jeden**, souboru **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř a neviditelné herečky **Tereze Prokešové** v inscenaci **Jeden**, souboru **Je to tajný!** ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

-kfp-

14 / NINA MALÍKOVÁ: DIV SE opět v Jesličkách

Loutkářská a dětská divadelní přehlídka, které byly postupovým kolem na celostátní přehlídce Loutkářská Chrudim a Dětská scéna se konaly o víkendu 23–24. dubna 2022 v Divadle jesličky Josefa Tejkla v Hradci Králové. Šanci deseti souborů (z toho čtyř s označením na dětskou scénu, pět na loutkářskou a jednu s oběma adresami) postoupit na tyto přehlídky posuzoval lektorský sbor ve složení Nina Malíková, Jaroslav Dejl, Peter Varga a Dominik Linka celkem u 10 souborů.

O tom, do jaké míry poškodila práci souborů pandemie a pro další práci charakteristické stále přerušované začátky zkoušení a komplikované pracovního nasazení všech zúčastněných, bude asi v historii patřit k reflexím této podivné doby. Navíc ještě v prvních měsících tohoto roku byla ovlivněna nečekaným a brutálním blízkým válečným konfliktem. To vše, kromě nutnosti znovu a opakovaně začínat, dávat dohromady kolektivy oslabené jak absencí, tak atmosférou, která rozhodně tvorbě nepřeje, bude určitě předmětem dalších úvah, týkajících se poslední doby vůbec. Musím ale říci, že na všech prezentovaných ukázkách nebyla v Hradci tahle tíživá a pochmurná atmosféra cítit – naopak, jako by zde byla, všemu navzdory, přímo hmatatelná, znovuprobuzená touha setkávat se, tvořit, a v případě dětských kolektivů obzvláště zřetelná snaha hrát si a radovat se. To vše ale neznamenalo, že se v některých ukázkách neobjevila témata, pojednaná se vši závažností – ať už se týkala ekologie, či variant baladických příběhů inspirovaných pohádkovou či erbenovskou klasikou vztahovaných k naší současnosti.

V celkové prezentaci se objevily soubory s delší divadelní zkušeností (mám na mysli zejména jaroměřskou „líheň“ jejíž proměnlivě a pro nová seskupení nově vymyšlené příležitostné názvy mě už léta baví), ale u souborů nově formovaných pod taktovkou zkušených vedoucích (Jaroslava Holasová, Iveta Vališová, Lada Blažejová Romana Hlubučková, Jana Dvořáčková) i soubory, pro které to byla kromě zcela nové kolektivní práce i nová účast a konfrontace na přehlídce, která už tradičně patří v kaleidoskopu celonárodních krajských přehlídek k těm nejprestižnějším.

Hned první den přehlídky, po úvodní inscenaci **Divočiny a jiné skopičiny**, inspirované knížkou Maurice Sendaka, ve které se představila věkově nejmladší skupina souboru **Studio Šrámkova Sobotka**, nasadil soubor **Convium ZUŠ F. A. Šporka** z Jaroměře vysokou latku. Soubor, který prošel na divadelních přehlídkách už několikrát křtem ohněm, tentokrát ve dvoučlenné sestavě (Jan Kosejka a Tereza Prokešová) předvedl svižnou maňáskárnu nazvanou **Á hrome!**, kterou by bylo možné nazvat – i přes absenci důležité a pro daný žánr nezbytné rekvizity (rakve) – moderní variantou klasické rakvičkárny. Jde o přehledný příběh tří aktérů – mrzoutského souseda, kterého ruší svou pracovitostí a ranním vstáváním, spojeným se starostí o zahrádku, pozitivně naladěný soused a jeho žena Beruška. Z celkem nevinného problému se postupem řetězení nedorozumění a akcelerace neru-

nosti nevyspalého souseda vyklube konflikt, končí likvidací všech zúčastněných. Hlavní hrdinkou je zde Smrt a neúprosný čas v podobě budíku v jejích rukou, který na počátku odstartoval celý sled dalších událostí.

Úvodní píseň sestavená v prologu z řady pořekadel dává jasný signál o tématu celému příběhu. Ale je to ono Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá?, nebo Na každého jednou dojde?... Jednoduchá paravánová scéna, přehledný příběh, pěkná i na těsném prostoru otočné paravánové scény práce s maňásky byly hlavní silou příjemného představení, které ocenili malí i velcí diváci v sálku Jesliček. Ale aby to nevypadlo jen na samou chválu – některé situace je třeba dohrát a „vyčistit“, rezervou zůstává nejasný vztah mezi koketní Beruškou a nerudným sousedem, včetně jeho tragického finále, následný zápas mezi oběma sousedy a jeho čitelnější důvod, a konečně v prostředcích zpřehlednění vazby mezi samotným prologem a závěrem inscenace. To všechno ale nic nemění na faktu, že soubor v celkovém hodnocení získal nominaci na Loutkářskou Chrudim.

Následující **Pohádka o veliké řepě DS Korálkovky z Dětenic** byla příjemnou ukázkou práce s nejmladším dětským kolektivem, který si na jednoduchém předvedení Hrubínovy varianty známé pohádky zkusil své první divadelní krůčky.

Následující dvě inscenace – **Světýlko v dále Studio Šrámkova domu v Sobotce** a **Měla to být pohádka souboru Popcorn ZUŠ F. A. Šporka** z Jaroměře spolu souvisely jak tématem, tak i prostředky, obě totiž pracovaly s vlastní osobitou variantou pohádky Perníková chaloupka. V případě verze první Perníkové chaloupky ze Sobotky, byl hororově pojatý příběh kvůli posílení atmosféry ještě rozšířen o temnou báseň M. Jirouse Večer před svatým Janem. Od známé pohádky se toto provedení lišilo celkově v propojení příběhu dětí a jejich doprovázejícího otce. Všichni prchají z vesnice před záhadným mizením malých dětí z kraje. Otec dětí neopouští, ale v podivném lese se sám ztratí a děti se dostávají k perníkové chaloupce. V tom podivném lese ale dětem v další cestě pomáhají stromy (jsou to čarodějnicí proměněné ztracené děti?) a dokonce Jeničkovi nabídnou větvičku, která mu posléze pomůže oklamat ježibabu – tím, že větvičku hodí do ohně, zbaví ježibabu její moci. Kolem dětí se postupně svírá kruh podivných čarodějnic, jejichž malými světélky spoře osvětlený chór na počátku předznamenal atmosféru příběhu. Skupina čarodějnic svými těly vytváří stylizovanou scénografii – na jejich šátcích/pončech jsou připevněné perníčky, semknutá těla pak vytvářejí dokonce perníkovou chaloupku. Dva nejmladší členové souboru hrají velmi přirozeně party Jenička a Mařenky, další tři chlapci ze souboru jsou „pomáhajícími stromy“. Pro svou atmosféru inscenace získala doporučení na Dětskou scénu, a i když její prostředky nebyly loutkářské, zároveň i na Loutkářskou Chrudim.

Také inscenace **Měla to být pohádka** začíná chórem dívek s blikajícími světélky/lucerničkami. Tento dívčí sbor sleduje život rodiny Jenička a Mařenky – od kolébky, přes jejich dětská léta, kdy se sourozenci neustále škorpi a hádají a ovdovělého, výchovy neschopného tatínka, nepřímo přímějí k hledání nové ženy. Veškeré další akce

Přehlídka DIV SE se koná v Divadle Jesličky Josefa Tejkla v Hradci Králové, foto Jan Slaviček.

jsou hrány činoherně, jen Jeníček a Mařenka jsou loutky-manekýni, které střídavě manipulují dívky z ženského kruhu. Rodinné drama vrcholí nevztahem mezi dětmi a macechou (v inscenaci velmi málo motivovaném) a ne-dobrovolném odvedení dětí otcem do lesa. Otec děti nechává samotné a čarodějnice, která je totožná s otcovou novou ženou, úskokem zabrání dětem v návratu domů. Obě děti, které se do té doby jen hádaly, najdou posléze v lese sílu společné akce, podaří se jim vymanit z bludného kruhu, kam je zavedly svými světýlky čarodějnice/bludičky, obejmou se a tímto vizuálně silným akcentem dokončí své vítězství nad zlými silami. Kouzlo je zlomeno, děti se vrací domů. Tam s macechou/čarodějnici zbyl jen zoufalý a výčitkami utrpený a akce neschopný otec. Pomůže ale matčina podobizna, která výmluvným gestem vykáže macechu z domu. Velmi rychlý a dějově i divadelně zašmodrchaný konec byl na škodu velmi pečlivě stavěné počáteční atmosféře inscenace, pěkným pohybovým etudám (přehazování mámičích světýlek), srozumitelnému tématu danému závěrečnou spoluprací obou sourozenců, a nakonec nepřímým důvodem proz obou zajímavých variant Perníkové chaloupky lektorský sbor nakonec upřednostnil v ocenění variantu Studia ze Sobotky.

LS Blechy Jaroměř jsou stabilním „rodinným“ loutkářským souborem, který pracuje už řadu let s malými dětmi. I tentokrát si vedoucí souboru Jana Dvořáková vybrala dramaturgii jednoduché pohádečky o slonovi, který si dlouho mylně myslí, že je neviditelný. Tato drobníčka, která má příjemný rámec, umožňuje jejím aktérům – malým dětem – pracovat s předměty, které znají a které celkem dobře manipulují. K celkové atmosféře

této komorní inscenace přispívá i to, že je jejím rámcem sen malé dívky v jejím dětském pokojíčku, kde jsou loutkami její oblíbené hračky a polštáře. Soubor pod vedením zkušené Jany Dvořákové předvedl standardně vkusnou podívanou, která neaspirovala na víc, než příběh a jeho zpracování poskytovaly.

Také soubor **Tkanička** je na podzim 2022 novým dětským souborem. Pracoval na osnově některých příběhů z knížky autora Jiřího Kahouna **Když vykoukne sluníčko** a musím říci, že z inscenace tohoto souboru vykouklo po ránu sluníčko jejich spontaneity, radosti z hraní a nečekaného smyslu pro pointy jednotlivých miniaturních příběhů. Tahle nedávno zformovaná dětská parta okouzila svou bezprostředností, radostí ze společné hry a příjemně nekonkurenčního střídání se v roli sluníčka. Malými příběhy, etudami s jednoduchými loutkami (sluníčko a dva kamarádi – kosi, sluníčko a ospalý šnek, sluníčko a zmoklé kuřátko, žížala, beruška a duha vytvářená barevnou šálou), nás sedm malých holčiček provedlo slunečným počasím, horkem, deštěm i duhou na jednoduché a variabilní scéně tvořené pěti dřevěnými bedýnkami na ovoce. Vedoucí souboru Romana Hlubučková postavila před toto seskupení splnitelné úkoly, dobře zvolený divadelní čas a přehledné aranžmá. Sympatické je i to, že v daném momentě se děvčátka, která právě v dané epizodě nehrají, promění v chór, který je součástí celku a soustředěně sleduje jevištní děj. Výsledkem této sympatické produkce bylo doporučení na Loutkářskou Chrudim a nominace na Dětskou scénu.

Erbenova Kytice je, a jistě ještě dlouho zůstane, pro svou působivou atmosféru a dramatické baladické příběhy

Předsedkyně lektorského sboru Nina Malíková, foto Jan Slaviček.

inspirací pro divadelní soubory – ať už na profesionální nebo amatérské scéně. Loutkářský soubor **Pod kloboukem** vedený Romanou Hlubučkovou se – podle slov v doprovodném programovém materiálu – pokusil o svůj první činoherní projekt a je třeba říci, že se s tímto úkolem celkem dobře popasoval. Aktérky inscenace inspirované Erbenovým **Štědrým dnem** – jako už v přechodných citovných inscenacích s obdobnou tematikou – také vycházely z folklorních prvků. A výlučně ženské uskupení jako by přímo předurčovalo prostředí společných táček a znovu práci s nejjednoduššími předměty, v tomto případě se šály a šátky. Ty vytvářejí větve smutečních vrb, jsou mašlemi při svatebním obřadu, smotané jsou tělem vynášeným na márách. Slabším prvkem je loutková část, kdy v zadním plánu paravánu používají stínohru, v mlžné a nemetaforické manipulaci. Plusem je dobře zpívaný a v celku citlivě umístěný písňový motiv, minusem nevýrazná recitace ilustrující daný text. Nejvýraznějším divadelním obrazem je závěr, kdy dívky komíhají před sebou lucerničkami, které byly využity v předchozích akcích a vytvářejí tak vděčný obraz koloběhu života.

Pod hlavičkou **NN Nikdo** neví se spojily dvě skupiny – Na nervy a Na pohodu, aby společně nastudovaly sled několika variant na motivy známých bajek – Liška a sýr, Kohout šách a O dvou kozách s jednoduchými prostředky. Výsledkem jejich **Bajek** je textově, a hlavně rytmicky poněkud nevyrovnaný celek, který by potřeboval v konkrétních akcích zpřehlednit, dotáhnout a někde i dovyšvětlit. Snad nejvíce připomínek bylo k bajce/miniaturě

Kohout šách, kde se předvedený příběh o zpupném kohoutkovi v jevištním zpracování míjel s předpokládaným mravním ponaučením, tak typickým pro jednoduchá shrnutí na konci každé bajky. Jaký je vztah slepiček ke kohoutkovi (mimořádně pěkně hraném Albertem Nováčkem)? A jaké je kohoutkovo potrestání za jeho přezíravé chování? A jaké je morální ponaučení z bajky o lišce a sýru? O dvou kozách?

Pod záhadným názvem souboru **Je to tajný!** uvedla **ZUŠ F. A. Šporka** z Jaroměře téměř zenovou ekologickou miniaturu **Jeden** inspirovanou knížkou O muži, který sázal stromy. Jde o přehledný, ale zajímavě výtvarně i herecky rozehraný příběh rozporu mezi přírodou a ne-přírodou, včetně nejjednodušších otázek, které si zejména současná generace klade v souvislosti s udržitelností zdrojů a postupu civilizace v ambivalentním vztahu mezi „ochočovaním“ a proměně přírody ve prospěch pokroku a civilizace, a naopak v jejím chladnokrevném ničení a znásilňování. Vztah je předveden divadelně jako bezeslovný dialog a zápas mezi půvabnou, trochu „boho“ dívkou (v účesu i mnohovýznamovém kostýmu, s cípatou sukni složenou z řady různých dlouhých jemných šál, které rozprostřené po dřevěné podlaze jsou i terénem pro hru) a současnou dívkou s módní kšiltovkou a s pitím v plechovce třímané v ruce.

Rozdílná je i hudba, která je obě charakterizuje. Na počátku krásný vokál dívky-přírody, v další části příchod druhé dívky s magnetofonem za doprovodu ryčného a suggestivního rytmického reprohudby. Jejich vzájemný graduující zápas (možná přece jen trochu dlouhý, a hlavně co

Mezi jednotlivými představeními byl prostor i posedět a prohodit pár slov, foto Jan Slaviček.

do výsledku uhadnutelný) končí pokořením a zničením přírody. A přece. Vedle nehybného těla, které bylo konfrontováno s kouřem, odpadem všeho druhu i pískem se začíná něco hýbat. Je to malý človíček se na zpusťšeném terénu vydává na cestu vpřed.

Možná, že to všechno přece jen vypadá černobíle, plakátově, ale sympatické na této inscenaci nebylo jen téma člověk versus příroda, ale snaha zpracovat po svém toto

téma i se spoustou nabízených otázek a možností bez předem nabízené sugestivní a jednoznačné odpovědi. Ostatně i ten zdánlivě dvojí závěr ukázal na to, že si jsou obě protagonistky vědomy nejjednoduššího řešení všech otázek, které si samy prostřednictvím svého příběhu kladou.

Nina Malíková, ředitelka lektorského sboru přehlídky DIVadelní SEtkání

Inscenace Světýlko v dálce souboru Studio Šrámkova domu v Sobotce, foto Jan Slaviček.

Workshopy pro dětské účastníky pod taktovkou Jiřiny Krtičkové ze ZUŠ Střezina, foto Jan Slaviček.

15 / JAROSLAV DEJL: Loutkářská a dětská divadelní přehlídka v Hradci Králové

Ve dnech 23. - 24. dubna 2022 se konečně po dvouleté covidové pauze sympatická přehlídka v Divadle Jesličky Josefa Tejkla. Dokonalý servis, příjemná tvůrčí atmosféra. V části přehlídky, která směřovala na národní přehlídku Dětská scéna, bylo pět souborů. Inspirací, ale byly i loutkářské soubory. Přečtěte si stručné zhodnocení oceněných inscenací.

Studio Šrámkova domu v Sobotce / Maurice Sendak, Lada Blažejová: Divočiny a jiné skopičiny, režie: Lada Blažejová

Dobře vybraný text pro soubor malých dětí, který začal pracovat v září 2021. Nabízí řadu situací pro dětskou hru. Děti zlobí, jdou spát bez večere, ve snu se dostává hlavní hrdina do světa divočin, aby posléze zjistil, že chce být v bezpečí domova. Řada pěkných jevištních obrazů - např. cesta lodí po moři do světa divočin, aj. Děti jsou uvolněné, inscenace nabízí mož-

nost dále na ní pracovat.

DS Korálky Dětenice / František Hrubín: Pohádka o veliké řepě, režie: Iveta Vališková a děti

Opět začínající soubor. Někdy zbytečně popisné, škoda, že se nevymyslel vtip na růst řepy, problém temporytmu. Dobře načatá práce.

Studio Šrámkova domu v Sobotce / Lada Blažejová (předloha Ivan M. Jirous): Světýlko v dálce, režie: Lada Blažejová

Soubor, který již pracuje delší dobu. Děti jsou na jevišti přirozené. Jde o spojení Jirousovy předlohy, pohádky O perníkové chaloupce a pověsti o vsi, ve které mizí děti. Soubor rozmístí před představením v prostorách divadla fotografie dětí se žádostí o pomoc při jejich nalezení. Vlastní představení začíná tajemným rituálem čarodějnic před svatým Jánem. Otec odvádí z vesnice zbylé dvě děti Jeníčka a Mařenku přes les do bezpečí. V lese se ale díky čarodějnicím děti ztratí. Ty bloudí lesem, až jim pomůže dobrý strom. Jeníček od něj dostává kouzelný klacík. Děti dojdou k perníkové chaloupce (vytváří ji těla čarodějnic), jsou zajaty, Jeníček použije k oklamání kouzelný klacík, který pomáhá i při likvidaci pece a chaloupky, ale

Inscenace Jeden souboru Ja to tajný, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, foto Jan Slaviček

musí pomoci i kouzelný strom. Kouzlo je zlomeno, děti se vrací domů. Bohužel téma zakletých dětí do stromu není dohráno a dovysvětleno. Sympatický pokus o hororový příběh. Inscenace nabízí cestu k další práci.

POPCORN, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř / Jarka Holasová a soubor: **Měla to být pohádka**, režie: Jarka Holasová a soubor

Další variace na Perníkovou chaloupku tentokrát s inspirací od Boženy Němcové a bratří Grimmů. Představení začalo vznikat před covidem, děti trochu povyrostly a tak se měnil i názor na inscenaci. Jsou využity loutky, které představují Jeníčka a Mařenku. Macecha je zároveň ježibaba. Děti jsou jevištně zkušené, vytvářejí řadu zajímavých jevištních obrazů. Je škoda, že některé situace nejsou více rozehrány (naštvaní macechy, které vyústí k příkazu, aby otec zavedl děti do lesa, aj.) Přesto se jedná o zajímavou a divadelně poučenou práci.

Pod kloboukem / K. J. Erben: **Štědrý večer**, režie: Romana Hlubučková

Soubor pěti starších děvčat, které si přály zahrát činohru. Zároveň použijí i stínohru. I zde se začíná tajemným ri-

tuálem, hraje se na jednoduché scéně, ve stylizovaných folklórních kostýmech. Bohužel nebylo jasně určeno téma, proč a o čem se bude hrát. Trochu nejisté a ilustrativní bylo použití stínového divadla. A tak představení šikovných děvčat zůstalo na půli cesty.

Tkanička / Romana Hlubučková (předloha Jiří Kahoun): **Když koukne sluníčko**, režie: Romana Hlubučková

Sice se jedná o začínající soubor malých dětí, ale výsledek je vynikající. Pro sedm holčiček vybrala vedoucí šikovně čtyři kratičké pohádky o sluníčku, které postupně potkává zpívajícího ptáčka, dva kosy, šneka a mokré kurátko. Úvod a předěly mezi pohádkami obstarává vtipná písnička, kterou kouzelně interpretují holky, a přitom předvádí taneční kreace. Jednotlivé pohádky mají vtip, který holky přesně sdělují. V roli sluníčka, které charakterizuje slamák, se střídají. Animují jednoduché loutky zvířátek. Z jeviště jde obrovská energie a radost ze hry. Na to, že se jedná o začínající soubor, děvčata výborně mluví, vnímají se, jsou přirozené.

Jaroslav Dejl člen lektorského sboru
přehlídky **DIVadelní SETkání**

Víkend plý divadla, her, inspirace a zábavy. Takové bylo Divadelní setkání, foto Jan Slaviček.

16 / Divadelní setkání

Na kus řeči s lektory Ninou Malíkovou, Jaroslavem Dejlem a účastníky

Předsedkyní poroty byla letos Nina Malíková, lektorka, pedagožka, dramaturgyně, historička v oboru loutkového divadla atd. Podobných přívlasků bychom našli jistě mnoho. Nina je ale také usměvavá žena, která umí o inscenacích mluvit velmi srozumitelně, zde jsou její odpovědi na otázky J. J. Kopeckého pro Antré...

Lektorský sbor je složen ze čtyř odborníků, půlí se to mezi ty, kteří se zabývají dětským divadlem a ty, kteří se zabývají loutkovým divadlem. Jaká je to práce, hodnotit dětské a loutkářské soubory? Jaká je práce v porotě?

Porota je složená tak, že se všichni můžeme vyjádřit k tomu oboru. Loutkové divadlo je pro děti, hraje se pro děti, má dětské publikum. Dnes děti ze souborů tvořily i část publika. Co se týká toho, co se má hrát, jak se má zacházet s loutkou, to se taky objevuje. Všichni z té poroty k tomu něco víme. Každý porotce se zabývá prací s dětmi, ať jako s divákem nebo s žákem. A porota je sestavená výborně.

Jak je těžké hodnotit umění? Jak se dá hodnotit umění

dětského kolektivu, který je vždy veden nějakou pedagogickou osobností?

Podle toho jak v čem. V jednom z představení, které jsme viděli, a velice se nám líbilo, byla tak výtečná spontánní práce dětí, že jsme úplně zapomněli, že to s nimi musel někdo nazkoušet. Děti působily přirozeně, a bylo znát, že je to jejich téma a baví je. Z některých inscenací práce kantora hodně kouká, to potom máte pocit, že jsou děti hodně vycvičené. Lepší je, pokud převažuje, že je to vše součástí hry, a děti vědí, co a proč říkají. U loutek je to podobné. Když je soubor zkušenější, pedagog jen určuje mantinely nebo se jim snaží pouze něco řemeslně dodat. Když soubor pouze naplňuje ambice pedagoga, tak se to pozná.

Během covidu se změnila situace. Mnohdy se přehlídky sdružují. Vedoucí si ale sami určují, kam jejich inscenace směřuje. V dopoledním představení jsme viděli sedm herců, kteří používali předměty. Co není a co ještě je loutka?

Loutka je animovaný objekt, který se chová jako člověk. Může to být kotouček, krychlička, která se chová jako člověk. My jsme často zvyklí, že loutka je třeba zvířátko. Jde hlavně o to, jakým způsobem se s loutkou manipuluje, jestli je to manekýn, jestli je to maňásek. Dnes se rozdíl natolik stírají, že do loutkového divadla patří velká šká-

Zkušený porotce a pedagog Jaroslav Dejl, foto Jan Slaviček.

la prostředků. Viděli jsme tu stínohru, ta tam také může spadat, nebo jsme viděli práci s hadrem, s šátkem, který v určitém momentě má metaforickou funkci. To, co si lidi představují pod pojmem loutka, je něco jiného, než co dnešní loutkové divadlo nabízí. Je to stejné i u postupů činohry, kdy je to ještě čistá činohra, a kdy je to spojení několika druhů divadla dohromady.

Loutkářská Chrudim, když se podívám na tento specifický festival, drží čeští loutkáři a náš festival krok s tím, co se děje v zahraničí?

Já bych řekla, že ano. Že pronikla řada dalších postupů. Mám ráda amatérské přehlídky. Profesionální divadlo je vždycky trochu dál, ovšem amatérské vždy jen malý krůček za ním. Právě v amatérské produkci se v poslední době objevuje tolik nových impulsů, že se zahraničním vývojem svůj krok vyrovnává. Na Loutkářskou Chrudim je zvana řada zahraničních hostů a konfrontace české produkce se zahraniční je určitě zdařilá a inspirující. My jsme pořád pyšní, že jsme nejlepší na světě, ale někdy nám dá tahle konfrontace pořádně na frak. Považuji si toho, že české loutkářství nechce nic ztratit na své popularitě.

České loutkářství je zapsáno jako nehmotné dědictví památek Unesco. Pomáhá to v něčem českým loutkářům?

Pomáhá to určitému vědomí a sebevědomí loutkářů. I když to bylo provázáno vtipy, že jsme na tom stejně jako čínský čaj. Úplně bych se tomu nevysmívala, protože jde o něco, co stále existuje a čemu se stále někdo soustavně věnuje. V cizině nechápou, jak je možné, že máme tolik

loutkářských souborů. Naše loutkové divadlo je fenomén.

Jako dlouholetá porotkyně přehlídek můžete sledovat vývoj. Existuje nějaké vývojová tendence? Jak mezi loutkáři ve východních Čechách, ale klidně i v kontextu naší republiky?

Východní Čechy hrají v celostátním soutěžení dosti výraznou roli. Uplatňují se na přehlídkách i na předních místech ocenění. Máte určitou konkurenci, i když dnes to není tak výrazné, jako třeba v západních Čechách. Východní Čechy jsou ale určitým akcentem a nejen v amatérském loutkovém divadle. Co se týče přehlídek, je mi příjemné, že vidím pedagogy a soubory, které už znám a vím jakým způsobem na sobě pracují. Někteří odcházejí, někde se utvářejí jiné soubory. Když je potkám, můžu definovat jejich styl, který za ta léta vykrytalizoval. Víím, co mám čekat a někdy naopak můžu být překvapena.

Jaroslav Dejl je pedagogem, divadelníkem a sám také pořadatelem přehlídek. Na Divadelní setkání přijel jako člen lektorského sboru za dětské divadlo. Do Hradce Králové jezdí s pauzami od 90. let. Podle Jaroslava Dejla by se dramatická výchova měla povinně vyučovat na pedagogických fakultách. Existují vývojové tendence v dětském divadle?

V dětském divadle se pohybují od roku 1976. Po jisté stagnaci se objevuje řada souborů, které mají výrazné a zajímavé inscenace. Soubory používají audiovizuální techniky, dělají dotáčky atd. Vývoj je patrný. Vždy je to o osobnosti, která soubor vede. Ať je to Praha, Ostrov, něco z Brna a z východních Čech. To je nádherný. Co ji-

ného můžete nabídnout dětem, než že začnou pracovat sami se sebou. To jim nikdo nemůže vzít. Nemůže jim to vzít žádná krize. To, co bychom je měli učit, je vystupovat, jednat, komunikovat – to je dětské divadlo.

Jak je náročné hodnotit dětský soubor?

Velmi, za inscenaci zodpovídá vedoucí, který je zároveň dramaturgem, režisérem, scénografem. Je to osoba, která spojuje řadu funkcí, které v normálním divadle fungují jako samostatné profese. Vést děti k pravdě a přirozenosti není jednoduché. Máme úzus, že dětské divadlo nehodnotíme se soubory, ale s vedoucími. Dětem posíláme vzkaz, že se nám představení moc líbilo. Úkolem lektorského sboru je podat pomocnou ruku. Pochválit dobré, navrhnout, co by se dalo zlepšit. Například včera jsme tu rozebírali jedno představení a dnes za námi přišla vedoucí souboru a řekla nám, že celou noc nespala a po rozboru přemítala, co by mohla na inscenaci vyřešit jinak. Takhle by to mělo podle mě fungovat.

Jako bývalý kantor, ředitel školy, ředitel přehlídky činoherního divadla pro dospělé a člověk, který se věnuje dětskému divadlu – jaké je propojení všech těchto rolí?

Domnívám se, že na pedagogických fakultách by se měla vyučovat dramatická výchova a herectví. Učitelé na základních školách mají často za úkol nazkoušet s dětmi ve třídě představení. A pokud nemají shůry dáno, že jsou šašci počmáraní, měl by je to někdo naučit, právě na fakultě, když se připravují na své budoucí povolání. Jako kantor jsem divadlo hodně používal. Hrál jsem s dětmi

divadlo, aby ztratily ostych a byly sami sebou. Jako ředitel školy jsem přemýšlel, jak udělat pěknou atmosféru ve škole. Protože tak, jak se budou cítit kantoři, budou se cítit i děti. Měli jsme třeba Klub filmového diváka, filmy jsme pečlivě vybírali a děti potom psaly na ty filmy recenze, vycházely ve školním časopise. Každý rok jsem vozil celý autobus do divadla, do Jihlavy. Nikdy jsem nezavřel dveře v ředitelně.

Za mě jste popsal asi ideálního kantora – takového, který bere své žáky jako partnery a chápe, že pohoda ve škole představuje dobré klima na všech stranách. Dá se tohle poznat na učiteli dramataku? Respektive, dá se na představení, které s dětmi vytvoří, poznat, jestli je to tenhle typ kantora, nebo jestli je to ten autoritativní učitel?

Především, určitě poznáte, jestli má kantor divadelní fantazii nebo nemá. V tom okamžiku má jasně stanoveno: odkud, kam, jakými prostředky a čeho chce dosáhnout, jestli je správně nastavený čas, který děti zvládnou. Obecně to ale funguje v každém zaměstnání.

Když jste jezdil s žáky – napříč věkem – na pečlivě vybraná představení, měly pak možnost, se o tom představení se bavit? Reflektovali jste to nějak, jako třeba ve filmovém klubu?

Vybírali jsme společně s kolegy taková představení, aby se dala využít v českém jazyce, či v dějepise a tak dále. Kantoři měli povinnost s dětmi si o tom povídat. A mnozí žáci byli velice kritičtí. Jednou jsme v Horáckém divadle

Nováček poroty, herec Divadla Drak Dominik Linka, foto Jan Slaviček.

Lektor Peter Varga, foto Jan Slavíček.

navštívili Romea a Julii, kde Julie nebyla plavovlasá, ale taková drsná, měla rozčepýřené háro na hlavě. Odehrávalo se to na pískovišti. A některá děvka těžce nesla, že není krásná.

Dá se z toho dedukovat, že dětský divák má nějaké ikonické představy?

Myslím, že ano. U něčeho určitě. A některý dětský divák je schopen i kritického pohledu. Vůbec osmáci či deváťáci – my jsme je nutili dělat rozhovory s lidmi z kultury. Myslím, že se s tím dá pracovat. Ale je to problém českého školství, místo abychom je rozvíjeli v tom, co jim jde, tak jen zjišťujeme, co jim nejde. Pak jim dáme pětku a pěkně jim to osolíme – místo toho, abychom zjišťovali, co je baví a čemu rozumí. To člověk vidí hlavně na svých vnoučatech – v čem všem – je to naše školství špatné.

Národní přehlídka činohry. Když jsme popsali nějaké vývojové tendence dětského divadla, tak co to dospělácké, amatérské divadlo?

Byl jsem v Třebíči ředitelem národní přehlídky činoherního divadla od roku 1992 do roku 2009, Divadelní Třebíč se to jmenovalo. Tenkrát mě velice zamrzelo, že přehlídka u nás skončila – právě tady měl člověk možnost, vidět ten vývoj divadla od 90. let, kdy starosti byly trochu jiné. Pochopitelně se to od již od 80. let trochu posouvá k lehkému konzumu (tehdy tam hrály roli i různé jinoty). Dnes divák raději chodí na komedie než na těžké věci. Ale ta pestrost žánrů, která je dnes možná... Takže můžeme být rádi, že ta demokracie a divadlo dnes je, jaká je. A že můžeme zajít, na co chceme. Já mám třeba rád operu. A na operu jezdím do Brna.

Co Volyně jako současná národní přehlídka?

Je mi líto, že jsem se tam nebyl podívat. Velice by mě to zajímalo. Jen si myslím, že národní přehlídka by měla patřit do divadelní budovy, která je skutečně divadlem. Barák, který technicky a velikostně nabízí standard k tomu, aby soubory mohly odehrát svoje představení. A mělo by to být na takovém místě (se vsí úctou k Volyni), které je všestranně dostupnější. Myslím, že to není nejšťastněji zvolené místo.

Nicméně, Volyně má koncept osm dní divadla doplněných semináři. Festival tedy nabízí nejen přehlídku inscenací, ale i edukaci a diskuse. Co vy na to?

To je dobrý nápad. V dobách, kdy Jiráskův Hronov přestal být celostátní přehlídkou činoherního divadla, tak semináře ani nebyly, čas byl nabitý představeními. Za edukaci by se daly považovat rozborové semináře, tehdy je vedl pan profesor Císař. To byla skutečná škola života a pro mě osobně znamenaly ještě daleko víc než nějaké vzdělávání. Já Císaře miloval, pro mě to byl bůh.

Či je Hronov?

Či je Hronov dnes, letos? Divadla! Musí to být přehlídka toho, co je dobré, co je zajímavé v českém divadelnictví, a to ve všech žánrech, to by bylo výborný. Protože taková přehlídka tady chyběla, zaplat' pánbůh, že tady je. I když si to řada lidí nemyslí, přesto je skvělé, že tady Hronov jako divadelní „žatva“ je. A mělo by to tak být, něco, co je inspirativní a přinese každému nějaký podnět.

Iveta Vališková dává dětem velký prostor. Iveta přijela se svým souborem DS Korálky z Dětenic. S dětmi

pracuje už spoustu let. A dělá to s láskou a divadelním nadšením.

Jakl tobě se líbí na DIVSE, konkrétně letošní ročník?

Moc, protože člověk nasaje atmosféru jiných souborů, získá spoustu inspirace. A letos se mi opravdu líbilo i to, že moje malinké děti získaly spoustu nových přátel, spoustu chuti zlepšovat se a pokračovat, pracovat na sobě podle vzoru těch starších. I ti prvňáčci byli nadšení, že už patří do toho divadelního světa.

Přivezli jste pohádku O veliké řepě. Proč právě tento titul?

Na Řepu jsme přišli během letního kempu. S dětmi jsme navštívili knihovnu a každý si vytáhl knížku, která ho zaujala. Pak jsme to samozřejmě odkládali, až se většina dětí shodla na Hrubínových veršovaných pohádkách. A tak jsem řekla, proč ne, když to má být jejich prvotina.

Vy nejste ZUŠka je to tak?

Ano, my jsme základní umělecká škola a máme divadelní kroužek. Dojíždí za námi i děti z jiných vesnic.

I ve vaší inscenaci jsme viděli velkou spontánnost a radost dětí. Zaujalo mě, jakým způsobem jste opanovali to docela velké jeviště. V jakém prostoru sami zkoušíte?

Zpočátku ve třídě, potom se přesuneme do sokolovny, je to také větší jeviště, ale mělké a pořád o hodně menší než tady. Sama jsem byla překvapená, že se mi tam ty děti neztratily – poprvé viděly i divadelní světla. Byl to pro ně první takový divadelní zážitek.

To je ohromující. Myslel jsem, že někdo z nich už je zkušenější. Vybavuju si jasně jednoho z chlapců, který až rutinně a profesionálně vše na jevišti řídil, myslel jsem, že je profík.

Ne, ne. Štěpánek je s námi teprve od září.

Jaká je práce kantora s takovou drobotinou?

Jsmo alternativní škola a dáváme hodně prostor dětem, je to úplně stejně jako v divadle. Děti nosí nápady, na co mají chuť, potom společně odhlasujeme, na čem budeme pracovat. A někdy se jako paní učitelka upozadují až příliš.

S Jaroslavem Dejmlem jsme o tom mluvili, že přístupy můžou být rozdílné, ale pro rozvoj dětské imaginace může být upozadění kantorů přínosné.

Určitě, také si to myslím. Proto naši školu vedeme tímto způsobem už mnoho let. Právě dramataček je pro nás takovou cestou k dětem a díky tomu mají děti možnost nás poznat i jinak.

Zároveň jste také pravidelnými účastníky jiných divadelních přehlídek a setkání. Čím je pro tebe účast na jakémkoliv přehlídce?

Setkáním, inspirací, obohacením o názory odborníků a kolegů. A pohled ostatních dětí a jiných diváků. Také je úžasné zjištění, že i jinde ve světě nejen v té naší vesničce, mají lidé rádi divadlo, že se setkávají a rádi se společně dívají a divají.

Jakl často se mění složení kroužkového souboru?

Nejstarší je dospělý soubor, pak starší děti – 9. třída, a pak mladší děti z 1. - 3. třídy. Různě se to obměňuje, děti jdou studovat, vdávají se, pak se ale mnozí vrací nebo se vrací jejich děti. Teď máme v souboru děti našich prvních dětí z kroužku.

Vzešel někdy od někoho nápad, že by měl chuť pracovat s novou skupinou? Někdo, kdo by chtěl pracovat jinak než jako herec, být spíš organizátor či režisér?

Ti starší kolem patnácti let pomáhají. Na našich kempech třeba. Ale není nikdo, kdo by měl zájem vést jiný soubor – bývalo to, ale v současné době už nikdo takový není.

Ptal se Josef Jan Kopecký, zapsala Lucie Kotěrová.

17/ 20. MILETÍNSKÉ DIVADELNÍ JARO

Východočeská přehlídka venkovských divadelních souborů s postupem na 53. ročník národní přehlídky Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou 1. - 8. 10. 2022, kterou pořádá královéhradecké Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských divadelníků ve spolupráci s Divadelním souborem Erben a Městem Miletín za finančního přispění Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR.

PROGRAM

PÁTEK 10. ČERVNA: 10:00 SDS Erben Miletín, Vlastimil Peška: **Dlouhý, Široký a Bystrozraký**, režie Vladimír Kněžourek; **14:00 Divadelní soubor Heřman**, Jaromír Břehový: **Rejžák z Prahy**, režie Michal Dziedzinskyj; **19:00 DOVEDA Sloupnice**. Gary Edwards a Doveda: **Legenda o zbloudilých duších**, režie Gary Edwards.

SOBOTA 11. ČERVNA: 10:00 Divadlo Exil Pardubice (inspirativní představení), Nicolas Bedos: **Do zdi**, režie Kateřina Fikejzová Prouzová; **13:00 Všenorská divadelní společnost**, Laurent Buffie: **Tik Tik**, režie Petr Říha; **17:00 Divadlo Vizavi Kyjev (UA)/Te a т р B i з а в i** (inspirativní představení) Stefan Zweig: **Dopis neznámé/ ЛИСТ НЕЗНАЙОМОЇ**; 19:30 DS Zdobničan Vamberk, Robert Thomas: **Past na osamělého muže**, režie Alena Joachimsthalerová

NEDĚLE 12. ČERVNA: 10:00 Týbrdlo divadlo! (inspirativní představení) **Pohádka perníková, šípková a červená; 10:00 stream Antré**, o festivalu Miletínského divadelního jara na kanálu YouTube Volného sdružení východočeských divadelníků; **13:00 HRRR divadelní spolek Nemošice**, Josef Sedlák: **Jak chutnají domácí buchty**, režie Renáta Šťastná

Inscenace Legenda o zbloudilých duších souboru Doveda Sloupnice, foto Ivo Mičkal.

Výsledky přehlídky Miletínského divadelního jara 2022

Přehlídka se zúčastnilo 77 účastníků se šesti soutěžními představeními a třemi inspirativními. Soubory byly z Královéhradeckého, Pardubického a Středočeského kraje. Speciálním hostem bylo Divadlo Vizavi z Ukrajiny. Miletínské divadelní jaro doprovázelo nádherné slunečné počasí. Část souborů pojala přehlídku jako dovolenou a zabydlela se v kempu. Divadelníci se navzájem chodili dívat na svá představení i rozborové semináře, diskutovali spolu, probírali ochotnické divadlo ze všech stran. Nechybělo muzicírování a zpívání do noci. Přehlídka měla kvalitativně velmi slušnou úroveň. Inscenace posuzoval a zpětnou vazbu souborům dával lektorský sbor ve složení Alexandr Gregar: režisér, herec a pedagog (předseda poroty), Petr Kracik: režisér, ředitel Těšínského divadla a šéf České scény, a Regina Szymiková, vedoucí Kabinetu hlasové a mluvní výchovy pro katedru činoherního divadla Divadelní fakulty AMU.

Lektorský sbor nominoval na letošní národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim inscenaci: **Legenda o zbloudilých duších** souboru DOVEDA Sloupnice v režii **Garyho Edwardse**. A dále udělil ceny Garymu Edwardsovi za vytvoření inscenace Legenda o zbloudilých duších souboru DOVEDA Sloupnice a Ireně Štochlové za roli

Laury v inscenaci Legenda o zbloudilých duších souboru DOVEDA Sloupnice.

Lektorský sbor dále udělil čestné uznání: **Milanu Lánskému** za herecký výkon v roli Krále v inscenaci Dlouhý, Široký a Bystrozraký souboru SDS Erben Miletín; **Vladimíru Kněžourkovi** za herecký výkon v roli Širokého v inscenaci Dlouhý, Široký a Bystrozraký souboru SDS Erben Miletín; Janě Čurdové za herecký výkon v roli Inky v inscenaci Rejžák z Prahy souboru DS Heřman; **Martinu Škeříkovi** za herecký výkon v roli Roberta v inscenaci Legenda o zbloudilých duších souboru DOVEDA Sloupnice; **Jaroslavu Novákovi** za pěveckou interpretaci v inscenaci Legenda o zbloudilých lidech souboru DOVEDA Sloupnice; **Janě Kroupové** za herecký výkon v roli Lili v inscenaci Tik Tik souboru Všenorská divadelní společnost; **Janu Seidelovi** herecký výkon v roli Boba v inscenaci Tik Tik souboru Všenorská divadelní společnost; **Aleně Joachimstahlerové** za režii inscenace Past na osamělého muže souboru DS Zdobničan, Vamberk; **Oldřichu Plašilovi** za herecký výkon v roli Daniela Corbana v inscenaci Past na osamělého muže souboru DS Zdobničan, Vamberk; **Karlu Uhlířovi** za herecký výkon v roli Komisaře v inscenaci Past na osamělého muže souboru DS Zdobničan, Vamberk.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Inscenace Past na osamělého muže souboru DS Zdobničan, Vamberk, foto Ivo Mičkal.

18/ Dvacáté Miletínské divadelní jaro

To to letí - když toto jaro kdysi přišlo do Miletína, tak nikdo nepředpokládal, že mu to tak dlouho vydrží. Předchozí krajské přehlídky východočeských venkovských divadelních souborů s postupem na Krakonošův divadelní podzim se konaly dříve v Dolanech, jen jednou je hostilo jaroměřské jeviště, a pak už - Miletín, rodiště Karla Jaromíra Erbena. Má po něm, kromě perníkových modlitbiček, pojmenovaný i divadelní soubor, který se už dvacet let o tuto přehlídku vzorně stará - spolu s královéhradeckým Impulsem, dnes Centrem uměleckých aktivit, a Volným sdružením východočeských divadelníků. V těch minulých dvaceti letech tu vzniklo, a díky péči místních stále funguje, i půvabné Muzeum amatérského divadla.

Letošní dvacátý ročník přehlídky - v kraji pod legendární Zvičinou - byl jakýmsi nadechnutím po problematických minulých dvou kovidových letech; dodnes je patrné, že se do divadla bohužel vrací méně diváků. Plno bylo jen při představeních pro děti. Ani soutěžící soubory se ne-

zdržovaly déle, jak bývalo zvykem v minulosti. Zahrály a odjely, jen tři zůstávaly s kytarou a zdržely se i po půlnoci - a byly zvědavé na nedělní závěrečné hodnocení.

O víkendu od 10. do 12. června se sice hrálo celkem devět představení, pořadatelé ale museli upravit program, těch soutěžních bylo nakonec jen šest. Kromě nich program nabídl i představení v ruštině, **Dopis neznámé** (podle Stefana Zweiga) v provedení profesionálních herců z ukrajinského Kyjeva - v době ruské agrese ve své zemi našli azyl ve východočeské Polici nad Metují. Hráli monodrama založené na hereckém projevu herečky Tamar Morozové (nejprve ji sledujeme jako třináctiletou dívku, která zahoří láskou k bohémskému spisovateli, dále jako romantickou mladou ženu, která se svým idolem stráví milostné dobrodružství a pak jako třicetiletou ženu, která se živí prostitucí, aby uživila své dítě, jehož otcem je onen spisovatel). Pohybový, expresivní a naléhavý herecký projev, jemuž sekunduje její partner Jevgenij coby obraz spisovatele. Herci do hry vložili i české komentáře namluvené věcně a bez emocí. A Tamara svým výkonem brzy překonala jazykovou bariéru, ačkoliv její herecké prostředky byly pro české publikum možná až příliš dramatické a intenzivní - tak představení komentovala Kateřina Fikejzová Prouzová...

Inscenace *Rejžák z Prahy* souboru DS Heřman, Heřmanův Městec, foto Ivo Mičkal.

Pohádku **O perníkové, šípkové a červené** uvedlo v neděli na Pivovarské zahradě pardubické Tybrdo divadlo, děti se radovaly. A místo „ochotného“ Nechanického Ochotnického Spolku zaskočil v sobotu dopoledne pardubický Exil se svou již třicátou sedmou reprízou inscenace Do zdi, Věra Pojmanová se Sašou Gregarem v režii Kateřiny Fikejzové Prouzové ji hrají už od roku 2018...

V pátek vše začalo, soutěž pohádkou **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** v provedení místních a v režii Vládi Kněžourka, a bylo to příjemné, SDS Erben Miletín stále při síle, dokonce s řadou nových mladých tváří. Představení se sice trochu potýká s poetikou hříčky Vlastimila Pešky, která nezapře svůj původ v loutkovém divadle, ale některé situace „zajiskřily“ až cimrmanovským humorem. Herci, vesměs mladí, hráli úsporně i s jistým nadhledem, byť s nechtěnou naivitou, a plnokrevné herectví v sobě nezapřeli bardi souboru, Milan Lánský v postavě Krále a režisér Vladimír Kněžourek coby představitel Širokého. Oba za své výkony získali čestná uznání poroty. Děti se

dobře bavily a byly pozorné, snad až na scény vycházející z loutkářských principů, které komplikovala menší srozumitelnost situací (a viditelnost plošných loutek), kdy nálada v sále značně poklesla...

Divadelní soubor Heřman z Heřmanova Městce se utkal s textem hry **Rejžák z Prahy** amatérského dramatika Jaromíra Břehového, který má ale úspěch i na profesionálních scénách (mj. Otylka, Sborovna) – dílko, které určitě může konvenovat amatérskému divadelnímu spolku, protože jde hlavně o fungování jeho organismu, je o snáhách, touhách, nadějích a představách ochotníků. Samozřejmě, že takový text lze na jeviště – v ochotnických podmínkách – předvést i brilantně, jak jsme v minulosti u řady z nich i viděli, ale je k tomu potřeba přirozeného a živého (a možná až živočišného) projevu; každý interpret by měl vzít svou roli za svůj osobní příběh, nikoliv jen jako roli, kterou je třeba se naučit... Spíše statické aranžmá bez přesněji vybudovaných dramatických situací či mizanscén, sice vtipný text, který tak „postrádá

koule“ a je jen průběhem postupně sdělovaných replik, hra šustí papírem. (A ty dlouhé přestavby!). Líp by bylo, pustit se na jevišti živě do sebe, poslouchat se, a rychleji – a vůbec – reagovat. V tom smyslu ale pěkně svou lnu hrála Jana Čurdová (čestné uznání za herecký výkon). Nechci být přísný: chtělo by to více se radovat, a především – hrát si, ono se to pak více obtiskne i v divákově...

Doveda (DObrovolný VĚsnický Divadelní Ansámbl) ze Sloupnice – nevím, zda z Dolní nebo Horní, asi z obou – není amatérské veřejnosti neznámý. Má za sebou i jedno úspěšné vystoupení ve Vysokém nad Jizerou a dokonce i na Jiráskově Hronovu, především skvělou éru spojenou s výtečnou režisérkou, autorkou a kdysi profesionální (i filmovou) herečkou Markétou Světlíkovou. Se svým novým režisérem, Američanem Gary Edwardsem, už také zvítězil na Vysoké přehlídce se svým autorským kabaretem Český děják, hrál ho i na Hronově (2019)...

Edwards je světoobčan, hudební skladatel, muzikant, klaun, lektor, spisovatel, zakladatel projektu zdravotních klaunů, a také amatérský astronom, pilot, prostě renesanční člověk. Žil a působil v několika končinách světa, až se usadil v české obci Končiny u Sloupnice. A hned se tu našel v prostředí sloupnických ochotníků – jejich druhá společná práce Legenda o zbloudilých duších má opět kabaretní formu, temperamentně se v ní zpívá a tančí, spíše než o muzikál jde však o jakýsi „písničkál“ (termín kdysi vymyslel divadelník a ministr Pavel Dostál). Smyšlená historie o nástrahách Bermudského trojúhelníku je překotným příběhem s nečekanými zvraty a podivnými postavami, např. zmatenými piráty, Ty hlavní jsou ale vyjádření manželé a „vítězové tomboly“ jakési cestovní kanceláře, kteří se tak „z publika“ dostanou rovnou do hry... Skvělá živá muzika, přehledná variabilní scéna, zvládnuté situace, dobrá choreografie – a především nakažlivý elán herců v dobré ansámblové souhře, již dominuje Irena Štochlová (cena za herecký výkon) spolu s Martinem Škeříkem a Jaroslavem Novákem (oba čestné uznání za herectví, ten druhý spíše za zpěv), prostě zábavná radostná psina, karikující dnešní vyprázdňená show, ale připomínající i dávnější doby kabaretu, např. Longenovu Červenou Sedmu nebo Semafor, jež sice autor a režisér Edwards znát nemůže, ale zřejmě má v krvi podobnou poetiku i z amerických luhů a hájů...

Spontaneita a schopnost bavit – a také vyrovnat se (bezelstně, vědomě a přiznaně) i s jistými nedostatky, které u „muzikálově“ necvičeného ansámblu samozřejmě občas vyplavou, je další devizou této inscenace. Miletínští diváci ji proto upřímně ocenili dlouhotrvajícím potleskem, porota navíc i nominací na Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou.

Všenorská divadelní společnost s režisérem Petrem Říhou vládne zkušeným hereckým ansámblem (mj. i s Petrem Bendlem, známým poslancem a bývalým ministrem, který má velmi dobré herecké dispozice) se v Miletíně už v roce 2020 představila, tehdy pod hlavičkou Dobřichovické divadelní ve skvěle udělané hře Neila Simona Řeči (postoupili s ní odtud i do Vysokého, který však z kovidových příčin nakonec nebyl)... Letos v Miletíně uvedli ve světě veleúspěšnou francouzskou hru **Tik Tik** od Laurenta Baffie, hru o lidech pronásledovaných

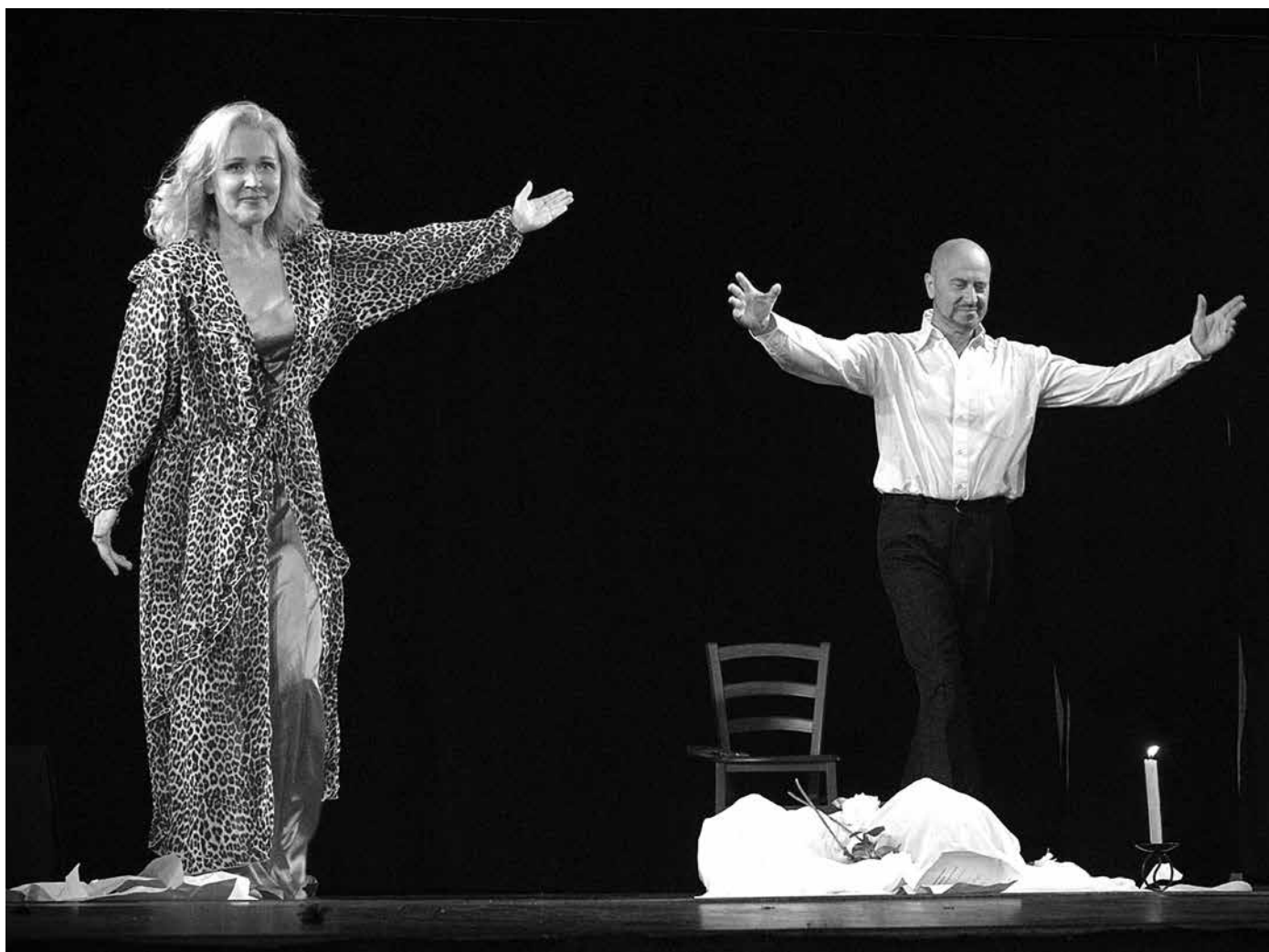
psychickou chorobou s nekontrolovatelnými „tiky“, kteří se snaží zahnat nudu. Hrají např. i monopoly, a protože terapeut dlouho nepřichází, sami se pokoušejí o skupinovou terapii. Hra, založená na komických situacích (spíše na slovním, popř. situačním humoru) vyžaduje přesný timing, dobře vypracované dramatické situace a přesvědčivou hereckou souhru – toho se, bohužel, v miletinském představení diváci nedočkali, a když, tak sporadicky. A není divu, když soubor přijel s hrou ještě nedozkoušenou (a před diváky neověřenou); byla to vlastně předpremiéra s ještě ne zcela zvládnutým textem i značnými „rezervami“ v paměti, s hereckou nejistotou, nedopracovanými situacemi... Škoda o to větší, že soubor vládne zajímavými hereckými osobnostmi, z nichž tentokrát více zaujala např. Jana Kroupová v roli Lili a Jan Seidel jako Bob (čestná uznání za herecký výkon).

Sobotní večer patřil kvalitnímu zpracování kdysi velmi populární detektivky Roberta Thomase **Past na osamělého muže**. DS Zdobničan Vamberk s režisérkou Alenou Joachymsthalerovou si podobné hry už vyzkoušel, např. Deset malých černoušků (A pak už tam nezbyl ani jeden) Agathy Christie (MDJ Miletín 2016) či populární komedie jako Létající snoubenky (Orlická maska Ústí nad Orlicí, 2018), Na správné adrese (Orlická maska, 2015). A Roberta Thomase má režisérka také v oblíbě, nastudovala už jeho Tureckou kavárnu (2017), která z Miletína 2017 byla dokonce nominována do Vysokého. Jeho detektivku Past na osamělého muže už vamberští také hráli na Miletinské přehlídce – už v roce 2012, tentokrát nabídli nové nastudování, byť v podobném hereckém obsazení.

Na ně režisérka sází, vládne totiž zkušenému kolektivu herců, kteří dovedou (více či méně) přesvědčivě zaujmout, jsou typově vhodné a mají smysl jak pro své postavy, tak pro souhru, a jistým způsobem i pro nadhled a vtip. Ale hlavně cítí jeviště – výrazové prostředky svého (psychologického) herectví nabízejí bezelstně publiku v dobře vedených dramatických situacích a na přehledné scéně. I za nové nastudování dostala Alena Joachymsthalerová čestné uznání za režii a opory souboru, Oldřich Plašil a Karel Uhlíř, čestná uznání za herectví.

Poslední soutěžní představení přivezl divadelní spolek Hrrr (HRajeme pRo Radost) z Nemošic u Pardubic, urputný dobyvatel nejedné amatérské přehlídky (např. Ani za milion – Orlická maska a Červený Kostelec 2021, Tak příště – Modrý kocour 2022, doporučení do Volyne). Jeho zakladatelka a režisérka Renata Šťastná přijela do Miletína s novou hrou **Jak chutnají domácí buchty** od svého „dvorního“ dramatika Josefa Sedláka (pro Renatu napsal už monodrama Tak příště..., kterou si také, jako ostatní hry sama režiruje, a sama v nich též hraje) – komedií o tom, „jak mnoho či málo může hrát roli náhoda, i o tom, jak někteří odborníci tvrdí, že lidé nemají věřit tomu, co odborníci tvrdí, resp. o tom, že když si ženská jednou usmyslí, že něco chce, tak to taky dostane,“ jak stojí v její anotaci.

Nu, z programu jsme se dozvěděli více než z vlastního představení... Tři simultánní scény charakterizované pouze nábytkem, dva manželské páry, které se teprve na závěr sejdou ve skutečném složení, před tím však v prohozených rolích mileneckých párů, jejichž úsilí

Divadlo Vizavi z ukrajinského Kyjeva uvedlo inscenaci Dopis neznámé, foto Ivo Mičkal.

o sblížení má vést k vytoužené graviditě, k níž v „posvěceném“ svazku je nějak daleko... Atraktivní námět pro komedii, které by samozřejmě slušelo i „komediální“ hraní, a nejen debatování u stolu (na hranici slyšitelnosti) i smysl pro „pestřejší“ rozehrávání situací a nad hranici státnosti, která, bohužel, je hlavním „výrazovým“ prostředkem inscenace – pokud by byla čitelná, byla by i srozumitelná, např. ve formě absurdní grotesky, což je však spíše zbožné přání „zasvěceného“ posuzovatele. Publika, kromě několika vtipných bonmotů, se to nedotklo. Ale určité inspirace lze určitě v textu najít – jen mít ty správné kvasnice, třeba v čitelnějších a živějších hereckých prostředcích (a vynalézavější režii).

Přesto, že porota (tentokrát ve složení Alexandr Gregar, po roční pauze i Petr Kracik a nově Regina Szymiková, tradiční lektorka červenokostelecké přehlídky, která byla Miletinským prostředím okouzlena), neměla důvod nešetřit cenami, nakonec se rozhodla – bez dalších doporučení – nominovat do Vysokého na Jizerou sloupnický kabaret **Legenda o zbloudilých duších**, který, jednak svým tvarem, koncepčností i zpracováním, bude určitě patřit k letošním (znovu) objevům amatérského divadla „vesnického“ typu, kdy vlastně velikost obce není ani náhodou důležitá... Miletinská přehlídka, byť se skromnou

diváckou účastí (kromě představení pro děti před zcela naplněným hledištěm, díky školy a školky) byla opět příjemným a téměř už letním zastavením – až na tu (ne) klimatizaci sálu.

Alexandr Gregar

19 / Hradecká divadelní konzervatoř. Zprávy z bojiště – aneb první ročník míří do finále

přinášíme vám pohled do studia režie a herectví na Hradecké divadelní konzervatoři, kterou pořádá Centrum uměleckých aktivit. Organizačně ji má pod palcem Jaroslav Souček, který i zaznamenává, co se jednotlivé víkendy děje.

Obor: herectví – 3. víkendový seminář

V novém roce 2022 Hradecká divadelní konzervatoř po-

Obor režie v rámci HDK vede Aleš Bergman, foto CUA.

kračovala třetím víkendovým seminářem (22. - 23. ledna) hereckého oboru. Přestože Omikron dosud řadí v nebyvalé síle, v sobotu se studenti sešli bezpříznakoví, proočkovaní, s negativním testem, pozitivním přístupem a téměř v plném počtu – chyběli jen tři z patnácti. A lektor Lukáš Rieger si připravil opět „specialitky“ – na rozjezd herecká etuda „Pán a sluha“, kdy Pán vymyslí a zadává úkoly Sluhovi, který musí kolem něho kmitat stále víc a více a dávat do toho větší a větší energii. Pak si Pán vyměnil roli se Sluhou a situace se opakovala.

Ke zklidnění došlo hned u dalšího cvičení, zaměřeného na podněty na představivost a na přenesení pozornosti na věci vnitřní – všichni si lehli a vcítili se do role, že spí, jsou těsně před probuzením a vzpomínají na místo, kde jim bylo dobře. Cílem bylo co nejvíce si toho smyslově představovat, aby vznikla atmosféra. Přesně v duchu premisy: „Málo představivosti znamená, že jsem si dal málo otázek.“ Následovala herecká etuda „Traverza“, ve které šlo především o intenzitu vnitřního prožitku. Výchozí situace: ráno se pár probudí v horské chatě a zjistí, že hoří. Musí z ní tedy okamžitě utéct a to přes jediné možné místo – úzkou římsu, traverzu, pod kterou je strmý sráz. Oba dva jsou na sobě závislí, musí se držet za ruku. Šlo o to, jak herci dokážou na sebe působit vzniklou situací

a jak se cítí. Všichni se úkolu zhostili nadmíru přesvědčivě, přihlízející při jednotlivých vystoupeních svých spolužáků ani nedutali, přednáškový sál v tu ránu ztichl a byl plný napětí a strachu.

Další herecké cvičení bylo o konfliktní situaci. Vždy jeden z herců předstoupil před ostatní a měl za úkol sdělit nepříjemnou pravdu o sobě, závažné přiznání. Ostatní pak měli za úkol tuto situaci rozvíjet konkrétními dotazy a hledat překážky. Tak jsme se dozvěděli, že jeden si lehá do postelí ostatních, když nejsou ve svých pokojích, druhý zase má žloutenku, třetí je bisexuální nymfomanka, čtvrtý všechny nenávidí, další jim pro změnu šacuje kabáty...

Poslední sobotním hereckým cvičením bylo „Vyznání lásky“. Hrlo se opět ve dvojicích a jeden z partnerů měl za úkol vyznat lásku tomu druhému, aniž by užil slovo „Miluji tě“, či jakékoliv podobné. Chce zkrátka zjistit, jak na tom u toho druhého je, ale nechce to na něj vypálit na přímo. Nejdůležitější na této etudě je tzv. „partneřina“.

Po semináři v sobotu večer již tradičně následovala společná návštěva inspirativního představení. V Klicperově divadle to tentokrát byli Remarqueho Tři kamarádi v režii Petra Štindla, a bylo to velmi kvalitní představení!

Hradecká divadelní konzervatoř, frekventanti oboru herectví, foto CUA.

Neděle se nesla ve znamení hlasové výchovy, práce s hlasem a výslovností. Prostor opanovala lektorka Eva Málková Spoustová, jedna z našich nejlepších hlasových pedagožek.

Konzervatoristům objasnila, že hlas ovlivňuje to, jakým způsobem dýcháme a ukázala – pro někoho možná překvapivě – místa v těle, která nejvíce ovlivňují hlas: spodina lebeční, obličejová maska, hrtan, bránice a pánevní dno. A pak už se věnovala pohybovým cvičením: pozice těla, postavení páteře, dýchání. Tedy tomu, co má zásadní význam pro práci s naším hlasem. Ukázala, jak a proč má herec sedět v „neutrální pozici“, že chodidla hrají zásadní roli při postoji, jak důležitá je práce s energií, jak uvolnit čelisti... Druhou polovinu nedělního semináře zasvětila práci s textem. Studenti se dozvěděli základní pravidlo, které říká, že v češtině je důraz, přízvuk na předložce. A že i toto pravidlo má své výjimky. Hovořila také o podprahovém působení textu na diváka, které dělíme na vizuály, auditivy, kinetiky a proto každý z nich vnímá text jinak. O tom, že samohlásky jsou přenašeči emocí a souhlásky „lešením“ pro porozumění textu. Vysvětlovala zákonitosti a pojmy jako: znělé a neznělé párové souhlásky, asimilace znělosti, vnitřní souhláskové shluky... Objasnila, co je to větný přízvuk, tj. celé slovo, které hraje důležitou roli, které chceme zdůraznit. A pokud na něj chceme diváka upozornit, musíme udělat tzv. cézuru, čili pauzu před tímto slovem.

A jak je pro diváka atraktivní závorka a jak posunutím přízvuku dávám jiné sdělení.

Bylo to náročné, ale nadmíru užitečné. Eva si všechny

okamžitě získala a „nakazila“ svým entuziasmem, zápallem a humorem!

Obor režie – 3. víkendový seminář

Třetí víkendový seminář oboru režie se konal 7. - 8. května 2022 a byl rozdělen do dvou obsahově rozdílných bloků – v sobotu se lektor Aleš Bergman věnoval hlavnímu tématu Režie a herec a v neděli pak již začal se studenty připravovat a řešit praktickou část konzervatoře: společnou práci všech studentů – inscenování hry D. Hareho Pokoj v modrém.

V sobotním ránu se na úvod ještě zmínil o rozborovém semináři v Červeném Kostelci v souvislosti s tím, jak je pro režiséra důležité chodit na představení jako divák, rozvíjet si schopnost analyzovat a umět pojmenovávat věci, které fungují či naopak nefungují a proč. Upozornil na riziko tzv. selektivního vnímání. A dále už celý sobotní den zasvětil herecké práci, hereckým metodám a školám.

Citoval Otakara Zicha a jeho Estetiku dramatického umění, jeho teorii, která nám říká, že „čím bude drama poetičtější, hudba hudebnější, výtvarné umění výtvarnější, tím bude dramatičnost divadla slabší, zatímco u herectví je tomu právě naopak, tj. čím bude divadlo herečtější, tím bude dramatičnost díla silnější.“ Zkrátka pro divadlo je herecká složka naprosto zásadní a ústřední a bez herců není divadlo.

Z historie moderního evropského divadla zmínil důležité jméno – Jacques Copeau. Tento francouzský režisér, herec a dramatik se snažil o navrácení divadla k jeho

Hlasová technika a jevištní řeč s Evou Spoustovou, foto CUA.

kořenům, bojoval proti naturalismu s jeho snahou učinit umění a divadlo pouhou nápodobou života. Založil Společnost Starého holubníku a v roce 1915 otevřel hereckou školu. Své žáky učil osvojit si výrazové vlastnosti pohybu a hlasu, prohluboval u nich schopnost improvizace, pohotovosti na jevišti, smysl pro čas, formu, kompozici a partnerskou komunikaci na jevišti.

A pak už přišel na řadu zásadní fenomén – K. S. Stanislavskij a jeho metodika výchovy herců.

Stanislavskij vychází z psychosomatického systému a zákona psychosomatické jednoty, tedy, co je v psychice, odráží se i do těla a naopak. Učí, že emoce se dají na jevišti řídit prostřednictvím racionálně vybudovaných tzv. „vábniček“, kterými jsou: Jednání – „Kdyby a „Dané okolnosti“ – představivost, jevištní pozornost, svalové uvolnění, části a úkoly, pocit pravdy a víra, emocionální paměť, vzájemný styk, přizpůsobení... Žádná z vábniček ovšem neexistuje jen sama o sobě – hlavním úkolem režiséra je pojmenovávat vábničky hercům.

Na závěr sobotní výuky došlo na praktická herecká cvičení, do kterých se zapojili všichni aktéři. Šlo o improvizace na téma Já tady a teď a Ty v jiných okolnostech – a zpět na Já tady a teď. Následovala cvičení pro tři osoby, kdy dva se hýbou, třetí tleskne a oni v tom okamžiku musí změnit pohyb, dát ho do smysluplného jednání a potkat se ve stejné situaci.

V neděli se režiséři vůbec poprvé seznámili s hrou Davida Hareho Pokoj v modrém, kterou budou v druhém semestru inscenovat. Lektor Aleš Bergman určil dra-

maturgicko-režijní dvojice a přidělil jim vždy dvě scény, na kterých budou s herci společně v druhém semestru pracovat. Zmínil i důležité pravidlo pro škrtní v textu: co se dá zahrát, nemusí se říkat! Nuda na jevišti totiž vzniká tak, že něco řeknu a zároveň to zahraju!

A pak se všichni vrhli na text a prošli první tři scény: 1. Dívka a taxikář, 2. Taxikář a slečna k dětem a 3. Slečna k dětem a student. Probírali u nich možnosti scénografie, jednotlivé scény, rekvizity, řešili jednotlivá prostředí, první nápady a hledali téma u každé situace, které se tam objevuje.

Obor: herectví – 4. víkendový seminář

Konečně přišlo jaro a s ním čtvrtý víkendový seminář oboru činoherního herectví.

Předposlední dubnový víkend (23. - 24. 4. 2022) se sešlo – v důsledku nemoci, dovolené a přijímaček – jen osm účastníků z celkového počtu patnácti. O to intenzivněji se tak mohli věnovat výuce a lektori naopak měli možnost individuálnějšího přístupu k nim.

V sobotu se konzervatoristům věnovala lektorka Lucie Rossi, která jako jedna z mála u nás vyučuje Meisnerovu hereckou metodu. Sanford Meisner patřil ve Spojených Státech k nejuznávanějším hereckým pedagogům, k jeho žákům patřili např. Steve McQueen, Gregory Peck, Jon Voight a mnoho dalších filmových a divadelních hvězd. Účastníci tak měli možnost seznámit se s touto slavnou, ale u nás ne tak známou metodou a zkusit si ji i prakticky. Meisner říká, že herectví znamená „konat

pravdivě za daných imaginárních okolností“. Jeho metoda je zaměřena především na hereckou soustředěnost, konkrétnost a „partneřinu“.

A právě na tyto nejdůležitější aspekty herecké práce Lucie cílila svoje cvičení.

Nejprve si účastníci sedli vždy dva proti sobě a měli za úkol soustředit se jeden na druhého a následně ho slovně popsat. Následovala cvičení zvaná Repetice, kdy jeden herec opakuje slovo, který řekl druhý herec. Slovo se pak v dalších cvičeních rozvinulo v celou větu. Šlo v nich o to, poslouchat a odpovídat na to, co mi druhý řekl, reagovat na pravdivý výrok, vytvořit si názor, reagovat na partnerovo chování. O rozvíjení umění opravdu poslouchat druhého a napojit se na něj.

V neděli se Lukáš Rieger nejdříve zabíral trochou teorie – vysvětloval zákonitosti jevištního prostoru, tj. kde je nejsilnější část z pohledu divákovy pozornosti a kde naopak nejslabší, hovořil o tom, že nástupy na scénu zleva jsou přirozenější a o pravidlech hereckého postoje, tj. jak a kam se herec dívá a jakou sílu má tím pádem jeho sdělení. A pak se spolu s frekventanty vrhl na práci s konkrétním textem – vybral dialog „Student a vdaná žena“ (4. obraz) ze hry Davida Hareho Pokoj modrém, která je moderní variací na hru Rej Arthura Schnitzlera. Tento dialog rozdělil na čtyři části a každá ze čtyř dvojic dostala svůj přidělený úsek. Jednotlivé dvojice měly za úkol nejen text přečíst, ale objevovat místa, která je potřeba zvýraznit a která naopak zeslabit, zkoušely se různé varianty, neměl se fixovat na první nápad.

Lukáš mimo jiné radil, aby při čtení komického textu nešli hned do karikatury, aby začali hrát vážně a aby si prošli při zkoušení fází, kdy postavám věří a obhajují je.

Víkend utekl jak voda, najednou byl čas rozjet se domů. Organizátor Jarda Souček všem zúčastněným připomněl, že se jednalo o poslední samostatný seminář věnovaný hercům a že je to vlastně fakticky konec jejich prvního semestru. Od září už totiž budou studenti oboru hereckého a režijního sloučení a začnou společně pracovat na inscenování určeného divadelního textu, který během druhého semestru dovedou do finální podoby absolventského představení.

Hradecká divadelní konzervatoř – 4. víkendový seminář

Tuto sobotu a neděli (28. - 29. 5. 2022) proběhl čtvrtý – a tedy poslední – samostatný víkendový seminář oboru režie. Lektor Aleš Bergman se nejprve věnoval teoretické části – tématu Režie a inscenace, zejména pak přípravné práci režiséra vč. rozvržení a druhů zkoušek, které se skládají a organizují v posloupnosti takto: zkoušky u stolu, zkoušky čtení, zkoušky aranžovací (zde se řeší aranžmá, technické rozestavení herců v prostoru), zkoušky pilotovací/vypracovávající (zde už se řeší detailní mikrosituace, místo aranžmá už z ní vzniká mizanscéna a ta už vytváří příběh. Mizanscéna – průsečík aranžmá a děje, zkoušky průběžné/projízďečské, zkoušky dekorační, zkoušky technické, zkoušky osvětlovací, zkoušky hlavní, zkoušky generální a zkoušky opakovací. V rámci tohoto tématu Aleš doporučuje studentům režie prostudovat si znovu

učebnici Erika Kolára 100 + 1 kapitola o režii, obzvláště pak kapitoly XI. Přípravná práce režiséra a XII. Zkoušky!

Co dále zaznělo? Slova významného českého teatrologa prof. Iva Osolobě, který pravil, že „divadlo je komunikace komunikací o komunikaci“, a nedávno zesnulého profesora Císaře a jeho „divadlo je situace situací o situaci“ či Šklovského teorie ozvláštnění, která nám říká, že „umělec ve svém díle ozvlášťňuje to, co chce zvýraznit“. Tolik trocha teorie; ovšem téměř celý víkend se nesl v konkrétním a praktickém módu: účastníci pod vedením lektora především řešili divadelní text Pokoj v modrém, na kterém budou společně s herci od září pracovat. Věnovali se intenzivně scénografickému řešení hry. Na začátku museli najít odpovědi na tři základní otázky: Kde, Kdy a Co? A pak už začali pracovat na věcném výběru prostředí, mobiliáře a rekvizit. Pro každou z devíti scén navrhli základní scénografii a definovali nezbytné rekvizity, se kterými se bude hrát, uvažovali o světle a zvuku. Vše je zakresleno a zdokumentováno na fotkách.

Za domácí úkol mají – každý za sebe – vytvořit si půdorys své scény (základní rozmístění nábytku v prostoru) a připravit aranžmá. Budou si tedy už vymýšlet věci po svém, ale na společném hřišti, které se právě o víkendu „vyklokovalo“.

Jaroslav Souček

Kontakt: Centrum uměleckých aktivit,
tel. 603 800 249, vzdelavani@cuahk.cz,
www.cuahk.cz; facebook.com/centrumumeleckychaktivit

20 / V Lovčicích se vrhli po hlavě do učení

V sobotu 7. 5. se v kulturním domě v Lovčicích konal seminář „Herec a jednání“, který vedla zkušená lektorka Lucie Kotěrová. Seminář vedený formou workshopu byl zaměřený na jevištní pohyb a nonverbální jazyk.

V sále se sešlo dvanáct členů souboru a po počátečním ostychu se plně nechali strhnout lektorčinou bezprostředností k akci. Začátek byl věnován uvolnění těla, uvědomění si jeho středu a pohybu v prostoru, při uvědomování si pozice ostatních na určené ploše.

Poté si účastníci vyzkoušeli na dveřích a jiných předmětech, že kulisy a rekvizity, které na jevišti užívají, nejsou jen věci, ale mohou významně hrát s nimi. Že se mimické projevy mohou přehnat, že mohou nechat diváka pochopit vztahy na jevišti a že myslet před výstupem jako osoba, kterou hrají, pomáhá utvořit správný výraz postavy a projev jejího sdělení. Trénink probíhal v různých situacích a improvizacích.

Poznání, že každá situace se dá zahrát mnoha různými způsoby, dala podnět k rozboru určité scény ze současného repertoáru LOOCH. Dotazy a nejasnosti byly ihned

Lektorka Lucie Kotěrová na semináři v Lovčicích, foto archiv LOOCH.

konzultovány. Vše probíhalo za přátelského jednání. Účastníci semináře si odnesli mnoho podnětů ke zlepšení svého ochotnického činoherního nadšení. A také si prodloužili život, neboť se i dobře pobavili a odhodili na chvíli starosti stranou.

Kateřina Tomešová

Kontakt: LOVČIČTÍ OCHOVNÍCI, Petra Petrovická: 731 491 119,
e-mail: looch@tiscali.cz, www.looch.lovce.eu

21 / Fandův dýchánek 2022 aneb Divadlo ve Svitavách stále žije

Ve dnech 8. - 9. dubna 2022 proběhla ve Svitavách krajská amatérská divadelní přehlídka s názvem Fandův dýchánek, hrálo se v divadle Trám, ve Fabrice a diskutovalo a jedlo se a pilo v klubu Tyjátr. Fandův dýchánek vznikl spojením dvou našich přehlídek – Svitavský Fanda a Svitavský dýchánek, přehlídek, které jsme organizovali deset let až do okamžiku, kdy nás navštívila pandemie a ky se vše, včetně amatérských divadel, zavřelo...

V loňském roce jsme už museli obě přehlídky spojit v jednu, neboť mnoho amatérských divadelníků mělo jiné starosti, než je divadlo... Prostě, málo divadel. A to ještě některá ze záznamu na plátně. Ale ani v letošním roce se Fandův dýchánek neklubal na svět lehce, doslova do poslední chvíle jsme vlastně nevěděli, kdo do Svitav přijede a kde a kdo bude

hrát, a málem, co vlastně... Nakonec se v Trámu, ve Fabrice a v Tyjátru během dvou dnů potkalo šest divadelních souborů – ze Svitav, ze Žamberku, Ústí nad Orlicí a Zábřehu na Moravě. Šest divadel – šest velmi dobrých a inspirativních inscenací dětí od první třídy až po nejzkušenější divadelníky.

PROGRAM

Pátek 8. dubna: Céčko Svitavy – **Žízeň**; Nové divadlo! Yesss! – **ZÁ RUBNI**

Sobota 9. dubna: Na bidýlku Žamberk – Jmenuji se Orell!; Lupínci 1 Zábřeh na Moravě – Brémští muzikanti; Lupínci 2 Zábřeh na Moravě – Indické pohádky; Veselé zrcadlo Ústí nad Orlicí – Jak se máš, Martine?

Svitavské Céčko znáte všichni. Je tu s námi už dvaapadesát let. Tentokrát inscenaci Žízeň napsal, režíroval a slova i hudbu ponejvíce složil Matěj Šefrna. Nechal se velmi volně inspirovat složitým filozofickým románem Citadela, který napsal Antoine de Saint – Exupéry.

Nové divadlo! Yesss!!!, to je parta svitavských vysokoškoláků, především studentů brněnské JAMU, bývalých žáků svitavské

Dramatické školičky Jana Mandlové. ZÁ RUBNI – cesta hledání...

Soubor Na bidýlku je dramáták Zušky ze Žamberku a tu-
díž samozřejmě soubor Oliny Strnadové. Jmenují se Orel
– je první společná práce třech dospívajících slečen pod
dohledem Oliny a taky Karla Šefrny...

Lenka Janyšová začala od září 2019 učit dramáták na zá-
kladní umělecké škole v Zábřehu na Moravě, po půlroce
práce s nejmenšími dětmi přivezla do Svitav hned dva
soubory, Lupínci 1 a Lupínci 2, první a druhá třída. S dět-
mi přijeli i rodiče, aby byli u toho, kdy budou jejich děti
poprvé v životě stát na jevišti. A myslím, že to byla premi-
éra skvělá – dva dětské soubory a dvě hry, obě dramati-
zace Mirka Slavíka. A potřetí Lenka Janyšová – tentokrát
její studentský soubor Veselé zrcadlo z rodného Ústí nad
Orlicí – s inscenací Jak se máš, Martine? Studenti sami
o sobě!

Fandův dýchánek je postupová přehlídka na mnoho
národních divadelních přehlídek: Loutkářská Chrudim,
Wolkerův Prostějov, Šrámkův Písek, Mladá scénu Ústí
nad Orlicí a Dětská scéna Svitavy, proto ji hodnotil lektor-
ský sbor ve složení Jiřina Lhotská, Hana Franková, Tomáš
Žižka, Kamil Bělohávek. Na závěr udělil:

souboru **Céčko** Svitavy **doporučení** na Loutkářskou Chru-
dim a **nominaci** na Wolkerův Prostějov s inscenací **Žízeň**

souboru **Nové divadlo! Yesss!!!** Svitavy **doporučení**
na Loutkářskou Chrudim a nominaci na Šrámkův Písek
s inscenací **ZÁ RUBNI**

souboru **Na bidýlku** Žamberk **nominaci** na Loutkářskou
Chrudim a doporučení na Dětskou scénu s inscenací
Jmenují se Orel

souboru **Veselé zrcadlo** Ústí nad Orlicí **doporučení**
na Mladou scénu s inscenací **Jak se máš, Martine?**

Individuální a zvláštní ceny byly uděleny:

Karlu Šefrnovi za interpretaci mluveného a zpívaného
slova v inscenaci **Žízeň**

Matějovi Šefrnovi za hudební složku v inscenaci **Žízeň**

22 / Orlická maska 2022

**8. ročník krajské postupové přehlídky amatérského čino-
herního a hudebního divadla, Ústí nad Orlicí 10. - 13. 3. 2022**

Přehlídku amatérského činoherního a hudebního diva-
dla jako krajskou soutěžní přehlídku amatérských diva-
delních souborů dospělých, které ve své inscenační pra-
xi reflektují zákonitosti divadla jako uměleckého druhu
pořádali Malá scéna Ústí nad Orlicí ve spolupráci s DS
Vicena za finanční podporu Ministerstva kultury ČR, Par-
dubického kraje a Města Ústí nad Orlicí. Hrál se dvanáct
představení, 132 členů hrajících souborů. Lektorský sbor
tvořili Mgr. Alexandr Gregar, Ph.D., Mgr. Luděk Horký,

souboru **Nové divadlo! Yesss!!!** Svitavy za hledání cesty
k divadlu objektu v inscenaci **ZÁ RUBNI**

souboru **Na bidýlku Žamberk** za klecovou a podestýlko-
vou scénografií v inscenaci Jmenují se Orel

Tak takový byl letošní Fandův dýchánek: příjemný, ob-
jevný, inspirativní, potěšující, zamyšlený a zábavný. A ná-
vratový – alespoň doufám – zpět do doby, kdy jsme žili
normální životy... A mám opravdu velikou radost, že
ve Svitavách amatérské divadlo stále žije!

Petr Mohr

Inscenace Lajka souboru Divadlo Exil, Pardubice, Karolína Davidová,
Olga Vetešnicková, foto Aleš Formánek.

MgA. Eva Spoustová a režisérka Viktorie Čermáková

PROGRAM

čtvrtek 10. března: 17.00 Malá scéna: Setkání, DS Ochos
Smiřice – host přehlídky; 19. 30 zahájení přehlídky Malá
scéna; 19.40 Příběhy obyčejného šílenství, DS Ochos
Smiřice – host přehlídky

pátek 11. března: 11.00 Andělka a laskavec, DS Rájec
-Jestřebí, Malá scéna; 15.30 Relaxační zóna, Drimpo Hu.s
Třebechovice pod Orebem, Malá scéna; 18.30 Únos v Ne-
apoli, DS Vicena Ústí n. O., Roškotovo divadlo; 20.30 S tvojí
dcerou? Ne!, DS J. N. Štěpánka Chrudim, Malá scéna

sobota 12. března: 10.00 Ani za milion, HRRRR DS Nemo-

šice, Malá scéna – host přehlídky; 13.30 Dlouhá cesta,
Turnovské divadelní studio, Turnov, Malá scéna; 16.00 HE-
LIMADOE, DS Škeble Lanškroun, Malá scéna; 19.30 Lajka,
Divadlo Exil Pardubice, Malá scéna

neděle 13. března: 9.00 Jedlíci čokolády, SDO Diviš Žam-
berk, Roškotovo divadlo; 13.00 Drak, Jasinovské divadýl-
ko, Jasinov, Malá scéna

Lektorský sbor se vzdal práva nominace, ale doporučil
na celostátní přehlídku amatérského činoherního a hu-
debního divadla Divadelní Piknik Volyně 2022 tři insce-
nace: SDO DIVIŠ ŽAMBERK s inscenací Jedlíci čokolády,
režie Ivana Šrámková; DS J. N. ŠTĚPÁNKA CHRUDIM S tvojí
dcerou? Ne!, režie: Jan Slezák a DIVADLO EXIL PARDUBICE
s inscenací Lajka aneb příběh z dob, kdy se ještě hovna
nesbírala, režie Naďa Kubínková a Lucie Hašková. Dále
lektorský sbor doporučil na celostátní přehlídku Popelka
Rakovník: DS ŠKEBLE LANŠKROUN s inscenací Helimadoe,
režie: Jan Střecha

Lektorský sbor rovněž udělil čestná uznání: DS Rájec
-Jestřebí za výběr textu v inscenaci Andělka a laskavec;
DS VICENA Ústí nad Orlicí za výpravu v inscenaci Únos
v Neapoli, Heleně Lochmanové za herecký výkon v roli
Matky Margherity v inscenaci Únos v Neapoli, Bedřichu
Ducháčkovi za herecký výkon v roli Souseda v inscenaci
Únos v Neapoli, Bohuslavu Koláčkovi za herecký výkon
v roli Giorgia v inscenaci Únos v Neapoli, Janu Slezákovi
za režii inscenace S tvojí dcerou? Ne!, DS J. N. Štěpánka
Chrudim za kostýmy v inscenaci S tvojí dcerou? Ne!, Mo-
nice Slezákové za herecký výkon v roli Alice v inscenaci

23 / Orlická maska 2022 očima lektorky Evy Spoustové

Neúnavná Lenka Janyšová a její spřízněné duše – míst-
ní Divadelní spolek Vicena a celá řada dalších dobrých
lidí, včetně ústeckého pana starosty. A všech, kteří s vel-
kou obětavostí pracovali v technickém a občerstvovacím
zázemi, se opět, již po osmé, zasloužila o hladký průběh
přehlídky a nekonečně přátelské a milé přijetí všech účín-
kujících a diváků, především na ústecké Malé scéně. Lek-
torský sbor ve složení Viktorie Čermáková, Alexandr Gre-
gar, Luděk Horký a Eva Spoustová měl právo nominovat
jednu inscenaci a doporučit libovolný počet inscenací
(bez uvedení pořadí k výběru) do programu celostátní
přehlídky Divadelní piknik Volyně 2022 a doporučit insce-
nace do programu celostátní přehlídky Popelka Rakovník.

Ve čtvrtek 10. 3. zahrál Divadelní spolek Ochoz Smiřice,
jako host přehlídky, tedy „mimo soutěž“, představení
Setkání – původní tragikomedii od člena spolku, Marti-
na Zbořila, o „rodinných kostlivcích“ a o tom, co nastane,
když na povrch začínají vyplouvat (ne)milé věci.

Následovala nahořklá komedie **Příběhy obyčejného
šílenství** z pera Petra Zelenky, kterou na prknech Malé
scény opět předvedl Divadelní spolek Ochoz Smiřice –

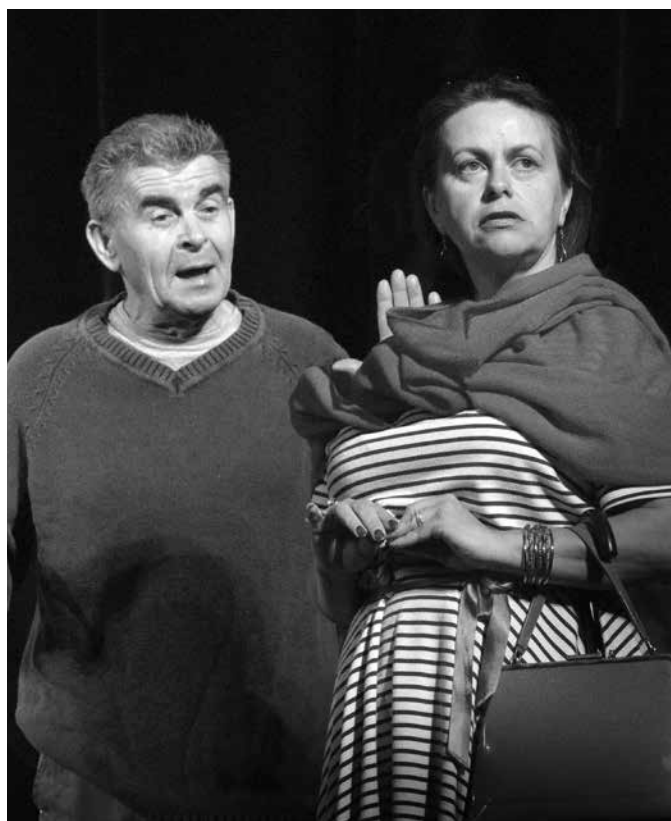
S tvojí dcerou? Ne!, Jakubovi Slezákovi za herecký výkon
v roli Česti v inscenaci S tvojí dcerou? Ne!, Artuši Haškovi
za herecký výkon v roli Bratra v inscenaci Dlouhá cesta,
Turnov, Vítu Šemberovi za herecký výkon v roli Doktora
Hanzelína v inscenaci Helimadoe, DS Škeble Gymnázia
Lanškroun za hudební složku v inscenaci Helimadoe, Mar-
tinu Koškovi za herecký výkon v roli Ludvíka v inscenaci
Jedlíci čokolády, SDO Diviš Žamberk za dramaturgický
výběr inscenace Jedlíci čokolády, Jasinovskému divadýlku
Jasinov za týmovou souhru v inscenaci Drak, Divadlu Exil
Pardubice za dramaturgický výběr inscenace Lajka aneb
příběh z dob, kdy se ještě hovna nesbírala, Karolíně Davi-
dové za herecký výkon v roli Lajky v inscenaci Lajka aneb
příběh z dob, kdy se ještě hovna nesbírala Lektorský sbor
udělil Ceny – Ivě Mülerové za herecký výkon v roli Andě-
liky Douffetové v inscenaci Andělka a laskavec, Anetě
Vavřínkové za herecký výkon v roli Sandry v inscenaci
S tvojí dcerou? Ne!, Theresii Anně Hakenové za herecký
výkon v roli Sestry v inscenaci Dlouhá cesta TDS, Janu
Střechovi za dramaturgii inscenace Helimadoe, Vojtěcho-
vi Velebnému za herecký výkon v roli Emila v inscenaci
Helimadoe, Kateřině Toncrové za herecký výkon v roli
Emy v inscenaci Helimadoe, Martinu Koškovi za herecký
výkon v roli Ludvíka v inscenaci Jedlíci čokolády, Olině Ve-
tešnickové za herecký výkon v roli Staré Lajky v inscenaci
Lajka aneb příběh z dob, kdy se ještě hovna nesbírala.

Lektorský sbor udělil i čestná uznání za inscenace – DS
J. N. Štěpánka Chrudim za inscenaci S tvojí dcerou? Ne!,
DS Škeble Gymnázia Lanškroun za inscenaci Helimadoe
a SDO Diviš Žamberk za inscenaci Jedlíci čokolády

-red-

a opět jako host přehlídky, tedy nesoutěžně. Lektorský
sbor se (spolu s diváky a souborem) po představení po-
nořil do obecnější debaty o tempu představení, navazo-
vání replik v dialogu s partnerem, o motivacích jednání
postav a nahlas popřemýšlel o možnostech pro další
práci na konkrétních příkladech: řeč byla např. o řečo-
vé charakterizaci role otce (profesionálního spíkra), jak
„nehrát předem výsledek“, jak udržet svůj cíl a nevnímat,
i když reálně na jevišti slyším něco, co má postava ve hře
„neví a neslyší“, o funkci pohybové skupinové vložky
a výrazovém tanci s dekou, o telefonátu zoufalé milen-
ky, která by opravdu měla být zoufalá, aby pak mohla
být (v jiném výstupu) vyrovnaná a bezstarostná, o velmi
sympatickém a adekvátním civilním hereckém ztvárně-
ní role Petra, o pochopení a uchopení hereckého úkolu
plus typově přesném obsazení představitelů rolí Jana
a matky.

V pátek 11. 3. Divadelní spolek Rájec – Jestřebí sehrál
představení **Andělka a Laskavec**. V tomto dojemném
příběhu, který sepsal Peter Shaffer, a do češtiny přeloži-
la Dana Hábová, se ujala role Andělky Douffetové, bodré
ženy s (v anglických poměrech nepochopitelnou) olbřímí
a životnou fantazií – Iva Müllerová, která si (s obětavostí
sobě vlastní a s velkou pokorou) rozsáhlý text bezchyb-
ně osvojila. Poetická veselohra, která předvádí svár reality
a šedi, a jejímž posláním je úvaha, jak udělat náš reálný
svět lepším, neodcizeným, barevným, před inscenátory

Inscenace Ani za milion souboru HRRR, Nemošice, Milan Zlesák, Renáta Štátná, foto Ivo Mičkal.

klade nástrahu množstvím monologů, které by se neměly měnit (přidanými akcemi) v herecké etudy – funkcí těchto monologů je využít prostor ke vzednutí fantazie jako divácké reakce. Text by proto stejně dobře mohl fungovat i jako rozhlasová hra. Pokud je ztvárněn jevištně, soupeří spolu vždy slovní jednání s nutností udržet současně i (vztahové) napětí situačně a využít (a rozlišit), kdy a co směřovat k publiku nebo sdělovat postavě (partnerovi) na jevišti, monolog není samostatným výstupem (číslem).

Je někdy (pro nás všechny) těžké odlehčit osobní zodpovědnost za svůj výkon, připustit si, když už jsme pro svou roli a hru udělali maximum, že nemusíme na jevišti už pociťovat závažnost svého vystoupení. Občas se stává, že pečlivě připravené jevištní akce (diktafon, sušenky...) „převálčují“ a rozmělní verbální sdělení natolik, že divák je nezachytí v celistvosti a předpokládané plné působnosti. Jazyková stavba textu (ozvlášťující archaické nebo historicko-odborné výrazy v promluvách Andělíky) by mohly působit ještě více jako jeden z prostředků jejího ovlivňování fantazie okolního světa a výpověď o její zásadní „jinakosti“.

Tato postava je jako živá, nespoutatelná voda, která se snaží rozhybat „pouhé“ lidi kolem sebe a všechnu suchopárnou šedou „pouhost“, protože nemůže jinak. Aby to fungovalo, je třeba pomoci ostatních postav – zvýrazněním jejich vlastní rigidity a suchopárnosti, „držením se na uzdě“, nabídnout standardní „anglickou či úřední“ serióznost. Jen u Lotte (vzhledem k jejímu osobnímu příběhu) snaha padne na úrodnou půdu a dochází u ní k velkému osobnímu přerodu – je tedy

pro herce zajímavé rozpoznat, kde se nabízejí místa tohoto pozvolného zvratu v pozici postavy a vycítit míru a způsob projevu, který to dá pocítit také divákům. Tato hra není jednoduchá, protože – vzhledem k tomu, že je to brilantní anglická konverzačka s převážně rychlým řečovým spádem a okamžitým tzv. chytrým navazováním na partnera, přede všemi, kdo se ponoří do studia rolí a režie celého kusu se vztyčí otázka, jak zařídit, aby všechno plynulo hladce, velmi civilně a „jakoby nic“ – přestože se všichni usilovně snažíme, aby výsledek „psal“ co nejvíc. Přes tyto obtížnosti, se kterými by měli co dělat i velmi ostřílení profesionálové, vyvolává hra u diváka nostalgii, smutek z civilizace, která místo aby lidem život ulehčovala, spoutává fantazii a vrhá nás do bezcitného šerého standardu.

Další představení **Relaxační zóna** přivezl na Orlickou masku soubor Drimpo Hu.s z Třebelovic pod Orebem. Soubor je složen převážně z žen. Vybraly si zcela ženské téma – vytvořily kompozici (koláž) ze stylově zcela různorodých výstupů žen, které se setkají na blíže neurčeném místě na jakémsi lázeňském pobytu. Původním záměrem jejich představení je (podle jejich vyjádření v diskusi) udělat si z žen a jejich přístupu k životním nesnázím legraci. Divák se ovšem snaží nalézt v těchto střípcích nějaký smysl – nemusí jít nutně vždy o příběh, ale i v tom případě by měly jednotlivé složky vždy přinášet cosi nového. Zdá se, že proces vzniku představení stojí nad úrovní produktu, jakoby divadlo bylo víc prostředkem než cílem – a diváci většinou spíše hodnotí, co jim výsledný produkt dává, a ne proces, který je cestou k výsledku. Pro diváky by mohlo být zajímavější zkonkretizování osudu jednotlivých žen (zde byla v tomto zřetelnější pouze Danča) – u ostatních rolí bylo jen patrné, že se tak nějak trápí a souží v obecné rovině.

Uspokojivé řešení osobní krize, které jsme během relaxačního pobytu viděli, poskytl pouze (jogínkou okamžitě schválený) nahodilý sex s „profesionálním lázeňským chlípíčkem“ (v Dančině případě v minulosti rozvod a studium Univerzity třetího věku) – přičemž o jogínce jsme se dozvěděli pouze to, že je jogínka. Jogínka medituje, baletka celou dobu nevázaně veřejně baletí, a pak se k našemu úžasu dozvíme, že se bojí baletit veřejně a je třeba ji skupinově terapeuticky podpořit, aby zabaletila... O Thee se dozvíme jen to, že tenisovou raketou plácne motýla v trávě, aby ho sebrala a romanticky vypustila vstříc obloze atd.

Diváci tedy byli „zahaleni něčím, čemu vůbec nerozuměli“. I kdyby se obrazy jakkoli přeskládaly, výsledná výpověď by se nijak nezměnila. Vnímali jsme tak představení jako „předváděčku“ sebraného materiálu, se kterým by se dalo dále pracovat, pokud by se doplnil dalším materiálem, kterým by aktérky přestoupily „komfortní hranice“, nebo vůbec přinesl nějaké napětí. Při pobavení rodinných příslušníků a kamarádů jako výstup „jen tak“ (vypovídající o tom, že ženy jsou vesměs odreaálněné „motýlice“ (s výjimkou Danči), které nevědí, co chtějí a jen se potácejí v bolístkách a zklamáních) se nevystavují aktérky riziku možných negativních reakcí eventuálních neempatických jedinců pohlaví opačného a rozčilenějším reakcím emancipovaných příslušnic stej-

Inscenace Příběhy obyčejného šíleství souboru OCHOS Smiřice, Karel Syrový, Petr Hlušička, foto Ivo Mičkal.

ného pohlaví – neumíme si představit reakci „běžného“ nezpřízněného publika.. My byli v prostředí zcela přátelském a empatickém, a přesto jsme původní komediální záměr vůbec nepochopili.

Nutno dodat, že všichni ovšem empaticky chápeme, že je výhodné při „srůstání“ souboru takovouto práci projít – jako přípravným neveřejným procesem k další konkrétnější práci tohoto sympatického souboru s výrazně příznivou hereckou typologií a pozitivním náhledem na svět.

V Roškotově divadle pak následovalo představení Divadelního spolku Vicena z Ústí nad Orlicí **Únos v Neapoli**. Aldo Nikolaj je známý jako autor satirických her zabývajících se rodinnými vztahy, které se často přibližují absurdnímu dramatu. Režisér Jan Štěpánský se vrátil ve složité covidové době ke hře, se kterou spolek slavil úspěchy před takřka čtyřiceti lety – takže práce se odehrávala ve zcela jiné době a za jiných okolností.

V umně a s velkou řemeslnou péčí a smyslem pro detail vypracované scéně probíhá příběh „matlácké“ rodiny neapolských drobných podnikatelů ve zločineckém průmyslu. Jejich hodnoty jsou zcela gangsterské, jejich myšlení je jaksi až domácké. Otec (Oto Dunovský), který místo nohy, o kterou přišel při gangsterské akci (zdařilá imitace protézy v pohybu po jevišti), po delším pobytu ve vězení bdí nad mistrovskou zkouškou svého syna (Bohuslav Koláček – odpovídající gangstersky pevná energie syna). Matka (Helena Lochmanová) od plotny organizuje rodinný pohyb (představitelka se chopila role s velkým porozuměním tématu hry i charakteru po-

stavy). V poměrně dlouhém úvodu se dozvídáme informace nutné pro další rozvíjení příběhu s kriminální zápletkou. Neodbytný soused (Bedřich Ducháček) se stále infiltruje do domácnosti, aby na konci hry působil, stejně jako jeho nastrčená příbuzná – domnělá oběť únosu, jako skutečný hybatel celého děje. Přestože je hra napsaná dobře a anekdotické vyznění v zásadě funguje, pokud by se podařilo ještě výrazněji pracovat s groteskností (energickou karikaturou „po italsku“) ve ztvárnění postav, byla by potenciálně ještě zábavnější – zdá se, že její děj a dobové souvislosti přestávají korespondovat s realitou, ve které žijeme. Během diskuse jsme oceňovali péči věnovanou výpravě, probrali jsme i pár okrajových detailů (tetování, pláštěnka), bavili jsme se o síle jevištní divadelního znaku.

Antonín Procházka a jeho komedie **S tvou dcerou? Ne!**, se stala materiálem pro první sobotní představení (12. 3.) Divadelního spolku Jana Nepomuka Štěpánka Z Chrudimi. Hra pro dva manželské páry, jednu dospívající dceru, jejího utajeného chlapce a zloděje bytare je svižně ubíhající, poskytuje hercům dostatek prostoru a vyžaduje od nich plné nasazení, smysl pro nadsázku a vysokou míru citlivosti pro partnerinu. To všechno herci odpovídajícím způsobem naplnili dle svých možností. V následné diskusi se probíraly řemeslné náležitosti – jak nehrát předem úlek, když ještě není čeho se leknout, jak nehrát, že luplo v zádech a nemůžu se hnout jen při replice, že zrovna luplo – a podobné. Šlo převážně o drobnosti, týkající se vzájemné koordinace situace, textu a adekvátní tělesné aktivity, o poukázání na momenty, které by se mohly stát pro diváka ještě sdělnějšími (koordinace řeči

při telefonování, jak už od začátku nechat v roli učitelky mateřské školy projevit pečovatelský přístup). V diskusi jsme se shodli, jak divácky vděčný a působivý je vnitřně svobodný projev Sandry atd..) Představení je zábavné, odpočinkové, má (až na přestavby, které se ovšem – vzhledem ke „tření“ koberce na jevišti Malé scény – staly bonusovou kulturní vložkou) přiměřený švih a spád, a svůj hlavní úkol, pobavit situační komikou a verbálním vtípem, dobře plní.

Představení Divadelního spolku HRRR z Nemošic **Ani za milion** (R. Vencí a M. Doležalová) je detektivním příběhem o dámě, která touží zlikvidovat svého manžela, a hlídači majáku, který má vražedný vroubek. Spolek HRRR byl nesoutěžícím hostem přehlídky. V diskusi po představení jsme uvažovali společně o možnosti jemnějšího přístupu ve výběru prostředků vhodných pro ztvárnění postav různého společenského postavení, o možnostech, jak diváka přesněji navést na to, že se žena ocitá na majáku, jak nastavit výchozí situaci setkání vzhledem k okolnostem (v nichž se každá z postav nachází, aniž by to druhá postava věděla) atd. Text je vtipný, nosný a jistě výtečně poslouží pro další herecké cizelování.

Turnovské divadelní studio vystoupilo se spojením několika monologů a dialogů (převážně z pera Petra Hakena) **Dlouhá cesta**, předvedeným „za minimalistického příspěvní výtvarné složky“. Vzhledem k tomu, že jsme byli během přehlídky zatím obemknuti psychologickým realismem (v předchozích komediích), jevila se nám tato hříčka jako velmi vítané chvilkové přeladění na poetickou a spíše „abstraktní strunu“, která přináší výpověď jiného typu. Jde o metaforický příběh zahalený tajemstvím, nevíme, o co v něm přesně šlo, jaký hlavní konflikt se řeší, ale přesto nás drží v napětí a nutí nás přemýšlet. Nevíme, zda je bratr hlavní hrdinky reálná nebo smyšlená postava, nevíme, kdo je muž za dveřmi (herci to prý vědí, ale neřeknou). Hra tří mladých herců přináší silnou estetickou kvalitu, vnímáme jejich imponující sebevědomí na scéně, vnímáme, že mají názor a naši pozornost budí přesvědčení, které z nich vyzařuje – v tomto případě nemusí být všechno pro diváka nutně zcela rozklíčované.

Diskutovali jsme o možnosti zjemnění prostředků vstupního monologu, jinak zcela bravurní a osobité Sestry (The-resia Anna Hakenová), o závěrečné scéně a funkci nahoty na jevišti, o odpovědnosti tvůrce za výsledek – o tom, zda se opravdu jako tvůrce nutně musím dobrat k řešení, o tom, že divadlo je týmová výpověď a že text, hudba a světlo jsou jejími složkami, o kontrastu, který vzbuzuje pozornost a vytváří akcenty a také „o chlapec v bačkorách“ jako předpokládaných objektech Sestřiny touhy.

Divadelní soubor Gymnázia Lanškroun – Škeble přivezl na přehlídku povedenou dramaturgizaci románu J. Havlíčka (Jana Střechy) **HELIMADOE**. Vypravěč středního věku Emil (Pavel Studený) nás provádí výsekem z dětských let malého Emila (Vojtěch Velebný), obdobím jeho chlapec-kého dozrávání a počínajícího milostného vzplanutí k jedné z dcer rázovitého doktora. Výstupy jsou propojovány kolektivním zpěvem celého ansámblu za doprovodu živé hudby (hru na nástroje ovládají sami členové souboru).

Jeviště se zdálo být snad až příliš zaplněné (kolo s rozpisem služeb, postel, konstrukce…) a omezující poněkud situační rozestavení účinkujících. Hra má dobře fungující strukturu. Bylo by dobré, aby herci nehráli pouze text, ale pracovali více i s podtextem, s hereckým myšlením. V podmínkách, za jakých školní soubor zkouší, na detailní propracovávání však (pochopitelně) není čas – pokud je třeba nazkoušet tak rozsáhlý kus a režijně především poskládat a kontinuálně propojit jednotlivé výstupy do organického celku, který má šlapat. Přesto by se herci neměli zříkat vlastní odpovědnosti a mohli by s podtexty pracovat i samostatně, ne text jen odříkat, ale i prožít vnitřně. Mluvílo se dále o posazení hlasu v přirozené střední hlasové pozici, o zásadní nevhodnosti hlasový tónbr uměle „barvit“ tlačení hlasu. Zvláštní pozornost vzbudil uvolněný, situačně přesný herecký projev účinkujících v rolích Emy a malého Emila (K. Toncrová a V. Velebný) i přesvědčivá vnitřní pozice při charakterizaci doktora Hanzelína, (Vít Šembera).

Lajka aneb příběh z dob kdy se ještě hovna nesbírala, je představení, které na Ústeckou masku přivezlo Divadlo Exil z Pardubic. Při výběru původního textu Davida Košťáka měl soubor šťastnou ruku. Prostřednictvím této hry Košťák řeší velká témata, mimo jiné i téma zodpovědnosti za svěřenou bytost. Už jen věta, která prolíná celým představením: „Když člověk něco odhodí, už to nezvedne“ naznačuje, že text má i mnohem větší politický a společenský přesah.

Soubor původní text vybavil úvodním výstupem „schůze“ (exponované vstupní „tiskovky“), jehož funkcí je skrze propagandistické úvahy seznámit publikum ve zkratce s politickými realitami, týkajícími se příběhu Lajky – ne každý z diváků (zvláště těch mladších) je jasně chápe, také vzhledem k tomu, jak se to obvykle (ne)učí v hodinách dějepisu – historie druhé poloviny 20. století. Téma odpovědnosti za tvora, který je ke mně připoután, je nasnadě, protože pes, odvěký společník lidí, je ve vztahu s člověkem vždy ten závislejší.

Námět má silný myšlenkový potenciál: téma vesmírné sondy, Sputniku, s Lajkou na palubě je otiskem palčivého historického faktu o naprostém selhání lidství ze strany sovětských papalášů z dob závodu v dobývání vesmíru, na jehož půdorysu vyvstává velké téma odpovědnosti za osud lidstva a planetu vůbec. V této době, kdy Rusko imperiálně barbarsky napadlo Ukrajinu navíc divákům „naskakují“ samovolně i souvislosti zcela aktuální.

Představení akcentuje příběh Lajky v liniích vztahů Lajkalidi a lidi-Lajka. Na jevišti nalézáme „starou“ a „mladou“ Lajku, psi bar s představiteli různých psích ras, dva výzkumníky, děti a babičku (jejíž roli na sebe na chvíli „stará“ Lajka přebírá, což je pro diváka poněkud matoucí). Zajímavé pozadí vytváří hudba, živý saxofon, evokující psí vytí, stojí za to zmínit výbornou práci se světlem a také zajímavě řešenou scénu (s výjimkou diskutabilní funkce praktikáblu).

Fascinující je způsob, jakým svůj příběh vypráví „stará“ Lajka (Olina Vetešníková) – jde o nejsilnější momenty inscenace. Kaleidoskop situací, nabalených na historickou

PRKNA PRAŠTĚLA

událost má ještě rezervy (mj. ve zpřehlednění a vyčištění vyjadřovacích prostředků v rolích psů). Přestože herecké schopnosti členů souboru jsou velmi dobré („mladá“ Lajka s velkým elánem a energií je místy v rámci své role po štěněčím způsobu intenzivně dojemná – stálo by možná za to v mimice se „štěněčím kukučem“ poněkud šetřit). Jinak stačí dodat, že celková souhra a nasazení je očekávanou a vítanou standardní předností tohoto divadelního sdružení.

David Drábek je autorem titulu **Jedlíci čokolády**, se kterým na přehlídku zavítal Spolek divadelních ochotníků Diviž ze Žamberku. Jeví-li se autor textu osobnostně jako nezkrotná individualita, nepřekvapí, že plodí i „nezkrotné“ texty. Podniká v nich „cross“ mezi žánry, různými tematickými rovinami – a intuitivním způsobem mezi nimi proplouvá. Tento groteskně temný, komický text poskytuje možnost společně se zasmát a společně popřemýšlet, jak řešit velká společná trápení.

Hra začíná pokusem o sebevraždu, záchranou sebevraha neznámou osobou v supermanském kostýmu, přičemž asistuje dav – jako nelichotivý obraz současné společnosti, jak ji vidí autor. Dále pokračuje příběh rodiny supermana – tří sester, „ducha“ šilené matky a mužských postav (včetně sebevraha), které se postupně objevují v životě sester. Naskytá se otázka, jak žánrově sledovat při výkladu celku text – nakolik je složité hned od začátku příběh přecházet a nastavit. Zda je hlavním tématem obět ve prospěch společnosti.

Obtíž představuje to, že všechno v příběhu tří sester vychází z uvěřitelného realistického zadání s nerealistickými prvky a je náročné a nesnadné to vybalancovat. Tomuto představení se to daří ve figurách, a přesto se postavu Sebevraha na začátku nepodařilo výrazněji exponovat v souvislosti se záchranou otcem-supermanem. Bylo by to přitom velice podstatné pro pozdější čtení otcovy závěti. Mrtvý krtek je náповědou k nutnosti vnímat celek jako bláznivou komedii., některé prvky mají archetypální, takřka mytický základ, jako by se odehrával zápas fyzického a duchovního – místo „abychom se živili krásou a láskou, cpeme se čokoládou v pozlátku“. Nejmladší sestra podstoupí nakonec bolestnou dobrovolnou obět pro očistění zlého osudu sebevraha. O materiálu hry je třeba přemýšlet metaforicky a což je jistě pro amatérské divadelníky výzva, i vzhledem k tomu, jak významnou roli při inscenacích Drábkových textů (v jeho vlastní režii) hraje scéna, kostýmy a také to, že jen on ví, „jak to přesně myslet“. Například ve scéně s darovaným jezevčíkem je z pouhého čtení textu obtížné rozpoznat, že autor má na mysli sošku psa, nikoli nápodobu živého psa., který mezi psy imaginárními to pak působí zcela nepatřičně a vzhledem k textu vlastně disfunkčně. Figury jsou také natolik bizarní, že běžný „civilní“ projev na jejich ztvárnění nestačí, je třeba hledat míru energie, která tomuto úkolu odpovídá. Výborně ji ve své roli nastavil např. Martin Košek jako dobrovolník Ludvík.

Poslední představením přehlídky přivezlo Jasínovské divadýlko z Jasína. Parta lidí, kteří se spolu pustili do stmelování a obohacování společenského života v obci, se ne-

chala inspirovat politickou satirou Drak je Drak z 60. let minulého století, která se hrála ve Večerním Brně (autoři V. Fux, V. Pantůček, M. Skála). Název se zkrátil na – **Drak**.

Hlavním záměrem souboru je sousedská zábava na témata, kterým všichni rozumí a která občas „zabrušují“ do kritiky současných realit. Postavy z městečka Žižlic jsou oblečeny podobně jako marionety lidových loutkářů na počátku 20. století. Průvodcem nám je „kabaretiér“, občas se „blýskne“ i tematickými cedulemi. Děj je proložen písničkami, které se zpívají kurážně a nahlas. Tohle lidové divadlo nic nepředstírá a věnuje se upřímně a sympaticky bavičství. Vše se odehrává bez jakékoli trapnosti, vše je umně sestaveno. Struktura je patrná a dodržovaná, přestavby probíhají jako na drátku, vše je organizováno. Na kostýmech i hereckém výrazu je patrná obdivuhodná vůle všech účastněných k co nejlepšímu výsledku. Je jasné, že původní text zestárl, a tak dobře fungují především texty k původním „dodané“. Písne jsou textově nenáročné, mají však ve výše zmíněné vynikající struktuře odpovídající funkci. Otevřenost, souhra a kamarádkské naladění celého souboru bylo patrné, diskuse s ním pomohla přenést auditorium v dobré náladě až k závěrečné tečce: k poděkování všem našim milým obětavým ústeckým hostitelům, spolupracujícím divadelním technikům, „občerstvovací základně“ Malé scény, sponzorům, rodinným příslušníkům organizátorů přehlídky – kteří do roztrhání těl pomáhají, a všem přátelům amatérského divadla, kteří letošní Orlické masce drželi palce.

Eva Spoustová, zdroj Amatérská scéna

24 / XXXII. TURNOVSKÝ DRAHOKAM 2022

Regionální loutkářskou přehlídku pro Liberecký kraj a Český ráj pořádá u příležitosti oslav 750 let města Turnova Loutkářský soubor Na Židli Turnov za finanční podpory ministerstva kultury České republiky, Libereckého kraje a Města Turnov.

PROGRAM:

PÁTEK 18. BŘEZNA: 8,30 **BŘICHBULÍN aneb Cesta do země skřítků**, Michal Vaněk, Divadlo Matýsek Rynoltice

SOBOTA 19. BŘEZNA: 9,00 SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ; **KRABICOVÉ A MALÉ POHÁDKY**, Michal Černík, soubor Šíro Lázně Bělohrad; 11,00 **VÁVRA MÁ RÁD HASIČE**, Dáda Weissová a Čmukaři Turnov, 13,30 **O TŘECH ČUNÍCÍCH**, Zdeněk Turek Před Branou Rakovník, 15,00 **ALE TO SE NESMÍ...**, Daniela Fischerová, soubor To domluvíme zítra Chlumeck nad Cidlinou, 16,30 **ČTYŘI DOBŘÍ** od 6 let 25 min. Ruda Hancvencl Vozichet Jablonec nad Nisou

NEDĚLE 15. BŘEZNA: 9,30 **ANDREÉ**, August Salomon Andreé a Tomáš Hájek, Bažantova loutkářská družina Poniklá, 11,00 **S ČERTY TANČÍ!**, Jaroslav Ipser a Čmukaři Turnov, 13,00 **BAREVNÉ TRÁPENÍ CHAMELEONA LEONA**,

Pavlaína Kordová a Kordula Liberec, 14,30 **JAK ŠEL SLÁVEK DO SVĚTA**, Jiří Polehňa, lidový loutkář Hradec Králové.

VÝSLEDKY PŘEHLÍDKY

V městském divadle v Turnově vystoupilo 9 souborů s 10 inscenacemi z Libereckého, Královéhradeckého a Středočeského kraje. Představení byla hrána různými typy loutek.

V předchozích dvou letech byla přehlídka z důvodů nárůstu koronavirem pouze jednodenní s vyloučením veřejnosti. Letos byla situace příznivější, a proto se Drahokam uskutečnil v celém plánovaném rozsahu od pátku 18. do neděle 20. března. Celkový počet diváků byl 1100, účinkujících 22 a 30 hostů (nehrající soubory). Pořadatelsky přehlídku zajišťovalo bezplatně 9 členů našeho souboru. Představení hodnotila odborná porota ve složení: Mirka Vydrová, loutkoherečka souboru Bořivoj Praha, Hana Dotřelová, divadlo Říše loutek Praha, Michal Drtina, pracovník Nipos – Artama Praha.

Odborná porota nominovala na národní přehlídku Loutkářská Chrudim 2022 inscenaci **ANDRÉE** Tomáše Hájků z Bažantovy loutkářské družiny Poniklá. Do užšího

výběru na LCH 2022 pak tyto inscenace: **ALE TO SE NE SMÍ**, souboru To domluvíme zítra Chlumec nad Cidlinou, **VÁVRA MÁ RÁD HASIČE** Dády Weissové a Čmukařů Turnov a **S ČERTY TANČÍ!** Jaroslava Ipsera a Čmukařů Turnov. Dále odborná porota udělila ocenění: **LS To domluvíme zítra**, Chlumec n. Cidlinou za dramaturgický výběr inscenace, **Dádě Weissové Čmukaři Turnov** za hercké invence a komunikaci s dětským divákem, **Rudovi Hancvenclovi** Vozichet Jablonec nad Nisou za zdatnost energetického projevu, **Jaroslavu Ipserovi a Romaně Zemenové** Čmukaři Turnov za stylizaci a výtvarné pojetí loutek, **Tomáši Hájkovi** Bažantova loutkářská družina Poniklá za dramaturgicko-autorský a scénografický počin. O držitel **Putovní ceny dětského diváka Turnovský drahokam** rozhodla svým hlasováním dětská divácká porota, které se nejvíce líbila inscenace **O TŘECH ČUNÍČÍCH** souboru Před Branou Rakovník. Marionetu Kašpárka, **cenu dětské divácké soutěže "O pilného diváka"**, si z divadla odnesla **Bára Marková** z Turnova. Přístup ke konání přehlídky byl kladně hodnocen vedením města Turnova, členy odborné poroty i hrajícími, pozvanými soubory i diváckou veřejností.

Petr Záruba

25 / Haló, tady Divadlo Úpice!

Narodila se Královna Dagmar, Prodaná nevěsta znovu žije – a Blanka Vylíčilová, první dáma našeho divadla, se s námi rozloučila!

Smutná může být třeba pokažená inscenace či slza v oku při zkoušce... Ale opravdu smutné je, když do míst bez návratu odejde skutečná první dáma divadla. Tak jsme se rozloučili s Blankou Vylíčilovou, která zemřela v pozhledném věku 95 let. Byla mnohaletou členkou úpického divadla a zakladatelkou právě herecké dynastie! V našem divadle se potkaly čtyři generace jejího rodu! Blanko, slyšela jsi ten velký závěrečný potlesk? Děkujeme!

Na divadelní prkna zato letos vstoupila naše nová inscenace hry Královna Dagmar od Ludvíka Kundery a Milošava Klímy, v režii Ladislava Peřiny ožil dávný příběh české královny Přemyslovny na dánském trůnu. Hudbu k ní složil Jan Prouza a kostýmy vytvořila Irena Vylíčilová. Rozhodně to není pohádka, byť to na pohádku vypadá. Je to kus naší historie, kterou paradoxně znají Dánové a jen výjimečně Češi! Málokdo z Dánů však ví, že ona slavná Dagmar k nim přišla z Čech!

Po dvouletém covidovém umrtvení právě pro další padesátku repríz resuscitujeme svoji Prodanou nevěstu! Od září budou k dispozici vždy dva termíny měsíčně pro zájezdová představení. A s touto zprávou souvisí i naše velká spolková radost – oživení Prodanky doprovází zřetelné rozšíření souboru o nové členy, herce, zpěváky i muzikanty. A poslední zpráva je krásná, ale i zavazující!

Sezóna 2023/2024 je už na dohled – a bude dvoustá! Tak to je z Úpice vše. Přejeme vám krásné léto.

Vladimír Hetflejš

Kontakt: Vladimír Hetflejš, tel. 602 493 828, e-mail: hetflejs@volny.cz, www.divadloupice.cz, [facebook.com/divadloupice](https://www.facebook.com/divadloupice)

Inscenace Královna Dagmar souboru Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek Úpice, foto Ctibor Košťál.

DS Vicena jako pořadatel Orlické masky, foto archiv souboru.

26 / DS Vicena zkouší hned tři kusy najednou

Jaro nám vzhledem k různým okolnostem nevyšlo úplně podle plánu, přesto se můžeme pochlubit tradiční spoluprací s Malou scénou při organizování krajské postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Orlická maska. Ta, za bohaté účasti divadelních souborů nejen z okolí, se uskutečnila ve dnech 10. - 13. března.

Máme za sebou také čtyři představení festivalu Orlická Thálie 2022. Do konce roku bude k vidění ještě dalších šest inscenací, které se utkají o diváckou Cenu Hynka Viceny. Informace o plánovaných představeních jsou k dispozici na msuo.cz. Zárukou je kvalitní divadelní zážitek, proto neváhejte přijet do Ústí.

Po dlouhém vyčkávání a váhání kvůli epidemiologickému vývoji jsme se nakonec rozhodli šetřit energii a vynechat letošní ročník Plesu na scéně. Nechtěli jsme riskovat, že bude akce ohrožena karanténou některého z klíčových organizátorů, jak se už nejednou stalo u divadelních představení. V příštím roce ale hodláme ples znovu uskutečnit.

Před sebou tlačíme i hromadnou oslavu našich jubilatů, ze které na podzim sešlo. Kulatin přibývá a zdá se, že nakonec půjde o oslavu vsutku velkolepou. Bohužel nám nedopadla ani dlouho očekávaná premiéra inscenace Jak důležité je mít Filipa. Tu provázeli od začátku různé komplikace, ale rozhodně se nehodláme vzdát. Jejím zásadním kladem totiž je, že nám přivedla do spolku dva mladé nadějně herce, o které máme dlouhodobě nouzi. Premiéru jsme odložili na 8. října tohoto roku.

Aktuálně tedy hrajeme pouze Únos v Neapoli, který úspěšně a zaslouženě objíždí plánované štace v okolí. Hra se účastnila se také přehlídky ve Štramberku. Nicméně připravujeme a zkoušíme ještě tři další kusy, a to, kromě výše zmíněného „Filipa“, také autorskou inscenaci Lenky Janyšové Všechny jeho ženy na motivy stejnojmenné knihy Bonvicini Caterina a hru Se starci na chmeľu (po padesáti letech, podle hry Dušana Sedláka Život je bílý dům) v režii Saši Gregara.

Marcela Bucháčková

Kontakt: DS Vicena, Vlastimil Drda, tel. 731 885 614, e-mail: drdik@centrum.cz, <https://vicena.cz/>, [facebook.com/DSVicena](https://www.facebook.com/DSVicena)

OCHOS Smiřice a jejich autorská inscenace Setkání, foto Ivo Mičkal.

27 / Zprávy ze Smiřic

Po dlouhém a současně přerušovaném zkoušení z důvodu covidu, jsme na konci října 2021 konečně odprezentovali autorskou hru Setkání, kterou napsal člen našeho souboru Martin Zbořil. Režie se ujal taktéž člen souboru, Karel Syrový.

A v listopadu se odehrála premiéra Hrobky s vyhlídkou, která se ve Smiřicích setkala s velkým úspěchem a pozitivními ohlasy. Rok 2022 OCHOS Smiřice zahájil jmenováním nové jednatelky Terezy Frýdlové a plánováním zkoušek nové autorské hry od Martina Zbořila. Počátkem roku 2022 jsme se zúčastnili hned dvou přehlídek, kde jsme získali krásná dvě uznání, jichž si velice vážíme. Jedno obdržela Kateřina Brožová za roli Anny Franklinové v Hrobce s vyhlídkou a druhé Martin Zbořil za text ke hře Setkání. V brzké době nás čeká několik představení, na červen je naplánováno Se-

tkání, v Pohoří a na Festivalu Regiony. V červenci pak Hrobka s vyhlídkou na Lesním divadle Chlum. Zkoušky nové hry jsou v plném proudu a na premiéru se můžete těšit v listopadu. Krásné kulaté narozeniny letos oslavily Renata Košťálová, Ivana Zbořilová a Tereza Frýdlová, všichni jim přejeme hodně štěstí, zdraví, lásky a krásných rolí. A na závěr bychom rádi jménem celého souboru poděkovali za skvělé vedení Stáně Píchové Barnetové, která soubor láskyplně a nezdolně vedla v časech dobrých i covidových. Díky ní se souboru povedlo představit světu celou řadu úžasných představení a připravit putování pro děti ve Smiřicích. Budeme moc rádi, když i nadále zůstane aktivní členkou souboru.

Tereza Frýdlová
Kontakt: Divadelní ochotnický spolek OCHOS Smiřice,
Tereza Frýdlová, tel. 603 427 867,
e-mail: ochos@ochos.cz

28 / V Hlinsku se mění názvy souborů, divadelníci však zůstávají

Dříve DUHA, pak (Ne)duha a teď už snad natrvalo Divadlo A1 spol. Hlinsko. Veškeré názvy znamenaly nelehkou cestu souboru za divadlem, ale teď už jsou snad dětské nemoci za námi. Tak vzhůru ke slávě.

Dne 29. 4. 2022 byla premiéra nastudované hry Dokonalé svatby Robina Hawdona. A vyšla dokonale! Každý se skvěle bavil, diváci v hledišti i herci na jevišti. Odměnou byl neutuchající potlesk stojících diváků. A samozřejmě byl i připravený raut.

A v současnosti už chystáme podzimní reprízy Svatby a připravujeme se na nastudování Krkonošských pohádek s premiérou v listopadu. Začínají i čtené zkoušky hry A. Procházky Přes přísný zákaz dotýká se sněhu. Tak to by asi bylo, ve zkratce, všechno. Díky za přečtení a všem hodně dobrých her

Standa Rytych, t. č. principál

29 / Náchodská divadelní scéna uvedla novou hru Strýček Harry

V sobotu 20. 5. 2022 se v Náchodském městském divadle Dr. Josefa Čížka uskutečnila slavnostní premiéra nové hry náchodských ochotníků, která byla určena pro první skupinu předplatitelů v tzv. Zeleném abonmá. Divadelníci z Náchoda si tentokrát vybrali komedii současné české autorky Aleny Herman s názvem Strýček Harry. Komedie pojednává o neuváženém kroku stárnoucího milionáře Harryho Binghamy, magnáta v pěstování kávy, který se při výletu do Las Vegas zamiluje do mladé ženy, na místě se ožení a svou milovanou přiváží do své rezidence v Anglii. Ale to ještě netuší, do jakých problémů se dostane, jaké starosti přidělá své rodině a hlavně dávnému příteli a sluhovi Jamesovi...

Režie se ujal předseda Náchodské divadelní scény Petr Dudáček, který zapojil převážně mladou nastupující generaci, již doplnili i dva „zkušení bardi“. V hlavních rolích tak diváci mohli vidět Zdeňka Hurníka jako Strýčka Harryho a v nejobsáhlejší roli sluhy Jamese hostujícího herce a režiséra hronovského divadla, Rostislava Hejmana, který svými bohatými zkušenostmi a hereckým výkonem dílo bezesporu obohatil.

Překvapivě početná byla divácká kulisa, kterou, díky dalším dvěma akcím, současně se konajícím v Náchodě, čekal jen málokdo. Díky bohatým rekcím na humor-

né podněty vytvořila báječnou kulisu, která bezesporu účinkující povzbudila k ještě kvalitnějším výkonům.

Při druhé premiéře, určené pro předplatitele tzv. Modrého abonmá, se pak stejně početná skupina diváků dočkala ještě jednoho slavnostního okamžiku – ve stejný den, kdy se konala druhá premiéra totiž výše jmenovaný pan Rostislav Hejman slavil své šedesáté narozeniny. Ochotníci nic netušícímu oslavenci společně s vedením náchodského divadla přímo na jevišti při děkovném potlesku popřáli k jeho narozeninám. Což dojalo nejen diváky i samotného oslavence, tento okamžik se stal krásným zakončením dvojí premiéry v náchodském divadle.

Představení se líbilo, a proto mají náchodští ochotníci již nyní několik nabídek k účinkování s touto komedií. Nejbližší další prezentace byla v pátek 3. 6. 2022 v městském divadle v Jablonci nad Nisou. Závěrem popřejme náchodským ochotníkům, aby se jim všechny další představení vydařily, a bylo jich co nejvíce.

-red-
Kontakt: Petr Dudáček, e-mail: dudacek.petr@centrum.cz, www.scenanachod.cz

30 / Letos slavíme 200 let divadla v Hronově

Jak je všeobecně známo, jediným zdrojem pro stanovení počátku hronovského ochotnického divadla byla až poměrně donedávna Jiráskova románová kronika U nás. Autor v jejím II. díle obsáhle, detailně a barvitě vylíčil první divadelní představení v Hronově neboli v Padolí, jeho přípravy a následky.

Podle ní se v roce 1823 z Prahy, kde se vyučil hodinářem a zároveň si zamiloval divadlo, vrací do rodného městečka Antonín Kalina-Knahl. Po čase shromáždí kolem sebe divadelní nadšence, rozepisuje role a u Kalinů se konají první zkoušky. Na první postní neděli 3. března 1827 ve staré roubené škole, dnes již neexistujícím stavení pod farou, na provizorním jevišti z prken a škamien provedou ochotníci první divadelní představení – Berounské koláče od Jana Nepomuka Štěpánka. V městečku mělo divadlo velký ohlas, také herci chtěli ve své činnosti pokračovat. Ale jelikož se hrálo bez povolení vrchnostenského úřadu, následoval zákaz dalších představení. Písemná žádost, podaná na náchodský zámek na podzim téhož roku, zůstala bez odpovědi. Další představení, které je již jednoznačně doloženo i písemnými prameny, se konalo až o 20 let později, v roce 1847. Historicky však chyběly písemné doklady. Jiráskovu románovou kroniku totiž nelze považovat za historický pramen, sám autor byl odkázán pouze na ústní tradici.

Vzhledem k tomu se stalo pro historii hronovského divadla významným a zásadním zjištěním, že písemné doklady k začátkům působení ochotníků v Hronově přece

Ochotníci z Hronova si v dubnu připoměli 200 let své existence, foto archiv souboru.

jen existují, a to dokonce již k roku 1822! Objevila je archi-vářka a historička Mgr. Lydia Baštecká ve Státním oblastním archivu v Zámruku. Jedná se o koncept dopisu, datovaný 26. 3. 1822, jehož originál byl odeslán krajskému úřadu do Hradce Králové. Tímto průvodním dopisem náhodný vrchnostenský úřad oznamuje, že mu byla doručena žádost obyvatel městečka Hronova (žádost se bohužel nedochovala) o povolení sehrát několik malých českých divadelních představení ve prospěch chudé školní mládeže. Náhodský úřad tuto žádost podpořil a doporučil ke kladnému vyřízení. Dochoval se dokonce i originál odpovědi krajského úřadu z 10. 4. 1822, stručné a zamítavé. Důvodem zamítnutí žádosti bylo přesvědčení zemských úředníků, že „lidé, kteří se zabývají hraním komedií, jsou odváděni od své práce v úřadech, v řemeslu nebo od domácích prací“. A i když se vynořuje řada ještě nezodpovězených otázek, například kdo tuto ochotnickou činnost inicioval, jaký byl repertoár, kdo hrál a kde se hrálo, historicky prokázaným faktem je činnost hronovských ochotníků již v roce 1822. To znamená, že si právě letos připomínáme rovných 200 let od počátků ochotnického divadla v Hronově a 195 let od prvního zaznamenaného představení!

Taková divadelní tradice by si nepochybně zasloužila pořádnou oslavu. Ostatně její „předpremiérou“ byla před pěti lety členy hronovského divadelního souboru v prostorách Jiráskova divadla realizovaná výstava, věnovaná historii a současnosti hronovského amatérského divadla. Diváky tehdy 26. března 2017 za doprovodu di-

vadelní kapely touto výstavou provázely oživé postavy z Jiráskových divadelních her. Zlatým hřebem oslav se staly ukázky z legendárního prvního představení Berounských koláčů, a to i s ochutnávkou skutečných voňavých koláčků. Celá oslava byla zakončena slavnostním představením Jiráskovy Vojnarky.

Je však třeba si přiznat, že současná situace není bohužel z mnoha důvodů velkým akcím nakloněna. Ač nám to je líto, letošní oslavy tohoto významného výročí musely být koncipovány skromněji. Byly zahájeny 23. dubna, kdy divadelní „šraml“ El Tres Pisoares svými „hronouskými“ písněmi navodil na prostranství před divadlem veselou atmosféru a doprovodil zájemce na kostýmované prohlídky Jiráskova divadla, které zahrnovaly i běžně nepřístupné prostory v zákulisí. Součástí prohlídek byla také improvizovaná divadelní zkouška Berounských koláčů, která ukázala nelehký úděl režisérů amatérských souborů. A i na ty výborné koláče opět došlo. Oslavy tohoto výročí budou rozloženy do celého letošního i příštího roku. Jejich součástí bude i podzimní cyklus divadelních představení okolních přátelených amatérských souborů. Věřte nám, že bychom sebe i naše věrné diváky, chtěli alespoň na chvíli „hraním odvést od práce v úřadech, v řemeslu nebo od domácích prací“. Vždyť láska k divadlu do Hronova vždycky patřila a patří bude!

Divadelní soubor Jiráskova divadla Hronov
Kontakt: Šárka Čmelíková, tel. 775 733 322, e-mail: redi-
tel@kultura-hronov.cz, www.kultura-hronov.cz

31 / Slatiňanský divadelní spolek Acord má před sebou bohaté léto

Už třetí sezónu pokračujeme v divadelních prohlídkách na Státním zámku Slatiňany. Při návštěvě na Vás dýchne doba, kdy tu žila knížecí rodina Auerspergů a jejich personál. Setkání s Francem Josefem, Vilemínou, jejich dětmi a služebnictvem v podání 15 dospělých a dětských herců vdechne krásným zámeckým interiérem život a prohlídkám nový rozměr.

Scénář vychází z dobových reálií, dozvíte se všechna historická fakta. Současně je tvořen tak, aby diváky zaujal, pobavil i zahrál u srdce. Hraje se ve dvou alternacích, do přípravy prohlídek je zapojeno 32 lidí. V loňské sezóně tyto divadelní prohlídky shlédlo kolem 700 návštěvníků včetně klientů DSS Slatiňany, kteří měli vstup zdarma. Jsme vděční za mnoho krásných ohlasů v naší kronice i za opakované pozvánky v pořadu Tamtam na ČT Děčko. Letos se na vás těšíme v květnu, v červnu a v září.

Rodinné odpoledne u Auerspergů

Konalo se 5. 6. 2022 a volně navázalo na zámecké divadelní prohlídky. V roce 2021 mělo Rodinné odpoledne svoji premiéru, kterou navštívilo během pěti hodin přes 1000 návštěvníků. Knížecí rodina a služebnictvo si připravily pro příchozí hosty nejednu venkovní radovánku, na různých místech zámecké zahrady se návštěvníci mohli připojit k dobovým hrám, např. je čekal zámecký štolba s klisnou a hříbátkem, učitelka dramatických umění, lukostřelec, děti si mohly s komornou vyrobit krásné šperky a úsměv na tvářích určitě vykouzlil potulný komediant. I letos bude u rybníčka postaveno malé podium pro pohádku O království, kde strašilo a kde si můžete poslechnout i živou zámeckou hudbu. Nebude chybět občerstvení a na závěr programu panští kočí svezou u zámeckého hřebčína všechny děti v kočáre taženém koňským dvojspřezím.

Původně pro Slatiňanské pozastavení 2022 vznikla i nová pohádka O království, kde strašilo. Nejdříve jsem při tvorbě scénáře hledala inspiraci v místních a krajových pověstech a povídkách. Ale bohužel jsem moc inspirace nenašla, pověsti většinou nekončí happy endem, spíše dramaticky – zazděna ve věži, svržen ze skály, apod. A tak vznikla nová, zcela originální pohádka o jednom království, o strašidlech, o lásce a o tom, jak zase jednou dobro zvítězilo nad zlem. Věřím a doufám, že pohádka se bude líbit dětem i dospělým.

Velmi si vážím nadšení a ochoty všech, kteří se do nácviku zapojili. Pohádka je pro 14 herců, a jelikož ji připravujeme opět ve dvou alternacích, podílí se na ní 28 dospělých i dětských divadelních nadšenců nejen ze Slatiňan. Dojíždí k nám také ochotníci z Vranova, z Prácheva, z Trpišova, z Rabštejské Lhoty, ze Sobětuch, z Chrudimi i ze Zaječic. Příprava je intenzivní, zkoušíme s herci už od konce března ve Společenském domě ve Slatiňanech

a téměř denně, šijeme kostýmy, tvoříme scénu, nahráváme hudbu a písně. Držte nám prosím palce, aby se nám podařilo vše připravit k naší i vaší radosti a spokojenosti. A přijďte se na pohádku O království, kde strašilo podívat buď na Slatiňanské pozastavení, nebo na Rodinné odpoledne u Auerspergů!

Příměstský divadelní tábor 2022

Je plánován na srpen a už je plně obsazen. Podobně jako loni budeme během jednoho týdne tvořit s dětmi novou divadelní inscenaci, abychom ji pak mohli zahrát jejich rodičům a známým. Na závěr bych chtěla poděkovat všem stálým podporovatelům a sponzorům, díky kterým se mohou tyto projekty uskutečnit: Město Slatiňany, vicehejtman Roman Línka a Pardubický kraj, Alukov a.s., Transys, spol. s r. o., manželé David a Michaela Chaloupkovi, restaurace Monaco. Kdyby se vám naše tvorba líbila, budeme rádi, když na zámecké prohlídky, nebo Rodinné odpoledne pozvete i své známé... Možná, že by se Vám hodilo zahrát pohádku i pro zaměstnance s rodinami na vaší firemní akci, na velkolepé oslavě, na jarmarku, festivalech, na dětských dnech apod. Jsme mobilní a soběstační a rádi pohádku zahrajeme po domluvě prakticky kdekoli...

Iva Ryzová

Kontakt: Acord Slatiňany, Iva Ryzová,
tel. 777 026 223, e-mail: ivaryzova@seznam.cz,
www.acord-spolek.cz

32 / Divadlo V Roztocké – Jilem-nice, oslavená třicítka, historie i současnost

Psal se rok 1991, doba probouzející se občanské společnosti a obnovy spolkové činnosti. A jednu paní z kulturního domu v Jilemnici napadlo, že ve jmenovaném městečku chybí divadlo. I napsala pár plakátů v duchu „Hledáme zájemce...“ a během relativně krátké doby vznikl soubor, jehož mnozí zakládající členové v něm fungují dodnes.

Režie se ujal pan Zdeněk Karásek a již první titul, Radúz a Mahulena, Julia Zeyera ukázal, jakým směrem se bude soubor ubírat. To znamená divadlo interpretační, pokud možno od prověřených autorů, které, ač se nezírá kome-diální roviny, nemusí k tomu volit ryze chechtací bulvární komedie, kterých je všude dost.

Režisérů pak časem přibývalo. Někdo si zvolil Nezvalovu Manon Lescaut, jiný zase Gogolova Revizora, další zase sáhl do současné dramatiky jako je třeba Egressyho Por-

Soubor v Roztocké uvádí méně známý text Václava Havla Ztížená možnost soustředění, foto archiv souboru.

tugálie či Schmittův Hotel mezi dvěma světy a zatím poslední, a konečně žena, si vybrala Havlíčkovy Petrolejové lampy. Ty souborem opravdu rezonovaly neb Jaroslav Havlíček byl náš rodák a nejen „Petrolejky“, ale i jiná jeho díla se přímo v Jilemnici odehrávají. Toliko namátkový průřez tvorbou jilemnického souboru.

Na podzim minulého roku pak proběhlo setkání k 30 letům od vzniku souboru ne nepodobné akcí typu třídní sraz či sjezd rodáků, kde si i v přítomnosti oficiálních hostů z města či Jizerské oblasti SČDO řada bývalých členů, kteří přijeli z různých míst, zavzpomínala na svá léta v divadle. A co se dnešních dnů týká, tak v současnosti má soubor v režii Lucie Václové na repertoáru celosouborový muzikál pánů Yazbeka a Mc Nallyho Donaha, napsaný podle stejnojmenného britského filmu z roku 1997, který měl premiéru těsně před prvním lockdownem na jaře 2020 a zřejmě díky tomuto faktu je na repertoáru dodnes se zhruba deseti reprízami. Trampoty šesti nezaměstnaných ocelářů, kteří se rozhodli, že si vydělají velkou částku peněz pánským striptýzem, přičemž v příběhu nejde jen o pouhé obnažování, ale i o to, že každý z této party si zároveň vyřeší i svůj velký osobní problém.

Po uvedení výše jmenovaného díla naše režisérka dlouho neváhala, a svůj dramaturgický zrak stočila úplně jinam a vybrala si méně známý text Václava Havla Ztížená mož-

nost soustředění, který byl poprvé uveden někdy v období Pražského jara. Příběh vědeckého pracovníka Eduarda Humla, který bádá v oblasti štěstí, přičemž sám žije dvojí vztah se svojí manželkou a milenkou, které ho již nudí, a tak zkouší své štěstí u mladičké sekretářky, navíc sám je předmětem zkoumání vědeckého týmu disponujícího výzkumným robotem (v našem případě inovovaně softwarem) PuZukem. Bylo by zajímavé dodat, že inscenace vznikala v době nejhoršího lockdownu, a tak čtené zkoušky se odehrávaly online za monitory notebooků, ty jevištní po různých obývacích a kuchyních právě účinkujících herců a hereček. Dnes už se to může říct, ale nejednou tomu bylo i po „policejní“ hodině.

Myslíme si, že kdyby dnes pan Havel ještě žil, asi by se mu takhle forma téměř bytového divadla zřejmě líbila. Premiéra se uskutečnila letos 30. března a na podzim naši Ztíženou možnost čeká několik dalších repríz, ale kolektiv tvůrců si nedělá až tolik ambicí na veliký úspěch na rozdíl od Donaha, protože podle mínění jednoho diváka a pořadatele „je Havel divnej.“

I když byla v úvodu zmínka o interpretačním divadle tak zhruba na jaře 2021 přišla naše mladá členka Anna Buřčová s vlastním textem Taky tě nenávidím. Hra pro tři lidi, popisující osud dvou bankovních lupičů, kteří ve snaze „udělat“ stejnou banku na sebe v určitý moment nara-

Divadlo v Roztocké z Jilemnice se svěřlo celé Donaha, foto archiv souboru.

zí a od té chvíle jsou nuceni spolupracovat. Svůj záměr maskují milostným románkem. Autorka svůj text i režíruje a účinkuje i v roli jednoho zločinců. První uvedení se plánují na víkend 17. a 18. září.

Poslední inscenací, která ještě také nevznikla, je hra brněnské autorky Anny Saavedra Kuřáčky a spasitelky. Text vychází z Čechovových Tří sester, několik postav zachovává, ale posouvá ho do 21. století. Ve společném domě žijí s bratrem tři neprovdané sestry, které různým způsobem usilují či naoko neusilují o obyčejné lidské štěstí. Jedna se tváří, že i „bez té předpotopní šmíry zvané manželství“ lze žít naprosto plnohodnotný život, druhá pročítá inzeráty, chodí na různé duchovní kurzy (a mezitím pochlastává)

a třetí se nedokáže rozhodnout mezi kariérou a sympatickým spolužákem z konzervatoře... S premiérou se počítá někdy v předjaří roku 2023.

Tomáš Václ

Kontakt: Divadlo v Roztocké, Tomáš Václ, tel. 774 277 795, e-mail: divadlo.jilemnice@seznam.cz, <https://divadlo-jilemnice.webnode.cz/>

DS KD Holice má novou komedii Na plný plyn, která je napsána přímo pro soubor, foto David Šmejdiř.

33 / Kdo ukradl v Maďarsku lančmít?

Holičtí ochotníci připravili milé „rodinné“ představení.

Zazní Ježkův Bugatti step, otevře se opona a divák se okamžitě ocitá v centru dění. Nová komedie Vítězslava Welsche Na plný plyn, napsaná pro Divadelní soubor kulturního domu, se odehrává (s výjimkou promluv s Duchem Elišky Junkové) v jediné místnosti. V ní se vrší jedna situace za druhou, konverzační přestřelky střídají neméně vtipné gagy a lidé v hledišti se vkusně a na patřičné úrovni baví. Tak tomu má být. Amatérské divadlo žije i v této obtížné době!

Představení holických ochotníků, nastudované a premiérované ještě před vánočními svátky, je milou, takřka „rodinnou“ záležitostí. Kusem, který si na nic nehraje a klade si za cíl především přispět k dobré náladě. Inscenace voní benzínem, neboť hlavní postava je fanatickým obdivovatelem všeho, co je spojeno s auty a motorkami. A protože v každé rodině mají její členové své vlastní plány a postoje k životu, nutně musejí přijít různé kolize. Nápadník jedné z dcer je sice zkušebním jezdce, ale trochu jiným, než by si budoucí tchán představoval. Když se pak na scénu dostane i úhlavní konkurent a soupeř, je jasné, že nudit se nikdo nebude a že své k tomu musí říci i legendární automobilová závodnice...

Čirá radost z divadla, tak lze popsat pocit z představení režirovaného Ludkem Kaplanem. Užívají si ho všichni

herci, oceňme je pěkně jmenovitě: Vítězslava Vondrouše, Ivu Vondroušovou, Janu Slovákovou, Aničku Koškovou, Tomáše Rychlíka, Lídu Voříškovou i Libuši Strakovou. Obzvláště se nám líbilo pojetí, jež pro svou roli zvolil Petr Hlavatý. Na jeho přiznání, kdo kdysi v Maďarsku a za jakých okolností zkonzumoval rodinkou dovezený lančmít, nelze zapomenout...

Roman Marčák, zdroj Týdeník Pernštejn

34 / Krev, pot a slzy amatérského divadla v novince obědovického souboru

Náš divadelní spolek se přesvědčil o tom, že pořekadlo „Všechno zlé je pro něco dobré“ by se mělo testat do kamene.

Loni v lednu, když kralovala chmurná doba virová, jsme s tíhou na srdci o rok odložili premiéru nové hry Ryzí amatéři. Bylo to jedno z nejtěžších rozhodnutí, které jsme v bezmála dvacetileté historii našeho spolku museli učinit, ale s vědomím, že bychom mohli zkoušet pouze ilegálně nebo online (v té době bylo zakázáno cestování mezi okresy) a s vidinou nejasných vyhlídek na premiéru bez omezení, bylo to rozhodnutí jediné možné. A jak to souvisí s pořekadlem zmíněným v úvodu? Jakožto dvorní autor našeho spolku jsem se díky pauze mohl na text podívat s řádným odstupem a odpočatými očima. Najednou jsem zjistil, kolik je v textu zbytečností, vycpávek a fórů z kategorie lacinějších. Ťal jsem tedy do živého a krátil, prořezával a cizeloval, až vznikl tvar, který neskromně považuji za mnohem lepší než ten, jenž jsem hercům rozeslal původně.

Druhým bonusem je pak skutečnost, že roční odklad nám umožní odehrát světovou premiéru nové hry coby vrchol jubilejního sjezdu rodáků, který Obědovice čeká v sobotu 13. srpna. A právě s podobným sjezdem rodáků v jedné fiktivní české víscé souvisí i příběh Ryzích amatérů. Propojuje se to zkrátka náramně.

Naše nova hra se snaží obsáhnout ty milióny drobných i velkých důvodů, kvůli kterým děláme amatérské divadlo. Sám mám problém to pojmenovat, pokud jsem nucen jít dál než k samozřejmé a povrchní floskuli „Protože mě to pořád baví“. Tak jsem se z toho vypsál. Hlavním hrdinou je donedávna velmi úspěšný profesionální režisér z pražského kamenného divadla, který neustál tíživou životní situaci a skončil na pomyslném dně. V jeho případě dno představuje potupný návrat do rodné obce (když přijdete o střechu nad hlavou, je bývalý dětský pokojíček v domě rodičů dobrá alternativa). Režisérova návratu domů chce

DS Obědovice jsou Ryzí amatéři se vším všudy, foto archiv souboru.

využít jeho kamarád z dětství, toho času starosta obce, který pod vlivem ambiciózní ženy rozhodne nazkoušet s místními ochotníky Jiráskovu Lucernu. Ideálně pod vedením profíka z Prahy.

Věc má bohužel drobný háček – žádný divadelní spolek v obci ještě neexistuje. A jeho překotné založení a bolavé začátky vedou k jediné jistotě – že bude premiéra krajně nejistá.

Mám pro tenhle stav pochopení, termín blížící se premiéry se dřív nebo později stane noční můrou každého režiséra. Naštěstí nejen ve hře, ale i v životě je umělecký šéf souboru obklopen lidmi, na které se může za všech okolností spolehnout a kteří mu poskytnou oporu, když dojde na nejhorší.

V pátek 12. srpna a v sobotu 13. srpna se v přírodním amfiteátru na obědovické návsi budete moci přesvědčit, jestli nejen Ryzí, ale i obědovičtí amatéři dospějí ke šťastnému konci.

Pavel Novák

Kontakt: DS Obědovice, Alena Sadílková, tel. 777 556 387, e-mail: divadlo@obedovice.cz, <http://ds.obedovice.cz/cz/>

35 / Divadlo Exil má za sebou 101 nastudovaných inscenací

Pardubický soubor do toho v letošní sezóně pořádně šlápnul. Neměl moc na výběr. V říjnu otevřel zbrusu nové prostory a potřeboval svému publiku po nucené covidové pauze nabídnout nový repertoár. Poslední tři inscenace uvidíte pouze v Exilu. Jde totiž o dva autorské počiny a jednu českou premiéru.

Cesta do Benátek je laskavá komedie

Horské túry v obýváku, nametená uklízečka, zpívající instalatér. Cesta do Benátek je o tom, že i na sklonku života si můžeme s úsměvem užívat to, co jsme v životě milovali nejvíc. Vlídna komedie v české premiéře.

Pardubické Divadlo Exil uvedlo v březnu v české premiéře norskou hru Cesta do Benátek. Její autorkou je uznávaná novinářka, spisovatelka Björg Vik.

Posmutnělá, ale laskavá komedie se odehrává v bytě starých manželů. Nemají peníze, zdraví jim dávno neslouží.

Přesto se snaží neopustit to, co v životě nejvíc milovali – cestování a umění. Pro režiséra Alexandra Gregara je hlavním tématem schopnost žít, a přitom se dobře vyrovnat nejen s minulostí, ale i s přítomností.

„Touha žít plnohodnotně a pouze nepřežívat – způsob, jak si udržet lásku, přátelství, smysl pro humor a zdravé myšlení bez předsudků. A také je to o tom, jak je třeba překonávat strach z neznámého, který ostatně stojí před každým z nás... Rakouský spisovatel Arno Geiger ve svém románu Starý král ve vyhnanství napsal, že každé vyprávění je generální zkouškou na smrt, každé musí dojít ke svému konci. Vyprávění, současně s tím, že se věnuje mizení, přivolává nazpět zmizelé věci,“ uvádí Alexandr Gregar, který se také objevil na jevišti jako hlavní mužský představitel. Po jeho boku září herečka Věra Pojmanovou.

Česká premiéra je pro Exil výzva

Proč Divadlo Exil sáhlo právě po textu Bjørg Vik? „Sám jsem už ve věku, kdy mě téma stárnutí a jeho projevy samozřejmě zajímá, a dokonce víc než osobně. A především, jak se vypořádat s tím, co člověk dosud prožil, co dobrého či horšího jej potkalo – a jakou má ještě životní šanci nebo naději... Navíc uvést hru u nás neznámé norské autorky v české premiéře je jistým způsobem výzva,“ vysvětluje Alexandr Gregar.

„Spisovatelka Bjørg Vik se ve své tvorbě často zabývala vztahy mezi mužem a ženou. Jako feministku ji také zajímaly osudy žen středního věku, jejich sny i rezignace. Což ale není případ Cesty do Benátek,“ říká principálka souboru Kateřina Fikejzová Prouzová.

Navíc se tato komorní hra přesně hodí do divadla typu Exil. „Nová scéna Exilu nabízí soustředěný intimní prostor, kterému jistě budou slušet hry podobné našim Benátkám, jeviště i hlediště jsou si tak blízko, že divadlo tu v pravém smyslu může být teď a tady,“ myslí si Gregar.

-kfp-

Útulek je 100. inscenace Divadla Exil

Jan Musil Přejmenovaný (herec Východočeského divadla a filmař) zrežiroval v Divadle Exil svůj autorský text. Útulek je tragikomedii odehrávající se v plyšových kulisách. Jde o 100. nastudovanou inscenaci souboru.

Divadlo Exil zvalo v pátek 15. dubna na svou jubilejní 100. premiéru. Je jí tragikomedie Útulek, pojednávající „o lidech, kteří se snaží zaplnit prázdnotu ve svém srdci.“ Jejím autorem a režisérem je herec Východočeského divadla Jan Musil Přejmenovaný.

Inscenace vypráví příběh Otakara, který je vášnivým

sběratelem plyšáků. Vlastní jich tisíce a všechny je má pojmenované. Plyšáci mu nahrazují skutečné přátele. Zdánlivou pohodu a harmonii naruší Otakarovi jeho spolubydlící Ctibor, který se zamiluje do sousedky Lenky a rozhodne se odstěhovat. Místo sebe tak chce Otakarovi do bytu nastěhovat cizinku Marii. Hra propojuje tragické a komediální prvky a je skvělou příležitostí pro pět herců. V hlavních rolích se představí zkušený Tomáš Klement a Petr Kubík. Ženské role ztvárnily Nicola Skalická a Tereza Nová, které se v Exilu dosud objevily pouze ve hře Příznak. Čtveřici doplňuje Radek Svatoň, který je pak úplným nováčkem.

Autorem hry je Jan Musil Přejmenovaný, který je 14 let v angažmá ve Východočeském divadle. Vedle herectví se aktivně věnuje psaní scénářů. Napsal několik divadelních her a v současnosti pracuje na celovečerním filmu. Musil je nejen autorem hry Útulek, ale zároveň i režisérem. Jak se do Exilu dostal?

„Oslovil mě tehdejší principál Exilu Tomáš Klement, jestli bych neměl nějaký vlastní vhodný text, který bych mohl s Exiláky nazkoušet. Volba nakonec padla na hru Útulek.“ Jak na zkoušení s amatéry vzpomíná? „Bylo to delší, než jsme původně čekali. Zkoušení nám několikrát narušila pandemie covidu. Jedna herečka začala studovat v Brně, druhá zase odjela na čtvrt roku do Střední Ameriky. Musel jsem si zkrátka zvyknout, že amatérští herci zkouší po práci, a když zrovna můžou. V profesionálních divadlech to samozřejmě funguje jinak,“ porovnává Musil, který si svoje angažmá v Exilu nemůže vynachválit. „Zkoušení bylo skvělé, sedli jsme si lidsky. Mám radost, jak se jednotliví herci svých rolí zhostili a těším se na premiéru.“

Hra Útulek je jubilejní 100. premiérou Divadla Exil. Soubor zapojením Jana Musila Přejmenovaného navazuje na předchozí angažmá Vladislava Kracíka z olomoucké Tramtarie a Musilova kolegy Ladislava Špinera, kteří v minulosti s Exiláky nazkoušeli hry Domov můj, dále pak Kuřačky a spasitelky. Na realizaci Útulku se vedle Musila podílela i talentovaná scénografka Karolína Kotrbová

-tk-

Seroš, epizoda 2: Matka útočí

Matka útočí – to je název druhého dílu Seroše. Nejhorší (nebo nejlepší) matka na celém světě vtrhne do Výzkumáku plného bizarních postav. Či je to matka? A co chce? To poprvé diváci viděli v premiéře 23. dubna.

V letošní sezóně jsme přišli s originálním projektem. Začali jsme vám hrát divadelní seriál – tedy Seroš. Na první epizodu nazvanou Výzkumák v sobotu 23. dubna naváže další. Ta se jmenuje Matka útočí. Třetí epizoda se bude zkoušet během divadelních prázdnin a uvedeme ji na podzim 2022.

Divadlo Exil uvedlo v české premiéře hru Cesta do Benátek, foto Michal Kňava.

Divadelní seriál jako nová tradice – první minisérie má tři díly

Autorem nápadu na divadelní seriál je jeho režisérka Lucie Hašková. Inspirovala se u televizních seriálů a sitcomů, které baví diváka v poměrně krátkém časovém úseku. „V Seroši pak tyto televizní seriálové postupy používám a přetavuji je do divadelní podoby. Divák tedy uvidí na jevišti své oblíbené postavy v pravidelných odpremiérováních dílech. Po premiéře každého nového dílu už je bude moct sledovat za sebou v rámci jednoho představení.“ Nakonec na diváka čekají díly tři první minisérie. Třetí bude mít premiéru letos na podzim. Dále ale budeme zkoušet díly další...

Seroš jako živoucí organismus

Autorem textu je herec pardubického Východočeského divadla Jan Musil Přejmenovaný, který už napsal tři díly. V každém se objevuje nová epizodní postava. Musil rozvíjel děj v dalších dílech i podle toho, jakým způsobem jednotliví herci roli uchopili a pojali. Zatímco v 1. díle se postavy představily, ve druhém díle už o nich budeme vědět daleko víc. Jejich charaktery jsou bizarní a stylizované přesně podle pravidel sitcomu.

Firma, kde o přezdívkách není nouze

Ocitáme se opět ve výzkumáku, kde se pro přezdívký

nechodí daleko a pracovní kolektiv je plný bizarních osobností. Šéf, Betyna, Freudka, Troska, Rybka tady už pracují dlouho, Dušan se teprve do kolektivu snaží zapadnout. Do firmy ale vnikne matka Šéfa, energická žena a ve své podstatě matka roku. Co na tom, že její syn si to nemyslí. A všichni se jí snaží uniknout, někteří i fyzicky zbavit. Troska chystá převrat, Rybka ovládá černou magii, Dušan testuje s Freudkou klasické nástroje a Šéf nevysvětlil Betyně smysl modrého kódu...

Divák jako součást hry

Na světě jsou i webové stránky Seroše, které fungují jako fanouškovská základna. Objevují se na něm i medailonky postav, krátká videa ze zkoušek i zákulisí samotného představení. „Časem vzniknou i záznamy jednotlivých dílů. S tím počítáme, až půjdou jednotlivé díly do derniéry,“ vysvětluje Lucie Hašková. Přímou v divadle sami diváci do výzkumného ústavu vstoupí prostřednictvím vrátné, která se pak objeví jako epizodní postava třetího dílu.

-nk-

Kontakt:

Divadlo Exil, Kateřina Fikejzová Prouzová,
tel. 605 251 596, e-mail: posta@divadloexil.cz,
www.divadloexil.cz
facebook.com/divadloexil

Inscenace Absolvent souboru TRIARIUS, Česká Třebová míří na Divadelní piknik Volyně.

36 / TRS 2.0

Českotřebovský TRIARIUS nezahálí, naopak – v nové sezóně nachystal dvě premiéry, na konci roku 2021 to byl Absolvent, jevištní adaptace novely Charlese Webba, kterou proslavil především film s Dustinem Hoffmanem z roku 1967, v dubnu 2022 potom Ahoj můj miláčku, inscenace z útržků vzájemné korespondence Juliany a Magora Jirousových z let 1977–1989.

Absolventa asi netřeba představovat, s jeho uvedením jsme ale získali novou zkušenost – získat práva na jeho uvádění nebylo vůbec snadné. Poprvé jsme agentuře zasílali nejenom přehled naší dosavadní práce, ale také mailonky představitelů hlavních rolí včetně fotografií. I ty totiž podléhaly schválení agentury. Až tak si tvůrci divadelního, resp. filmového scénáře vše hlídají – přitom autor sám se jak peněz, tak práv na knižní předlohu vzdal. Už asi nepřekvapí, že agentura také rozhodla o pořadí jmen autorů a přesném znění textu na plakát i v programu inscenace, stejně jako zakázala použít notoricky známou hudbu Simona a Garfunkela – ne že bychom ji použít chtěli. Režijním záměrem při inscenování Absolventa bylo soustředění se na postavy a snaha o vykreslení jejich motivací. Mottem hry je: příběh zmateného a zuřivého dospívání, stále aktuální (nebo stále aktuálnější?) drama o životě v bezpečí, prosperitě, rozežranosti či přežranosti, bezcti-

žádostivosti, ztráty empatie a bezcitnosti, komedie o nás, kteří přesně víme, co nechceme, ale zatím stále nevíme, co chceme... Hra usazená do 60. let 20. století a Spojených států je univerzální a nadčasová. Tento příběh by se mohl klidně odehrát v současnosti a téměř kdekoli v našem kulturně společenském prostoru. Inscenovali jsme proto postavy, hrajeme situace. Na téměř prázdné scéně, jejímž středobodem jsou jedny bílé dveře, které jsou symbolickým vstupem do života, bezpečím domova, který ukrývá tajemství a sbližuje lidi v něm, stejně jako tvoří bariádu mezi nimi. Snahou bylo vytvořit „balet dveří“, které se po scéně stále pohybují – a tím vytvářejí nové prostory, posouvají diváka v příběhu, v místě i čase. Vedle dveří je na scéně už jen židle/křeslo, které plní všechny ostatní funkce – mění se ve stůl, recepci hotelu... Zmínil-li jsem hudbu, tu pro nás tentokrát napsal Leo Marek – opět na míru hře.

S Absolventem se TRIARIUS zúčastnil krajské postupové přehlídky činohry v Červeném Kostelci, kde získal doporučení na celostátní Divadelní piknik Volyně, v červenci tam bude bojovat o postup na Jiráskův Hronov. Za zmínku ještě stojí herecké obsazení. Roli Benjamina obsadil Jan Kučera, nová posila TRIARIA, student operního zpěvu na Konzervatoři Pardubice. Paní Robinsonovou hraje zakládající členka TRIARIA Lenka Špaisová. Do jisté míry je toto obsazení symbolické pro (staro)nový TRIARIUS – pro-

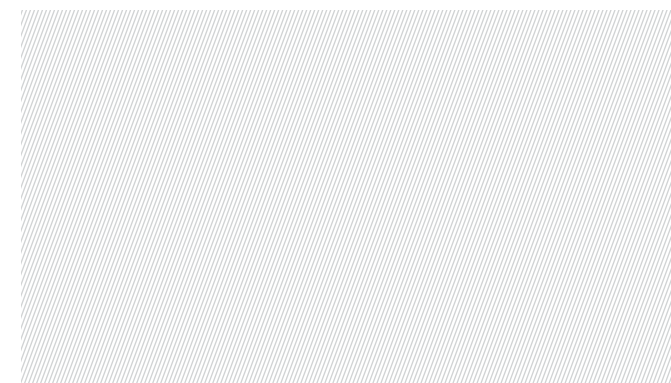
to také název tohoto článku: TRIARIUS vstupuje do další fáze. Již v inscenaci Leni se vedle původních členů objevily nové tváře, v Absolventovi je to ale ještě markantnější. Z triariovských stálíc se tu vedle Lenky Špaisové objevuje také Jirka Duchoň, který se na prkna vrátil po několika letech, a autor těchto řádků, který se ujal také režie. Vedle nich ale s Honzou Kučerou poprvé hrají Jana Dvořáková a Martin Mička, s Lení podruhé na jevišti stojí Jana Voleská. Absolvent je v pořadí 37. inscenací, kterou TRIARIUS od svého založení v roce 2000 uvedl. Osmařicátou je již zmíněné Ahoj můj miláčku, které vzniklo během tří měsíců a od původního konceptu zásadně změnilo svou podobu. Jedná se o kombinaci zážitkového divadla, divadla obřadu a divadla poesie, která se snaží najít průsečíky mezi interpretem, divákem, textem a jeho autorem. Není to tedy činohra, ale spíše divadelní event, který experimentuje s možnostmi divadelního tvaru. Je třeba poznamenat, že se hraje pouze pro dva diváky (muže a ženu) a že celý zážitek trvá 10 minut. Proto hrajeme mnohokrát za den, abychom uspokojili co největší počet těch, co by Ahoj můj miláčku chtěli vidět. A nehrajeme na jevišti, ale v nedivadelních prostorech (půda, kotlina, kryt, ..., kde texty Jirousových dostávají další rozměr.

S Ahoj můj miláčku jsme se zúčastnili krajské postupové přehlídky experimentujícího divadla Audimafor, odkud jsme byli doporučeni do programu celostátního Srámkova Písku. Z této přehlídky jsme si potom odvezli doporučení na zařazení do programu Jiráskova Hronova. S Ahoj můj miláčku začíná TRIARIUS třetí „pětiletku“ se znovu se návrativší Veronikou Samuelovou Stasiowskou. Ta stála u zrodu TRIARIA, potom si odskočila vystudovat hereckou VOŠ, vrátila se s Uchem a Kočkou na kolejích (a dalších hrách), aby si dala pauzu na mateřské dovolené – a nyní je opět zpět a v plné síle. Autorem konceptu a režisérem hry je Josef Jan Kopecký.

Už teď TRIARIUS chystá nové kusy. Jedním z nich je hra Tracy Lettse Linda Vista. Premiéru bychom rádi stihli ještě před zimou, takže se máte nač těšit v nové sezóně.

-jkk-

Kontakt:
TRIARIUS
Josef Jan Kopecký
tel. 604 356 347
e-mail: triarius@ceska-trebova.cz

37 / Regionální kolo dětské recitace nakonec bylo v Sobotce

Regionální kolo dětské recitace mělo proběhnout již tradičně v prostorách Divadla Jesličky Josefa Tejkle (ZUŠ Střezina, Hradec Králové) a předcházet mu měla kola okresní.

Vše bylo naplánováno a se Školským zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků domluveno. Koncem ledna 2022 (čtrnáct dní před plánovaným prvním okresním kolem) přišel mail: „Vážená paní Portyková, rádi bychom vyhověli požadavku, kdy recitační soutěž Dětská scéna patřila v minulosti mezi podporované soutěže, bohužel však MŠMT změnilo způsob přidělování finančních prostředků pro jednotlivé kraje. Změnil se dotační titul, způsob podpory a v neposlední řadě zejména výše finančních prostředků, kde došlo k velmi významnému ponížení alokované částky. Z výše uvedených důvodů tak v roce 2022 není možné počítat s žádným finančním příspěvkem na Vámi pořádanou soutěž – tzn. bez spolupráce se ŠZ DVPP. Věříme, že v dalších letech dojde ze strany MŠMT k opětovnému navýšení podpory olympiád a soutěží a bude tak možné navázat na dosavadní příjemnou spolupráci...“

Jakub Hulák vyslyšel můj zoufalý nářek, slíbil podporu a moc a moc prosil, aby se přehlídka uskutečnila. Bylo jasné, že okresní kola se nepodaří uskutečnit – nebylo na pronájmy, čas letěl... Díky Ladě Blažejové (a to opravdu velké díky, Lado) jsme získali prostory v Sobotce a mohlo se tak konat kolo regionální pro kategorie II., III. a IV. Obávali jsme se, že místo na hranici regionu, bude pro některé recitátory z malých horských vesniček (pokud nemají ochotné rodiče) spíše nedostupné. Ale nakonec se 20., 25. a 27. dubna 2022 na přehlídce v Sobotce objevily děti ze všech pěti okresů našeho kraje. A jaké to tedy bylo? Rodinné, především díky Ladě, která napekla bábovky a vynikající rohlíčky a připravila pro všechny skvělé zázemí.

Ve druhé kategorii převládal výběr tradičních autorů – Šrut, Fischerová, Mrázková, Frynta, Havel, Malý. Převládala interpretace plná energie, u některých recitátorů „to velké chtění“ přerostlo v tempo, za kterým jsme jako posluchači notně pokulhávali. Nebyl problém pochopit, co nám interpret prostřednictvím textu sděluje, problémem byly spíše technické, řekněme, nedovybavenosti – práce s dechem či „deformované“ vokály, nedovyslované souhláskové skupiny a koncovky. U postupujícího Jáchyma Joudala (ZŠ Červený Kostelec) jsme ocenili především jeho osobitost, nadhled a humornou nadsázku. Eliška Lacková (SŠD Sobotka) nás zaujala „nakažlivou“ radostí, logickou výstavbou interpretovaného textu a smyslem pro humor. Čestné uznání získali: Adéla Bramborová (ZUŠ Hradec Králové), Eliška Netíková (ZUŠ Chlumec nad Cidlinou), Ema Matějčková (SŠD Sobotka, Natálie Končícká (ZUŠ Chlumec nad Cidlinou) a Jana Hyková (ZŠ Hostinné). I třetí kategorie byla co do výběrů spíše tradicionalistická (Vančura, Fischerová, Palla, Kahoun, Goscinny, Silverstein,

Macourek). Opět se ukázalo, že dlouhý text není pro interpreta vždy vítězstvím. Není-li text dostatečně vyložen, jsme svědky zápasu s pamětí na úkor sdělení. Nepřípravená pointa, někdy až fyzický útěk z textu, „čárkování“, ne-logická práce s pauzou. I v této kategorii se nedostatečná vědomá práce s dechem stávala překážkou. Oba postupující – Jan Janatka (SŠD Sobotka) a Jan Musil (ZUŠ Hradec Králové) předvedli vyrovnané výkony v obou textech, velký nadhled, smysl pro humor, schopnost vést dialog v přímé řeči s rozlišením postav bez zbytečného přehrávání. Čestné uznání získali: Veronika Charousková (ZUŠ Třebechovice), Vít Blažej (SŠD Sobotka), Darina Penzešová (ZUŠ Hradec Králové) a Anna Reschelová (Biskupské gymnázium Hradec Králové).

Interpreti čtvrté kategorie šli už jednoznačně za osobní povědi. Za problematický jsme považovali výběr typicky „mužských“ textů interpretovaných dívkami – např. text Ivana Vyskočila: Jak jsem neprokázal dramatický talent – nadsázka a vtip vzaly za své, když interpretka s vážností a s dívčí touhou splnit si svůj sen, dostat se na uměleckou školu, škobrtala přes věty, které jsou míněny ironicky. Podobně tomu bylo i v textu Marie Kšajtové: Ze života rodiny

Horáckovy, kde si interpretka upravila text do nesrozumitelné podoby. Dramaturgické úpravy byly asi největším problémem této kategorie – úryvky z knih, kde neznáme logiku vztahů z předchozích kapitol, nedávají bohužel posluchači možnost ztotožnit se s postavami: pravda, při rozborovém semináři nám interpreti byli schopni převyprávět celé romány – ještě že tak – občas se stává, že dílo, z kterého je úryvek, děti ani neznají).

U postupující Anny Holečkové (Biskupské gymnázium Hradec Králové) jsme ocenili schopnost vést dialog v jasné charakteristice postav, logickou stavbu obou textů, schopnost nadhledu a vědomou práci s tempem a pauzou. Kristýna Ceeová (SŠD Sobotka) se představila, coby vyzrálá interpretka. V rozdílných textech předvedla velké množství prostředků, které jí vedly k jasnému sdělení. Čestné uznání získali: Barbora Červenková (ZUŠ Hradec Králové), Barbora Řehůřková (KPDJ Hradec Králové), Viktorie Drahošová (ZUŠ Hradec Králové) a Lucie Mašková (ZUŠ Chlumec nad Cidlinou).

Jana Portyková, ZUŠ Střezina, Hradec Králové

Autorská komedie Nahoru Na horu souboru NODIVSE, Nové Město nad Metují, foto Ivo Mičkal.

38 / NODIVSE NA KONCI PÁTÉ SEZÓNY A S ELÁNEM DO DALŠÍ

Když se ohlížíme za uplynulou sezónou, můžeme hrdě říci, že pro NOVOMĚSTSKOU DIVADELNÍ SEBRANKU to byla sezóna nabitá prací a smíchem, a to všechno samozřejmě díky divadlu. V listopadu loňského roku jsme se konečně

dočkali dlouho odkládané premiéry naší první autorské inscenace Nahoru – Na horu!. Tento večer byl bez nadsázky kouzelný. Dlouho jsme se načekali – my i diváci. Ale výsledek stojí za to!

V únoru jsme se účastnili postupové divadelní přehlídky činoherního a hudebního divadla v Červeném Kostelci, odkud jsme si odvezli čestné uznání za kolektivní autorství

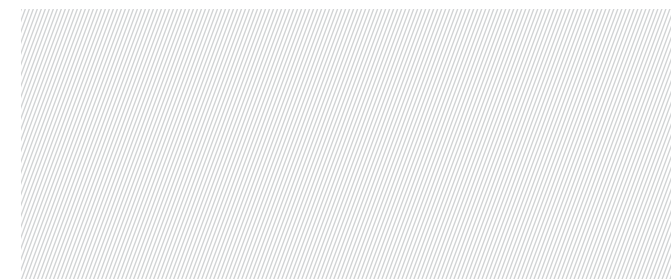
ta tuto inscenaci a také doporučení na celostátní přehlídku dětského divadla do Svitav jako inspirativní představení. Celá přehlídka pro nás byla velmi obohacující a těšíme se na další takovou příležitost.

V rámci VSVD jsme také velice rádi zajeli na Valnou hromadu do Pardubic, odpoledne bylo příjemné, třebaže v komorním složení a těšíme se na další setkání! V dubnu jsme se zapojili do krásné tradiční akce v Novém Městě nad Metují Brány města dokořán. Jedná se o den, kdy se jednak zahajuje turistická sezóna, ale také se mohou prezentovat všechny spolky a organizace města – jde o skvělou příležitost ke zviditelnění, třeba i mezi těmi, kteří do divadla zabloudí málokdy nebo vůbec ne. V kulisách Husova náměstí a naší krásné opony, si mohl každý kolem jdoucí zkusit nějaký kostým a vyfotit se. Vidět a slyšet jsme rozhodně byli, tak snad nám to naši diváckou obec rozšíří. A hned den poté jsme zažili úžasný vzdělávací workshop zaměřený na hlasovou výchovu a jevištní řeč. Jako lektorka za námi přijela herečka, dabérka a pedagožka Eva Spoustová, kterou dobře znáte díky jejímu nezaměnitelnému hlasu z mnoha filmů a seriálů. A někteří ji jistě znáte právě z hlasových seminářů. Den s touto úžasnou dámou nám dal plno nových vědomostí a zkušeností, které se nám na jevišti budou rozhodně hodit. Workshop byl organizovaný na klíč, jako členové VSVD jsme využili možnosti pozvat si lektora přímo k nám. Rozhodně v tomto vzdělávání budeme pokračovat.

Další naše snažení směřovalo k našemu prvnímu pokusu o divadelní festival v Novém Městě nad Metují. Odložená charitativní akce byla věnována obětem loňského tornáda na Moravě a celý soubor, spolu s Městským klubem v Novém Městě nad Metují, odvedl kus pořádné práce při přípravě celého festivalu. Program naplnily členské soubory VSVD, takže si od festivalu mimo jiné slibujeme navázání bližších kontaktů a případně další spolupráci. (Tento příspěvek je psán ještě před uskutečněním našeho DiFestivalu pro Moravu, takže zatím s přáním, aby vše dobře dopadlo.) Těšíme se na shledání na divadelním představení, na přehlídce, i u piva!

Lucie Kotěrová

Kontakt:
NODIVSE – Novoměstská DIVadelní Sebranka,
Nové Město na Metují
Lucie Kotěrová
tel. 604691 611
e-mail: l.prouzova@seznam.cz
<https://www.mestskyklub.cz>
<facebook.com/divadlonome>

Letos jsme opět byli ve Dvoreně Nového Adalbertina.

39/ REGIONY 2022 – STAGE VSVD VE DVORANĚ NOVÉHO ADALBERTINA

PROGRAM

- 27. 6. / 18:00 / Jiří Polehňa: Bleší cirkus
- 27. 6. / 21:00 / Divadelní spolek Klicpera, Chlumec nad Cidlinou: Zdravý nemocný
- 28. 6. / 18:00 / OCHOS Smiřice: Setkání
- 28. 6. / 21:00 / TRIARIUS, Česká Třebová: Absolvent
- 29. 6. / 18:00 / Jiří Polehňa: Bleší cirkus
- 29. 6. / 21:00 / Divadlo Exil, Pardubice: Cesta do Benátek
- 30. 6. / 16:30 / HRRR divadelní spolek, Nemošice: Ani za milion!
- 30. 6. / 21:00 / DS exVeseláci!?, Ústí nad Orlicí: Osířelý západ
- 1. 7. / 17:00 / Jiří Polehňa: Bleší cirkus
- 1. 7. / 19:00 / Společenství turnovských herců a muzikantů, Turnovské divadelní studio A. Marek, Astmatic philharmonic orchestra, Musica Fortuna a Kulturní centrum Turnov: Jaroslav to spískal aneb Krvavá neděle ve městě na Jizerou

-red-

Festival Pernštejnlove přivítá např. Západočeské divadlo Cheb.

40 / SEDMÝ ROČNÍK FESTIVALU PERNŠTEJNLOVE BEZ KOMPRO- MISŮ A ZDRAŽOVÁNÍ

Poslední červencový týden bude letos na Zámku Pardubice opět patřit divadelnímu festivalu Pernštejnlove. Uskuteční se ve stejném rozsahu a kvalitě jako v minulých letech a bez zdražených vstupenek. Pardubický divadelní open air vstupuje do 7. ročníku naplno a bez kompromisů, v pondělí 16. května ve 20 hodin začal předprodej permanentek.

Divadelní festival v srdci Čech, v podmanivém prostředí zámku, se stal stálíci na pardubické kulturní mapě. Od úterý 26. do soboty 30. července 2022 na diváky čeká v hlavním programu 10 divadelních produkcí. V doprovodném programu je na každý den připraven koncert, tradiční sobotní divadlo pro děti a jedno speciální půlnoční divadelní představení. Nebude chybět tradiční Školní výlet Václava Bartoše. Hrát se bude nejen na zámeckém nádvoří, ale i v oblíbeném šapitó a v parkánu.

Předprodej začala permanentkami

Pořadatelé se rozhodli, že navzdory všeobecnému zdražování udrží vstupné v loňském rozpětí. Permanentka na velké nádvoří stojí 1200 korun, do šapitó pak 800 korun. „Nejprve spustíme předprodej pro naše nejvěrnější diváky, kteří si kupují právě permanentky, aby měli šanci získat svá oblíbená místa. Za týden pak rozjedeme prodej lístků na jednotlivá představení,“ říká Tomáš Libánek, ředitel Východočeského muzea, které festival společně se spolkem NaEx pořádá. Doprovodný program je přístupný zdarma.

Program sází na kvalitu

Co tedy letošní Pernštejnlove nabídne? „Z dlouhodobé-

ho hlediska můžeme říct, že se nám daří každý rok naplnit předsevzetí, že divákům přivezeme do Pardubic mimo jiné soubory, které ještě neměli možnost vidět. Kvalitní divadlo hledáme napříč celou republikou,“ uvádí dramaturgyně open airu Kateřina Fikejzová Prouzová. Festival zahájí v úterý 26. července 2022 od 21 hodin úsměvná autorská komedie o tom, že všichni máme nějaký mindrák, **Hřeben Bruce Willise** v podání **Divadla Tramtarie**. Herec, komik, klaun, moderátor v jedné osobě – Filip Teller rozjede ve středu 27. července 2022 od 18 hodin svou hudební stand up comedy show **Možná, že to znáte...** Pardubické **Divadlo Exil** uvede ve středu 27. července 2022 od 21 hodin svou novinku – tragikomedii **Útulek**. Jejím autorem a režisérem je herec Východočeského divadla Jan Musil. Ve čtvrtek 28. července od 18 hodin publikum pobaví **Skečmen**, komedie o chlapíkovi, kterému jednoho dne řekli, že ztratil humor je One Man Show herce **Romana Zacha**. **Západočeské divadlo** Cheb zahraje ve čtvrtek 28. července 2022 od 21 hodin svůj hit **Souborné dílo Williama Shakespeara ve 120 minutách**.

A Divadlo Žumpa z Nučic nabídne svou cenami ověřenou inscenaci **Přiznání** v pátek 29. července 2022 od 18 hodin – základem je prostý, leč originální nápad: použít daňové doklady jako klíč k vyprávění životního příběhu. Pražské **Divadlo 21** míří na Pernštejnlove s hrou autora a režiséra Davida Drábka **Rain Woman**. Parafráze slavného amerického filmu Rain Man je na programu v pátek 29. července od 21 hodin.

A jako každý rok si přijdou na své i děti, tentokrát se mohou těšit na interaktivní inscenaci **Za pohádkou kolem světa**. V premiéře ji uvede pardubické **Týbrdo divadlo!**

Ani letos nebude chybět **Rande naslepo**, kdy diváci netuší, jaké představní je čeká, kdo bude hrát a jaký žánr. Začíná v sobotu 30. července 2022 v 18 hodin. Festival uzavře muzikál, v sobotu 30. července od 21 hodin se na jevišti objeví masožravka, pražské **Hroboso** naservíruje hororovou muzikálovou komedii Adéla ještě nevečeřela.

Doprovodný program – koncerty i divadlo

Samozřejmostí je bohatý doprovodný program, který probíhá v parkánu a nabídne celou řadu kvalitních tuzemských kapel i písničkářů. Představí se mj. dreampopová kapela Teepee, osobitý písničkář David Pomahač, pardubická kapela Chanson trio de Coucou nebo herečka a písničkářka Jana Kozubková. V sobotu diváky čeká půlnoční divadlo v podání Ductus Deferens. Záštitu nad festivalem letos převzali senátorka Miluše Horská, náměstek hejtmána Pardubického kraje Roman Línek a náměstek primátora města Pardubic Jan Mazuch.

Kateřina Procházková Skůpová

Kontakt:
Divadelní festival v srdci Čech – Pernštejnlove
Kateřina Fikejzová Prouzová
tel. 605 251 596
www.pernstejnlove.cz
facebook.com/pernstejnlove

41 / ŠRÁMKOVA SOBOTKA MÁ GENIUS LOCI

Letos ve dnech 2. -9. července 2022 byl již 66. ročník... Kdysi se věřilo, že každé místo má svého ducha, génia. Genia loci. Ať to byl les, studánka nebo dům, ale i celá krajina či země, duch ono místo ochraňoval a tvořil jeho specifčnost. Člověk kolem sebe cítil rozměr posvátna, řád i důvěrnou známost obývaného prostoru. Se svým prostředím se identifikoval, ta či ona místa v krajině dávala jeho životu míru i prožitek blízkosti a dálky. Podněcovala ho k tomu, aby je sám dotvářel a pokládal za svůj domov. Dokázal tak ve světě, jak praví filosof, lidsky bydlit: obývat na zemi a pod nebesy dům světa.

Charakter prostoru citlivě prožívá i současný člověk – i když je z dávného řádu víceméně vykořeněn a proměnil se v turistu, zvědavého a hromadícího zážitky. Výraz genius loci nás však dnes napadá právě tehdy, když mluvíme o místu, které nás opakovaně zasahuje zvláštní, jedinečnou atmosférou. Vnímáme, jak se „duch místa“ zrcadlí v organickém propojení přírody s architekturou, jak opakovaně ožívá díky předchozí zkušenosti i paměti (individuální, generační i historické), v kumulaci a vrstvení sdílených příběhů, obrazů i slov. Genius loci se stal předmětem zkoumání fenomenologie architektury či sociologie sídel. Přesto jde ovšem o jev nesnadno uchopitelný, tak jako je těžké definovat či v konkrétnosti popsat vlastní domov. Ve své tvorbě však dokážou zachytit genia loci umělci. Dokonce ho zároveň mohou dát ostatním plně spatřit až oni, pokud byl třeba dosud přehlížen nebo jsme si jeho jedinečnost neuvědomovali. I Sobotka – Šrámkova Sobotka – má nesporně svého genia loci. Jako městečko v krajině, která je součástí příznačně nazvaného Českého ráje, i jako fenomén spojený se jménem slavného rodáka Fráni Šrámka. V čem sobotecký genius loci spočívá? A v čem genius loci Šrámkovy Sobotky?

V tom, co vidíme při protilehlých výhledech od Mladé Boleslavi nebo od Jičína, když městečko spatříme v širší, lesy ověřené kotlině, položené na její vnitřní neúplně vyvýšenině, s dominující vzepjatou hmotou gotického kostela? Vnímáme její dialog s protilehlým kopcem, zakončeným ikonickou okrouhlou věží barokního zámku. Blízkou krajinu města dotváří údolí sevřené pískovcovými skalami a lesem, jímž protéká potok. Dále pole a sady, síť cest, body božích muk a soliterních stromů, mozaika lidských sídel.

V duchu místa se setkává přítomnost s vědomím minulosti. V dimenzi času osobní paměti, kontinuity generací a historie. Také zde má Sobotecko vzácný příklad, a to v literárně skvělé dějepisné práci, Pekařově Knize o Kosti. Ta pomáhá poznat historii kraje, obohatit a prohloubit vlastní pohled na něj a vědoměji ho prožít. V kontextu dějů pak můžeme sledovat třeba růst Semtínské lípy, na Šolcově statku vést rozmluvu se zde narozeným básníkem, projet se právě dostavěnou železniční tratí či se ocitnout na zahájení prvního ročníku literárního festivalu. Míst paměti, některých přímo v podobě pomníku či pamětní desky, je na výběr.

Fraňa Šrámek vytvořením básnického místopisu Sobo-

tecka naplnil svou uměleckou dispozici procítit, vystihnout a pojmenovat dosud nevyslovené. Spisovatelova tvorba umožnila druhým dotýkat se místa jinak, vnímat jejich působivost, hovořit o nich. Od té doby se umělecké dotvoření stalo jejich součástí, získala – a stále získávají – další obsah. Začala tak nově existovat i lokalita spjatá s umělcem, jím dotýkané místo tvorby, ona charakteristická Šrámkova Sobotka. Z těchto kořenů vyrostl i poetický festival, působící na účastníky nezaměnitelnou atmosférou a posouvající genia loci i do prostoru vzájemného setkávání a společných zážitků.

Má větší magičnost panoramatický pohled na Sobotku od hřbitova, kde za hnědým, zeleným nebo zlatým polem vnímáme různorodé objemy domů a plastičnost siluety proti pozadí lesnatých hřbetů a oblohy? Nebo duch centra, kompozice náměstí s rytmem podloubí, dotvořená kašnou – z níž „v noci pije bělohřívý měsíc“ – a mariánským sloupem, věžemi radnice a kostela? Či záhadná moc Šrámkova domu, osobitá nálada interiéru básnickovy pracovní? A co přilehlá zahrada, oživující každoročně ve dne i za noci jako dějiště poetického festivalu – a jako jeho srdce?

Pro Karla Čapka byla Sobotka městečkem básníků, kantorů a ševců. Čím je pro nás dnes? A čím jsou další města se svými kašnami na náměstí, dlažbou, kostely a domy, školami i nádražími, továrnami a parky, čím jsou krajiny, údolí, studánky, řeky i cesty do polí? Co třeba pražské či brněnské ulice, jimiž prošla velká i drobná historie, ale také imaginace umělců, a na nichž zanechala stopy kreativita našich předků i současníků? V čem spočívá jejich genius loci?

Pokud jsme se v jednom z předchozích festivalových ročníků zamýšleli nad „časem v nás“, tedy nad časem v našem životě, individuálním i společenském, hlavně co do jeho reflexe v jazyce a literatuře, zaměřme teď pozornost i na druhou veličinu našeho ukotvení do světa: na prostor, místo, na ducha místa – genia loci. Zamysleme se, jak určuje místo – a jak různá místa – naše životy, v jakých příbězích se s nimi setkáváme, jak o nich mluvíme, jak je pojmenováváme a vyslovujeme.

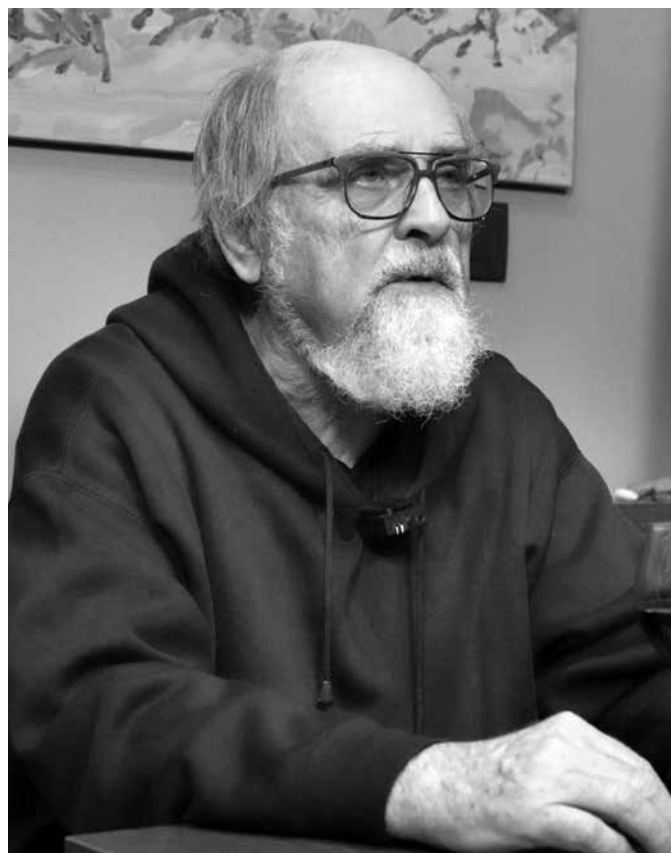
„Snad jsme tu jen, bychom řekli: Dům,
most, studna, brána, džbán, strom ovocný, okno,

– dokonce: sloup a věž... Ale rozuměj, řekli,
ó, řekli to tak, jak samy věci ty nikdy
nemyslíly, že jsou.“
(R. M. Rilke)

Jen člověk má dar věci (a místa) „říci“, pojmenovat, jen člověk cítí distinkci blízkosti a dálky, dokáže se k místu vztáhnout a porozumět mu v dimenzi jeho genia loci.

Jan Bílek a Irena Vaňková

Kontakt:
Šrámkova Sobotka
Jan Trč
tel. 603 155 547
e-mail: produkce@sramkovasobotka.cz
sramkovasobotka.cz

Ladislav Had Svoboda.

42 / ANTRÉ, LADISLAV HAD SVOBODA

Legendární kulisák, znalec českého divadelního prostředí, režimní potíživista, člen stávkového výboru královéhradeckého divadla během revolučních událostí v listopadu 1989.

Ladislav Had Svoboda je jedním divadelníků, kteří nejsou divadlem nějak významně poznamenáni z dětství. Ve školních letech navštívil povinná školní představení, ale jinak nic. Jediný jeho kontakt s uměleckým světem byl přes jeho přátelé, kteří se věnovali spíše výtvarnému umění nebo poezii. Přesto si ho divadlo přitáhlo a drží si ho už dobrých čtyřicet devět let.

Začal jako montér/kulisák, dnes je vedoucím jevištní techniky. „Když jsem začínal, byla scénografie ovlivněna tímhle podivným formalismem – všude samé lešení, obrovské konstrukce. Mění se hlavně generace scénografů, než naše práce,“ odpovídá Ladislav Had Svoboda. I scénografie samozřejmě reaguje na vývoj divadelní i společenské. Nové generace scénografů přinášely podle Ladislava Hada Svobody nový pohled na scénografii. Dbaly na vysokou výtvarnou kvalitu, což byl – od lešení – velký posun. Ve svých vzpomínkách na výrazné scénografy jmenuje třeba Karla Zmrzlého, nebo Petra Matásku.

Jako žijící legenda stál Ladislav Had Svoboda u nespočtu

významných událostí pro Klicperovo divadlo. Jednou z nich byl i vznik studiové scény Beseda. „Původně to byla hospoda, pak závodní jídelna a pak divadelní zkušebna. Studio Beseda vzniklo, dá se říci, brigádou – hrubé úpravy prováděli svépomocí zaměstnanci divadla. A Beseda byla velmi pokrokový prostor na svou dobu,“ říká Ladislav Had Svoboda.

Další významná éra, na kterou rád vzpomíná, byl příchod Vladimíra Morávka. „Peter Scherauffer vyhodil z Divadla Na provázku nějakého režiséra – Morávka. Od ředitele jsme dostali úkol – spolu s dramaturgyní Zorou Vondráčkovou – a vyrazili za Morávkem do Brna. Měli jsme se setkat v kavárně, ale nikdo tam dopoledne nebyl. Pak přišel obrovské chlap – Morávek. První věc, kterou v Hradci udělal, byla Buldočina, na ty poměry neuvěřitelná věc. Vladimír Morávek je silná režisérská osobnost, s nikým a s ničím se nikdy nemazal. Stáhnul Tomicovou s Draku, a pak už jely samé významné inscenace.“

-lk-

Martin Zbořil.

43 / ANTRÉ, MARTIN ZBOŘIL

Mladý člen mladého souboru, který se do divadla vrhnul po hlavě – nejen že hraje, ale také píše divadelní hry.

Martin Zbořil žije ve Smiřicích, kde je také členem divadelního spolku OCHOS Smiřice. Navzdory dlouhé covidové divadelní pauze má soubor v letošní sezóně za sebou hned dvě premiéry, což je obdivuhodné. Setkání a Hrobku s vylídkou jsme mohli vidět na červenokostelecké přehlídce.

Soubor OCHOS Smiřice vznikl v roce 2011, prvním jeho počinem byla pohádka, Les vypráví. A pak se pomalu začala rozvíjet divadelní a vůbec kulturní aktivita ve Smiřicích. Martin Zbořil u zakládání souboru přímo nestál. Ale měl od své ženy, která je zakládající členkou, podrobné informace. „Impulsem pro vznik souboru bylo, že večery, kdy Smiřice jsou potmě a v tichu, si říkají o to, aby se začalo něco dít,“ říká Martin Zbořil.

Zkrátka, jak to bývá, parta nadšenců si řekla, že by bylo dobré zkusit něco, co kulturní život nakopne... V historii Smiřic se ochotnické divadlo samozřejmě také objevuje, tak proč to znovu nezkusit? A jak dál říká Martin Zbořil, i to byl jeden z důvodů, proč hrát divadlo, a také když je vůle ukázat se před lidmi. Zázemím souboru je kulturní dům Dvorana. „Krásný, řekl bych až multifunkční prostor, který se využívá k mnoha příležitostem. Večery, kdy zkoušíme nebo hrajeme, jsou v tom divadelním prostředí útulné.“

Manželka si musela zvyknout, že do divadla nechodí jen ona.

Martin Zbořil do souboru doslova naskočil v roce 2019, a to krátce po premiéře inscenace Příběhy obyčejného šílenství, v níž začínal jako alternace v roli Jiřího.

Martinova manželka také stála u zrodu nového divadelního souboru – Martin se ale rozhodl, že bude doma s dětmi. Až v průběhu těch let dospěl k tomu, že by se také rád zapojil: „Jsem rád, že jsem přestoupil z pozice hlídajícího tatínka na pozici hrajícího herce.“ – Martin Zbořil přiznává, že si pak jeho žena musela zvyknout, že nechodí do divadla sama... Nicméně každý si užívá zkoušení a hraní po svém. I přes složitou rodinnou organizaci si Zbořilovi divadlo užívají. „Vytváříme si ve spolku ostrůvky toho, jak se tam bavíme. Ale muselo se to trochu usadit. Naštěstí nám děti hlídají prarodiče a chůva, abychom do divadla mohli jít oba.“ Z Martina se také stal novopečený autor. Napsal pro smiřický soubor komedii Setkání, příběh o rodinném setkání, kde se zrcadlí vztahy dětí a rodičů. Psaní her Martina bavilo už od dětství. Proč se k tomu vrátil? „Profesí jsem advokát, občas to není snadné, a potřeboval jsem se z toho všeho vypsat. A k psaní se můžu poklidně vracet, baví mě to a naplňuje.“

-lk-

44 / ANTRÉ, ADAM PÁVEK

Dlouholetý člen DS Hýbl Česká Třebová, nyní i člen jeho výboru. Ted' je před Adamem Pávkem jeho první režie. Aby ji zvládl, začal studovat v Centru uměleckých aktivit Hradeckou divadelní konzervatoř, obor činoherní režie, pod vedením pedagoga JAMU Aleše Bergmana.

Adam Pávek začal s divadlem už od malička, vyprávěl a hrál své rodině a kamarádům. Jeho aktivním začátkem před diváky byl ale umělecký přednes, recitace – Adam se pravidelně účastnil přehlídek Dětská scéna. „Zjistil jsem,

Adam Pávek.

že recitace je pro mě moc zajímavá a baví mě to,“ vzpomíná. Časem mu však přišla recitace poněkud statická. Když viděl divadlo, toužil to také zažívat a prožívat na jevišti.

Na gymnáziu se Adam dostal k souboru Hýbl, kde získal svou první malou roli v inscenaci Podskalák. Iniciačním pro něj však byl divácký zážitek, kdy viděl představení Věno slečny Laury v režii Jiřího Jirše. „Mě to divadlo svým způsobem nějak začalo uchvacovat. Už jsem se trochu se souborem znal, pomáhal jsem několikrát s kulisami a nahlédl i do toho, jak dobře propracovaný 'ekosystém' divadlo je, chtěl jsem být součástí,“ popisuje mile Adam Pávek.

Chci, aby ten soubor pokračoval

Divadelní soubor Hýbl Česká Třebová má tradici už 141 let a v současné době ho tvoří přes čtyřicet členů. „Taková tradice mě fascinuje. Přejde mi úžasné, že Hýbl stále funguje. Za dobu jeho existence proběhlo střídání režisérů, generací herců, žánrů. Dnes hlavně chci, aby ten soubor dál pokračoval.“

Soubor Hýbl diváci znají jako soubor hrající komediální či hudební žánry. Adam Pávek chce tuto tradici zachovat, protože jí vnímá jako hlavní poselství souboru. Mají se bavit herci i diváci. „Jsem strašně rád za kolektiv, který dnes máme. Jsem také rád, že mě tak hezky přijal výbor, který si přeje především pokračování činnosti. Chtěl bych víc jezdit mimo Českou Třebovou a věřím, že budeme rádi, když bude možnost zahrát si kdekoli jinde. I když českořebovský divák bude vždy to hlavní,“ říká závěrem Adam Pávek, který bude v České Třebové pokračovat především v činoherní komedii, ale nebrání se ani myšlenkám na jiné divadelní formy.

-lk-

Petr Kruliš.

45 / ANTRÉ, PETR KRULIŠ

Šéf Jiráskova divadla v Novém Bydžově a herec tamního souboru Jirásek. Ochotničení mu například přineslo i manželku – s níž se oženil přímo na jevišti. A významnou divadelní osobností byl i jeho otec.

Novobydžovská Divadelní jednota byla založena v roce 1905 a o dva roky později uvedla první inscenaci – Lucernu. Pak bylo divadlo v Novém Bydžově zavřeno od roku 1986 až do roku 2003 a místní spolek tak přišel o domovskou scénu. Přestože byla snaha s divadlem pokračovat, bez zázemí to nešlo. A pak – během těch sedmnácti let došlo zcela ke generační výměně, jen několik starých bardů mělo chuť divadlo znovu nakopnout. „Tím nakopávačem byl můj tatínek. Inicioval, abychom něco nazkoušeli, dal dohromady nejen některé ze starých herců, ale oslovil i lidi další. Vytvořilo se nové herecké jádro. Setkání nového souboru proběhlo někdy v roce 2002, zkoušeli jsme právě Lucernu. Premiéra byla u příležitosti otevření Jiráskova divadla,“ říká Petr Kruliš, který se do divadelního spolku zapojil hned, jak se do Nového Bydžova nastěhoval – jeho zapojení také podnítil jeho tatínek.

Jiráskovo divadlo v Novém Bydžově nabízí divákům amatérské i profesionální soubory, je to stagiona, sál je

multifunkční, takže neslouží pouze k divadelním účelům, ale hraje se tu také kino...

Divadelní soubor Jirásek je plný zpěvných talentů

A jeho repertoár tomu nasvědčuje, k tomu má velký potenciál. V souboru je totiž hodně kantorů základní školy i základní umělecké školy. V roce 2005 soubor nazkoušel Fidlovačku v režii paní Vaškové z Hořic. Na scéně účinkovalo asi pětadesát herců a doprovázelo je zhruba třicet pardubických filharmoniků, zpívalo se i v Limonádovém Joovi nebo v muzikálu Aleluja, svatá Nituš.

Petr Kruliš nedá na silnou tradici ochotnického divadla dopustit. „Hraní, to je – magický, hlavně je magický prostor jeviště. Na jevišti se člověk uzdraví, nic ho nebolí, starosti nechá v šatně. V roce 1986, když bylo divadlo zavřeno, jsem coby dítě tehdy stál na zhasnutém jevišti – a tekla mi slza po tváři. Zní to asi pateticky, ale tehdy přišel táta a řekl mi: Jak já ti rozumím, ano, to je jeviště,“ vzpomíná Petr Kruliš.

-lk-

Michal Moravec.

46 / ANTRÉ, MICHAL MORAVEC

Dvaadvacetiletý herec studující režii, a který se nechce vzdát ani ochotnického divadla. Workoholik, skvělý parták, a strašně ukecaný tvor. Zkrátka další mladý divadelní sympaták.

Michal Moravec pochází z Poličky, od dětství tam působí v místním divadelním spolku Tyl. Vystudoval herectví na Konzervatoři Brno, nyní je studentem třetího

ročníku bakalářského studia na Divadelní fakultě JAMU, studuje tam činoherní režii.

Michal pochází z rodiny, kde, dle jeho slov, je tak trochu zjevením. Nikdo jiný se totiž u Moravců umění nevěnuje. Zato Michal projevoval umělecké vlohy už od raného dětství. Na základní umělecké škole začal s kytarou, zanedlouho přišel i zpěv a také tanec. Neminula ho samozřejmě recitace, dramatik navštěvoval pod místním souborem Tyl. Když se nudil, vzal kameru a natáčel se svými kamarády filmy. Kde se vzala jeho touha režirovat? „Vždycky jsem vlastně trochu režiroval. Jako malý jsem točil ty filmy. V divadle byla zkouška jen jednou týdně, a to bylo málo. Ve škole jsme se občas domluvili a nazkoušeli třeba pohádku. Tam už jsem k tomu vedení tíhnul. A na konzervatoři v Brně jsem zjistil, že potřebuju organizovat. Když se mi něco jako herci nezdálo, tak jsem začal pochybovat. Herectví mě baví, ale vnitřně mě tolik nenaplňuje,“ popisuje svůj vývoj od herce k režisérovi Michal Moravec.

Poličtí ochotníci mají opravdu hodně členů

Ochotníci v Poličce založili své divadlo již v roce 1834. Dramaturgie se kontinuálně vede klasickým způsobem, nicméně za řadu let a mnoho a mnoho generací se soubor vyvíjí. Dnes je pod hlavičkou DS Tyl několik souborů – věkové rozmezí od nejmenších dětí až po starší ochotníky. Michal Moravec říká: „Ve spolku je celkem pět souborů. Máme ochotníky, kteří jsou Starší činohra, pak Mladí ochotníci, Mladí kočovníci, Popraskd jsou staří kočovníci... A máme i divadelní školu, kterou vede Veronika Jílková, tam je několik věkových skupin. DS Tyl má opravdu hodně členů.“

Michal letos v premiéře uvedl (k výročí ochotnického divadla v Poličce) Starce na chmelu s mladou částí souboru. V současné době se věnuje své bakalářské práci. Jeho absolventská inscenace je Shafferův Equus, nelehký kousek o hledání psychologické příčiny násilí u mladého chlapce. „Mám rád vážné kusy – lehčí žánry si užiju v Poličce,“ říká Michal Moravec, mladý a nadějný divadelník, který se nebojí zkoušet vše, co ho láká.

-lk-

47 / ANTRÉ, JAROSLAV POKORNÝ

Herec, který údajně lépe píše, než hraje. A proto také slovesný dramaturg Českého rozhlasu Hradec Králové a šerif královéhradecké osady Vycházejícího slunce.

Jako malý kluk snil o hře na kytaru, při přijímacích zkouškách na základní uměleckou školu však neuspěl. A tak posléze zkoušel literárně-dramatický obor. „Jednou přišla do naší třídy na základní škole taková dáma bujných kadeří a také jeden zvláštní zarostlý pořízek,

Jaroslav Pokorný.

a mluvili o tom, jak je fajn dělat divadlo – byli to Pepík Tejkl a Jana Portyková. Tak jsem si řekl, že tam zajdu, a když se mi to zalíbí, budu tam chodit, hrozně mě to chytlo,“ vzpomíná Jaroslav Pokorný.

Během let, kdy navštěvoval dramatik, zažil plno obohacujících zážitků, také spoustu přehlídek a seminářů. A díky tomu poznal mnoho lidí i různé způsoby vedení. Tehdejší skvělá éra Jeslíček měla na Jaroslava zcela zásadní vliv, a když se na konci studií gymnázia rozhodoval, kam dál, zvolil divadlo. Přijímací zkoušky dělal jak na DAMU, tak na JAMU, ale nakonec uspěl na Vyšší odborné škole herecké.

K psaní textů se dostal díky kritičce Janě Soprové, která si ho vzala do redakce zpravodaje Jiráskova Hronova. Otevřely se mu tak nové dveře i možnosti setkávat se s lidmi, kteří si mají co předávat. „Pak se ozvaly hlasy: Ty možná líp píšeš, než hraješ – a tak jsem o tom začal uvažovat. Všechno se ostatně děje tak, jak má. Ale později jsem uznal, že profesionální divadlo není pro mě.“

Dal jsem sám sebe

A stal se pedagogem dramatika – ve svých domovských Jeslíčkách. Zpočátku měl o svých schopnostech pohybnosti. „Tehdy jsem úplně nevnímал, že tam mám co dělat. Nebyl jsem si jistý, jestli mám co dát, a když jsem se někde bavil s herečkou Ninou Divíškovou, tak jsem to zmínil, a ona mi řekla: Co bys dával? Dej sebe, to je nejvíc!... A tak jsem dal sebe,“ směje se Pokorný.

„Mít rád divadlo a žít divadlem, jsou dvě různé věci. Já

jsem prostě člověk, který má rád divadlo," říká o sobě. A vysvětluje i to, proč se divadlu nevěnuje profesně – dalším důvodem je i to, že bývá dost nervózní, na jevišti se neubrání sebekontrolou. Takže nakonec se lépe cítí mezi amatéry. Rád dělá divadlo, které ho baví, a které ho naplňuje. Snaží se pracovat s režiséry, kterým věří. „Moc mě baví proces čtení a hledání v textu. V pohybu na jevišti mám stále ostych a občas se hlídám, jak to dělám. U režie musí mít člověk nějakou vizi, musí to umět všechno prokomponovat a na to nemám dostatečnou představivost. Potřebuju věci na jevišti vidět, pak případně řeším jejich změny," uzavírá své divadelní vyznání Jaroslav Pokorný.

-lk-

Josef Horáček .

48 / ANTRÉ, JOSEF HORÁČEK

Jaroměřský rodák, kterému se všechno děje náhodou – avšak vždy tím správným směrem, náhodou se stal policistou. A náhodou se stal i jaroměřským starostou. A náhodou se dostal také k divadlu.

Josef Horáček je v amatérském divadle činný od roku 2001. O divadle samozřejmě věděl mnohem dříve, ale před tím ho nijak nezasáhlo, povinně navštěvovaná školní představení nebudí ani dnes v Josefu Horáčkovi dobré vzpomínky. Prý při tom získal vůči divadlu spíše apatii: „Byly to dlouhé hodiny, které jsem tam musel odsedět a nepamatuju si z té doby žádné představení. A vždycky jsem musel sedět hned vedle soudružky učitelky, protože jsem byl trochu grázlík.“

Naštěstí se nechuť k divadlu vytratila. A to i díky jeho manželce – ta je důvodem (nejen) jeho profesního života, kdy se rozhodl pro dráhu policisty, díky ní si také našel cestu k divadlu. Totiž, v době své služby u policie jezdil jako vedoucí na letní tábory do Budislavi. Jedno

rozmarne léto hodně přšelo, a proto vedoucí hledali cesty, jak naplnit táborový program – Josef Horáček se rozhodl pro divadlo. „Děti si napsaly scénář, já to korigoval, režíroval, a vlastně jsem v tom také hrál. Manželka hlavního vedoucího tehdy byla členkou jaroměřského DS Vrchlický, po tomto táborovém kusu se mě zeptala, zda jsem někdy divadlo hrál, že mám talent, a jestli nechci zkusit dělat dospělé divadlo," vzpomíná Josef Horáček.

Z role do role

Jeho první rolí byl Učitel ve hře Loupežník od K. Čapka. „Od tohoto představení mě divadlo hrozně chytilo. Divadlo je děvka, která chytne a prostě nepustí," říká Josef o svém náhlém a vášnivém vzplanutí k divadlu. To ostatně mohou posoudit ti, co měli štěstí vidět unikátní inscenaci Boxer, v níž Josef Horáček exceloval – nápad na monodrama se Pepovi zrodil po jistém diváckém zážitku, kdy zatoužil, zkusit si takový formát taky. Byla u toho i Jarka Holasová, takže už nebylo cesty zpět. „Měl jsem si najít text... Vyprávěl jsem Jarce příběh boxera z koncentračního tábora, text, o kterém jsem uvažoval, ale ne a ne ho najít. A dva dny na to jsem dostal e-mail od Jarky – a v něm čerstvý překlad Boxera," popisuje Josef Horáček. Boxer se hrál ve sklepě Městské knihovny v Jaroměři, ale také třeba na Šrámkově Písku. „Bylo to pro mě velice těžké hraní, jak emočně tak fyzicky.“

Josef Horáček má za sebou mnoho rolí, také nemálo režii a autorských prací, především pohádek. Jeho další plány se ovšem řídí časovými možnostmi, které se odvíjejí od jeho působení ve funkci starosty města, času na divadlo moc nezbyvá, ale jeho volání je stále silné. „Mám vlastní hru – v plenkách – o Jindřichu VIII. aneb časy se mění. To téma mě zajímá, Jindřich VIII. nastupoval jako naděje pro Anglii, ale to jak se vyprofiloval, mnoho lidí nemile překvapilo. Vidím v tom jistou paralelu v našem hradním pánovi. Tak bych to rád udělal," prozrazuje Josef Horáček.

-lk-

49 / ANTRÉ, LUCIE HAŠKOVÁ

Divadlo dělá od rána do večera, hraje, režíruje, vymýšlí choreografii, a když je potřeba, navrhne a ušije kostýmy. V divadle je zkrátka jako doma.

Lucie Hašková je kmenová herečka a režisérka pardubického Divadla Exil, působí tu od svých šestnácti let. V době, kdy z Klatov přišla do Pardubic na Střední školu chemickou, vyhledala Divadlo Exil, které se stalo její velkou láskou. Střední školu sice stihla vyměnit, ale divadlo zůstalo. V současné době Lucie studuje kombinované studium Divadelní a filmové vědy v Olomouci, pracuje jako nápověda a inspicientka ve Východočeském divadle Pardubice, ale stále se věnuje svým projektům v Divadle Exil a také v Týbrdo divadle.

V letošní sezóně se v repertoáru Exilu objevil divadel-

Lucie Hašková.

ní seriál. „Nápad vznikl už před několika lety, kdy jsem si s myšlenkou na divadelní seriál hrála. Zajímalo mě, jestli by to fungovalo, zda by na to lidi chodili. Ostatně, proč bychom si s partou přátel nemohli zajít do divadla – na seriál?" A tak – první série představení Seroš bude mít již v této sezóně tři díly. A zda bude pokračování, to se autoři teprve rozhodnou.

Ze všech rolí v divadle nejraději k režii

„Na divadle je mi nejbližší režie," říká Lucka. „Několikrát jsem se hlásila na herectví, to jsem si ještě myslela, že to může být fajn. Ale teď, když do toho trochu více nahlížím, si říkám, že je to až neuvěřitelná řehole. Ráda si užívám ten tvůrčí proces, baví mě, když divadlo vzniká. A když je projekt hotový, tak už mě to zajímat přestává, už vymýšlím něco nového.“

Lucie má za sebou pěknou řádku rolí, ale také režie či spolu-režie. A z projektů, které si Lucie Hašková vymýšlí a tvoří, je patrné, že v divadle ráda experimentuje. Po svých rodičích zdědila také výtvarné nadání. „Tatínek je aranžér, on je takový klatovský umělec, a trochu blázen – to myslím v dobrém. Maminka je grafčka.“

Lucka je velmi zdatná i pohybově, což dokazuje nejen sama na jevišti, ale také při vytváření choreografií. Také s kolegyní Janou Kauckou založila divadlo pro děti – Týbrdo!, s nímž jezdí na zájezdy. „Dětské publikum je nejlepší publikum na světě. Hraní pro děti mě baví, protože při tom zjišťuješ, že hrát vlastně ani nemusíš, prostě si hraješ." Lucie vyvrací zažitou frázi, že dětské publikum je nejnáročnější, protože nic neodpouští, zkrátka se přepne do dětského věku – a najednou je tu infantilní Lucina, která si chce hrát. „Našla jsem si vlastně svou

životní profesi. Chtěla jsem být v divadle – a v divadle jsem. Divadlo vlastně dělám od rána do večera, takže – jupijajej," raduje se Lucie Hašková.

-lk-

50 / ANTRÉ, LUCIE PETERKOVÁ

Extrovertní dívka, která vyrostla v talentované dámě. Herečka, moderátorka, hudebnice a referentka pro komunikaci s veřejností v Muzeu východních Čech v Hradci Králové. Rodačka z Náchoda, která za sebou zanechává výrazné stopy své energické osobnosti.

Lucie se profesně divadlu nevěnuje, ale jinak jí provází celý život. „Extrovertní dítě jsem byla úplně od malička. Vzpomínám, že spousta rodinných přátel se často těšila, co ta malá Peterková zase předvede. A mě tyhle eskapády bavily. Potom mě na základce zastihlo divadlo," vzpomíná Lucie Peterková.

Lucie Peterková.

Její divadelní začátky byly pod vedením, nám dobře známé Lidy Šmídové, která vedla skupiny dětí k divadlu. Lucii očarovalo představení svých vrstevníků, které navštívila se školou. Po tomto zážitku chtěla také dělat divadlo. „A dokonce mě kvůli tomu rodiče drželi v šachu: když nebudeš hrát na housle nebo přineseš čtyřku z matiky, tak nepůjdeš na dramaťák! Ale úplně to nefungovalo," usmívá se Lucie Peterková, které bylo od začátku jasné, že divadla se jen tak nevzdá.

Při otevření zrekonstruovaného Divadla Beránek v Náchodě byla Lucie Peterková přizvána jako kompars do první divadelní inscenace místních ochotníků, a právě pod taktovkou Lidy Šmídové. Tehdy se už hrálo

na velkém jevišti. „A tam bylo jasné, že to dělat chci,“ vzpomíná na zásadní moment Lucie. A protože divadlo k Lucii patřilo zcela přirozeně, rozhodla se pro studium herectví na Vyšší odborné škole herecké v Praze. Byť měla mnohdy o svém studiu pochyby, školu úspěšně dokončila. „Někdy ve druháku jsem toho chtěla nechat, ale naše učitelka, Iveta Dušková, mě uklidnila, řekla mi, že herectví se nemusím věnovat profesně. Já cítila, že na to nemám povahu,“ vypráví o svém studiu Lucie Peterková.

Srdcové záležitosti amatérského divadla

Lucie se tedy chytila nápadu nevěnovat se herectví profesně, což ale neznamená, že na herectví zanevřela úplně, naopak. Divadlo bylo stále její láskou, a tak se mu začala věnovat mezi amatéry-ochotníky. Má za sebou plno krásných rolí, za mnohé z nich posbírala nejedno ocenění. Její dospělý herecký život je pevně spjat s ochotníky v Hronově, kam se duchem stále vrací ke svým srdcovkám. „Ráda vzpomínám na pana Houšťku. To je alfa a omega mého divadelního života v Hronově. Měla jsem díky němu krásné role. Jedna z nich byla třeba Líza Kariová v Obchodníku s deštěm. Ale vlastně cokoli, co jsem s ním dělala, stálo za to. Věděl všechno, co potřeboval, nabízel, dával nám prostor, a jenom usměrňoval. A i když jsme na přehlídkách slyšeli třeba i kritické ohlasy, vůbec jsem nepochybovala o tom, že pan Houštěk ví, co dělá,“ vzpomíná Lucie Peterková.

-lk-

Ivana Richterová.

51 / ANTRÉ, IVANA RICHTEROVÁ

Na divadelních prknech se poprvé objevila v pouhých čtyřech měsících, což ji poznamenalo – v dobrém slova smyslu – na celý život. Nejen že vyrůstala v divadelní restauraci, ale dál si hledala cesty, jak se divadlu věnovat.

Ano, narodila se v divadelní hospodě v Polici nad Metují. Její otec byl hostinský a ve svém podniku vítal plno

významných divadelních společností i osobností. „Divadelní restauraci měl otec už z předminulého století. Já bohužel nemám vzpomínky na všechny společnosti, ale otec nám vyprávěl o všech, kteří k nám jezdili, vzpomínal například na Olgu Scheinpflugovou, dopisoval si s Eduardem Kohoutem. Někdy jsem docela litovala, že jsem je sama nezažila,“ říká Ivana Richterová. Krásné časy ale narušil socialismus a znárodnění. (Na místě tehdejší divadelní hospody dnes stojí stavební firma a bagry.)

Bez divadla to nejde

Nikdo z rodiny Ivany Richterové naštěstí na divadlo nezanevřel. Naopak, hráli všichni, a nejen rodiče, všichni hráli a Ivana hraje aktivně dodnes. „Bez divadla si nedokážu život představit,“ říká Ivana Richterová. „I v těch divných dobách, kdy nikdo nic nesměl či nedělal, já jsem stále dělala divadlo.“

Společnost lidí, kteří se točili okolo polické divadelní restaurace, našla své útočiště v Kolářově divadle. Jako divadelní spolek Kolár zahájili svou činnost v roce 1940 Jiráskovou Lucernou. V souboru je v současné době aktivních deset až patnáct lidí, ale Ivana vzpomíná i na zlatá léta souboru, kdy bylo aktivních třicet až čtyřicet lidí – a třeba i tři režiséři. To pak soubor nastudoval klidně i dvě premiéry za rok. „Zkoušelo se například se Standou Šrůtkem. třeba Majitelé klíčů od Milana Kundery. Lidi šileli, protože v tom jasně viděli metaforu tehdejší doby,“ vzpomíná Ivana Richterová. „Já u pana Šrůtky dostala první roli v inscenaci Drak je drak. Hrála jsem první hospodskou.“

Ivana Richterová měla a má divadlo jako svého zásadního koníčka. Pracovala v traktorové stanici, ale stále se divadlu věnovala, věnovala mu veškerý svůj volný čas. Také vystudovala krajskou lidovou konzervatoř, jezdila po přehlídkách a později začala pracovat jako metodička OKS v Náchodě. Díky tomu se dostala i k festivalu Jiráskův Hronov, začínala tam v redakci zpravodaje, ale nakonec měla na starost i celou organizaci přehlídky. Ivana je držitelkou Zlatého odznaku J. K. Tyla a stále aktivně hraje – naposledy v inscenaci Světáci, která měla nedávno premiéru.

-lk-

52 / ANTRÉ, LIBOR STOLÍN

Ačkoliv je to kus chlapa, dost divadelníků mu říká Liborek. Je šarmantní, vtipný, nezdolný, a je ho všude plno. Hlavně je to ale všestranná osobnost amatérského ochotnického divadla z Týniště nad Orlicí.

První chvílky s divadlem zažíval Libor Stolín jako student v divadelním souboru Vrchlický v Jaroměři. „Spolužačka chtěla jít na DAMU a potřebovala průpravu u amatérů. A nechtěla tam jít sama, ostýchala se. Zeptal jsem se maminky, co ona na to, a pamatuji, jak prohlásila: Co herec to kurevník a alkoholik. Nakonec ale povolila. Pamatuju si dodnes, jak tam seděl nějaký starší pán a všichni jsme stáli frontu, aby nás napudroval. A po zkoušce nebo po představení zase stáli frontu na odlíčení. A ta vůně je nezapomenutelná...“ vzpomíná s nostalgií Libor. A dodává, že by ho nikdy nenapad-

Libor Stolín.

lo hrát divadlo – ještě že spolužačka zasáhla.

Libor Stolín je spjat s divadelním souborem Temno Týniště nad Orlicí, který byl založen roku 1998. Soubor od té doby spolupracuje s režisérkou Evou Drábkovou, která z něj vytvořila jedinečné seskupení pro hry současných autorů. Zatím nejhranější inscenací tohoto souboru je Meresjev a na paty mu v počtu odehraných repríz šlape inscenace Koule, která u diváků také sklízí velké úspěchy. Vedle komedií se Temno nebojí ani vážnějších témat, často inscenovaným autorem je syn režisérky, známý dramatik David Drábek. „Styl Drábkova humoru nám sedí,“ dodává Libor.

Jako činný divadelník a bývalý šéf kulturního domu působil Libor Stolín nejen v DS Temno, ale také v divadelním souboru Jirásek Týniště nad Orlicí vyhlášený operetami a hrami se zpěvy. Jirásek momentálně bohužel nezkouší – nemá režiséra, který by se pustil do klasického stylu, na který jsou členové i diváci tohoto souboru zvyklí. Dnešní aktivní týništské soubory jsou nejen Temno, ale i U. F. O. a Pubertové. Všechny soubory zkouší v kulturním domě, kde mají plnou podporu a prostor pro činnost.

U.F.O.

Po zkratkou U.F.O. se skrývá soubor s plným názvem Unie Ftipných Osobností – jeden z týništských souborů, o němž většina amatérských divadelníků jistě slyšela. Byl založen jako soubor, který bude hrát autorské hry. „Máme štěstí, že máme autora a režiséra v jednom – Jindřicha Bartoše. Je to soubor mladších lidí, kteří chtěli jít cestou vlastní tvorby. Ale hned jak vznikli, mě stáhli k sobě,“ říká jen mimochodem Libor Stolín, který

do tohoto kolektivu evidentně a bez problémů zapadl.

-lk-

53 / ANTRÉ, MAREK ZÁKOSTELECKÝ

Vyrůstal v Jižních Čechách – s babičkou, dědou a krásným domácím loutkovým divadlem. Začínal jako amatérský divadelník, kterého táhlo i výtvarné umění. Dnes je profesionální scénograf, ale také výtvarník a hudebník.

Dětství strávené na venkově Jižních Čech, kde si hrával s domácím loutkovým divadlem, vtisklo Marku Zákosteleckému touhu věnovat se něčemu krásnému – umění. Na výtvarnou školu do Prahy se nedostal

Marek Zákostelecký.

a tak šel na gymnázium do Strakonice. Tam se setkal s kamarádem, s nímž později tvořil loutkové divadlo. „Kamarád Ivan (syn Ivana Křešničky), se rozhodl založit vlastní loutkový soubor. Tak jsme začali spolupracovat, a už vlastně první rok naší existence jsme účinkovali na Loutkářské Chrudimi v doprovodném programu. Pro mě se otevřel nový svět, svět loutkového divadla,“ vypráví Marek. Když vzpomíná na začátky ve světě loutkového divadla, vybavuje si také silné zážitky, které ho zasáhly a ovlivnily jeho vnímání divadla vůbec. Jmenuje třeba Céčko Svitavy nebo Prodanou nevěstu Divadla Drak, kterou scénograficky vytvořil Petr Matásek.

„Mě to loutkové divadlo strašně bavilo, a vůbec mě ne-

napadlo, že by se tím dalo žít," říká Marek. Po gymnáziu se přesto přihlásil na DAMU na katedru loutkového divadla.

Dostal se na katedru loutkového divadla a to bez předchozího, výraznějšího výtvarného vzdělání. Což mu v začátcích studia dost chybělo, ale jakmile se coby student dostal k praktické práci na inscenacích, měl výhodu. Jako nadšený amatérský divadelník prošel totiž různými semináři i lidovou konzervatoří. „Se spolužáky jsme se vlastně krásně doplňovali. Já byl vždycky i trochu dramaturgem, vždycky jsem ty věci dokázal promyslet a podat do širších souvislostí," říká Marek Zákostelecký, který ve výtvarných technikách sice chvíli pokulhával, ale jak říká, v divadelní práci měl vedle svých spolužáků náskok.

Divadlo Drak byl můj sen

O omámení Divadlem Drak hovořil Marek v souvislosti se svými divadelními začátky. Postupně s poznáváním drakovské poetiky láska k tomuto divadlu sílila a angažmá v Divadle Drak byl jeho velký sen. V době, kdy tam scénografii mistrně vládl Petr Matásek, byl Marek ještě na DAMU, po absolventské inscenaci se ale sen proměnil v realitu. „Na základě naší absolventské inscenace jsem dostal nabídku jít do divadla Drak. Pobyl jsem tam devatenáct let a byl bych tam rád dál, jenže okolnosti byly proti mně," říká.

Marek Zákostelecký je sice scénograf, na svém kontě má ale i řadu režii. Poslední dobou působí hlavně v Polsku. Do konce srpna můžete v královéhradeckém Muzeu východních Čech navštívit jeho retrospektivní výstavu loutek a scénografií, dle jeho slov je to jisté uzavření hradeckého působení...

-lk-

Aleš Dvořák.

54 / ANTRÉ, ALEŠ DVOŘÁK

Herec, režisér, scénograf, kulisák zvukař, pedagog a lektor slovesných oborů v Divadle Jesličky. Začínal s diva-

dlem v Opatovicích nad Labem a během dosavadní kariéry vystřídal nejedno východočeské amatérské divadlo či soubor. Hodně režíruje, ale jak sám říká, kdyby mohl, tak jenom hraje. V současné době ho můžete coby herce vidět třeba v pardubickém Divadle Exil.

Jeho děda byl divadelní režisér a herec, otec kulisák a technik. Divadlo bylo zkrátka součástí rodinného života. A možná i proto se neví, kdy přesně Aleš Dvořák s divadlem začal. „To opravdu nikdo neví, možná někdy v letech 1984-1985, a určitě v Opatovicích.“

Opatovický Kulturní dům měl díky restitucím v 90. letech minulého století bohužel šestiletou pauzu, v roce 1997 se ale obnovila Občanská beseda a nazkoušelo první dětské představení, rok poté i inscenace dospělého souboru S tvou dcerou ne. V té době byl Aleš osloven k účinkování, a tak se otevřely dveře jeho dalšímu působení a tvorbě. První Alešova režie byla při inscenaci Zub za zub, kterou nejenom režíroval, ale také v ní hrál. Naopak poslední opatovická režie byla s hrou Dabing Street od Petra Zelenky, původně psaná na míru Dejvickému divadlu. „Její text není úplně pro každého, měl jsem pocit, že moje dramaturgie nejde našemu opatovickému divákovi naproti," říká Aleš Dvořák.

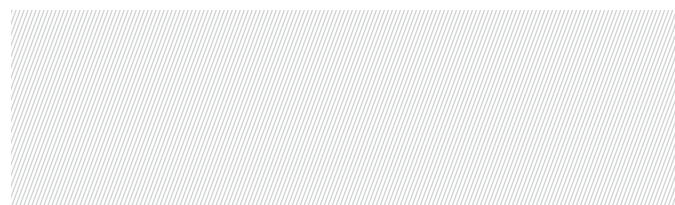
Role, na níž Aleš jako na úplně první vzpomněl, je McMurphy z Přeletu nad kukaččím hnízdem. Není to zcela jediná nelehká úloha, kterou Aleš Dvořák ztvárnil. „Velká, zlomová role byl Sládek v Havlově Audienci a Adam v Měsíčním děsu – to byly asi první role, kdy jsem se trápil. Ale rolí, které mě zasáhly, bylo víc," Nelehkou výzvou byl Kočár do Vídně českotřebovského souboru Triarius, kdy musel hrát v němčině. „S touto rolí jsem se taky pral, hrát v němčině? Byl jsem zmatený, nevěděl jsem, co je kdy za scénou... A premiéru jsem neměl rád, pak už se to ohrálo, a bylo to lepší.“

Aleš si také zachoval velký zážitek s již zmíněnou postavou Sládka v Audienci – z představení na Trutnov Open Air festivalu, které s Divadlem MY Theatre odehráli přímo před Václavem Havlem. „Václav Havel za námi před představením přišel a omluvil se, že nebude na celou hru, má prý živý vstup na ČT a tak abychom se nelekli, že odchází," vzpomíná.

Herectví je láska

„Kdybych si mohl vybrat, tak neregistruju. Já bych mohl jenom hrát, to mě baví víc. Ale ani herecký sen nemám. V poslední době mi přicházejí menší role, na to jsem si musel zvyknout, protože já měl vždycky klády. Ale třeba to zase přijde..." říká Aleš Dvořák.

-lk-

Karel Syrový.

55 / ANTRÉ, KAREL SYROVÝ

Odchovanec Divadla Jesličky Josefa Tejкла, v současné době herec a režisér divadelního souboru OCHOS Smiřice.

Smiřický divadelní soubor OCHOS má za sebou 10 let své existence. Když se soubor zakládal, začalo to krátkou zprávou ve smiřickém zpravodaji, že se chystá obnovení ochotnického divadla. „Najednou, a z ničeho nic, za mnou přišla babička a říkala, že se ve zpravodaji píše, že se zakládá divadelní soubor. Tak jsem si řekl, proč ne? Sebral jsem se – sešlo se nás pár lidí – a šli jsme do toho. Jediné, co chybělo, byl prostor, a taky režisér, hra, a možná ještě další lidi," vzpomíná Karel Syrový.

Že ve Smiřicích divadlo chybělo, o tom svědčí i fakt, že na divadlo se tu chodí. „Naučili jsme lidi chodit do divadla, protože děláme dobrý divadlo, a protože nás to baví," usmívá se Karel a dodává, že i sám si užívá, když se publikum dobře baví. A ochotníci je pro kamarády ze souboru možnost vyblbnout se a odpočinout od práce. Teď má čerstvě za sebou i svou režijní prvotinu, text mu napsal kolega ze souboru Martin Zbořil. Z této zatím jediné inscenace, kterou Karel nastudoval, můžeme vidět, že je typ režiséra, který řeší scénu minimalisticky. Nicméně by si rád zkusil i muzikál s velkou výpravou.

A dalším titulem dvojice Zbořil-Syrový je inscenace Propuštění. Děj začíná v ženské věznici, kde se odehrají příběhy dvou hlavních postav, vězeňkyň. Takže se můžeme se brzy těšit na nový smiřický divadelní počín. Nebude ale jediným, dalším aktivním režisérem souboru OCHOS je Eva Urbancová. Po Hrobce s vyhlídkou chystá nový titul... **Smiřičtí a postupové přehlídky**

Za dobu své existence představil soubor ze Smiřic už několik svých inscenací na přehlídkách amatérského divadla. Letos byl v Červeném Kostelci, a to s inscenacemi Hrobka s vyhlídkou a Setkání. „Mnoho lidí ze souboru si kritiku lektorského sboru až příliš bere. Nemohu říci, že by porota chtěla naši inscenaci nějak strhat. Určitě se snaží, aby si lidi uvědomili proč, co a z jakého důvodu jim to či ono říká. Je jednoduché říci, co je špatně, těžší je mluvit o tom, co funguje. A když něco nefunguje tak to člověk vnímá. Když to funguje, tak to tak má být. Chvilí jsem byl k hodnocení citlivý, ale pak jsem si uvědomil, že to jsou lidi jako my, jen mají více zkušeností. Hlavní je učit se od nich, a poslouchat je," říká Karel Syrový. Přes občasné rozpaky však soubor ze Smiřic tvoří dál a dál i jezdí na přehlídky, takže protože o zpětnou vazbu přece jen stojí. Což je dobře.

-lk-

Petr Mareček.

56 / ANTRÉ, PETR MAREČEK

Hradečák, divadelní kritik a editor MF DNES, který se pořád učí. Milovník dobré komedie odchovaný na groteskách.

Recenzentem se stal prý náhodou. Když se člověk dostane do novin, dostává úkoly, nejdřív menší, pak na jednu stránku, pak se stane editorem a tak dále. A Petr Mareček se dostal až k psaní divadelních kritik.

„Pořád se učím – i divadlem i psáním reflexí. Stále jsem nejistý,“ říká Petr Mareček. Své psaní bere jako zodpovědnost, když člověk kritizuje něco, na čem inscenátoři pracovali 3 až 6 měsíců, nebo i rok, musí k takové práci přistupovat s jistou pokorou. Což neznamená, že se bude vyhýbat kritickým slovům – Petr Mareček se ale věnuje deníkové kritice, která neplní cíl teatrologické studie. „Jde mi o to, předat svůj pocit z představení, případně pozvat na představení. Třeba i se slovy: Běžte, udělejte si obrázek sami. Ale také jsem jednu recenzi končil s tím, že s úctou k hercům jsem prosil o derniéru.“

Petr Mareček miluje komedie, jeho vkus byl tříben černobílou televizí, kde rád sledoval televizní inscenace. A s nadšením sleduje komedie, které jedou jako dobře namazaný stroj, kdy je to zkrátka rozkoš. „Komedie se musí dělat s vážnou tváří. Ta rozkoš boje mě táhne,“ říká Petr Mareček. „Já komedie miluju, ale musí se umět

udělat. Herci nesmí mrčkovat nebo koketovat s publikem, to nejde.“ Dále host Antré vzpomíná, jak Milan Lasica uměl mistrně podehrávat fóry. A dodává: „Pro mě je úplně nejvíc nikoliv to, co vzniká na jevišti, ale to co vzniká v hlavě diváka.“

Komedie a specifika ochotnického divadla

V souvislosti s amatérským divadlem zmiňuje Petr Mareček osobnosti, které známe v souvislosti s dobře vedeným divadlem – jsou to například Josef Tejkl, Alexandr Gregar či Jan Sklenář, který se souborem Vrchlický Jaroměř vytvořil velmi zdařilé inscenace. Nicméně, zařít se může cokoliv, kdykoliv a komukoliv, někdy to zkrátka vyjde – jindy zase ne. „Myslím, že amatérské divadlo je především o spolkové činnosti, která ty lidi nesmírně kultivuje, a pak také kultivuje i publikum. Můžeme se bavit o tom, jestli je to umění nebo jenom zábava, nebo se lidi baví tím, že vidí ne jevišti souseda – ono to je tak, jak pán Bůh dá,“ uvažuje nad ochotnickým, amatérským divadlem Petr Mareček.

Závěrem tento pozorný divák a milovník komedie navrhuje sepsání zákona, který by ukládal maximální minutáž inscenace: „Klidně na vaší valné hromadě vznesete, že komedie má mít maximálně 85 minut a tragédie 120. To je zákon divácké pozornosti. Uděloval bych jenom výjimky.“

-lk-

Dominik Linka.

57 / ANTRÉ, DOMINIK LINKA

Rodák z Přibyslavi, běžec, hudebník, ale především herec Divadla Drak. Je synem velké přibyslavské ochotnice a jejího muže, pedagoga a hudebníka. Vystudoval činoherní herectví na konzervatoři v Praze.

První a zásadní setkání Dominika Linky s divadlem zažil zhruba ve svých deseti letech. To se vydal se svým kamarádem do Horáckého divadla v Jihlavě, na představení Kočka na rozpálené plechové střeše. Titul, který rozhodně není pro děti, v něm ale zanechal silný zážitek. „Viděl jsem předtím spoustu představení, ale ten Williams mě vzal. Protože jsem tam viděl člověka, který se opil, a ženu ve spodním prádle. A tak jsem si řekl, že tohle chci dělat. A šel jsem do divadelního kroužku, a už se to vezlo,“ vzpomíná na své začátky s divadlem Dominik Linka.

Ochotnické divadlo v Přibyslavi

Protože měl Dominik od malička zájem o divadlo, samozřejmě vnímal existenci takových souborů v jeho rodném městě. „V Přibyslavi, myslím, funguje už jen jeden soubor. Když jsem byl ve škole, tak byly tři: Furiant, kde hráli hodně klasiku s opulentními výpravami, Hadrián, kde se snažili o tvorbu divadlu se zpěvy, spíš to ale byly situační komedie a 'dveřovky', a potom Rolnička, nebo snad Kašpárek, loutkové divadlo pro děti.“ Dominik však chtěl dělat divadlo moderní a po svém. A založil ve městě další amatérský soubor. Přepsal Rozruch v Andénách od Borise Viana a pustil se do režie, chtěl tak reagovat na zkostnatělou strukturu starých souborů.

Po studiu na konzervatoři ho životní cesty zavedly na šest

let do Malého divadla v Českých Budějovicích. „Potkal jsem se tam s Kubou Vašíčkem a najednou jsem zjistil, že to divadlo, co jsem si myslel, je úplně nic. A že divadlo pro děti a pro mládež může být opravdu životní poslání. V tom bylo velký štěstí, to Malé divadlo.“ A pak přišla nabídka z Naivního divadla v Liberci. Tam se Dominik cítil jako doma, ostatně jeho tatínek z Liberce pocházel a Dominik tam trávil většinu svého dětství. Nakonec ale neodolal vábení tvůrčího týmu Vašíček a Jarkovský – a zamířil do královéhradeckého Divadla Drak, což se ukázalo jako osudová volba. „Asi jsem byl překvapený, jak poctivý ty lidi tady jsou. Tím nechci říct, že by to jinde dělali blbě nebo že by to šulili. Tady je to fakt dřina, děláme to nejlíp, jak umíme, a očekáváme to i od ostatních. Tady nikdo nic nemá zadarmo, i když jdeme při práci do konfliktu, tak tvoříme – a je to je čistý, čistá tvůrčí práce. Lidi v Draku jsou velké osobnosti. Mají svá ega, ale dokážou je potlačit pro výsledek a celek. Což není samozřejmostí.“

-lk-

Boris Prýgl.

58 / ANTRÉ, BORIS PRÝGL

Basbarytonista, jeden z nejtalentovanějších mladých pěvců, který vystudoval Vysokou školu múzických umění v Bratislavě a po svém prvním angažmá ve Slovenském národním divadle zpíval na jevištích po celém světě.

Nápad na kariéru operního pěvce vznikl ve chvíli, kdy Boris Prýgl seděl před televizí, a sledoval Luciana Pavarottiho. „Maminka chtěla být operní pěvkyně. A když jsem jí říkal, že bych to chtěl jednou dělat, až budu velký, tak se mě začala věnovat. A proto dnes tady s tebou sedím, a povídáme si o opeře,“ líčí Boris. Říká také, že ale

přišly i chvíle, kdy si nebyl kariérou operního pěvce jistý. „Na první operetu mě vzala babička – tenkrát jsem si řekl, že opereta je lepší, tam se alespoň občas mluví. Ale postupně jsem se začal více věnovat opeře.“

Boris Prýgl se ovšem proposlouchal nejen k opeře, které se nyní profesionálně věnuje, ale také ke staré hudbě všeobecně, cítí z ní poctivost a propracovanost. „K muzikálu nemám úplně vztah, mám rád starou hudbu, protože tam jsou slyšet školení zpěváci. Cítíš, že je to školený a posazený hlas. Proto mám raději i starší muzikály a starší hudbu.“

Češi nejsou v hudbě tak přesní, ale jdou za hudbou

Boris Prýgl je v současné době také sólistou Bavorské státní opery v Mnichově, proto může porovnat práci Němců a Čechů – jak se např. liší jejich přístup k hudbě a k libretu: „Řekl bych, že u nás se jde víc za hudbou. A v Německu musí být všecko tak dokonale nastudované, že se až vytrácí ta specifčnost. My sice nejsme tak přesní, ale jdeme víc za hudbou.“ Podle vyprávění Borise Prýgla je to zcela odlišný přístup jak v Německu, tak v Rakousku. V Německu musí být všechno přesné a inscenace musí šokovat, v Rakousku se zkouší tak, jak to Mozart napsal. V České republice se dělají opery hezky lidově, tradičně. Ale Boris Prýgl není zastáncem ani jednoho z přístupů, každé dílo si zkrátka žádá něco svého, specifického.

Minulá doba, pro všechny divadelníky neveselá, zasáhla zásadně i operu. Na přenosy hrávané před prázdným jevištěm vzpomíná Boris nerad. To období změnilo i jeho životní sen – do třiceti let se dostat do Metropolitní opery v New Yorku. „Teď už chci hlavně hrát a je vlastně jedno kde a kdy. Možná, že po třetím lockdownu už bych se na to vykašlal. Hledat v sobě nějaký motor nebo zárodek nějaké naděje, proč se pořád učit, proč bránici trénovat, když nevíme, jestli to bude dál fungovat. Ale ten sval musíme neustále trénovat a udržovat ho v nejlepší kondici. Bez hraní to ale nejde,“ říká s vroucným přáním Boris Prýgl.

-lk-

59 / ANTRÉ, JIŘÍ POLEHŇA

Sám o sobě říká, že je lidový loutkář, protože je „pošlý“ z lidu. Absolvoval loutkářskou Východočeskou lidovou konzervatoř u prof. Jana Dvořáka, a pak ještě výtvarnou lidovou konzervatoř. Jinak je samouk.

Společným rysem loutkářů, nadšenců, kteří vezmou do ruky cokoliv, a ono to ožije, je hravost. Už na základní škole si Jan Polehňa hrál s papíry, vyráběl si malé rekvizity nebo loutky. „Vytvořil jsem si ze školního sešitu malou knihovnu jako rekvizitu. Což mělo samozřejmě jistý dopad ve škole i doma. Pak jsem také mamince rozstříhal nějaké velice důležité plány z práce. A ona vzala ty moje výtvary svému vedoucímu, s tím, že má syna blbce. Naštěstí jsme nebyli nařčeni z protistátní činnosti,“ vypráví

Jiří Polehňa.

Jiří. Jeho pokusy s materiálem pokračovaly. „Viděl jsem filmové Staré pověsti české od Jiřího Trnky a to mě inspirovalo, abych se začal zabývat animací. A rozstříhal jsem tátovi těsnění u auta.“ Jiří se začal věnovat i malbě a k loutkovému divadlu se aktivně dostal po vojně, tehdy byla povinná, kdy jeho kolega založil loutkový soubor.

Přes řečovou vadu si našel svou cestu

Loutkářské konzervatoře pod vedením prof. Dvořáka se konaly v Divadle Drak. Zkusit takové studium byl pro Jiřího Polehňu sen... Jenže v podmínkách pro přijetí byl i předpoklad dobré výslovnosti, což Jiřímu u některých hlásek dělá problém. Na konzervatoř se ale nakonec přece jen dostal. „Za dva roky přišla přihláška znovu a poznámka o výslovnosti tam nebyla – zapomněli na to. Tak jsem se přihlásil. Dvořák mi říkal: Hele, ty blbě mluvíš, ale když mi slíbíš, že nevylezeš na jeviště, tak tady zůstaň,“ vypráví Jiří Polehňa, který si se svým řečovým handicapem nakonec poradil i na jevišti. „Prostě jsem začal psát texty, který ty moje špatný písmenka neobsahují. A když, tak to jsou negativní postavy.“

Divadelní vůně se nedá popsat

Jako pro rodilého Hradečáka a člověka zrozeného pro loutkové divadlo bylo Divadlo Drak zcela přirozenou základnou. Jiří se do tohoto divadla vracel opakovaně. Jeho osobním rekordem bylo zhlédnutí jedné inscenace sedmnáctkrát!

Jiří Polehňa už léta hraje svá představení a nejen v České republice. V současné době se chystá na zájezd do Dublinu. Dá se říci, že jednou z jeho kultovních inscenací, je Bleší cirkus, který kdysi vznikl ve spolupráci se Zdeňkem Tesařem. A právě tuto inscenaci budete mít možnost shlédnout i na letošních REGIONECH v Hradci Králové, kde se představí na scéně VSVD. „Pokud mě zdraví bude přát, tak bych chtěl hrát dál. A mám domluvený s dětmi,

že až budou mít pocit, že je to hodně blbý, tak mi to řeknou. A začnu zase malovat. Tím toho moc nezkazím,“ směje se Jiří Polehňa.

--lk-

Jan Marek.

60 / ANTRÉ, JAN MAREK

Režisér a herec souboru Společnost bloumající veřejnosti. Člověk, který se věnuje divadlu takřka po celý svůj život. Jeho působištěm je město bohaté na divadlo, Turnov.

V Turnově zdaleka netvoří jen Společnost bloumající veřejnosti, to město je velice bohaté na amatérské divadelní soubory. Určitě je to dáno i tím, že ve městě mají tyto spolky velkou podporu. „Máme štěstí, že město Turnov je velice nakloněné všem divadelním aktivitám. Takže můžeme zkoušet přímo v divadle a nemusíme za to platit, což je úplně skvělé. Tímto bych chtěl městu poděkovat,“ s vděčností říká Jan Marek. V Turnově můžete vidět také další soubory, třeba Nakafráno, který se prezentuje výhradně autorským divadlem, hraje tu Turnovské divadelní studio Antonína Marka, loutkářský soubor Divadlo na židli i legendární Čmukaři. Novým objevem je uskupení NOTDIS.

Jan Marek začal s divadlem už na základní škole. Skrytou touhu po divadle odhalila dívka, do které se Honza zakoukal, a jak říká, i díky tomu se dostal k divadlu. „Život bez divadla si úplně představit neumím. Představa života bez divadla je smutná. Člověka to naplňuje.“ Iniciačním diváckým zážitkem pro Jana Marka bylo představení pod taktovkou Petra Hakena Biloxi Blues, hra

o šestici mladých kluků, kteří jedou na frontu.

Kam kráčí Společnost bloumající veřejnosti

Jan Marek se hlásí ke klasické činohře a svou práci odkazuje ke známé herecké škole Michaila Čechova. Připomíná, že v souboru poctivě pracují na tom, aby se celý svou tvorbou především bavili, a aby bavili samozřejmě diváky. I v Turnově jsou diváčky nejoblíbenější komedie. Jan Marek ale říká, že jim nejde pouze o švandu: „Vždycky se snažíme vybrat takový text, aby to nebyla jenom sranda pro randu, ale aby tam byl i ten tragický příběh. Vždycky by se mělo jedno dotýkat druhého.“ Jan Marek miluje divadlo a vyzařuje vstřícným, poctivým a optimistickým dojmem. Není divu, že svou auru přitahuje divadelní svět, který je mu nakloněn. O domácích divácích mluví jako o vstřícných a o svých kolezích jako o skvělých lidech, kteří jsou navíc zodpovědní a disciplinovaní. Honzovi s divadlem pomáhá i jeho žena, která se stará o všechny administrativní věci. No uzejme, není to sen?

-lk-

Jiří Polehňa.

61 / ANTRÉ, HELENA KOZÁKOVÁ

Učitelka ze základní školy. Ve svém volném čase se věnuje, jak jinak, divadlu. Jejím koníčkem a vášní však není činohra, loutky, nebo experimentální divadlo. Jejím favoritem je improvizace.

Poprvé se s improvizací setkala v Opatovicích, když tamní skupina B. I. Z. O. N. I. měla improvizací zápas. Helena měla divadlo vždycky ráda, ale improvizací zápas se jí zalíbil, ne-

dal jí spát. Když potom měla příležitost, tak se k Bizonům přidala. „Nějakou dobu trvalo, než jsem se začala cítit úplně uvolněně,“ říká Helena Kozáková. „Řekla bych, že asi půl roku. A myslím si, že je důležité umět se přizpůsobit kolektivu, vnímat, jak to tam funguje.“

Improizační divadlo je divadlo bez scénáře. Což znamená, že nemá pravidla. Jednotlivé kategorie a scénky mají pravidla, která se dají nazkoušet. „Když člověk chodí na trénink a několikrát musí vymýšlet, co hraje za postavu – včetně toho jak mluví a chodí –, tak se musí vžít do své role a zároveň si vytvořit scénář v hlavě, aby se posouval příběh. A všechno je teď a tady! Když si to vyzkouší několikrát za sebou, už si to může užít,“ říká o kouzlu improvizace Helena Kozáková.

Pro diváky to nejlepší

Improvizace je lákavá pro svou autenticitu. Samozřejmě, divák má nejraději, když se něco nepovede, což je pak sranda. I Helena Kozáková mívala při svých improvizacích začátkách trému, teď se už ale na každé vystoupení těší. Chce to prostě trénink. „Když jsem už několikrát vyzkoušela improshow i zápas, když jsem už dokázala zapomenout na svůj nápad, který mě spontánně napadl, tak jsem se uvolnila. A od té doby si to užívám.“

Helena se ohlíží za vystoupeními Bizonů a nemůže říci, že některý z těch večerů by byl naprostý propadák. „Někdy jsou určitě lepší improshow a zápas, máme lepší i horší, ale nikdy se nestalo, abychom si řekli, že to byla hrůza, že tam ty lidi neměli vůbec chodit.“

Diváci, kteří jdou na improvizaci poprvé, se mnohdy těší, že se prostě jen pobaví. Jsou ale někdy zaskočení, že se po nich vyžaduje nějaká aktivita. Helena Kozáková říká, že někdy se bojí, aby s nimi improvizátoři nespolečně pracovali příliš. „A to je úloha konferenciéra, který diváky improshow provází, má za úkol diváky takzvaně nažhavit, dobře je naladit. Když přijde divák poprvé, musíme s ním déle pracovat, aby se nás nebál,“ vysvětluje.

Helena během své divadelnické kariéry získala zkušenosti i s činoherním divadlem. Prošla dramatikem, zkoušela i přijímačky na činoherní herectví na DAMU. A rozhodně vidí oblasti, v nichž se činohra a improvizace může navzájem obohatit. Jako učitelka českého jazyka na základní škole využívá Helena svých divadelních zkušeností denně. Dle jejích slov: vystoupení před třídou je také vlastně divadlo.

–lk–

62 / ANTRÉ, JIŘÍ POŠEPNÝ

Vyučený kuchař, který vaří dodnes. A do toho se naplno věnuje divadlu. Libošovický divadelník, který sem tam zavítá i na jeviště k přespálním kolegům. Držitel odznaku J. K. Tyla, a další člověk, kterému je divadlo od malička přirozenou součástí jeho života.

Jiřímu Pošepnému byl předán zlatý odznak J. K. Tyla na přehlídce v Červeném Kostelci, lepší příležitost k předání si ani nemohl přát. „Člověk si v tu chvíli zrekapituluje

Jiří Pošepný.

ten svůj divadelní život, a co všechno tomu předcházelo,“ říká Jiří Pošepný. „Je to nezapomenutelný a krásný.“

Libošovický ochotnický spolek v současné době zkouší Naše furianty a bude se věnovat i hře Dědeček aneb Musíme tam všichni. Soubor má 22 členů, ale nejsou to jen Libošováci, za divadlem sem několik členů dojíždí. Jiří Pošepný hovoří krátce i o divadelní historii Libošovic: „Soubor tady kdysi fungoval, v hospodě, kterou jsme převzali, byl na jevišti bar, a to mě bolelo. A vše začalo, když byl jednou ples, kdy jsme si řekli, že bychom tu znovu mohli dělat divadlo,“ vypráví Jiří o novodobé historii libošovických ochotníků. „A funguje to už deset let.“

Jiří vyrůstal v divadelní rodině, tatínek hrál, maminka napovídala, sourozenci taky hráli divadlo, ale nenašli se v tom tolik, jako právě Jiří. „Tatínek se učil text a maminka mu napovídala, později jsme ji zastoupili. Když jsme si hráli venku, tak jsme si udělali improvizovanou oponu a hráli to, co se náš tatínek učil. Tak se úplně nenásilnou formou člověk učil,“ vypráví o svých začátkách Jiří Pošepný. Pro Jiřího byli rodiče těmi, kdo ho k divadlu přivedli. Také na ně dodnes s láskou vzpomíná: „Maminka četla všechno, a když tatínkovi napovídala, tak nejen narážky. Tatínek, na rozdíl ode mě, hrál milovníky. A potom chodil na všechna moje představení a byl to i výborný kritik. Když moc nemluvil, tak se mu to nelíbilo. Ale maminka je maminka, i kdyby to moje představení bylo špatné, tak jí se to vždycky líbilo. – Maminka ale nikdy nehrála, milovala divadlo, ale na jeviště nikdy nevlezla.“

Jiří také prozradil, že odznak J. K. Tyla věnoval svým rodičům, umístil ho na čestné místo k jejich fotografii, kterou doma má.

Divadlo nedělám pro přehlídky

Jiří Pošepný se zúčastnil nespočtu postupových přehlí-

dek. Jeho oblíbenou přehlídkou byla Divadelní Třebíč, ta už však po léta nepokračuje. „Já nedělám divadlo pro přehlídky. Když něco potřebujeme poradit, tak si ale na přehlídku zajedeme. Mám soubor, který to dělá rád, a já ho nechci vystavovat tomu, aby měli strach před tou porotou.“ Jiří Pošepný totiž dbá na to, aby se jeho soubor mohl divadlu věnovat v klidu a s láskou. „Ten můj soubor to baví, chodí pilně na zkoušky – a abych předešel konfliktům, mám v něm vždycky oba manžele. Což je fajn.“ Nicméně, Libošovičtí už navštívili i přehlídky v Miletině a v Červeném Kostelci.

–lk–

Olga Vetešníková.

63 / ANTRÉ, OLGA VETEŠNÍKOVÁ

Holka z Prahy, která se už cítí jako pardubický patriot. Narodila se v roce 1933 a od roku 1942 hraje, dovádí, postává a nyní spíše sedí na jevišti. Na první pohled žena, která může být velkou inspirací pro každou herečku.

Olga Vetešníková vyrůstala na Žižkově, na který pamatuje tak, jak si ho dnes už nedokážeme představit. Jako skautka se např. zapojila i do stavby tamního stadionu. Její přirozenou touhou však bylo divadlo, což jí drží za srdce dodnes. „U nás doma se pořád mluvilo o divadle,“ vzpomíná Olga. „Můj dědeček byl velkým náčelníkem Sokola. Dřív byly divadelní soubory v každé vesnici, i ty sokolské. Tatínek hrál i režiroval, maminka taky hrála a teta taky.“ I když Olga měla okolo sebe zkušené divadelníky, nikdo ji záměrně nebo soustavně divadlu neučil. Když udělala nějakou chybu, maminka ji upozornila – se svou maminkou si dokonce zahrála. A její první role byla v pohádce Dvě Maryčky, bylo to

v roce 1942 v Masarykově síni. „Tehdy jsem ještě neměla nějaký divadelní ambice, ale chtěla jsem hrát tu hezkou, tu, co byla potvora. Ostatně líp se hrají problémový a zlý postavy, než ty poslušný holky,“ říká Olga Vetešníková.

Když mi někdo řekne, ať jdu hrát divadlo, tak jdu

Olga si pamatuje dobu, kdy zkoušení mohlo skončit z minuty na minutu – protože se objevila ideová překážka. Olga se ocitla v Malostranské besedě, když ji oslovil režisér. „Tak jsem tam šla, protože když mě někdo řekne, ať jdu hrát divadlo, tak jdu. A to jsme zkoušeli Irkutskou historii. To bylo o tom, jak parta lidí končí školu a rozhodne se, že pojedou pěstovat rajčata na Sibiř. To bylo strašně blbě. A najednou nám zavřeli režiséra. Jak se to maminka dozvěděla, hned mě zakázala tam chodit.“

S láskou a pokorou Olga vyzdvihuje řadu inscenací, v nichž si mohla zahrát. Ráda vzpomíná na letitou spolupráci s Collegiem Musicum Pardubicense se, souborem staré hudby. „Dělal to pan Moravec – renesanční a barokní skladby. A chtěl do toho dobovou poezii mluvenou mužem a ženou. Věděl, že hraju divadlo a tak mě oslovil, byly to krásné zážitky. Jednak ta muzika je nádherná, a pak i tu poezii člověk najednou vnímá úplně jinak. Hrávali jsme po zámcích a hradech.“ Spojení renesanční a barokní hudby, poezie a Olgy Vetešníkové v kulisách zámku, to je krásná představa...

Vysněnou roli Olga nemá. A dokud jí někdo bude oslovovat, tak bude hrát. „Divadlo je prima a já jsem ráda, že taky můžu hrát. Člověku to dá moc,“ říká láskyplně Olga Vetešníková, která na jevišti strávila už 80 let.

–lk–

64 / ANTRÉ, KAREL PEŠEK

Absolvent divadla Jesličky Josefa Tejkla a nyní jeho pedagog, zaměstnanec Klicperova divadla a vůbec člověk, který žije divadlem každý den.

Karel se dostal k divadlu až ve svých patnácti letech. Po divadle stále toužil, ale jeho tatínek mu v jeho touze dlouho bránil. Pak přišel patnáctý rok věku (ve kterém má člověk údajně už trochu rozum a představu kam směřovat) a všichni kolem Karla si oddechli – protože ho mohli poslat někam, kde by se divadlu mohl opravdu naplno věnovat. Podle Karla Peška totiž museli všichni okolo koukat na to, jak divadlo sám tvoří.

Etapa Jesličky

První Karlova inscenace, nazkoušená v Jesličkách (pod vedením Jana Dvořáka), byla hra V blízkosti Davida zlidští i nelida, komedie dell'arte. „Já hrál Doctora,“ vzpomíná Karel Pešek. „Mělo to asi hodinku a bylo to milý. Taková zkušební inscenace, kde jsme si vyzkoušeli úplně všechno – od hudby přes pohyb a složitější texty.“

Karel Pešek.

Karel tak prošel Jesličkami a spolupracoval s několika kantory. Jak sám říká, oni utvářeli jeho osobnost pedagogickou i divadelní, a sám dnes navazuje ve své práci učitele na to, co se sám na „Zušce“ naučil. V současné době se v Jesličkách uvádí jeho inscenace Maškarády čili Fantom Opery, Karel ji nastudoval se svými žáky.

Proces zkoušení je poměrně dlouhá cesta. Na začátku jsou herci i režisér natěšení, svěží, ale jak se blíží premiéry, nervozita stoupá, elán někdy trochu pomine, text pořád nikdo neumí... A Karel Pešek o sobě říká, že první dva měsíce je klidný režisér, pak už méně a poslední tři týdny je na zabití. „Ale vím to. A herci to vědí taky. Takže jsme na to připravení,“ směje se Karel.

Divadelní přehlídky patří samozřejmě do života většiny amatérských divadelníků a Karel jich projezdil mnoho, jako účastník i jako lektor. Přehlídky si užívá, nasává z nich všechno, co přináší. „Přehlídky mají smysl. Trochu bych možná změnil systém hodnocení souborů. Já to třeba unesu, jakoukoliv kritiku. Ale občas si porotci honí své ego. Já nechci slyšet názor lektorského sboru na Čechova, chci slyšet názor na naši inscenaci,“ vysvětluje Karel Pešek. -lk-

65 / ANTRÉ, ALENA KUBÍNOVÁ

Herečka, zpěvačka, moderátorka, dabérka, výtvarnice, spisovatelka. Zkrátka renesanční žena, která je inspirována světem okolo sebe, a rozhodně inspiruje každého, kdo s ní promluví.

Jako dítě se Alena Kubínová prý moc neprojevovala. Nevyhledávala pozornost, ani nikde veřejně nevystupovala. Všechny její aktivity se začaly objevovat v období dospívání.

Zásadním životním zlomem jí byla střední škola. V prostředí lidí, kteří jí inspirovali, se odvážila popustit uzdu všemu uměleckému pnutí, které v ní od malička, zavřeno v introvertní dívce, bylo. Pak přišlo založení první kapely, první autorské texty, a už to jelo. Umělecká tvorba, to bylo to, co potřebovala.

„U nás doma se dost muzicírovalo, visely tam i tátovy obrazy, některé asi nebyly dobré, ale s tím pak přišla i touha dělat to líp,“ vypráví o svém uměleckém podhoubí Alena Kubínová. „Vnímala jsem hodně vizuálně a zvukově, a když jsem se naučila číst, hodně jsem četla. A všechny ty podněty později potřebovaly vyjít ven – a s přibývajícím zkušenostmi a vzděláním jsem to mohla naplnit.“

Když je člověk zaměřený na více uměleckých oborů, působí to obdivuhodně a úžasné. Někdy to ale může být dost náročné, třeba když si vnitřní výtvarník zrovna neví rady a mu-

Alena Kubínová.

zíkant potřebuje dopsat píseň. „Dobrý je, když vám srdce tepe jedním směrem. A je to třeba jenom to divadlo, jenže já mám jakési silné zaměření na více činností, a mám někdy hrozný zmatek v tom, co mám kdy dělat,“ popisuje Alena svízelné situace svého nadání.

K divadlu pro děti úplnou náhodou

„K divadelnictví jsem se dostala jako slepý k houslím,“ uvádí Alena Kubínová vyprávění o svých divadelnických začátcích. „Já jsem začala vystupovat s hudbou, a pak jsem byla oslovena kolegou, Josefem Zámečnickem, se kterým jsme dělali hudební projekty. A kolegova žena Ema nás oslovila, jestli nechceme zkusit i divadlo. A tak jsme začali dělat divadlo pro děti a někdy kolem roku 2001 začali jezdit s výchovnými pořady a pak také s hudebními divadly pro děti.“ Alena se divadlu učila doslova za pochodu, supervizorem projektů byla Ema Zámečnicková a Alena se naučila nejvíce

tak, že hrála a spolupracovala se zkušenou divadelnicí a divadelní pedagožkou.

Alena v Hradci Králové na ZUŠ Střezina vyučuje populární zpěv – podle ní umí zpívat 99,9% dětí. „Až do té doby, než začnou napodobovat různé interprety. Kazí si hlas nevhodným zacházením s hlasivkami, protože přirozená technika hlasu a zpěvu je dokonalost sama.“

Ráda tvoří, když má na to absolutní klid, vyhovuje jí samota, ticho, pomáhají procházky a příroda. Pak má čas vnímat i svým vizuálním i auditivním kanálem, vše se propojuje a vzniká dílo – jejím krásným uměleckým dílem je kniha Slova, kterou sama napsala i ilustrovala. „Je to kniha pro všechny, které baví básnění, i pro ty, kteří mají rádi obrázky. Je určena dětem předškolního věku a prvním čtenářům, ale také dospělým, kteří z knihy mohou dětem číst. K té knížce chystám i pedagogický materiál, který navede, jakým způsobem si lze s tou knihou i hrát.“

-lk-

Petr Kult.

66 / ANTRÉ, PETR KULT

Mladý herec, autor, moderátor, absolvent královéhradeckých Jesliček a Divadelní fakulty AMU v Praze. Na půl úvazku hraje v pražském Švandově divadle a jezdí s kočovnou družinou Ductus Deferens.

Petr Kult není z divadelní rodiny, ani se nedá říci, že by se divadlu věnoval od malička – jeho začátky vystupování před lidmi znamenalo moderování. Svůj první větší projekt – talk show Pod mikroskopem – vytvářel a moderoval spolu se svým kamarádem Vítkem Martincem. „Asi od třinácti let jsem moderoval, protože mě to bavilo,“ říká Petr Kult. Ale tah k divadlu někde evidentně dřímal, Petr se vzdělával na různých kurzech v rámci

Umělecké agentury Ambrozia, kde se učil pracovat se slovem a s vystupováním před diváky. Potom přišla Petrova spolužačka a přivedla ho do Jesliček. „Prostě jsem to šel vyzkoušet a bylo. Chtěl jsem to zkusit, a netušil, že se tomu budu věnovat,“ popisuje své vyložení divadelní začátky Petr Kult, mimochodem bývalý žák Josefa Jana Kopeckého. Petr byl v Jesličkách dva roky a pak si podal přihlášku na DAMU.

„DAMU mě naučila nebát se být trapný a nebát se dělat chyby. Jedině tak můžeš poznat své hranice. Varianta je, to trapno pěstovat – a klišé proměňovat v něco komického.“

S divadlem Ductus Deferens, které založil se spolužáky, si také otestoval své vlastní dramatické texty. Soubor chce vytvářet specifický žánr, vycházející z tradice komediálního a groteskního divadla na pozadí současných trendů a Petr přiznává, že po prvním ročníku DAMU mu hrozilo i vyloučení ze studia. „Ono to šaškování na celou dobu studia nestačí.“

Hamlety hrát nechci

Z vyprávění a z elánu Petra Kulda je zřejmé, že mu zkrátka nestačí jedno divadlo, jeden žánr či jeden herecký styl. Jeho nápady i jeho kariéra jsou prostě na začátku. Ale jeho jistě se rozrůstající fanklub se má určitě na co těšit. Výhledy do budoucna si Petr Kult utváří srdcem: „Chtěl bych být svobodný. Baví mě třeba inspirace historická, ale také mě baví pracovat s tím, co máme dnes, mám rád i komiku. Kdybych tohle mohl dělat a měl bych při tom volnou ruku, tak to bych chtěl. Hamlety hrát nechci. Dělam autorské divadlo, protože chci vědět, proč to dělám. Když přijde režisér a chce po mě klasické činoherní divadlo, tak to mi nestačí.“

-lk-

67 / ANTRÉ, RADIM VIZVÁRY

Uměleckým šéfem souboru Laterna Magika se stal v poněkud vykloubené době – 1. ledna 2021. Sám říká: „Nastoupil jsem do té nejhorší doby. V době covidu a v době, kdy se plánuje rekonstrukce Nové scény.“ Přesto ho to nezastavilo v tvůrčí práci. Naopak. Jeho (v době natáčení) poslední premiéra, Robot Radius, dokonce reprezentovala náš stát na EXPO 2020 v Dubaji (EXPO 2020 se konalo kvůli pandemii až na podzim 2021, pozn. autora).

Radim Vizváry žil prvních 10 let svého života v obci Skuhrov, součásti České Třebové, kam dojížděl do školy. V roce 1989 se ovšem s rodinou přestěhoval do Poličky, kde vychodil místní gymnázium. Pro nás zásadnější je ovšem fakt, že v Poličce Radim poprvé přičichl k divadlu – v místním amatérském divadelním souboru Tyl. Jeho první rolí na prknech, co znamenají svět, byl Kašpárek, v pohádce Jak vodníci vypálili rybník.

Radim Vizváry, foto David Konečný.

„Tenkrát jsem se strašně, ale strašně styděl vystoupit, byl jsem strašně nervózní. Vystoupit před lidmi pro mě bylo nepředstavitelné,“ vzpomíná Radim. V té době hodně maloval, chodil do výtvarného kroužku, byl stydlivým, introvertním dítětem. „A najednou jsem měl vystupovat, ocitnout se na druhém břehu! Bylo to pro mě za trest,“ dodává. Pravdou ale je, že se mu divadlo po čase zalíbilo. „Při DS Tyl fungovalo také loutkové divadlo. To mě bavilo, protože jsem se mohl jako člověk schovat za loutku. Nikdo na mě nekoukal, já jsem oživoval loutky – marionety, propůjčoval jim svůj hlas. Díky loutkám jsem získal nejen zkušenost, ale hlavně sebevědomí vystupovat před diváky,“ vzpomíná Radim.

„Začínal jsem od kliky“, říká, když líčí své počátky u profesionálního divadla. Protože ještě předtím, než nastoupil na AMU, stal se kulíškem v divadle Minor, kde se posléze dostal do angažmá. „To pro mě byl velmi obrovský a zásadní moment v životě, když mě jmenovali hercem, dojetím jsem plakal!“ vzpomíná. Než se tak ale stalo, prošel si snad všemi profesemi: pracoval v dílnách, dělal inspic, techniku... „Já jsem to miloval! V divadle jsem i spal!“ V Minoru si vyzkoušel nejrůznější divadelní formy. „A přirozeně jsem začal inklinovat k pohybovému divadlu. To mi doporučovali i moji kolegové – jedna kolegyně potom za mě vyplnila přihlášku na HAMU, na katedru pantomimy. Já se zúčastnil přijímaček – a kupodivu jsem se dostal. Tím začala moje pantomimická dráha. Tady jsem poznal Borise Hybnera, který mi při prvním setkání řekl, že jsem – pierot –.“ Na HAMU pak strávil, včetně doktorského studia, dvanáct let.

Radim již dávno překročil hranice loutkového či pantomimického divadla – s jeho jménem se můžeme také setkat např. u opery. Stál u založení pražské Tiché opery, která si dala ambiciózní cíl: propojit pantomimu a operu. „K opeře mě přivedl Bohuslav Martinů. V rám-

ci studia na HAMU mě oslovili, abych udělal představení Salieriho (Haydn). Představení se povedlo, spolupráce byla báječná, takže na základě ní jsme vytvořili dalšího Haydna. Protože jsem dělal pantomimu, zabývali jsme se tituly, kde je pantomima přímo zapsána v partituře díla. A jednoho dne mě oslovil Dan Špinar, který režíroval Janáčkovu operu Z mrtvého domu, kde je vězeňská pantomima. Poté se to na sebe začalo přirozeně nabalovat, až jsem se dostal do Zlaté kapličky a poslední dílo, které jsem tu režíroval, bylo z dílny Sergeje Prokofjeva – Lásky ke třem pomerančům.“

Jak by Radim zareagoval na nabídku (třeba z České Třebové nebo Poličky) zahrát si s místními poctivě amatérské loutkové divadlo? „Šel bych do toho. Já to mám děsně rád a strašně rád se vracím domů a strašně rád podporuji místní divadelníky, kulturu... I proto se svou sestrou už desátým rokem děláme festival mezinárodní pantomimy Mimfest v Poličce. Nejhorší je herec na jevišti (je jedno zda amatér nebo profesionál), který se naučí text (když je to tanečník tak choreografii) a nemyslí.“

Josef Jan Kopecký

68 / ANTRÉ VLADIMÍR MORÁVEK A LADISLAV ZEMAN

Muži, kteří jsou neodmyslitelně spjati s královéhradeckou divadelní historií. Kteří vnesli do divadelního Hradce nový vítr, nové cíle, nový sen... Který žijeme vlastně dodnes.

Divadelní začátky divadelních osobností – lišejníky a Pohádka o Palečkovi

Vladimír Morávek se dostal k divadlu díky své touze, spojené s něčím neznámým, krásným a voňavým. A Ladislav Zeman už od útlého dětství vnímal divadlo jako něco krásného, neobyčejného.... Morávek: „Někdy na gymnáziu jsem zkoumal lišejníky, pozoroval barvy, a tajně miloval své spolužačky, s nimiž jsem chtěl trávit čas, a nenápadně, letmo se jich dotýkat. A tak jsem se jich zeptal, jestli si nezaložíme divadelní kroužek. A ony řekly ano. Byla to touha po tom nebýt sám, touha milovat, ohromovat vysloveným slovem.“ Zeman: „Měl jsem tátu, byl architektem, ale zároveň dělal amatérské divadlo. Já chodil za ním do práce, povídali jsme si o tom. Jednou tam přišel Český rozhlas a chtěli po mně, abych jim něco o divadle řekl. Tak jsem jim řekl, že jsme zkoušeli Pohádku o Palečkovi. A rozhlas nahrál celou tu naši pohádku a druhý den jsme to slyšeli z amplionu. Já měl divadlo rád od dětství a tak jsem se snažil pro to něco dělat.“

Převzít Divadlo Vítězného února byla výzva

I pro královéhradecké – tehdy Divadlo Vítězného února – začala nová éra po Sametové revoluci v roce 1989, tak jako pro celé dění v naší republice. Také toto divadlo stálo

Antré s Vladimírem Morávkem a Ladislavem Zemanem.

na tehdejší dobové dramaturgii a nyní se mohlo otevřít novým uměleckým možnostem. Někde se muselo začít, ale divadlo bylo bohužel poznamenáno nejen předrevolučním repertoárem a jinými neduhy, a byla potřeba změnit i celkovou pověst tohoto domu. Zeman: „Kamarádil jsem se s architektem Alexandrem Purem, spolu jsme si malovali, co by se s tím dalo dělat – dokonce byly v Hradci Králové hlasy, že by stačilo jedno divadlo, v Pardubicích. A postupně jsme pracovali na rekonstrukci toho královéhradeckého. A nesměli jsme ty práce ani na chvíli zastavit. – Když jsme začínali, mělo divadlo 160 zaměstnanců. Řekl jsem, že to snížíme na 100 lidí, a když ušetříme, peníze dáme těm lidem, které potřebujeme. A když jsme začali být dobrý, tak jsme magistrátu říkali: do ničeho nám nemluvte. Dávejte nám pořád stejně a nechte nás dělat.“ Ladislav Zeman měl vizi a chtěl ji naplnit. A když měl nabídky do jiných divadel, tak odpovídal: „Nemám čas, já se rozhodl Klicperovo divadlo opravit. A natřít a navonět.“

Zeman, co řekl, udělal. Aneb začátky dua Zeman a Morávek v Klicperově divadle

O Ladislavu Zemanovi hovoří Vladimír Morávek jako o tatínkovi, kterého s úctou poslouchal – ačkoliv sám má problém s uznáváním autorit, jak o sobě říká. A Ladislav Zeman viděl ve Morávkovi budoucnost královéhradeckého divadla. A správná chemie mezi nimi zafungovala. Morávek: „Vždycky jsem měl touhu a vizi. A tatínek řekl ano, anebo tatínek řekl ne. Byly i situace, kdy jsme byli smutní. Ale vždycky jsem věřil úsudku a rozhodnutí svého tatínka – klíčový byl tento muž a jeho vize: Ať je Klicperovo divadlo něčím výjimečným. A teď uprostřed Evropy ať stojí dům a z něho září světlo.“ Zeman: „Vladimír byl dost

nervózní z lidí, co tam pořád něco opravovali a klepali kladívky. Jednou dokonce přerušil zkoušku, vylezl na střechu, každému z nich dal stovku a řekl, ať jdou na guláš a přijdou až ve dvě po zkoušce. Dokonce tuto scénku pak zapracoval i do své inscenace Tří sester.“

Pro nového režiséra až do Brna

Už z vyprávění Ladislava Hada Svobody (byl také hostem Antré) jsme slyšeli o tom, jak z pověření Ladislava Zemana jel společně s dramaturgyní Zorkou Vondráčkovou do Brna, aby Morávka přemluvil k angažmá v Hradci Králové. A byť se ta představa mladému režisérovi nezdála, nakonec kývl... Morávek: „Petra Scherhaufera hrozně sralo, že se moc roztahuju. A vyhodil mě z divadla. Byl jsem smutný. Věděl jsem, že nemám kam jít, ale že mám talent a vizi něco dělat. Tenkrát za mnou přijeli do Brna Had Svoboda a Zorka Vondráčková, ty drahé lidi Zeman poslal, aby mě překecali, já byl v Huse na provázku. A říkal jsem si, Hradec – ten má takovou divnou pověst... Ale ty lidi z Hradce byli tak laskaví.“ Zeman: „Já jezdil do Brna hodně, táta tam pracoval, a když jsem byl v Brně já, tak jsem chodil do různých divadel a dělal si nějaký poznámky. Pak jsem se k těm poznámkám vrátil (k Vladimíru Morávkovi) a nějak ti zavolať.“

Festival v Hradci Králové v evropském rozměru

Nejen Klicperovo divadlo, jak jej dnes známe, je dítětem Ladislava Zemana a lidí, kteří ho obklopovali. Zeman se rozhodl vnést do Hradce Králové divadlo evropského formátu. Ale nejen tu budovu, která jakoby povstala z popela. Měl se změnit i divadelní

duch, který měl začít v Hradci žít – jeden týden v roce se měl stát divadelně hmatatelným ve všech ulicích města. Zeman: „Já byl na stáži v Bruselu, když jsem ji skončil, jsem jel zpátky do republiky. Jen jsem přijel přes hranice, odbočil jsem doleva, a vydal se za Havlem na Hrádeček. Vyprávěl jsem mu své zážitky ze stáže, říkal mu o té své vizi, o divadle a o festivalu. A poprosil ho o sepsání jakéhosi průvodního slova k prvnímu ročníku. Pak jsme to přeložili do řady jazyků – a Havel přijel na ten první ročník, od té doby tam jezdil každý rok. – A tak jsme to dělali, když jsme potřebovali natáhnout diváky, sedl jsem do auta a jel do Avignonu na ten slavný evropský festival. A hledal jsem Anny Girardotovou. Svou ‘úžasnou francouzštinou’ jsem jí vykládal o našem velkém divadelním festivalu a že by nám bylo ctí, kdyby přijela, třeba s nějakou aktovkou, kde by hrála sama. A přišel dopis s potvrzením, že přijede. On je nejdůležitější osobní kontakt. Není třeba volat, je potřeba tam jet.“ Morávek: „Bylo to zásadní rozhodnutí, věřit v totální zřetření následkem prožitku divadelní katarze – což je svoboda, obdiv, úžas. A deset dní se věnovat obdivu a úžasu, to je nádherný.“

Nej-zážitky z festivalu?

Zeman: „To je těžký říct, to se musí zažít. Těžko vyprávět někomu, který to nezažil. Protože to byly zážitky. Představení, které bylo vyprodané, se odehrálo ještě jednou a bez nároku na honorář, aby o ně diváci nepřišli. Soubory hrály jen tak pro radost. Nu, dnes to vypadá jako čistá fantas magorie.“ Morávek: „Viděl jsem taky, jak se nějakí lidi strašně soustředí na prožitek pravdy v rámci žvanění – byl to žánr, kterým vládl Jirka Jelínek. Tenkrát ta jeho parta uměla skvěle žonglovat se slovy.“ Zeman: „Taky jsme dělali pro diváky jakési tomboly, rozdávaly se losy, jedna z výher byla jednou kánoe. A vyhráli to staří manželé, co chodili do divadla od samého začátku. Ta paní povídala tenkrát manželovi: ‚Vidíš ty vole, a teď ještě budeme jezdit lodí.‘“

Nej-zážitky z Klicperáku?

Morávek: „Já začal s těmi svými projekty – toužil jsem po gradovaném zážitku. Protože, když se povede představení, je to zážitek. Dělal se plán na čtyři roky a čtyři roky musel člověk vědět, o co půjde. První projekt – cyklus – byl Čechov Čechům. Já stále říkal umanutě, pojďme se zabývat Čechovem, jeho úzkostí z banality, z nepravdy, z vyslovení slova smrt. A Zeman na to: Tři roky Čechov? – Tak jo. On mi dal důvěru a v tom bylo i jeho riziko. Ano, pojďme se zabývat otázkou o smyslu evropského vnímání slova milovat, obětovat, zemřít.“ Zeman: „Ještě k Anny Girardotové – když skončilo její první představení, tak byl takový aplaus, že se rozbrečela. Tak šel za ní, položila mi hlavu na rameno, plakala, a pak přidala jedno představení.“

Přání divadlu do budoucna

Morávek: „Statečnost ve všem. Divadlo je hezká věc, jde ale o to rozhodnutí. Dělají se věci instantní. Nu, ty

instantní čínský nudle jsou dobrý. Ale já se musím rozhodnout, jestli to divadlo bude dobrý nebo jestli si jen dopřeji ten kulinářský zážitek. A budu řešit, zda ta petržel je dostatečně zelená a křehká. Ostatní budou říkat: Se na to vyser a sežer to. Ne! Necht' ochutnání tohoto sousta je zážitek. Ať vás to nějak spraví. Je to obrovská oběť něčemu, čemu věřím, to je katarze. Bud' je divadlo podívaná, kde hezcí lidé poskakují a rychle mluví, anebo je to obřad směrem ke klidu.“ Zeman: „Přál bych si, aby divadlo dělali divadelníci. Je to těžké, pokud je ředitelskou divadla žena, kterou divadlo nezajímá. Pak to je těžká věc.“

Přání Klicperovu divadlu

Zeman: „Aby se vrátily ty časy, které jsme znali s Vladimírem. Ano, je to špatně placený, ale má to schopnost, která je nenahraditelná. Setkávání lidí, kteří stejně rozumějí příběhu.“ Morávek: „Hlavně ať je to hezký a leskně se to. Ale ještě hezcí by bylo, aby to souviselo s duchovním životem člověka. Tak ať se Klicperáku daří.“

Přání amatérskému divadlu

Zeman: „Amatérům bych popřál jenom to nejlepší. Když je to baví, tak to dělají dobře, a chtějí to dělat ještě lépe. Čím víc bude dobrých amatérských divadel, tím víc bude v budoucnu dobrých profesionálních divadel.“ Morávek: „Základ je mít důvěru, víru a statečné sny.“

Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová

69 / VÝCHODOČESKÉ DIVADLO PARDUBICE V NADCHÁZEJÍCÍ SEZÓNĚ PŘEDSTAVÍ SEDM TITULŮ

Východočeské divadlo vstupuje do své již 113. sezóny, během níž uvede šest nových titulů v Městském divadle a jeden komorní na Malé scéně ve dvoře.

Kmenový režisér VČD Petr Novotný již zkouší MAKROPULOS MUSICAL – muzikálovou adaptaci známého dramatu Karla Čapka o marnivě a marně touze po věčném mládí a nesmrtelnosti, kterou připravil s hudebním skladatelem Ondřejem Soukupem a textařkou Gabrielou Osvaldovou. V hlavní roli se diváci mohou těšit na Petru Janečkovou, premiéra se odehraje 22. října v Městském divadle.

Dále Petra Novotného v sezóně 2022/23 čeká zkoušení hry úspěšného izraelského autora Gura Korena POSTIŽENÍ. „Černá komedie, v níž se propojí svět jedné mafiánské rodiny a členů divadelního souboru, lidí se zvláštními potřebami“, balancuje na hraně korektnosti a originálním způsobem boří stereotypy a mýty o lidech s hendikepem,“ prozrazuje dramaturgyně Jana Uherová.

Muzikál Pekařova žena v nastudování Východočeského divadla Pardubice, foto archiv VČD.

Českou premiéru bude mít na pardubických divadelních prknech komedie Alana Ayckbourn o mezilidských vztazích INTIMNÍ RIZIKA NA VEŘEJNÝCH MÍSTECH, kterou bude režisovat Petr Šindl, jenž se ve VČD už představil úspěšnou komedií Společenstvo vlastníků.

Jímavou grotesku KDO SE BOJÍ BEATLES? o frustracích středního věku napsal jeden z nejvýraznějších slovenských dramatiků Viliam Klimáček pro Slovenské národní divadlo. Na české scéně se doposud neobjevila, a to právě ve VČD napraví režisér Filip Nuckolls, který tu režíroval vynikající inscenace Lovecké scény z Dolního Bavorska a Až ustane déšť.

Vrcholné dílo Viléma a Aloise Mrštíků MARYŠA, které bezesporu patří mezi klenoty české dramatické tvorby, chystá mladá režisérka Kasha Jandáčková, jež v Pardubicích debutovala inscenací Podivný případ se psem. „Původně jsme s Kashou měly v úmyslu převést na jeviště Fuksův román Myši Natálie Mooshabrové, který přímo vybízí k dramatizaci. Jenže jak se záhy ukázalo, nebyly jsme jediné, kdo měl podobný nápad – Myši se zalíbily zahraniční filmové produkci, a pro naši inscenaci se nám tudíž nepodařilo získat autorská práva. Věřím, že česká klasika v podání mladé režisérky s moderními režijními postupy a v originální scénografii bude naprosto plnohodnotnou náhradou,“ říká dramaturgyně Anna Hlaváčková.

Kabaret Arnošta Goldflama U HITLERŮ V KUCHYNI měli diváci zhlédnout už v roce 2020, pandemie covidu ho však posunula až do nastávající sezóny. Groteskní výjevy ze života vůdce, plné černého humoru a nekorektních vtipů doprovázené písněmi skupiny Tiger Lillies, bude režírovat Miroslav Hanuš.

Režisér Michal Przebinda si pro svou práci na Malé scéně ve dvoře vybral text Stephena Sachse KALIFORNSKÁ MLHA a herce Martinu Sikorovou a Alexandra Postlera. „Diváky čeká vyhrcožený dialog krajně odlišných osobností, který pohne žebříčkem hodnot na obou stranách. Svedou ho spolu bývalá barmanka žijící v kempu na periferii a bývalý ředitel Metropolitního muzea umění. Bouřlivý duel mezi škrobeným intelektuálem a svéráznou ženou z okraje společnosti odhalí nečekaná tajemství a počáteční konverzační žánr se rozpoutá do napínavého thrilleru,“ slibuje dramaturgyně Jana Pithartová. Premiéra se uskuteční už 8. října...

Radek Smetana, PR manažer Východočeského divadla

70 / KLICPEROVO DIVADLO CHYSTÁ ČTYŘI SVĚTOVÉ PREMIÉRY

Klicperovo divadlo v nové sezóně nabídne šest nových premiér a pro diváky připravilo skutečně jedinečné zážitky. Čtyři tituly budou dokonce světovou premiérou, jeden titul bude premiérou českou a v jednom případě se bude jednat o českou klasiku, ale upravenou na míru přímo pro hradecký soubor. Jsou to plány odvážné, ale pevně věříme, že díky kvalitním tvůrcům se nejedná jen o touhu po originalitě za každou cenu, ale především o co nejatraktivnější nabídku napříč diváckým spektrem.

První premiérou sezóny bude adaptace románu Hermann Brocha Očarování (světová prem. 8.10.2022 ve Studiu Beseda) v režii Ondřeje Štefaňáka. S tímto titulem bychom rádi nastartovali profilaci Studia Beseda jako studiové scény pro mladší publikum, ale především i mladší generaci tvůrců. Očarování je původní dramatizace posledního románu významného rakouského spisovatele Hermanna Brocha a zabývá se tématem osobní zodpovědnosti a kolektivní viny. Příběh o tom, jak snadno může společnost podlehnout jednoduchým a lákavým řešením, a jak těžce a klopotně se pak vyrovnává s jejich následky. Režisér Ondřej Štefaňák hru komentuje slovy: „Očarování jsou skvělou příležitostí, jak vznést otázky současného světa jako například sociální nerovnost, environmentalismus a migrace v širším a univerzálně platnějším kontextu. Jádrem dramatizace je stav obou vesnic, o nichž román pojednává, po zfanatizovaném obřadu, během něhož zahyne několik lidí a stanou se další strašné věci. Zajímá mě podíl viny a odpovědnosti, respektive jak se jednotlivé postavy i celá komunita vyrovná s otřesnou zkušeností.“

ruhou premiérou bude česká premiéra nejnovější hry Florianna Zelleru Bílý jelen (prem. 15.10.2022 na Hlavní scéně) v režii Pavla Kheka. Poslední text celosvětově úspěšného francouzského dramatika Floriana Zelleru měl premiéru v únoru 2022 v londýnském Hampstead Theatre v překladu Christophera Hamptona pod názvem The Forest. České premiéry Zellerových textů mají v Kli-

cperově divadle svoji tradici. V Bílém jelenovi se navíc autor vrací k temnému, grotesknímu a protimluvnému tónu svých her Ten třetí a Kdybys umřel, jimiž naše divadlo dnešního držitele Oscara na česká jeviště uvedlo. Režisér Pavel Khek o hře říká: „Těžko divákům něco prozrazovat, přeci jen je to detektivka – ne, detektivka je slabé slovo, když není přesně jasné, kdo je vrah a kdo oběť. Zeller jako autor pochopil, že objektivní pravda neexistuje – ale lze pak usvědčit vraha s dokonalým alibi?“

Předvánočním titulem bude dramatizace románového bestselleru Prašina (světová prem. 10.12.2022 na Hlavní scéně). Klicperovo divadlo uvede titul na divadelních prknech jako vůbec první v České republice. Knižní předloha byla v roce 2019 nominována na Cenu Magnesia Litera v kategorii Litera za knihu pro děti a mládež. Vojtěch Matocha napsal již dvě pokračování a chystá se i filmové zpracování tohoto knižního fenoménu. „Dlouho jsme chtěli najít titul, který lze označit jako rodinný a Prašina nám přišla jako ideální. Milují ji děti, ale mnoho fanoušků má i mezi dospělými. Prašina je tajuplné místo, kde nefunguje elektrina, není tam internet a je tam možné zažít dobrodružství, které už nejsou v dnešním světě tak běžná. Budeme se snažit na divadelních prknech stvořit magické místo pro všechny generace. Vojtěch Matocha byl z nápadu uvést Prašinu na divadle nadšený a doufáme, že stejně nadšení budou i naši diváci,“ říká dramaturgyně Lenka Smrčková.

Čtvrtou premiérou bude Její pastorkyňa (prem. 4.3.2023) v režii Diany Nečásek Šoltýsové. V dramatu Gabriely Preissové se v roli Kostelníčky divákům představí Pavla Tomicová (v inscenaci z roku 1996 ztvárnila Jenůfu). Režisérka Diana Nečásek Šoltýsová se v Klicperově divadle představila již úspěšnou inscenací Hana a na její osobitý styl se můžete nyní těšit i na Hlavní scéně. V inscenaci bude i živá hudba a zpěv a ač se jedná o titul české klasiky, stejně jako v podání Hany půjde o silně autorský rukopis režisérky a celého jejího týmu. Šoltýsová k druhé spolupráci s Klicperovým divadlem říká: „Během režirování Hany jsem si Hradec, Klicperovo divadlo a lidi v něm velice oblíbila. Na generální zkoušku Hany se tenkrát přišla podívat Pavla Tomicová, troufám si říct, že jsme si okamžitě padly do noty. Když mi byla nabídnuta další spolupráce – navíc s Pavlou Tomicovou, měla jsem nepopsatelnou radost. Titul mě napadl okamžitě. Musí to být Její Pastorkyňa. Pavla je naprosto autentická a živelná. Diváci ji znají především jako komediální herečku a já už se nedočkavě těším, až se spolu ponoříme do trochu temnějších hlubin. K mému režijnímu rukopisu patří silné ženské hrdinky a v této lince budu pokračovat i nyní. Ač se to nemusí na první pohled zdát, témata v této hře jsou velice aktuální.“

Pátou premiérou bude hra napsaná přímo pro Klicperovo divadlo. Půjde o novou hru Reného Levinského s názvem Celý život nestačí (světová prem. 6.5.2023) v režii Jana Friče. Vysoce aktuální příběh ze současného Podkrkonoší, který autor s láskou věnuje Aloisi Jiráskovi a svým milovaným východním Čechům, neboť není místa druhého, jako je Nová Paka, přibližuje dramaturg Martin Satoranský: „Jsem strašně rád, že na repertoáru bude původní hra, která se

bezprostředně týká Podkrkonoší. René Levínský i Jan Frič mají k tomuto regionu blízký vztah a tak věřím, že jejich osobní zkušenost se do podoby textu i inscenace promítne v maximální míře a vznikne něco jedinečného a poutavého. Při přípravách jsme se zabývali fenoménem podkrkonošského spiritismu, což je taková lehce pozapomenutá kapitola z historie, a přijde mi skvělé, že můžeme tento možná bizarní, ale atraktivní úkaz přiblížit našim divákům. Těšit se ale můžete na mnohem mnohem víc.“

Závěr sezóny bude opět patřit autorskému textu. Novou hru Tělo tajné agentky (světová prem. 27.5.2023 na Hlavní scéně) napíše režisér a dramatik Tomáš Dianiška. Doku-fikční hra vzniká podle skutečné postavy československých dějin Hany Krupkové a bude pojednávat o síle přežít za všech režimů. Tomáš Dianiška patří mezi nejúspěšnější současné dramatiky. Své texty si sám režíruje a typický je pro něj sarkastický pohled na české dějiny, který mu umožňuje ikonické momenty české historie zobrazovat s nadsázkou a humorem. Dramaturgyně Lenka Smrčková ke hře říká: „Bude se jednat o životopisný příběh Hany Krupkové rodačky z východočeské Chotěboře, kterou můžeme označit za českou Mata Hari. Jelikož se jedná o hru Tomáše Dianišky, nepůjde o klasickou historickou látku, ale těšit se můžeme na velikou dávku humoru, ač někdy černého. Na inscenacích Tomáše je pozoruhodné především to, jak ikonické momenty naší historie dokáže nahlížet novým a autentickým způsobem.“

Martin Sedláček, PR manažer Klicperova divadla

Honza Štěpánský.

71 / HONZA ŠTĚPÁNSKÝ (*7. 5. 1942)

Divadelní spolek Vicena slaví letos významné jubileum – 80. narozeniny Honzy Štěpánského, který věnoval amatérskému divadlu většinu svého života.

Dětství prožil v Hlinsku, kde jako žaček MŠ měl své první vystoupení. Vůni prken, která znamenají svět, si však zamiloval až na vojně. V té době si přivydělával jako kulisák v pardubickém divadle, kde si i zahrál jako komparzista. Po vojně už bylo jeho domovem Ústí nad Orlicí, kde chvilu působil v divadelním spolku Havlíček v Kerharticích.

Když v roce 1973 pan Rajman obnovil činnost spolku Vicensa, oslovil mezi jinými i Honzu a obsadil ho do role Trpaslíka ve hře Sůl nad zlato. Poté už přicházely další role a rolíčky, z nichž vzpomeňme alespoň vodníka v Rusalce, titulní roli Lakomce nebo Argana ve Zdravém nemocném, kterého i sám režíroval, krále v Popelce, funebráka Karla v Domu na nebesích, či Maxe v Rytmu tanga. Několik postav si zahrál i ve Vévodkyni valdštejnských vojsk – tato hra se hrála nejen u nás, ale i na Slovensku, v Litvě a v Belgii a byla vysílána Československou televizí. Za dobu svého působení v souboru Vicensy ztvárnil bez jedné celkem třicet rolí v dlouhé řadě odehraných představení.

Jak už to bývá, nestačilo mu jen hrát. A tak se v roce 1978 pustil do režie, jako první si vybral Božskou komedii, pro niž získal inspiraci v době svého působení v Pardubicích. Následovala československá premiéra Únosu v Neapoli, který režíroval hned dvakrát, podruhé po 40 letech a právě nyní ji můžete vidět na nejrůznějších jevištích v okolí Ústí. Mezi nejúspěšnější z jeho osmi režijních prací patří hry Trouba na večeri, V rytmu tanga, Zdravý nemocný a Hrdý Budžes, vesměs s padesáti odehranými reprízami. Účinkoval i v literárních pásmech a také při natáčení televizního seriálu Průsvihy první republiky ztvárnil několik rolí významných osob našich dějin.

V roce 1990 se stal principálem spolku a vedl ho plných 30 let. Za všechna ta léta působení v divadelním spolku Vicena obdržel nejedno ocenění, ať už za roli, režii, či výpravu k představení. Získal i Zlatý odznak J. K. Tyla jako ocenění za mimořádné zásluhy o rozvoj amatérského divadla či Cenu města Ústí nad Orlicí. Velice si váží také jmenování čestným členem DS Vicensa.

Sám o sobě říká: „Měl jsem dva koníčky – divadlo a hory. Divadlo pro mne znamená přátelství mezi lidmi a dobrou partu. A hory: dostal jsem šanci dokázat něco, o čem se mi nikdy ani nesnilo,“ zdolával vrcholy Dolomitů až do svých 75 let, potom se stal z dobyvatele turista. Ale kouzlo hor, včetně těch českých, ho nikdy neopustilo. Poznávat lidi a být mezi nimi je pro Honzu velice důležité. Nabíjí ho energií a chutí do života. „Divadlu jsem věnoval spoustu času a energie. Ale vše se mi vrátilo řadou nezapomenutelných zážitků, které bych jinak nepoznal“, říká čerstvý osmdesátník.

A my Ti, Honzo, přejeme stále stejný elán, radost ze života, mnoho zdraví a pohodu.

Za DS Vicena Vlastík Drda, principál

Věra Pojmanová.

72 / VĚRA POJMANOVÁ (*22. 8. 1957)

V srpnu Věru čekají hned dvě události. Šedesáté páté narozeniny – což je sice důvod k oslavě, ale ne zas tak velký, jako to, že naše „Pojmanka“ se bude v srpnu vdávat...

Tak bychom vám měli Věru trochu představit – je to dáma, herečka rolí dramatických i komických, a pokud není připoutána k lůžku, nikdy neodmítne a jde hrát i kdyby kvůli tomu měla jet až na druhý konec republiky.

Začínala na jevišti v Havlíčkově Brodě a poté, co přesídlila do Pardubic, našla si Mladé divadlo. A teď s námi už jednadvacet let táhne za jeden provaz v Divadle Exil. Kromě toho si teď stříhla roli i v ADIVADLE v Havlíčkově Brodě. A svého nastávajícího chotě, Jirku Kunce, velmi šikovně a takticky bere s sebou na zájezdy jako kulisáka, teď ho dokonce přistrčila i ke zvukovému a světelnému pultu v představení Cesta do Benátek – skutečně moudrá žena. A protože ženich je také starostou obce Lípa, můžeme prozradit, že tam vzniká nový divadelní sál a nejen pro místní ochotníky...

Milá Věro, všechny exilovské herečky se těší na tvé loučení se svobodou – a všichni Exiláci ti přejí nejen krásné narozeniny, ale hlavně hodně štěstí, zdraví a zajímavých rolí do dalších let. A taky do manželského života, ať vám to klapě jako dosud. Máme tě moc rádi.

Za Divadlo Exil Kateřina Fikejzová Prouzová, principálka

Luboš Červený.

73 / LUBOŠ ČERVENÝ (*15. 1. 1943)

Nestor Divadelního souboru Jiráskova divadla v Hronově se narodil 15. ledna 1943 v hronovské rodině živnostníka. Dům, ve kterém se narodil a dodnes žije, se nachází doslova pár kroků od divadla. Jeho cesta k amatérskému divadelnictví byla tedy osudem předem určena.

Herectví ho lákalo od dětství, nejprve v Jiráskově divadle pomáhal, později se stal členem divadelního souboru dětí a mládeže, který vedla paní Květa Šmelhausová. Na divadelních prknech se objevil poprvé jako patnáctiletý v roce 1958 jako Vlk v pohádce Tři medvídka a v následujícím roce jako Kuchař v pohádkové inscenaci Dvě Maryčky. Rovněž účinkoval v několika divadelních kabaretech.

Od 60. let si jako jeden z nejmladších členů hronovského divadelního souboru zahrál v mnoha legendárních představeních, v roce 1960 mu světil velkou roli Lysandra v Shakespearově Snu noci svatojánské režiséra Ing. Miroslava Houšťky. V dalším roce se divákům představil jako Pavel v představení První den svobody. Významná pro jeho osobní život byla role Erna v představení Svatba sňatkového podvodníka. V té době se totiž při divadelní práci seznámil se svou budoucí ženou Jaruškou.

K jeho stěžejním rolím patřil Chesney v Charleyově tetě z roku 1965 a titulní role v Jiráskově Panu Johanesovi z roku 1970. Nezapomenutelný byl také v roce 1978 jako Srpoš v Klicperově Hadriánovi z Římsů, v roce 1982 jako Lumek ve hře bratří Čapků Ze života hmyzu a zejména jako Zikmund Lucemburský v dalším jiráskovském představení Jan Roháč z Dubé v režii Josefa Vavříčky z roku 1983. Opakovaně se obecenstvu představil i v brilantní kreaci Vrchního v Jiráskově Lucerně. Jeho posledními rolemi byl Ferapont v Čechovových Třech sestrách v režii Miroslava Leška, Soused v Jiráskově Vojnarce v režii Ing. Miroslava Houšťky a Sluha

krále Herodese ve vánoční hře Hej, člověče boží režiséra Rostislava Hejcmana.

V 90. letech si splnil sen každého amatérského herce – zahrál si po boku hereckých hvězd v epizodní, ale výrazné roli v televizním seriálu Místo nahoře, kde byla jeho hereckou partnerkou Simona Stašová. Nelze opomenout ani nemalý podíl Luboše Červeného na organizaci přehlídek amatérského divadla Jiráskův Hronov. Jelikož měl profesně blízko k filmu, stál u zrodu promítání každodenních žurnálů z jednotlivých festivalových představení s názvem Hrontelediv.

Luboš Červený za téměř 65 let života s divadlem ztvárnil na prknech Jiráskova divadla a při pohostinských vystoupeních u nás i v zahraničí desítky výrazných rolí, které se nesmazatelně vtiskly do srdcí dětských i dospělých diváků a zároveň do historie hronovského amatérského divadla. Spolu se svou manželkou a výbornou herečkou Jaruškou tvoří herecký pár, který se dodnes aktivně účastní divadelních akcí.

Za DS Jiráskova divadla Hronov Šárka Čmelíková

František Zeiner.

74 / A REKVIZITY ZŮSTANOU...

Dobré divadelní představení je dílem nejen výborných herců, ale tvořeno je i nápaditou scénou, originálními kostýmy a rekvizitami. Herci na jevišti za svůj výkon sklízí potlesk, ale autoři divadelní techniky jsou tak trochu v pozadí a o jejich práci se moc neví. Takovým divadelním technikem byl i František Zeiner. Píši byl, protože 16. dubna jsme obdrželi smutnou zprávu, že nás navždy opustil.

Do Symposionu přišel v devadesátých letech, jako technik pomáhal v dětském souboru, po vzniku současného spolku se mezi nás rychle začlenil a jeho práce byla hned znát. První rekvizitou, kterou vyrobil, byla pastýřská hůl pro Hospodina v Černošském pánuobu. Nebyly to jen jednoduché před-

měty jako hole, makety pistolí, svícny, paličky.... Například maketa secesního gramofonu byla tak věrohodná, že si diváci mysleli, že je pravý.

František nebyl jen tvůrcem rekvizit, ale i autorem divadelní techniky. Jeho šikovnost a smysl pro detail byla vždy zárukou úspěchu. Do hry Slaměný klobouk vymyslel technické zařízení, kdy během několika vteřin na scéně vyrostla Eiffelova věž. Sám si na jevišti tyto předměty instaloval a patřičně ukládal, vše mělo svůj řád a systém. Protože takový František byl – milý k lidem a zodpovědný ke své práci. Jeho posledním výrobkem byla maketa našeho jeviště, kterou vyrobil v přesném měřítku. Při vzniku nové divadelní hry si tak můžeme nastínit scénu a vytvořit modelový prostor pro hraní.

Říká se, že lidé odcházejí a vzpomínky zůstanou. Po Tobě, Františku, nám zůstanou nejen vzpomínky, ale mnoho rekvizit, které budou jistě sloužit divadlu ještě mnoho let, děkujeme ti.

Za DS Symposion Jiří Adam

75 / ZPRÁVA O 61. ŠRÁMKOVĚ PÍSKU

Luděk Richter: Rok co rok se trápím otázkou, jak je to s onou experimentálností obecně a s experimentujícím divadlem na Šrámkově Písku zvlášť. V čem se liší od divadla neexperimentujícího?

Existuje dnes ještě ono tradiční měšťanské divadlo, v němž herci na realistické scéně předstírají, že jsou Nora či Hamlet, a jež by mělo být protikladem divadla netradičního, neřku-li experimentujícího? Co je experiment? Pokus. Pokoušení se o cokoli? Čirý formalismus? Nebo hledání určitého směru a cíle dosud nevyzkoušenou cestou? Je experiment už to, když umístím inscenaci do nezvyklého prostoru? Nebo když ji udělám pro neobvykle malé množství jednoho či dvou diváků? Když se svléknu do naha? Či se budu pohybovat jako stroj? Když budu improvizovat? Budu hrát sám tři nebo pět postav? Budu používat imaginární či zástupné rekvizity? Když rozbiji chronologicko-kauzální kompozici děje a budu ho „vyprávět“ na přeskáčku? Nebo když budu inscenovat méně běžný nebo dokonce jen méně „realistický“ žánr – třeba frašku? Je experimentem pivní táboráková scénka nebo tradiční pochůzkové divadlo? Stačí, když se to líbí? Nebo se experiment týká samotné podstaty a komplexního zobrazování divadlem? A kolikrát či jak dlouho lze dělat jeden a týž experiment, aby ještě zůstal experimentem a jako takový přinášel něco nového?

Chci se vyhnout exaltovanému básnivému jásání nad nekonečnou svobodou, volností a jinakostí experimentujícího divadla. Zkusím to tedy co možná stručně, ale konkrétně.

Páteční podvečer 27. až nedělní odpoledne 29. května, dvanáct inscenací na jevišti, v orchestřišti či v hledišti Divadla Fráni Šrámka, ve sklepě, ale především v hledišti nebo

na jevišti Divadla Pod čarou. Jedna „živá výstava“ v labyrintu písecké Sladovny, jeden koncert, několik představení pro děti ve stanu a čtyři debaty o viděném – to byl 61. Šrámkův Písek, celostátní přehlídka experimentujícího divadla.

A budiž předesláno, že se letos vydařil(a) neboť inscenace byly vesměs inspirativní a umné, porota v pozměněném složení (Zoja Mikotová, Vladimír Hulec, Tomáš Žižka a moderátor diskusí Jakub Hulák, pozn. red.) nepůsobila jako mramorový Olympané, jen zřídka odbíhala do mlhoviny povšechného filosofování a také diskutující byli otevření a mířili k věci.

A sám program? Zkusím se zaměřit především na míru oné „experimentálnosti“ či snad přesněji netradičnosti.

Ahoj, můj miláčku českořebovského souboru Triarius je svérázné divadlo poezie – přednes obohacený fyzickou blízkostí a dotyky interpretů s dvojicí diváků. Herec s herečkou zavedou diváčku a diváka do sklepa (jinde možná jinak), postaví se k sobě zády, a nás po svůj bok – diváka k herečce, diváčku k herci. Stranou tika metronom ubíhající dny, měsíce a let, zatímco herci přednášejí úryvky dopisů Magora-Jirouse z vězení a odpovědi jeho ženy Juliány.

Experiment nezvyklého prostoru a našeho postavení v něm je doplňován počitky hmatovými. Občas se mne herečka dotkne, položí mi hlavu na rameno, obrátí se ke mně... Ale odpoví jí herec. Jako divák si nejsem tak docela jist, co (a zda) se ode mne očekává, nakolik mohu či mám reagovat a co si počít se svou diváčkou partnerkou, již se dotýkám zády, ale která je stejně nemá a bezmocná, jako já. Žážitek je to zvláštní. Díky textům až dojmavý, vinou mých nejistot rozporný. Z dopisů samých i z toho, co vím o jejich pisatelích, byli to lidé uvnitř silně citliví, navenek zdrženliví, ač svou ostýchavost schovávali za vnější hluchost, a něhu za silná slova a gesta. Kdoví, zda by si z očí do očí řekli to, co svěřili papíru. Proto bych uvítal i zdrženlivější přednes, nezdůrazňující emoce, jež jsou skryty už ve slovech.

Barbora. Kresby z Ještědí turnovského Notdisu je rozehrávané divadlo poezie, jehož obsahem je povídka Karoliny Světlé, kterou napsala po prozrazení její milostné korespondence s Janem Nerudou v nuceném azylu ve Světlé pod Ještědem. Chudé divadlo vytvářející z mála mnohost významů: jediný praktikábl, průsvitný závěs pro stínohru, několik polystyrenových desek a nafukovacích balonků, mladá herečka a její partner. Inscenace přináší co do netradičnosti (nežádáme-li přímo experimentálnost) podobné otázky jako Svátá hlava. Vyniká především výborným herectvím obou protagonistů (ostatně studentů hereckých škol): jsou tvární a barvití v jemně odstíněné mimice i gestice, v proměnlivé dynamice pohybu i mluvy, napětí v těle i v hlasu, výrazově i technicky obdivuhodně mluví, vytvářejí zřetelně charakterizované postavy... Za netradiční lze i tady považovat nápaditou metaforickou práci s rekvizitami – s nafukovacími balonky a s deskami polystyrenu, u nichž je arci podobný problém jako v Sváté hlavě s věšákem, tentokrát se týkající materiálu: jaké s obsahem svázané významy má sdělovat použitý polystyrén. (Záhadou jsou též teplákovité kostýmy herců.)

Loutkové divadlo je alternativní už ze své podstaty: živé

~~~~~ Inscenace Ahoj můj miláčku souboru TRIARIUS, Česká Třebová, foto archiv souboru.

bytosti jsou tu předváděny jinak-alternativně – neživými předměty. Inscenace souboru jaroměřské ZUŠ Je to tajný!, s názvem Jeden (proč právě tak mi uniká) není přímo loutkovým divadlem. Ale na jeho principech, v jeho duchu a s užitím některých prvků loutkářsky stavěná je. A jako „loutkové divadlo“ rozhodně netradiční je. Za zpěvu líbezných písní vytvoří dívka v cárovité sukni – snad „matka-příroda“ – z hlíny, již skropí vodou, svět. Z nízkého praktikáblu, na němž sedí, vytryskne pramen, vyklíčí stromy, další zasadí ona sama. Do vytvořené idylly vstupuje s krachavou muzikou vagabundka s kšiltovkou, odhodí pytlík od chipsů, pak i dopitou plechovku. Zapne (z mobilu) zvuk motorové pily, stromy padají, ovladačem řízeným nákladákem je odveze a na jejich místo vsadí panelák, pár šmoulů, rozhází všude odpadky...

„Matka-příroda“ se vzbouří, dojde k boji, příroda padá, vagabundka odchází – tma. Diváci tleskají. Když potlesk v rozpácích skončí, opět se rozsvítí a „matka-příroda“ se chystá k obnově. Vynalézavá, naplno prožitá pětadvacetiminutová inscenace je sympatická už svým angažovaným tématem ohrožení samé podstaty života na zemi lidskou bezohledností – jakkoli není tak docela jasné, zda jde o vandalskou svévoli, nedbalost a bezohlednost, o záměrný negativistický boj jednotlivce se světem, nebo o „přirozené“ důsledky expanze lidské civilizace, která kvůli většímu a většímu blaho-bytu ničí krajinu, v níž žijeme.

První možnost dělá z inscenace popisnou agitku, nabádající nás, abychom se nechovali jako čuňata, druhá by nás mohla vést k zamyšlení nad nutností devastovat přírodu novými a novými halami, domy, kaší rodinných krabic a jinými „nezbytnostmi“, k zamyšlení nad filosofií našeho pobývání ve světě, který jsme nestvořili a jehož nejsme vlastníky. Jde-li jen o obecnou demonstraci postoje – politicko-společenské gesto – vystačí si sympatická agitka tak, jak je. Ale není v inscenaci i v mladých inscenátorech hlubší potence?

D. R. E. D., čerpající své členy z Náchodsko-Kladsko-Pražska,

schrál inscenaci Muž z osla/našije. Experimentálnost souboru si nikdo nedovolí zpochybňovat. Po léta je znám svým zaměřením na mysticko-náboženská témata a stylizací jevištních obrazů do výrazně výtvarné polohy, inspirované polským reformním divadlem. A také svou snahou provokovat – nejčastěji nahotou všech herců. Typické je záměrné vytváření záhadnosti, neuchopitelnosti, nepochopitelnosti a intelektuální výlučnosti.

Tentokrát se stěžejní část děje odehrává jako parafráze Poslední večere Páně, ústící do ukřižování nahého muže – muže z osla. Po úvodním monologu herečky (Sv. líknu tě z kůže, pak tě sním a tvou kůži zahodím) se většina inscenace odehrává za stolem, kteří si aktéři vytvořili z fošen, jež jsou v závěru použity coby zmíněný kříž. Postavy (jednotně se nazvali Petrem) jsou svlékány z kůže strháním triček a ona nahota jediného z nich je tentokrát plně funkční, vyplývající ze sdělovaného obsahu. Pracuje se s konfrontací posvátné velebnosti a zemité drsnosti, s rituálem rytimizovaného opakování totožných vět a situací a s pohybem na hraně výtvarného umění. S tím se ovšem váže i jistá monotónnost a zdoluhavost.

Jde-li u experimentu spíš o – něco si vyzkoušet než sdělit, byla nepochybně největším experimentem Šrámkova Písku produkce nazvaná Zá rubni. Vytvořilo ji svitavské Nové divadlo! Yesss!!!, složené z bývalých žáků svitavské Dramatické školičky, nyní studentů brněnské JAMU. Po názvu „loutkového“ dialogu dvou skleněných luxferových dlaždic nastoupí dva tvrdé, těžké betonové bloky, přeskupované do různých útvarů, po nichž v přítmi kroužícího červeného světla následuje série živých obrazů téměř antické sošnosti, obměňujících se dvojic herců, jimž u nohou probleskují a blikají červeně a bíle osvětlované dlaždice, a mezi nimiž na konci dominují dva narezlé kusy železa.

Není divu, že někteří diváci si obsah interpretovali jako válku (což inscenátoři zamítli), další byli bezradní, ale někteří i nadšení z toho, že žádné konkrétní významy nenašli. Ale – ať jde o světelnou, tělovou či materiální instalaci nebo o inscenaci na dramatickém půdorysu – následnost obrazů, zachycujících v čase a prostoru proměňující se vztahy předmětů či herců, chtě nechtě vytváří chronologicko-kauzální významy a spojitosti, jež navozují určitý „děj“, který se divák snaží interpretovat. Ani abstrakce není bez významů; je jen absolutní mírou zobecnění. Inscenátoři si nepochybně prošli objevnou cestou; otázka zní, co z ní předali nám.

(Šrámkův Písek může nominovat či navrhnout k výběru zástupce oboru pro celostátní mezidruhovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov. Lektorský sbor proto v letošním roce nominoval soubor Láhor/Soundsystem s inscenací Před sebou utečeš, aneb Nehodící se škrt-něte!, a soubor Nové divadlo! Yesss!!!, Svitavy s inscenací Zá rubni. Pro výběr do programu lektorský sbor doporučil programové radě tituly: Experiment psí souboru Mámení Brno a Jeden souboru Je to tajný! ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř, Svatá hlava souboru Divadlo My Plzeň a Ahoj můj miláčku souboru Triarius Česká Třebová.)

Luděk Richter, zdroj Amatérská scéna, redakčně kráceno

76 / DOSPĚLÍ (PRO RADOST) DĚTEM V HAVLÍČKOVĚ BRODĚ 2022

Dva roky se přehlídka kvůli covidovým opatřením nekonala a na radosti všech, z toho, že se po třech letech mohli znovu setkat, to bylo znát. Bohužel byly ty tři roky vynucené pauzy znát i na množství inscenací pro děti. Přehlídka, která trvala vždy nejmiň od pátku do neděle a mívala deset i dvacet představení, si tentokrát musela vystačit se sobotním odpolednem a nedělí, se čtyřmi představeními a třemi hosty. Dva roky vlády covidu dokázaly rozvrátit kdekdo, ne však radost zmíněnou v podtitulu přehlídky – ani podivuhodně široký záběr od Kraje libereckého přes Kraj jihomoravský a Vysočinu až po Prahu.

Společným jmenovatelem, či spíše problémem všech inscenací byla (tak jako každý rok) i letos dramaturgie – ať už byla předlohou „hotová“ hra (v případě inscenace třeštského DS Jana Lišky O čertovském kresle) nebo původní autorské texty (U nás v ZOO aneb Divadelní zvěřinec Sentického divadelního spolku a Jak se Honza vydal do světa aneb Převrat v pekle pražského Divadla Torzo). Jestliže si vybereme či vytvoříme předlohu, která není tematicky nosná (o něčem, co děti i nás zajímá), koherentní (ne chvíli o tom a chvíli o onom), vystavěná tak, aby vzbudila, udržovala, stupňovala a naplnila zvědavost (tedy nemá-li tah) a jestliže nemá dramatické základy (tedy děj stojící na jednání, jehož smyslem je dosažení něčeho pro hlavní postavy zásadního), bude veškerá naše další práce prokletě těžká a může přijít vniveč. A jestliže ani následná dramaturgická a inscenační práce neodhalí, o čem má vlastně inscenace být, co je podstatou předlohy, co jsou její přednosti, které je třeba uplatnit, a nedostatky, které je třeba odstranit, a nevyvodí z toho potřebné škrtky, doplňky, změny a prepisy, stojí soubor před olbřímým úkolem uplácat z bláta palác. A v tom nepomohou žádné skotačivé písně, sebebarevnější kostýmy, kotmelce, ani hra jak o zlatou tělku.

Vymykalo se – jako obvykle – Turnovské divadelní studio. A nejen zacílením inscenace Moci moc spíše k dospělým, ale i svou povahou. Petr Haken realizuje své umělecké vize se skupinkami (tentokrát s dvojicí) mladých, kteří oddané plní jeho záměry. Jeho autorská koláž, užívající několik motivů Shakespearových her, nabízí sled pozoruhodných expresivních výtvarně-akčních obrazů s řadou metafor, včetně obdivuhodné herecké práce se štokretem, jež je tu mnohovýznamovou rekvizitou. Výsledkem je však spíše řetězení efektů v značně nepřehledném ději s nejednoznačným tématem, než účinné sdělení.

Poslat inscenaci na národní přehlídku nese kus odpovědnosti: vůči oně přehlídce i vůči souboru, který na ní může přijít k znectění. Bohužel jsme inscenaci, která by takto mohla obstát, letos neviděli. Přesto je třeba poděkovat a vyjádřit úctu všem těm úžasným lidem, kteří věnují svůj volný čas a síly něčemu, na čem si dožijí nedobydly ni zisk, ni slávu a dělají to jen pro radost dětem. A sobě, samozřejmě.

Luděk Richter

77 / DIVADLO HAD JE NA HRADECKÉ LOUTKÁŘSKÉ SCÉNĚ UŽ VÍCE NEŽ 45 LET

V příznačném covidovém přítmi oslavil své 45. narozeniny loutkářský soubor s hadem požírajícím vlastní ocas ve znaku. Uroboros je starověkým symbolem pro věčnost života vystihující jeho cyklickou povahu, sebestrukci vedoucí k sebeobnově, příběhu o stále se opakujícím konci, který je zároveň počátkem.

Toto krátké zamyšlení v kontextu dnešní nevyzpytatelné doby mě vedlo k napsání této zdravice a zavzpomínání. Obsahuje v sobě totiž tolik potřebný nadhled a optimismus potřebný do dnešních dnů. Věřím totiž, že stejně jako život je i divadlo věčné. A propos existuje-li život, existuje divadlo.

Vraťme se ale k Divadlu HAD. Zcela původní soubor založili roku 1976 manželé Miroslav a Jiřina Kuželovi. Pravděpodobně o rok později byl ustálen název Hradecké Amatérské Divadlo loutek zkráceně HAD, který je platný dodnes (původně mělo být v názvu i písmeno L, ale zasáhla cenzura a HLAD ideologicky neprošel) – toliko k důvodu oslavy v letošním roce. Významných úspěchů na loutkářských přehlídkách dosahoval soubor v osmdesátých a devadesátých letech minulého století. Uctivě si připomeňme zakladatele souboru Miroslava Kužela, který obdržel in memoriam v roce 2008 za celoživotní přínos loutkovému divadlu Zlatý odznak J. K. Tyla, také působení Jiřího Polehni, jakož i všechny další neméně důležité osoby, které divadelním souborem prošly. Nutno zdůraznit, že i přes několik generačních obměn vystupuje soubor od svého založení nepřetržitě. Jeho současným domovem je mu hradecké Adalbertinum. Radost z loutek ovšem přináší i těm nejmenším divákům v okolních obcích, a že jim to pořád funguje, jsme si v Opatovicích nad Labem opakovaně vyzkoušeli.

Tímto se na konci článku dostáváme opět na jeho začátek. K úvaze o propojení života a divadla, k nekonečné a cyklické povaze. V současnosti se divadlo HAD může opřít o mladou principálku Alžbětu Sálou a několik talentů, z nichž nejvýraznějším je Viktor Kratochvíl. A pevnou, zkušenostmi nabytou základnu, např. v podobě manželů Baierových (v souboru od roku 1982) nebo o kvalitní technickou podporu Martina Misíka. Upřímně je všechny zdravím a děkuji jim za energii, kterou do života s divadlem vkládají. I díky nim ten věčný koloběh života propojeného s divadlem funguje!

A pokud i vy, čtenáři DIVADELNÍ HROMADY, se ve stínu dnešního apkovského světa přistihnete, že se upínáte k černým myšlenkám o konci všeho, co máte nade vše rádi, uvědomte si, že právě v tu chvíli zároveň mobilizujete sílu pro další svěží počátek.

Z Opatovic nad Labem zdraví Vašek Falta.

Vydává:
CENTRUM UMĚLECKÝCH AKTIVIT, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením východočeských divadelníků

Redakce:
Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová, Josef Jan Kopecký,
Lucie Kotěrová, Alexandr Gregar.
Grafická úprava: Michal Horák

Foto na obálce:
Notdis Turnov na přehlídce Audimafor,
foto Barbora Děduchová.

Tisk:
FRONTE s.r.o. - TISKÁRNY
Vychází 2x ročně
Registrováno na MK ČR E 11424
Vychází za finančního příspěví MK ČR
Náklad 500 ks
Neprošlo jazykovou úpravou

KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ

MINISTERSTVO
KULTURY